 પાલીતાણા—શ્રી મદાદરસિંહજી પ્રી. પ્રેસ
મુદ્રક:—શા. અમરચંદ બહેચરદાસ.

પૂજ્યપાદ આચાર્ય શ્રીમદ્ વિજયસાધ્વિસૂરીશ્વરજી
મહારાજના ચિત્રરત્ન—

પ્રવર્તક શ્રી ભુવનવિજયજી મહારાજ.

બી. પી. પ્રેસ—પાણીતાણા.

ii

iii

iv

v

નમ્ર નિવેદન.

સુત મહારાજો ? સૌ કોઇને નવીન પદાર્થ વિશેષ પ્રિય લાગે છે. નવીન સાહિત્ય સંલગ્ન થવું હોય તો તે વાંચવા, સાંભળવા, અને મનન કરવા કયો શુદ્ધિશાસ્ત્રી સમર્થ થતો નથી ? ધર્મી પુરોહો તન મન અને ધનની પરવા કર્યા સિવાય મનતોના સુંદર સમાગમોને, મહાત્માઓના નિર્મળ જીવન ચરિત્રને હિતાવહ માની પુનઃ પુનઃ અભિલાષે છે. તે કે આજ કાલ હાથિફ, અને દુન્યવી પદાર્થોની વાસનાના પુષ્ટિ કરનાર નોવેલ જેવા સાહિત્ય વાંચનમાં વિશેષ આનંદ મનાય છે. અને રસ લેવાય છે. પરંતુ વાસ્તવિક આત્મસાનની પીછાન ચયા પછી સમજનો તેવા સાહિત્યનો પહેલી તકે ત્યાગ કરી પ્રૌઢ પ્રતાપી પ્રભાવ સંપન્ન મહાત્માઓના જીવનવૃત્તિઓને જ જાંએ છે.

મહા પુરોહોના જીવનવૃત્તિઓને આદ્યંત પ્રગટ કરવાની સુપ્રજ્ઞાશીકા આજથી નહિ પણ ધણા લાંબા કાળથી ચાલુ છે. અને આપણા ગણ-ધર મહારાજાએ પણ આગમ શાસ્ત્રને ચાર વિભાગમાં વહેંચ્યું છે. તેમાં કથાનુયોગનો વિભાગ પણ દાખલ કર્યો છે. તે પ્રજ્ઞાશીકાને ચિર-સ્થાયી રાખવામાં ન આવી હોત તો આજે જે મહાત્મા પુરોહોના આદર્શ જીવન ચરિત્રો અનેકોના હૃદયમાં વૈરાગ્યના પુર વહાવી દુર્ગતિના ખાડામાં પટકાતા અનેક જીવોનો ઉદ્ધાર કરવામાં સમર્થ આશંબન રૂપ બન્યા છે. તે કયાંથી બનત ? અને તેથીજ તે મહા-પુરોહોના સમકાલીન યથેચ્છા પૂર્વાચાર્યો આદિ મુનિવરોનો તેઓના ઉચ્ચ-વલ્લ જીવનને આવિરકાર કરવા માટે જૂરિ જૂરિ આભાર માનીએ તો તે અનુચિત નથીજ.

ઉચ્ચગુણી અને પ્રતિભાસંપન્ન મહાત્માઓ સ્વયમેવ સ્વજીવનને પ્રદર્શિત કરવા પ્રેરાતા નથી અને તેમ કરવું તે વિચરણ પુરોહોની દ-દિમાં અનુચિતજ ગણાય. પરંતુ એવા મહાત્માઓના જીવનને પ્રસિદ્ધ

નમ્ર નિવેદન.

મુક્ત મહારાજો ? સૌ કોઇને નવીન પદાર્થ વિશેષ પ્રિય લાગે છે. નવીન સાહિત્ય સંલગ્ન થતું હોય તો તે વાંચવા, સાંભળવા, અને મનન કરવા કયો શુદ્ધિશાલી સંગ્રહ થતો નથી ? ધર્મી પુરોહો તન મન અને ધનની પરવા કર્યા સિવાય સન્તોના મુંદર સમાગમોને, મહાત્માઓના નિર્મળ જીવન ચરિત્રને હિતાવહ માની પુનઃ પુનઃ અભિલ્લેખે છે. જો કે આજ કાલ ક્ષણિક, અને દુન્યવી પદાર્થોની વાસનાના પુષ્ટિ કરનાર નોવેલ જેવા સાહિત્ય વાંચનમાં વિશેષ આનંદ મનાય છે. અને રમ લેવાય છે. પરંતુ વાસ્તવિક આત્મચાનની પીછાન થયા પછી સંગ્રહો તેવા સાહિત્યનો પહેલી તકે ત્યાગ કરી પ્રૌઢ પ્રતાપી પ્રભાવ સંપન્ન મહાત્માઓના જીવનવૃત્તાંતોને જ ઝંખે છે.

મહા પુરોહોના જીવનવૃત્તાંતને આદ્યંત પ્રગટ કરવાની મુપ્રણાલીકા આજથી નહિ પણ ઘણાં લાંબા કાળથી ચાલુ છે. અને આપણા મળુ-ધર મહારાજાએ પણ આગમ શાસ્ત્રને ચાર વિભાગમાં વહેંચ્યું છે. તેમાં કથાનુયોગનો વિભાગ પણ દાખલ કયો છે. તે પ્રણાલીકાને ચિર-સ્થાયી રાખવામાં ન આવી હોત તો આજે જે મહાત્મા પુરોહોના આદર્શ જીવન ચરિત્રો અનેકોના હૃદયમાં વૈરાગ્યના પુર વહાવી દુર્ગ-તિના ખાડામાં પટકાતા અનેક જીવોનો ઉદ્ધાર કરવામાં સમર્થ આશ્ર્વળન રૂપ બન્યા છે. તે ક્યાંથી બનત ? અને તેથીજ તે મહા-પુરોહોના સમકાલીન થયેલા પૂર્વાચાર્યો આદિ મુનિવરોનો તેઓના ઉત્કૃષ્ટ વલ્લ જીવનને આવિરકાર કરવા માટે બૂરિ બૂરિ આભાર માનીએ તો તે અનુચિત નથીજ.

ઉચ્ચગુણી અને પ્રતિભાસંપન્ન મહાત્માઓ સ્વયમેવ સ્વજીવનને પ્રદર્શિત કરવા પ્રેરના નથી અને તેમ કરવું તે વિચક્ષણ પુરોહોની દ-દિમાં અનુચિતજ ગણાય. પરંતુ એવા મહાત્માઓના જીવનને પ્રસિદ્ધ

કરનારા અનુભવી અને ભક્ત સેવકો સાથેજ જન્મે છે. અને જન્મ વિભૂતિઓના અનુપમ આદરણીય આદર્શોને સ્વકર્તવ્ય સમજી જઈ સમક્ષ રજી કરી હજારોને તે મહાત્માના સુગુણો પ્રતિ પ્રેરે છે. મહાત્મા પુરોના જીવન આલેખવામાં ખાસ કરી એ હેતુઓ સમાયેલા હોય છે. પ્રથમ તો તેઓશ્રીના નિર્ભજ જીવનને શ્રવણ વાંચન અને મનન કરવાથી હજારો સુસ્તો સતેજ બને છે. સદાચારમાં શિથિલ થયેલા સદાચાર પરાયણ થાય છે. આજે ગણતા અધમો પણ ઉચ્ચ જીવન વાલા બની કાલે જગતવંદ્ય થાય છે. બીજો હેતુ એ છે કે આપણા ચમત્કારી મહાત્માઓ પ્રાચીન યુગમાં અનેકાનેક થઈ ગયા છે. કે જેઓની જન્મભૂમિ, તેમના જીવનમાં થયેલ સુકાર્યો, તેઓના જન્મ સમય વિગેરે બહુ કઠીનતાથી હાલ મેળવી શકાય છે. કેટલાક મહાત્માઓનું જીવન મળે છે તો તે અધુરું. માટે ભાવિકાલમાં ઇતિહાસ પ્રેમીઓને એવા મહાત્માઓના જીવનની શોધખોળ માટે બહુ પરિશ્રમ લેવો ન પડે અને સહેલાઈથી એવા જીવનો આલોહી શકે અને સદગુણો તરફ પ્રેરાય.

ઉપકૃત અખીલ જનતાની એ પ્રથમ ફરજ છે કે એવા ઉપકારીઓના આદર્શ અને અનુકરણીય જીવન પ્રતિબોધે લોક સમગ્ર જાગૃત કરી તેઓશ્રીએ કરેલા અગણ્ય ઉપકારોની ભૂરિ ભૂરિ પ્રશંસા કરી તેઓશ્રીના ચક્ર ચુનોનું ચક્રાચ્છિન પાલન કરી મનુષ્ય જન્મની વરુ કિમિત સ્થાપકના કરીજાવે.

જે સ્મરિત્વના વાંચનથી જાગૃત ન ફેલાતાં માનવો પ્રકાશ પામે તેવા, વિવિધવર્ગના આદ્ય યુગની માથે વિગ્રહિત બાવ જન્મનો દેવ, અંધ પતનના માર્ગની આગજાળુ રાત્રી માથે ઉગતો માત્ર દાયમાં આરતી દેવ, જે મનુષ્યના જન્મની પર્વતી મહા ન પાતાં નિર્ભય દેવ જન્મ દેવ, જે સ્મરિત્વ જીવનને ઉજ્જવળ, મંદિર ન્યાયમય અને વિદ્યા જન્મ દેવ તરુણ સ્મરિત્વ પ્રજાને ઉપકાર, અનુકર-

છીય અને આશિર્વાદ રૂપ મનાય છે, એનાથી વિપરીત સાહિત્ય બહાર પાડનારા લે ભાગ્ય લેખકો પોતાના આત્માને દુર્ગતિના ભાગી બનાવે છે એટલુંજ નહિ પણ હજારોના ભાવ પ્રાણુનો નાશ કરી પોતાના અ-મૃત્યુ સમયને વેડી રહ્યા છે એમ કહેવું એ બીલકૂલ અતિ શયોકિતથી રહિત છે.

જગત વિભૂતિ મહાત્માઓ જન્મે છે. અનુપમ જીવને જીવે છે. હજારોથી પૂજાય છે. સ્તવાય છે. વંદાય છે. અને દુનિયાને અનેક પ્ર-કારના ઉપકાર કરી પરલોક પંથમાં અલંકૃત થાય છે. પરંતુ તેઓનું યશસ્વી યશ રૂપી શરીર ચિરસ્મરણને માટે કાયમજ રહે છે.

જે મહાત્માનો પ્રબંધ લખવા હું પ્રેરાયો છું. તેઓશ્રી જગત પ્ર-સિદ્ધ હતા. તેથી તેમનો અત્રે વિશેષ પરિચય આપવો તે સોના ઉપર ગીલીટ ચઢાવવા જેવું છે. છતાં નિવેદનના ક્રમ મુજબ અન્યનું રહસ્ય યત્કિંચિત્ જણાવી હુંક પરિચય આપવો અનુચિત નજ ગણાય.

આપણા ચરિત્રનેતાએ જૈન જગતમાં અસાધારણ ઉપકારો કર્યા છે. તેઓથીની નિરુપદતા, રૂપદ્ત ભાષિતા, નિર્મળ અભયર્થ આદિ ગુણોથી અનેકને આકર્ષણ રૂપ બની માર્ગદર્શક બન્યા છે. ત્યારે ત્યારે સુધારક તરફથી વિચિત્ર વિતર્કોના વાદળો સમાજમાં વીસ્તર્યા હતાં ત્યારે તેઓશ્રીએ વિકરાળ વાદળોને વીખેરવામાં ઝંઝાવાતનું કાર્ય કર્યું હતું. ચરિત્ર નાયકની શુદ્ધિમત્તા, અને કાર્યદક્ષતા માર્ગ અવ-ગાદીની હતી. તેઓશ્રી જે સુકાર્ય કરવા પ્રેરાતા તે કાર્ય ખુબ ખતથી પાર પાડતા હતા. તેઓશ્રી જૈન જૈનેતર સાસ્ત્રનું અપૂર્વ જ્ઞાન ધરાવતા હતા. આ દીવ્ય પુરુષના ઓગત્સવી જીવનથી હજારો બોધિબીજની નિર્મળતા પામ્યા હતા. કેટલાકો સર્વ વિરતિને પામ્યા અને સેંકડો પુરુષો તેની કામનાવાળા બન્યા હતા.

આ પ્રબંધમાં ચરિત્રનેતાનો જન્મ, વૈરાગ્ય પ્રાપ્તિ, યતિ દીક્ષા, યતિ દીક્ષા પરિહાર, સ્થાનકવાસી સંયમ, તે પછી સંવેગી દીક્ષા, આચાર્ય

પદાર્પણ, તેઓશ્રીની નિરભિમાનતા, ધીરતા, વીરતા. શાસન પ્રત્યે તીવ્ર લાગણી, અનેક વૃપવરોને આપેલ ધર્મોપદેશથી ચયેલ પરાપકારો, સેંકડો જીનેતરોને દારૂ, માંસ આદિ અબ્યક્ત્ય પદાર્થોનો કરાવેલ ત્યાગ વિગેરે અનુપમ પ્રસંગો આલેખવામાં આવ્યા છે.

સુમત્તનો આ પુસ્તકને આદ્યંત અવસોધી, ઉચ્ચ જીવન જીવન પ્રેરણે, ત્યાગની અભિરૂચીવાળા બનશે, અને શ્રદ્ધાને અત્યંત દૃઢ બનાવશે, તો મારો પરિશ્રમ વિશેષ સફળ માનીશ.

શુદ્ધિની અપૂર્ણતાથી, ડ્રષ્ટિ દોષથી યા પ્રેસની કાંઈ સખલનાથી અગર સ્મૃતિના અભાવે કાંઈ વિરૂદ્ધ લખાણ દોષ તો સુઘ મહાશયોને સદૃષ્યા સુધારી અવલોકવા નમ્ર લજામળુ છે.

પ્રવર્તક જીવન વિજય.

ઉપકાર.

સદ્દર્મ સંરક્ષક જગતમાન્ય, ધતિહાસ વિશૂતિ જૈનાચાર્ય શ્રીમદ્ વિજય કમલસુરિશ્ચરણ મહારાજનું ઓજસ્વી જીવનવૃત્તાંત પ્રજ્ઞંધ રૂપે લખાવું જોઈએ, કે જે મહાત્માના જીવન પરિચયથી હજારોને વિવિધ પ્રકાર ઉપકાર થવા સાથે સૌ કોઈ પોતાના જીવનને ઉચ્ચ બનાવી શકે એવી વિચારણા લાંબા સમયથી મારા મનમાં ચાલતીજ હતી.

પરંતુ તેઓશ્રીના જીવનનો પૂર્ણ પરિચય હસ્તગત ન થવાથી અઘાપિ તે વિચારમાલા મનમાંજ રહી હતી. આ વર્ષે એ વિચારમાલા વેગવતી બની. પ્રજ્ઞંધ લખવાનો પ્રેતસાહ પ્રેરાયો, જેથી નિર્જુન કયો કે જેટલા પ્રસંગો અનુભવમાં હોય તેટલાતો આલેખીને પ્રગટ કરુંજ.

આ પ્રજ્ઞંધ લખવામાં શ્રી કમલલલિધમહોદયકાવ્યથી અને પૂજ્ય ગુરૂદેવ તરફથી સારી સહાય મળવા ઉપરાંત પૂજ્ય ચરિત્રનેતાના અંગત પરિચયથી મારા અનુભવે પણ કેટલોક સહારો આપ્યો અનુક્રમે તે પૂર્ણ આલેખ્યાબાદ પરમારાધ્ય તારક ગુરૂદેવ કવિકુલ દિરીટ વ્યાં વાં આચાર્ય મહારાજશ્રીમદ્ વિજયલલિધસુરિશ્ચરણ મહારાજને સીરાહી નિરીક્ષણાર્થે મોકલવામાં આવ્યું હતું. પૂજ્ય તારક ગુરૂદેવ પણ અનેક શિષ્યોને પાકે આપવામાં તથા વાંચના આદિ કાર્યોમાં વ્યગ્ર હોવા છતાં તેઓશ્રીએ અયાગ પરિશ્રમ દિહાવી કેટલીક તુટીઓના સુધારા અને કેટલાક નવા રોચક પ્રસંગો દાખલ કર્યા છે. જેથી હું અંતઃકરણ પૂર્વક જૂરિ જૂરિ વંદન કરવા સાથે તેઓશ્રીનો અત્યંત ઉપકાર માનું છું.

લી.

આચાર્ય મહારાજ શ્રીમદ્—

વિજય લલિધ સુરીશ્ચરણ મહારાજ

ચરણ દિ'ર.

મુનિ ભુવન વિજય.

ઉદાર સહાયક સદ્ગુહસ્થાની નામાવલી.

કા. ૨૦૦	શા. કેશરીમલ્લ ધુપાળ.	બરણદ.
" ૧૦૦	" અભેચંદળ કેશરીમલ્લ	"
" ૫૦	" લાલચંદળ હરજી	"
" ૫૦	" તેજી દાકરીજી	જામોતરા.
" ૫૦	" કુલચંદળ હકમજી સુનીલાલજી	બરણદ.
" ૨૫	" વેણીચંદ નથમલ્લ	"
" ૨૫	" ગુલાબચંદળ ખુમાજી	"
" ૨૫	" પુનમચંદળ દેવીચંદળ	"
" ૨૫	" મનરૂપજી	"

શ્રી સ્યાદ્વાદિને નમઃ

શ્રી આત્મકમલસુરીશ્વરપાદપદ્મોદયો નમઃ

શ્રી વિજયકમલસૂરીશ્વર-પ્રબંધ.

પ્રકરણ ૧ છંદઃ.

પ્રાતઃકાલ.

મંગળમય પ્રાતઃકાલની ઉપા એ તરફ દેવાઈ રહી હતી. ગંગાંગણમાં શશી નિરતેજ યજ્ઞરત્નો હતો. સૂર્યદેવ સ્વકિરણોને પૃથ્વીસપ્થા પર દેલાવી રત્ના હતા. સૌ કોઈ પોતપોતાના કાર્યોમાં વ્યસ્ત બની રત્ના હતા. સંગીત પ્રેમીઓ સ્વકંઠને મધુર બનાવવા વિવિધ વાદ્યો અને તાલોની સાથે કંઠોને ધુંટી રત્ના હતા. વિનયવંત સુપુત્રો માતૃપિતાને નમસ્કાર કરી રત્ના હતા. ધર્માન્વિતો પ્રાતઃકાલ સંજ્ઞાથી આવશ્યક ક્રિયાઓ પૂર્ણ શાન્તિથી સમાપ્ત કરી રત્ના હતા. કોઈ જનમંદિરમાં તો કોઈ શૈવમંદિરમાં અને કોઈ વૈષ્ણવીશ્વમંદિરમાં પોતપોતાના ઇષ્ટદેવતા દર્શનમાં તત્પર બન્યા હતા. મંદિરોના મધુર ધરોના નાદોથી પૃથ્વીતલ અદ્વૈત ચબ્દોથી ગ્રાણ રત્નું

હવે, સુસાધુ પુરોહિતાનમઃ બન્યા હતા. નૈવાયિકો ન્યાયમાં સ્વયં
સિદ્ધિ અને પરપક્ષ નિરસનના તર્કો સંશોધન કરી રહ્યા હતા. વૈયાકરણે
વ્યાકરણમાં સાધક અને બાધક સૂત્રોની ગવેષણામાં તત્પર બન્યા હતા,
લલનાઓ લલિત પુરોહિતા આલિંગનથી મુક્ત થઈ શમ્યાનો ત્યાગ કરી
રહી હતી, આવો રમણીય પ્રાતઃકાલ કેને પ્રિય ન હોય, ?

જગતજ્યોત.

પ્રાતઃકાલના રમ્ય સમયમાં સૌ કોઈને, હૃદયને, આનંદ આપતું
મહાપુરોહિતા જ્ઞાતિ, પ્રજાઓ અને કથાઓ મંગલરૂપ હોવાથી પ્રિય
થાય છે, કોઈપણ વ્યક્તિ નિરાશાજનક નિર્જલ અને નિસ્તેજ પુરોહિતા
જ્ઞાતિ વાંચવા અથવા સાંભળવા ઇચ્છતી નથી. જાણકીપત્રું ભરતકે
મમૂદ અનેક દેશો, નગરો તથા ગામોથી ભરપૂર છે. એજ ભરતકે
વીરપુરોહિતા સુશોભિત પંચાલ (પંજાબ) દેશ અતિ પ્રખ્યાત છે. જેમાં
અનેક ધર્મોજનોથી પુજા સરસા નામનું નગર છે. જે ન્યાયી રાજ્ય,
અનેક સન્નતન પુરોહિતા સમુદાય, વેપારીઓ, જાગજગીયાઓ અને વા-
ડીઓ આદિથી સુશોભિત છે. જેમાં ગામુખમાં આનંદ માનવના
મતપુરોહિતા શ્રી શ્રામુખાવિન્દથી ધર્મોપદેશ કરવા માનવજાતને
કૃતાર્થના સાધના હતા. જે નગરીના મંદિરોની પ્રખંજનથી પ્રેરિત થઈને
જગતજ્યોત પશ્ચિમ જતોને આત્મિક જગત જ્યોત જગતજ્યોતને આદર
કરી રહી હતી અને ઉચ્ચના મિત્રો મોજો મમય મંચય છે, તે
જગતજ્યોત મમય કરતી હતી મમય તમામમાં સ્વયં મમય નિર્જો
અન્નિકતાનું જગત જગતજ્યોત હતા આવી સુગમ મમય નામની નગરીમાં
સ્વયં જગતજ્યોત મિત્રો અને વિદ્યોત આદર મિત્રો માં મિત્રો
એક સૌંદર્ય નિર્જો મમય હતા. તેમની સુગમ મમય નગરીમાં
મિત્રો મમય નગરી મમય નગરી જેમ અન્નિકતાનું જગતજ્યોત. જેમની
કિર્તિ હતા મમય નગરી મમય નગરી મમય નગરી મમય નગરી
મમય હતા મમય નગરી મમય નગરી મમય નગરી મમય નગરી

મ રામલાલ રાખ્યું હતું. માતાપિતા અને કુટુંબી વર્ગના તેમજ અન્ય જનોના લાલન પાલનથી તરેહ તરેહવાર કીડાઓ કરતા રામલાલ વધવા ગયા. અનુક્રમે તેઓ આઠ વર્ષની ઉંમરના થતાં જોડોના માતાપિતાએ નાખ્યાસ માટે યતિ શ્રી કિશોરચંદ્રની સેવામાં સમર્પણ કર્યા હતા. રામલાલ નાની ઉંમરથી ચક્રાર અને બુદ્ધિમાં તીક્ષ્ણ હતા. પુત્રના લક્ષણો દર્શાવતાં જ માલમ પડે છે. રામલાલજીના માતાપિતાએ પોતાને પુત્ર બુદ્ધિશાલી છે. એટલે લવિષ્યમાં સર્વ શાસ્ત્ર નિષ્ણાત થશે. એમ ધારી યોતિર્વિત કિશોરચંદ્રને સોંપ્યો હતો. ખરા માતાપિતા એજ છે કે જે પુત્રના હેતને માટે યોગ્ય સાધનો અને સંયોગો સંપ્રાપ્ત કરી આપે ! નહિ કે પુત્રના વ્યામોહથી પુત્રના લવિષ્યમાં ભારે ભયંકરતા ઉભી કરે ! આવાં માતાપિતાઓજ પોતાના પુત્રોને જગત જ્યોતસ્પ બનાવી શકે છે.

યતિસંગ.

પિતાની આગાધી કિશોરચંદ્રયતિની પાસે રહેલા રામલાલ નિઃશંક અને નિર્ભયતાથી ગુરુની સુચુપા કરવાની સાથે વિદ્યાભ્યાસ કરવામાં તત્પર બન્યા. બુદ્ધિશાલીઓને શાસ્ત્રો અને ગહન વાતો મુગ્ધ હોય છે. સ્નેહમાં અને સ્વસ્થ સમયમાં કેટલાક શાસ્ત્રોથી ઉત્તીર્ણ થયા. યોગ્ય પાત્રમાં યોગ્ય વસ્તુ સમર્પણ કરતાં યોગ્ય મહાત્માઓને પ્રમાદ હોતો નથી. યતિશ્રી, રામલાલનો વિનય અને બુદ્ધિ તેમજ બાહ્યાવસ્થામાં પણ રહસ્યવાળા વિષયોને સમજવાની શક્તિ જોઈ મુગ્ધ બન્યા હતા. બુદ્ધિ-બલનાનિધાનને જોઈ કોણ ન લોભાય ? યોગ્યોને યોગ્ય વસ્તુમાં યોગ્યવાની સત્પુરોનો ભાવના જગૃત થાય એ સ્વભાવિક છે. બાલકને બલાતકારથી પણ આપેલ ધર્મ પરિણામે શુભાવહ નિવડે છે. કહ્યું છે કે:—

વલદ્વૃણાનિ ચાલ્લાનાં, વિદ્યાભોજનમૌપધં;

ગવાં નાલિક્કયા ચાઝ્યં, તયા ધર્મોઽપિ શુદ્ધયે ॥૧॥

બાલકોને બલાતકારથી પણ વ્યવહારિક વિદ્યાઓ શિખવવામાં આવે

હવે, સુસાધુ પુરો સાનમને બન્યા હતા. નૈયાયિકા ન્યાયમાં રત્ન
સિદ્ધિ અને પરપક્ષ નિરસનના તર્કો સંશોધન કરી રતા હતા. વૈયાકરણ
વ્યાકરણમાં સાધક અને બાધક મૂલોની ગવેષણામાં તત્પર બન્યા હતા.
લક્ષનાઓ લક્ષિત પુરોના આલિંગનથી મુક્ત થઈ શમ્યાનો ભાગ
રહી હતી, આવો રમણીય પ્રાતઃકાલ કેને પ્રિય ન હોય ?

જગતજ્યોત.

પ્રાતઃકાલના રમ્ય સમયમાં સૌ કેાધને, હૃદયને, આનંદ આપત
ગદાપુરોના જ્ઞાતિ, પ્રજાઓ અને કથાનકો મંગલરૂપ હોવાથી પ્રિ
યાય છે, કેાંપણ વ્યક્તિ નિરાશાજનક નિર્જલ અને નિસ્તેજ પુરો
જ્ઞાતિ વાંચવા અથવા સાંભળવા ઇચ્છતી નથી. જંબૂદ્વીપનું ભરતપુર
મમુદ અનેક દેશો, નગરો તથા ગામોથી ભરપુર છે. એજ ભરતપુર
વીરપુરોથી સુગંધિત પંચાલ (પંજાબ) દેશ અને પ્રખ્યાત છે. જે
અનેક ધર્મોજનોથી મુક્ત સરસા નામનું નગર છે. જે ન્યાયી રાજ
અનેક સત્ત્વલ પુરોના મમુરો, વેપારીઓ, જાગજગીયાઓ અને વા
ડીઓ આદિથી સુગંધિત છે. જેમાં ગાધુમંગમાં આનંદ માનવ
મત્પુરો શ્રી ગુરુખાવિન્દરી ધર્મોપદેશ કરતા કરી માનવજાત
કુનાર્થના માધના હતા. જે નગરીના મંદિરોની પ્રમંથનાથી પ્રિય થઈ
જાતો પચિત જનોને આત્મીક જગત જોવા જવાવાને આદર
કરી રહી હતી અને ઉચ્ચના મિત્રો મોટા મમુર મંચર છે, જે
જનોને નમ્રતા કરતી હતી મરતી નગરમાં અપાર મુક્તિ નિષે
અનિષ્ટનું જન જગતના હતા આવી મુક્ત મમુર નામની નગરી
પ્રમંથ નગર વિશિષ્ટ અને વિરેન્દ્ર અવર વિરેન્દ્ર ના મિત્ર મુક્ત
મેક મોક મુક્તિ નામ કરતી હતી. જેમની મુક્તિ મમુર મંચર
મિત્ર મોક મુક્તિ જાતને નિષે જોમ અનિષ્ટ ના નામની હતી. જેમની
મિત્ર મોક મુક્તિ નામ કરતી હતી. જેમની મુક્તિ મમુર મંચર
મિત્ર મોક મુક્તિ નામ કરતી હતી. જેમની મુક્તિ મમુર મંચર

વિપન્મૂર્તિર્મૂર્તિ વિપયજરસાઃ પ્રાન્તવિરસા,

વિચાર્યેવં ચક્રે સ મનસિ વરં સંયમસૃત્તિઃ ॥૨૥

જગતમાં જે પદાર્થો છે તે ચિરકાળ સ્થાય રહેતા નથી. એક નિમેષ
ક્રમાં ઉત્પન્ન થાય છે, અને ક્ષણમાં વિનશ્વરતાને પામે છે. તો પિતા,
અને સ્ત્રી આદિનો સંગ, કરવાથી શું લાભ ! કારણ કે એ સંસારમાં
અમરણને વધારનાર છે. અને જડ પદાર્થોનો વિયોગજ જિનવચનના
પાન કરાવે છે, લોક શોકનો થોક છે. સ્ત્રીઓ નાગણીઓ છે.
ધર્મી વીજળીના જેવી ચંચલ છે. મોટી ધનની રાશી, તે પણ અન્યને
રે છે. દેહ પણ વિપત્તિઓની મૂર્તિ છે, અને ભોગવેલા વિપયો
રિણુએ નિરસતા અને ભયંકરતા ને અર્પે છે. આ પ્રમાણે હૃદયમાં
રાખ્યની તરંગ ઉછળતાં સંસાર ત્યાગ કરવાનો દૃઢ વિચાર થયો.

પ્રતિક્ષણ હૃદયમાં સંસારથી કંટાળો આવવા લાગ્યો. દુનિયાની કેમ
વસ્તુ ઉપર પ્રીતિ રહી નહિ. વિરક્ત આત્માએને સંસાર એ કારાગાર
જેવો ભયંકર લાગે છે. એક વખત યતિશ્ચ યાન્તવદને બેઠા હતા તે
સમયે સચિનથી રામલાલે નમ્ર નિવેદન કર્યું કે હું ગુણુનિધાન ! હું કૃપાસિધુ
સંસારના નિવિધ તાપથી તપેશ્વા આ દાસનો ઉદ્ધાર કરો. સંસાર સાગર
તરવાનો નૌકા સમાન નિર્મલ ચારિત્ર અર્પણ કરો. હું સંસાર ત્યાગવા
છઠ્ઠું. ગંભીર અને મધુર વાણીથી યતિશ્ચએ કહ્યું કે હું ધણેજ હર્ષિત
થાઉં છું. કે આવી બાહ્યાવસ્થામાં વિના પ્રેરણાએ ઉત્તમ ભાવના સ્વયમેવ
જાગૃત થઈ. પૈરાયની શ્રદ્ધ થાય તેવો ઉપદેશ યતિશ્ચએ કર્યો,
કારણ કે ચત્તાને ચઢાવવો એ મહાત્માઓનું કર્તવ્ય છે.

ઉપદેશ:—

● રત્નાકરં કરતલાત્પતિતા મળીવ,

લોકે નરત્વમપિ દુર્લભમિત્યેદિ ।

● શ્રી કમલકાન્ધ મહોદય કાવ્યમાંથી ઉપૃત

છે. તેમ ધર્મની પણ વિદ્યાઓ શિખવવાની રમ્ય પદ્ધતિ હતી, અને બાલકો તેથી સારું જ્ઞાન પ્રાપ્ત કરતા. વિદ્યા, ભોજન અને ઔષધ તેમજ સુશીક્ષણ બ્રહ્મચારીની બાલકોને અપાય છે. જેમ બગીચે બ્રહ્મચારી પાચેલું ઘી પુટ્ટી માટે થાય છે. તેવીજ રીતે ધર્મ પણ પુટ્ટી માટે નિવડે છે. જોકે રામલાલજીને તો પૂર્વના સંસ્કારથી સ્વયમેવ વિદ્યા પ્રાપ્તિની લીધા હતી. એટલે યતિ કિશોર્યદંત્રને બનાવમે જ્ઞાનદાન આપવાનો અવસર સાંપડ્યો હતો. યતિ ઉમરમાં ૧૬ અને સંપત્તિવાન હતા, એટલે પોતાની પાટ ઉપર સ્થાપવા માટે હિમ બનાવવા રામલાલજીના પ્રતિ લોભાયા.

યતિ દીક્ષા.

જમતમાં પૂર્વસંસ્કાર અગત્ય કામ કરે છે. એકજ મુહૂર્તમાં એકજ સાથે એકજ માતાની કુદિપી ઉત્પત્તિ થયેલા બે પુત્રોમાં એક સુગંધારી ને વિદ્વાન દોષ છે, ત્યારે બીજો જડ અને મૂઢ દેખાય છે. એ બંને પૂર્વસંસ્કારની વિગત લીધા છે. તેમાં ખાસ કારણ એજ છે કે કર્મભિન્ન. આત્માભિન્ન, ને પૂર્વસંસ્કારો પણ ભિન્ન. રામલાલજીને પણ બાળ્યવરસથીજ સુગંધ સ્વરૂપે સાંપડ્યો હતો, અને પૂર્વજન્મના સંસ્કારો પણ ઉભા હતા. એ બેના બેને જીવનમાં અગત્ય સુરંગ મેળવ્યો હતો. જમતથી અનિયત મમ્મત્વ, જડપણ, અનિત્ય ભામતા લાગ્યા, વિચારે છે કે—

કમલો મમં મન્વા નદિ ગદુલ્લક્ષ્મ્યમિન્દુસો,

નિનેવાલાયન્ને રિગ્વેદમપિ યાન્તિ રાગમમી ।

મ્માઃ કોરા મંગઃ મુનિનુકલ્પપ્રાદિનુ કમંઃ,

રિગ્વેદ મંગઃ સ્વાહિતરવનરીત્યવિવન્ને ॥૧॥

પ્રાજ્ઞાકોયોઃ દુરવ્યસનઃ મતંગતનઃ,

ધિવોરિત્ત્વોપા સ્વર્ગતિ પન્નં મુનિ નિગ્મન ॥

વિપન્મૂર્તિર્મૂર્તિ વિપયજરસાઃ પ્રાન્તવિરસા,

વિચાર્યેવં ચક્રે સ મનસિ વરં સંયમસૃતિઃ ॥૨॥

જગતમાં જે પદાર્થો છે તે ચિરકાળ સ્થાય રહેતા નથી, એક નિમેષ માત્રમાં ઉત્પન્ન થાય છે, અને ક્ષણમાં વિનશ્વરતાને પામે છે. તો પિતા, પુત્ર અને સ્ત્રી આદિનો સંગ, કરવાથી શું લાભ ! કારણ કે એ સંસારમાં જન્મમરણને વધારનાર છે. અને જડ પદાર્થોનો વિયોગજ જિનવચનના પીયૂષનું પાન કરાવે છે, લોક શોકનો થોક છે. સ્ત્રીઓ નાગણીઓ છે. લક્ષ્મી વીજળીના જેવી ચંચલ છે. મોટી ધનની રાશી, તે પણ અન્યને વરે છે. દેહ પણ વિપત્તિઓની મૂર્તિ છે, અને ભોગવેલા વિષયો પરિણામે નિરસતા અને ભયંકરતા ને અર્પે છે. આ પ્રમાણે હૃદયમાં વૈરાગ્યની તરંગ ઉછળતાં સંસાર ત્યાગ કરવાનો દઢ વિચાર થયો.

પ્રતિક્ષણ હૃદયમાં સંસારથી કંટાળો આવવા લાગ્યો. દુનિયાની કેાઇ પણ વસ્તુ ઉપર પ્રીતિ રહી નહિ. વિરક્ત આત્માઓને સંસાર એ કારાગાર જેવો ભયંકર લાગે છે. એક વખત યતિજી શાન્તવદને બેઠા હતા તે સમયે સવિનયી રામલાલે નમ્ર નિવેદન કર્યું કે હું ગુણુનિધાન ! હું કૃપાસિંધુ સંસારના ત્રિવિધ તાપથી તપેશ્વ આ દાસનો ઉદ્ધાર કરો. સંસાર સાગર તરવાનો નૌકા સમાન નિર્મલ આરિત્ર અર્પણ કરો. હું સંસાર ત્યાગવા ઇચ્છુ છું. ગંભીર અને મધુર વાણીથી યતિજીએ કહ્યું કે હું ધણોજ દર્પિત ચાઉં છું. કે આવી બાત્યાવસ્થામાં વિના પ્રેરણાએ ઉત્તમ ભાવના સ્વયમેવ જાગૃત થઈ. વૈરાગ્યની શક્તિ થાય તેવો ઉપદેશ યતિજીએ શરૂ કર્યો, કારણ કે ચક્ષુતાને ચક્રવર્તી એ મહાત્માઓનું કર્તવ્ય છે.

ઉપદેશ:—

● રત્નાકરે કરતલાત્પતિતા મળીવ,

લોકે નરત્વમપિ દુર્લભમિત્યવેદિ ।

आसाद्य तन्नहि निवृत्त्युचितं कृतं चेत्,
किं तेन जीवनभृता पशूस्सन्निभेन ॥१॥

संसारभीषणवने कुसुमेपुगर्त,
मायालतापरिवृते ममतामृगेन्द्रे ।

अज्ञानगाढतिमिरे मदगोत्रदुर्गं,
चेतो न चालय कदापि विशालपुन्द्रे ॥३॥

હાથમાંથી સમુદમાં પડેલું રત્ન પામવું જેમ દુર્લભ છે તેમ અમુલ્ય અને દુઃસાધ્ય મહેલ માનવ જન્મ પુનઃ પ્રાપ્ત કરવો કઠિન છે એમ તું જાણે આ માનવ જન્મને પામીને જેણે નિરત્તિપદની આશીર્વાદો નથી, તે વ્યક્તિના પશુ સમાન અવનયો શું ? તે જીવિનિધાન ! મેં બાપંકર અટવી છે, જેમાં કામરૂપી મતો છે, માપારૂપી લતાઓ (વિદ્યાઓ) છે, મમતારૂપી મૃગેન્દ્રો છે, અને અજ્ઞાનના રૂપ અંધકાર છે તેમજ મદારૂપી જિહામળા પડાયા છે. આવા બાપંકર મેંમારમાં મેં ન મલાવવું અને નિરત્તિ આશ્રમાં યોગ્યું, એજ પરેખર આપંચ

[illegible]

વિચારણા ઉપર તેઓથીને પુરો તિરસ્કાર હતો. મનમાં વિચારતા કે
 'બુધપણું' અને આવા અલક્ષ્ય પદાર્થોનું લક્ષણ આદિની સંદોષતા
 કેમ સંભવે ?

પ્રતિદીક્ષાનો ત્યાગ.

પુણ્યનો પ્રકર્ષ મનુષ્યોને અવનતિમાંથી ઉન્નતિમાં લાવવાના સાધનો
 આપે છે. અયોગ્ય સ્થાનમાંથી પણ યોગ્ય સ્થાન સંલબ્ધ કરી આપે છે.
 જણે જગતમાં પુણ્યનો જય છે. મનુષ્યમાં કદાચદ્વ રહિતપણું હોવું
 એ સાધારણ ગુણ ગણી શકાય. અયોગ્યને અયોગ્ય માનવું. યોગ્યની
 યોગ્ય તરીકે પિછાણ કરવી. એ પુણ્યની અસાધારણ પરાકાષ્ટા મનાય.
 એક વસ્તુને અજાણતાથી સત્ય માન્યા પછી તેને અસત્ય માનવી જેટલી
 કઠીન છે, તેનાથી તે વસ્તુનો ત્યાગ કરવો અતિ કઠીન છે. પરંતુ જ્યારે
 કુદરત દેવીની અને પૂર્વ પુણ્યની પૂર્ણકૃપા હોય ત્યારે બધુંયે સરલ અને
 સુલભ બને છે. મહાત્મા રામલાલજી યતિજીના સંગમાં તેઓની અવિરતિ
 પ્રતિધી પરિપૂર્ણ ઉદ્ધિન બન્યા હતા. તેરથાન છોડવા અને પૂર્ણ ત્યા-
 ગીની નિશ્ચામાં નિવાસ કરી આત્મકલ્યાણ સાધવા હૃદયમંદિરમાં અનેક
 પ્રકારના વિચાર તરંગો ઉછળવા લાગ્યા.

જ્ઞાનદીપક.

યતિઓની પાસે ધન, આરંભ સમારંભો શૂદ્ધો તેમજ ખીજ અનેક
 સંસાર પ્રતિષ્ઠા હોવા છતાં, ત્યાગીપણાનો દંભ સેવવામાં કમીના ન
 હતી. પૂર્ણ વૈરાગ્યથી ત્યાગી બનેલા રામલાલજીના હૃદયમાં ક્ષણભર
 બધુંયે દુઃખોત્પાદક ભાસતું. સ્વહૃદયમાં માનવા લાગ્યા કે આત્મસુખને
 માટે શૂદ્ધ વ્યામોહ છોડી ત્યાગી બન્યા તોય અહીં પણ પાપની આગ,
 જાતીઓ કહે છે કે ત્યાગી થયા પછી માયા, મોહ, મમતા મત્સર, અને
 વૈલંબનો મદ તેમજ આંતરિક આરંભો, આ બધુંયે સંસાર વર્ધક છે,
 પણ ભંજક નથી. હૃદયમાં જ્ઞાન દીપક પ્રગટ્યો, યતિનો સંગ છોડવાનો
 પ્રજન વિચાર થયો. વાસ્તવિક જ્ઞાની તેજ છે કે, સત્યનો સ્વીકાર અને

आसाद्य चन्द्रहि निवृत्युचितं कृतं चेत्,
किं तेन जीवनभृता पशुसन्निभेन ॥१॥

संसारभीषणवने कुसुमेपुगर्त,
मायालतापरिष्ठिते ममतामृगेन्द्रे ।

अज्ञानगाढतिमिरे मदगोत्रदुर्गं,
चेतो न चालय कदापि विशालबुद्धे ॥२॥

હાથમાંથી સમુદમાં પડેલું રત્ન પામવું જેમ દુર્લભ છે તેમ જ અમૃત્ય અને દુઃસાધ્ય મણિસ માનવ જન્મ પુનઃ પ્રાપ્ત કરવો કઠિન છે. જેમ તું જન્ય આ માનવ જન્મને પામીને જેણે નિરત્તિપદની આશા નથી, તે વ્યકિતના પશુ સમાન અવતરો શું ? હે શુદ્ધિનિધાન ! મંદો ભયંકર અટલી છે, જેમાં દામણી મનો છે, માપણી લાનાઝા (નિંદાઝા) છે, મમતાણી મૂનેન્દો છે, અને અમાનતા રૂપ અંધકાર છે તેમજ મદાણી જિદામજ્જા પહોંચે છે. આવા ભયંકર મંદારમાં જ ન મંદારવડું અને નિર્હાન આત્મમાં મોજવડું, એમ ખરેખર શું થયે છે

[illegible]

શ્રદ્ધા દૂર કરી મૂર્તિ પૂજની શ્રદ્ધા કરાવી હતી. સ્થાનકવાસી ઘણા યુઓની પણ શ્રદ્ધા પરિવર્તિત કરી હતી. જ્યારે જ્યારે તેઓના માં જે કોઈ આવતા તે બધાઓને સૈદ્ધાન્તિક યુક્તિઓથી સરલ રીતે મૂર્તિ મંડન કરતા હતા. પૂજ્ય આત્મારામજી મહારાજના સંગ-જ શ્રીમાન્ વિસનચંદ્રજી મહારાજની સ્થાનકવાસી પંચથી શ્રદ્ધાનું રેવર્તન થયું હતું. એક વખત રામલાલજીએ નમ્ર ભાવે વિસનચંદ્રજી મહારાજને વિનંતી કરી કે મને આપશ્રી દીક્ષા સમર્પણ કરો, કૃપાસિંધુ વિસનચંદ્રજી મહારાજે પંજબમાં જીરા મુકામે સમહોત્સવ ઓગણીસેને ઓગણત્રીશ (૧૯૨૯) ની સાલમાં પ્રવળ્યાપ્રદાન કરી, પોતાના શિષ્ય મારીકે બનાવી, પૂર્વનુંજ નામ કાયમ રાખ્યું. આત્મારામજી મહારાજની કેપદેશ શૈલી અને સત્ય સ્વીકારવાની ઉગ્રપ્રથા જોઈ રામલાલજીને વર્મનો અત્યંત પ્રેમ જાગૃત થયો હતો.

શત્રુંજય યાત્રા અને સદ્ગુરુ સંશોધન.

પૂજ્ય આત્મારામજી મહારાજના સહચારી શ્રીમાન્ વિસનચંદ્રજી આદિ અદાર સાધુઓને શ્રી શત્રુંજય તીર્થની યાત્રા કરવાની ઉગ્રભાવના જાગૃત થઈ, અને અદાર સાધુઓની સાથે શ્રીમાન્ આત્મારામજી મહારાજ પંજબથી વિહાર કરી સૌરાષ્ટ્રદેશમાં બિરાજમાન ગિરિરાજ શ્રી શત્રુંજય તીર્થની યાત્રા કરી અને અનેક પ્રકારના કર્મમલોનો નાશ કર્યો. અનેક નવાં ભાવવાહી સ્તોત્રો સ્વી તીર્થેશ્વરની સ્તુતિ તથા ભક્તિ કરી માનવ જીવનની સાચીકતાપૂર્વક કૃતકૃતતા માનવા લાગ્યા. ત્યાંથી વિહાર કરી યોગ્ય ગુરૂના સંશોધન માટે, સસતકાર રાજનગરમાં પુનઃ પધાર્યા.

ગુરુ દર્શન.

આત્મરેલવની સંવૃદ્ધિથી શોભતા જુદાના બંડાર શાન્તમુદ્રાભિરામ પૂર્ણત્યાગી શ્રીમાન્ જુદાવિજયજી (જુદેરાયજી) મહારાજનાં પવિત્ર દર્શન થયા.

અસત્યનો અ વિશ્વંજે ત્યાગ કરે. કદાચહ એ તો કેવલ અંત અજ્ઞાનતાજ નજીવે છે. જડ અને દુર્ગંધોનું લક્ષણ છે. સમજા સત્યના ગવેષક હતા. એટલે એઓશ્રીને અસત્ય છોડવું કઠીન નહયતિ સંગમાં પણ સ્વધ પ્રસંગે વ્યાકરણ, કાવ્ય, અક્ષરકાર, તે જૈન જૈનેતરોના આગમોથી પરિચિત બન્યા. વિચક્ષણ પુરોહિત અસત્યુક્તા નથી. પ્રતિકુલતામાં પણ શ્રેષ્ઠ સિદ્ધિ સાધવી એ અરેખર જ બાદુલજ ગણાય.

विसनयद्रष्टा समागम.

यति पासेयी पोने विहार करी सौम्य भूति विसनयंद्रश्च दृश्यमानकचारी पूज्य त्यागी त्यां गिराजता दत्ता, ते जमराया २३ पभायां. त्यां पुण्य भूति विसनयंद्रश्च दृशन करी आत्माने सौ प्राप्त कपो. कल्याणपथ प्रदर्शक महात्माने जेष्ठकोण आनंद न ५३ जेष्ठकोण भगव तेजोनी निश्यामां मानाप्यवननी भाये व्यतीत ३३ विसनयंद्रश्च त्यागी सान्त्वमति दत्ता. जेष्ठकोण तेजो स्थाना २३ दत्ता. ५३०० दृश्यमां प्रभुभूति उपर अदा करी दत्ता. ५३०० दृश्यमां तेजोस्थ स्थानकवासिनी येरा कायम राज्य ३३ दत्ता भिदि.

[illegible]

શ્રદ્ધા દૂર કરી મૂર્તિ પૂજની શ્રદ્ધા કરાવી હતી. સ્થાનકવાસી ધણા
 યુઓની પણ શ્રદ્ધા પરિવર્તિત કરી હતી. જ્યારે જ્યારે તેઓના
 માં જે કોઈ આવતા તે બધાઓને સૈદ્ધાન્તિક યુક્તિઓથી સરલ
 વે મૂર્તિ મંડન કરતા હતા. પૂજ્ય આત્મારામજી મહારાજના મંગ-
 જ શ્રીમાન્ વિસનચંદ્રજી મહારાજની સ્થાનકવાસી પંથથી શ્રદ્ધાનું
 રેવર્તન થયું હતું. એક વખત રામલાલજીએ નમ્ર ભાવે વિસનચંદ્રજી
 મહારાજને વિનંતી કરી કે મને આપશ્રી દીક્ષા સમર્પણ કરો, કૃપાસિંધુ
 વિસનચંદ્રજી મહારાજે પંજાબમાં જીરા મુકામે સમહોત્સવ ઓગણીસેને
 ઓગણત્રીસ (૧૯૨૯) ની સાલમાં પ્રવજ્યાપ્રદાન કરી, પોતાના શિષ્ય
 શ્રીકે બનાવી, પૂર્વનુંજ નામ કાયમ રાખ્યું. આત્મારામજી મહારાજની
 ઉપદેશ શૈલી અને સત્ય સ્વીકારવાની ઉગ્રપ્રથા જોઈ રામલાલજીને
 ધર્મનો અત્યંત પ્રેમ જાગૃત થયો હતો.

શત્રુંજય યાત્રા અને સદ્ગુરુ સંશોધન.

પૂજ્ય આત્મારામજી મહારાજના સહચારી શ્રીમાન્ વિસનચંદ્રજી
 આદિ અદાર સાધુઓને શ્રી શત્રુંજય તીર્થની યાત્રા કરવાની ઉગ્રભાવના
 જાગૃત થઈ, અને અદાર સાધુઓની સાથે શ્રીમાન્ આત્મારામજી
 મહારાજ પંજાબથી વિહાર કરી સૌરાષ્ટ્રદેશમાં બિરાજમાન ગિરિરાજ
 શ્રી શત્રુંજય તીર્થની યાત્રા કરી અને અનેક પ્રકારના કર્મમલોનો નાશ
 કર્યો. અનેક નવાં ભાવવાહી સ્તોત્રો સ્વી તીર્થેશ્વરની સ્તુતિ તથા ભક્તિ
 કરી માનવ જીવનની સાચીકતાપૂર્વક કૃતકૃતતા માનવા લાગ્યા. ત્યાંથી
 વિહાર કરી યોગ્ય ગુરુના સંશોધન માટે, સસત્કાર રાજનગરમાં પુનઃ પધાર્યા.

ગુરુ દર્શન.

આત્મરસવની સંવૃદ્ધિથી શોભતા શુદ્ધિના ભંડાર શાન્તમુદ્રાલિરામ
 પૂર્ણત્યાગી શ્રીમાન્ શુદ્ધિવિજયજી (જીરેનાયજી) મહારાજનાં પવિત્ર
 દર્શન થયા.

જનાચાર્ય શ્રીમદ્ વિજયાનંદ સૂરીશ્વરજી મહારાજના—

જનાચાર્ય શ્રીમદ્ વિજયાનંદ સૂરીશ્વરજી મહારાજના—

વિસનચંદ્રજી આત્મારામજી મહારાજના શિષ્ય થયા. જેઓનું નામ લક્ષ્મીવિજયજી રાખવામાં આવ્યું હતું, અને રામલાલજી શ્રીમાન લક્ષ્મીવિજયજી મહારાજના શિષ્ય તરીકે થયા જેઓનું નામ કમલ-વિજયજી સુપ્રસિદ્ધ કરવામાં આવ્યું. અમદાવાદમાં વિ. સં. ૧૯૩૨ માં પહેલું ચોમાસું કર્યું હતું.

તીર્થાટન.

જે કમલવિજયજી મહારાજ વિદ્યા અને સૌમ્યમુદ્રાથી અલંકૃત હતા. જેઓ આ કાલની અપેક્ષાએ ત્યાગી પરાકાષ્ઠાએ પહોંચ્યા હતા, તેઓનું સંયમ, યોગ, અને અદ્ભુત બ્રહ્મચર્ય, જનતાપર છાપ પાડતું હતું. પોતે હંમેશાં એકલકાણું કરતા અને શીતરૂતુમાં પણ સ્વલ્પ વસ્ત્ર શરીરપર ધારણ કરી નિસ્તંદ્ર બની એકાન્તમાં મૌનવૃત્તિથી ધ્યાનસ્થ રહેતા, તેમજ અપૂર્વ ગ્રંથોનો સ્વાધ્યાય કરતા હતા. નિર્મમ અને નિર્મલ મહાત્મા શ્રી રાજનગરમાં પૂજ્ય ગુરુદેવ આનંદવિજયજી (આત્મારામજી) મહારાજના વ્યાખ્યાનામૃતનું પાન કરતા ચાતુર્માસ રહ્યા. ત્યાંથી પૂજ્ય ગુરુદેવની સાથે અનેક સ્થળોમાં વિચરી સૌરાષ્ટ્ર દેશમાં રહેલા ભાવનગર શહેરના સંઘની અત્યાચ્છલરી વિનંતીથી વિ. સં. ૧૯૩૩ માં ગુરુદેવની સાથે ત્યાં ચોમાસુ રહ્યા. ચાતુર્માસમાં ભાવનગરની જનતાને અનેક પ્રકારના ધર્મના લાભો પ્રાપ્ત થયા હતા. ભાવનગરના ચાતુર્માસ બાદ શ્રી રાત્રુંજ્ય તીર્થની યાત્રા કરી હર્ષિત થયા. અને પણાજી ભાવથી સ્તુતિ સ્તોત્રોદ્ધારાએ ભગવાનની સ્તવના કરી. અંગ્રેજી દેવવાડા, હિના, અગ્નિપાશ્વનાથ, માંગરોલ, વેરાવલ, પ્રભાસ-પાટણ, અને જામનગર વગેરે મુખ્ય તીર્થોમાં ત્રિલોકમુગ્ધમણીજીનેશ્વર ભગવાનનાં દર્શન અને સ્તવના કરી ફાર્ય થયા.

મકરણુ: ૨૦: ૧૦.

પૂજ્ય મહાત્માનું જુદા જુદા દેશોમાં વિચરવું.

ૐૐૐૐ

ૐ પૂ ૐ જ્ય મહાત્મા તીર્થ સ્થળની યાત્રા કરી. વિ. સં. ૧૬૩૧
ૐૐૐૐ મારવાડ દેશમાં રહેલ પાલી ગામમાં પધારી એ

✽

ચોમાસું રહ્યા, અને ચોમાસું પૂર્ણ થયે, ત્યાંથી નિ
કર્ષો. ઠેકાણે ઠેકાણે સન્માન પામતા, વિ. સં. ૧૬૩૫ માં દિલ્લી
અને ત્યાંની જનતાને અમોઘ દેશનાદારાએ ત્યાંના લોકોને અનુપમ
પ્રાપ્ત કરાવ્યો. ત્યાંથી વિદાર કરી વિ. સં. ૧૬૩૬-૩૭ માં ચોમાસું
મુશમે દિગમ્બરના ગામમાં હતું. ત્યાંના દીગમ્બર જૈન ભાઈએ
તે ત્યાગમૂર્તિની ત્યાગચિત્રીને બૂઝ્યા નથી. ત્યાં આગળ ચોમાસું
પાનપાનનું ગાળન સાર મળવાથી લંગેયાં એકલાણું અને ૧૬૩૮
એ માધ્યમનું વચ્ચે અને અવરતા માટે એક મામુલી કામગીરી
અનિત કર્યાં કરતાં. વિ. સં. ૧૬૩૮ નું ચોમાસું નરપદા મુશમે
અને વિ. સં. ૧૬૩૯ નું ચોમાસું ખીનોલી હતું. ત્યાંથી વિદાર
અને જન્મજન્મ મનુદ પદ ઉપર કરતાં પૂજ્યર્થીએ. વિ. સં. ૧૬૪૦
મનુદ પદ દીર્ઘ સંસ્કાર કરી ત્યાંની જનતાને વિગતવાર

મહારાજશ્રી ન્યારે વ્યાકરણનો સુલંદ સ્વરથી પાઠ કરતા હતા ત્યારે આસપાસના વૃદ્ધ તથા ડોશી આદિ બીજા માણસો બોલતા હતા કે આ બાવાજીને પાલીતાણાનું રાજ્ય લેવું છે કે શું ? કે આટલી બધી મહેનત કરે છે ! પરંતુ તે લોકો આ પૂજ્ય મહાત્માશ્રી માટે લોકીક રાજ્ય મહણ કરવાની શંકા માટે લિત બૂલતા હતા. પણ બેશક ! તે મહાત્માશ્રીનો આત્મસ્વરાજ્ય લેવાનો તે પ્રયત્ન હતો. ચોમાસામાં તેઓશ્રીએ ઉત્કૃષ્ઠ ભાવનાદ્વારાએ સ્વપર કલ્યાણ માટે ધણેજ શ્રમ લીધો હતો, આવા અત્યુત્તમ મહાત્માને ત્યાંના લોકો સ્મરણ પંચથી કદી પણ બૂલતા નથી. ત્યાંથી ચોમાસુ પૂર્ણ થયા બાદ વિહાર કરી અનેક જીવોને ધર્મોપદેશ આપતા આપતા વિચરતા તેઓશ્રીને વિ. સં. ૧૯૪૪ માં લીમ્બડી મુકામે ભારે ઠાંકમાઈથી લોકોએ પ્રવેશ કરાવ્યો. ત્યાંના આતુર્ભાસમાં જનસમૂહને પ્રતિબોધ કરી વ્રત પચ્ચખ્ખાણુ આદિ ધર્મ પ્રભાવનાના કાર્યો કરી ચોમાસુ પૂર્ણ થયે તેઓશ્રીએ મારવાડ તરફ પ્રયાણ કર્યું.

ત્યાંના વિહારમાં અનેક જાતની મુશ્કેલીઓ છતાં પણ ઉપકારની ભાવનાવાળા ત્યાગી મહાત્માએ તે મુશ્કેલીઓને ન ગણકારતા મારવાડ જવાનો નિશ્ચય કર્યો. પાલણપુર મુકામે પધાર્યા. ત્યાં પૂજ્ય ગુરુદેવ વિન્યા-નંદસૂરીશ્વરજી મહારાજનાં શુભ હસ્તે વિ. સં. ૧૯૪૫ ના પોષ વદ ૮ ને દીવસે સાત પુરોને દીક્ષા આપવામાં આવી જેમાં પૂજ્યશ્રી કમળવિજયજી મહારાજના શિષ્ય જયવિજયજી નામના પણ થયા હતા. વિહારના માર્ગે આવતા ગામોમાં ઉપકાર કરતાં કરતાં વિ. સં. ૧૯૪૬ માં દિલ્હી પધારી ચોમાસુ ત્યાં કર્યું અને પ્રભુ મહાવીરના સિદ્ધિતોની સચોટ દેશનાદ્વારાએ ત્યાંની જનતાને ધર્મમાં સ્થિર કરી. ત્યારપછી પોતાનો વિહાર પંજાબ તરફ લંબાવ્યો.

શાસ્ત્રાર્થ.

પંજાબમાં આવેલા ટાંડા ગામની અંદર સ્થાનકવાસીઓના હાલના પૂજ્ય સોદનલાલજીની સાથે મતિ પૂજાની સિદ્ધિના વ્યાખ્યાનો કરતા ચેલેન્જ બાજુ સર ધર્મ સોદનલાલજીએ પણ ચેલેન્જ સ્વીકારી અને

વિ. સં. ૧૯૪૭ ના શાગણ વદ ૧૪ ના દીવસે શાસ્ત્રાર્થ કરનારો નિ
 થયો. અને તેજ પ્રમાણે શાગણ વદ ૧૪ ના દિવસે પૂજ્ય કમરૂપ
 મહારાજને મુકરર થયેલા સ્થાન પર પંધારી પાટ પર સ્થાન લીધું. તે
 મનુષ્ય શાસ્ત્રાર્થ જોવા માટે એકત્રિત થયા. પરંતુ સોદનપ્ર. ૫૪
 સભામાં આવવાનો ઇન્કાર કર્યો, હેવટમાં પૂજ્યશ્રીએ નોંધી પો
 પત્ર શાસ્ત્રાર્થમાં સામેલ થવા માટે મોકલ્યો છતાંએ જનમુલકિ
 ટેકાણે ટેકાણે મુર્તિ પૂજનનું વિધાન હોવાથી અને પૂજ્ય કમરૂપ
 મહારાજની જાગ્યર વિક્રતાનો પરિચય હોવાથી આવી રીતે
 મહારાજશ્રીએ સભાસદો સામે મુર્તિ પૂજન સિદ્ધ કરી બનાવી
 વખતે સભામાં દાખલ લોકો હતા તેમાંના કવિ લોકોએ તે
 કવિતાઓ બનાવી હતી. તેમાંની નમુના લખણ એ કવિતાઓ
 આપવામાં આવી છે:—

૧—અરે દૃઢિયો તુમ ગજવ વયા કિયા

નામ મૂળ્યકર વતા વયા દિયા

તુમ્હે અકળંતે ટોર નદિ જાનને

જો નામ વળટ અર્થ પદનાનને

મુનિ જનલરિતયકો ગમાથી મોદનલાલને

જદ ગજગર પાયાયા ટાંદેમેં દ્રગ દારમેં

મં. ૧૫.૮૭ જાગણ વૌદગાંતે દિન

ગજા વૌગ વેટેમેં દંડિન મહાગન

મુનિરૂપને તિર દેટ નોટ ગમામેં દિયા

શાસ્ત્રાર્થને જાનેમેંદરદાર સિલ્લુદ રિપ

દુર્ગાએ જાગ્યાને જાગ્યો કિયા

જાગે ૧૪ વચ્ચે ગજાને કિયા

૨—સભામેંના આયેતો સમજા ગયા
 સમીપોલ તુમરા જાદર હો ગયા
 અગર કુશલ આપનાજો ચાહતે હો તુમ
 તો શ્રી જૈન પ્રતિમાકી લેલો શરણ
 કિસિકે વહકાને સે તુમના વકો
 પત્તી સ્વોલકર તુમ હૃથર્મ રલ્લો
 યથા યોગ્ય શાસ્ત્રોંકા આચાર હો
 તવ ઉપદેશ કરનેકા અધિકાર હો
 ભૂલે હો આપ ઔર ભૂલાતે લોગ
 ભગવાન કો છોડ ચાહતે હો મોક્ષ
 શરણ લો તુમ શ્રી ભગવાન કી
 સોહવત કરો સાધ વિદ્વાનકી.

આખરમાં શ્વેતાચ્ચર મૂર્તિપૂજક જૈનોની જય હો જય હો એવા
 અવાજ સાથે સભા ખરખારત થઇ. ત્યાંથી વિદ્યાર કરી પૂજ્યપાદ
 ગુરુદેવ વિજયનાંદસૂરીશ્વરજી આત્મારામજી મહારાજની સાથે વિ. સં.
 ૧૯૪૭ નું ચોમાસુ પઢી મુકામે કપું હતું.

દયા ધર્મનો ઉપદેશ.

ત્યારબાદ પંજાબના કેટલાક નાના નાના ગામોમાં ફરી દયા ધર્મનો
 ઉપદેશ આપતા અનેક જીવોને તારતા તરણતારણ ગુરુદેવ તારક મહા-
 વીરદેવની તારક વાણીના વિશ્વાસને વિસ્તારતા ગુજરાનવાળાની નિકટ
 પધાર્યા. ત્યારે ઉક્ત મહાત્મા ગુજરાનવાલા પધારે છે એવા સમાચાર
 મળતા ભાવિક આવકોએ જાન્ય સત્કાર કર્યો હતો. મરદેશમાં કદપટલ
 મલતાં જેમ આનંદ યાય તેવો આનંદ ત્યાંની પ્રજાએ તે સમયે અનુ-
 ભવ્યો, જોન્ય પુરોહિત સન્માન કરનાર પણ જોન્યજ હોય છે. વર્ષાકાળની
 નિકટનાના કારણે અચેના આવકોનો આનુર્ભાસાર્થે આમદ યતાં ભાવી

માંસાશિનો નાસ્તિ દયામુખાર્જા,
 દયાં વિના નાસ્તિ નરસ્ય પુણ્યં;
 પુણ્યં વિના યાતિ દુરંતદુર્લભં,
 સંસારકાન્તારમપાસ્ત પારં ॥૧॥

‘માંસાહારીઓમાં દયા હોતી નથી. જ્યારે જ્યારે કોઈપણ જીવને જીવે
 સારે તે જીવનું માંસ ખાવાની મરજી થઈ જાય છે. એટલે તેવા
 જીવના દિલમાં દયા નથી હોતી અને દયા વિના પ્રાણી પુણ્ય ઉપાર્જન
 થી કરી શકતો અને પુણ્ય વિના જેનો પાર નહિ એવી સંસાર અટ-
 કામાં રખાવાનું કરે છે.

પૂજ્યશ્રીની પંજાબી મિત્ર જીસ્સાદાર હિંદીભાષા હતી એટલે જીસ્સાદાર
 ભાષામાં બોલ્યા.

“જય તુમ્હારે પાંચમે એક ફાંટા લગ જાતા હૈ, તય તુમ
 ઝોગોંકો કિતની વડી ભારી તકલીફ હો જાતી હૈ. ઝોર ઉસ વસ્ત
 તુમ ચલડા જાતે હો. તવ જિન જીવોંપર લુહાડોયોંકે પ્રહાર કરતે
 હો उनजीवोंकी क्या दशा होती होगी ? उसका जरा विचार करो.
 जो लोक अपने क्षणिक स्वादके लिये दुसरे जीवोंको मार रहे है.
 उनके शिरपर परलोकमें सोलह सोलह अंगुलके पोलह (जुत्ते)
 पड़ने शिर टुट जायगा. और दहीयें निकल आयगी. लोहु लुहान
 चहेरा हो जायगा. जरा रहेम रफ्तो नि जिससे परलोकमें
 भला हो ”

...

...

...

આવી રીતે લગભગ એક દલાક સુધી ચાલી રહેલી નેચરલ દિશા-
 સાગર નિસ્તારિણી અને દયા વિસ્તારિણી વાણીના પ્રભાવે સરદારજીની
 આંખોમાંથી ટપક ટપક અશ્રુ પડવા લાગ્યાં. અંતમાં વ્યાખ્યાન પૂરું થયું,
 અને સરદાર ઉભા થઈ પૂજ્ય ગુરદેવ સામે નેત્રી બેલી ઉભા કે:-

વિશેષ લાભને જોઈ વિ. સં. ૧૯૪૮ માં અત્રેજ આતુર્ભાસ :૨.
આતુર્ભાસમાં ધર્મોપદેશ હૃદયગ્રવક આલતો હતો. જે ધણી શ્રોત્રી
હૃદયગ્રહોને શાન્ત કરવામાં સુધા તુલ્ય નિવડ્યો. હંમેશાં મોખર
મુત્રસ્થાને ઉત્તરાધ્યયન અને ભાવનાધિકારે પ્રલલતતુ સરિત સાથે
શ્રોતાઓની બીડ દિન પ્રતિદિન વધતી ગઈ. દેશનામાં અપૂર્વ રમક જા
તથા મેધધ્વનિ જેવી ગંબીર વાણીની મીઠાશને લીધે કેટલાક દેશ
દયાળુ જનતા તે જોઈ ત્યાંના આગેવાન આવકોએ ગુરુદેવને વિનંતી
આપે અત્રે એક સમૃદ્ધ કુટુંબી ઇચ્છારાસિદ્ધ નામના સરદાર વસે છે, જે
પોતાના દાઢે દુદાટીથી રોજ પાંચ સાત મોટા જનવરોને ચીરીનામે છે
પચ્ચાસ જેટલા કુટુંબના માટે માંસાદારની રસવતી તૈયાર થાય છે. જે
આગેવાન સુધરી જાય તો એક વર્ષમાંજ લગભગ અડી દળાર જા
જન જગી જાય, એ અનિ લાભનું કારણ છે. પૂજ્ય ગુરુદેવ કમળાસિદ્ધ
મદારાજે કહ્યું કે જ્યારે વ્યાખ્યાન ચાલતું હોય ત્યારે તમે
પ્રકારે તેઓને વ્યાખ્યાનમાં લાગો તો કામ જાગી જશે. પૂજ્ય ગુરુદેવ
વાન તે સંભળ્યા પ્યનમાં ઉતરી ત્યાર પછી તેઓ અવગર જેનાં
જાણેજ માણુ ઝળા ઉપર હતો. કોઈ એક દિનમે જ્યારે વ્યાખ્યાન
જામ ન પૂજ્ય ગુરુદેવે કમી લીધી હતી. ત્યારે પૂર્વોક્ત મદારાજ
જના કામે આવેલા તે કિલ્લેવાની પામે ચાલ્યા જતા હતા. ત્યાં
જા.મ. જ.જના આગેવાન આ.કે. કહ્યું કે મદારાજ આદિજ મદારાજ
કરિને એક પદિમજ વા. જા.જના પામે, આવાની કમળા જેવ
જર એવો જા.જના પ્રતિજ્ઞા મદારાજ કોઠાગમની વિ
નિજાજ ન કરી જાય, અને વા.જા.જના પામે, તે વખતે જ
જા.જના કરિવ જા.ક. મુ. ૧ કહ્યું ગુરુદેવના મનજ
જા.જના જા.ક. ઉ. જા.ક. જા.જના, વિજા.જના કરિ. (૧)
જા.જના જા.જના જા.જના જા.જના જા.જના જા.જના જા.જના
જા.જના જા.જના જા.જના જા.જના જા.જના જા.જના જા.જના

માંસાશિનો નાસ્તિ દયામુખાજાં,
 દયાં વિના નાસ્તિ નરસ્ય પુણ્યં;
 પુણ્યં વિના યાતિ દુરંતદુઃખં,
 સંસારકાન્તારમપાસ્ત પારં ॥૧॥

હારીઓમાં દયા હોતી નથી, ન્યારે ન્યારે કોઈપણ જીવને જીવે તે જીવનું માંસ ખાવાની મરજી થઈ જાય છે, એટલે તેવા ક્ષમાં દયા નથી હોતી અને દયા વિના પ્રાણી પુણ્ય ઉપાજન થકતો અને પુણ્ય વિના જેનો પાર નહિ એવી સંસાર અટ-મઆજ કરે છે.

યશ્રીની પંજળી મિત્ર જીસ્સાદાર હિંદીલાખા હતી એટલે જીસ્સાદાર બોલ્યા,

જય તુમ્હારે પાંચમે ઈક કાંટા લગ જાતા હૈ, તવ તુમ નો કિતની થડી મારી તકલીફ હો જાતી હૈ, ઓર ઉસ વસ્ત વડા જાતે હો. તવ જિન જીવોંપર ફુહાડોયોંકે પ્રહાર કરતે તજીવોંકી મ્યા દશા હોતી હોગી ? ઉસકા જરા વિચાર કરો. એક અપને ક્ષણિક સ્વાદકે લિયે દુસરે જીવોંકો માર રહે હૈ. શિરપર પરલોકમેં સોલહ સોલહ અંગુલકે પોલહ (જુત્તે) શિર ટુટ જાયગા, ઓર હડ્ડીયેં નિકલ આયગી. લોહુ લુહાન ન હો જાયગા. જરા રહેમ રક્ષો કિ જિસસે પરલોકમેં હો "

...

...

...

આવી રીતે લગભગ એક કલાક સુધી ચાલી રહેલી બેચલર દિસા- નિસ્તારિણી અને દયા વિસ્તારિણી વાણીના પ્રભાવે સરદારજીની આંખો ટપક ટપક અથ્રુ પડવા લાગ્યાં. અંતમાં વ્યાખ્યાન પુર થયું, સરદાર ઉભા થઈ પૂજ્ય ગુરુદેવ સામે હાથ નેડી બોલી ઉઠ્યા કે:-

"साद्विद्य ये पोले (जुत्ते) तो मेरे शिर ही पड़े."

गुरुदेव—“ नही सरदारजी आपके शिरपर काहेको पड़े, जोर काम करता हो उसके शिरपर पड़े.”

काम करता हो उसके शिरपर पड़े।”

सरदार—“हजुर येद तो सय भावडे (भावक) लोग होतें। ये लोग तो पैसा काम करते हो नही, करनेवाला नही। मँदीया इसलिये ये पोले मेरे शिरपर हो समझे जने।”

गुरुदेव—“जब पेसा है तब तो आप इस काम को छोड़ें और भविष्यका अभीसे सुधारा कर लिजिये मित्रों से पढ़ सकते हैं।”

समझार-“साक्षि यय से लेकर जब तक जीवुंगा तबतक
हार नहीं पाएंगा, और कुदाईसे मात सात जानने
रोजाना पाइना छोड देंगा. सब प्राणीयोंकी जोर
पाएंगा. भाजके दिनको मैं यहा दो पवित्र भाग
भाज मेरे भाग्योदयने जोर कियाकि भाग धीन
दुर्गम हुए और मेरे जेमे घोर दिनकका भागके
उधार हुआ.”

[illegible]

ખ્યાનો સંલગ્નાવી તે ધાતક પ્રવર્તિનું પુનઃ દક્ષન કરી દીધું હતું. જેની
 ઊંડી અસરથી મહારાજશ્રી મુસ્તાન ચોમાસું કરવા જવાના હતા, તેમને
 રોકવાને આખાય નગરના મોટા મોટા આગેવાનોનું એક વિચારિ
 પંચક વિજયકમલસૂરીશ્વરજી મહારાજ ઉપર ગુજરાત દેશમાં મોકલ્યું હતું.
 અને ગુજરાનવાળામાં જાણ અખાડમાં તથા માનસિંહજીના બાગમાં
 એવા રોચક વ્યાખ્યાનો કરાવ્યાં હતાં, કે જે વ્યાખ્યાનોનું રમરણ હતું
 સુધી ત્યાંની પ્રજાને તાળું છે. આવી રીતે પરમોપકારમાં પરાયણ ગુરૂદેવે
 વિ. સં. ૧૯૪૮ નું ચોમાસું પૂરું કરી ત્યાંથી વિહાર કરી પપણાખા
 નામના ગામમાં પધાર્યા. ત્યાં આગળ વ્યાખ્યાનમાં મુસલમાનો પણ આવવા
 લાગ્યા. એક દિવસ અત્યંત દયાની લાગણી પ્રેરનારું વ્યાખ્યાન સાંભળી
 મુસલમાને માંસાહારનો નિયમ માગ્યો. મહારાજશ્રીએ ખુલાસો કરવા પુછ્યું
 કે બકરીઘઉં આદિતમારા પર્વના દિવસો આવશે ત્યારે તમારાથી રહી
 શકાશે નહિ. માટે વિચાર કરી દ્યો, તે વખતે મુસલમાનભાઈએ જવાબ
 આપ્યો કે સાહેબ ! બકરીઘઉંના ટેકાણે મારીઘઉં થઈ જશે તો પણ હું
 તેવું કામ નહીં કરું. આવી દલભાવના જોઈ તેને પચ્ચખ્યાણ કરાવ્યાં.
 ત્યાંથી કિલ્લા દેદારસિંહ નામના ગામમાં પધાર્યા. ત્યાં આગળ પણ પ્રતાપ-
 સિંહ નામના સરદારને જીવદયાનો બોધ આપી માંસાહારની સખત કુટેવથી
 બચાવ્યો. માંસાહારની આદત હોવાથી તેના ત્યાગ પછી સરદારનાં શરીરે
 અનેક તરેહની વિકૃતિયો દેખાવા લાગી છતાંય પૂજ્ય ગુરૂદેવની દેશનાથી
 આર્દ્ર યથેલ હૃદયમાં તે પાપ કરવાનો પુનઃ વિચાર સરખોય ન ઉદ્ભવ્યો.
 બલિહારિ મદાત્માઓની વાણીની કે જેની આવી સદૈવ-સ્થાયી અસર
 થાય છે. એક વખત સરદારના ઘેર પુત્રીના લગ્નનો પ્રસંગ આવ્યો. ક્ષત્રિ-
 યોની જન આવી. તે લોકોએ સરદારની પાસેથી માંસનું ભોજન લેવા
 વાણીજ પ્રેરણા કરી, પરંતુ સરદારજી એકના બે ન થયા અને સાફ સાફ
 સંલગ્નાવી દીધું. કે તમે ઉમદામાં ઉમદા મિથાન માગો, ભલે જેમાં ડાઘ
 ખર્ચ થાય તેવું ભોજન આપીશ. આ વાતમાં જરાએ વધી નથી, પરંતુ
 માંસનું ભોજન તો હું નહિ આપી શકું દારજી કે મેં જૈનગુરુ કમલવિજયજી

પ્રભાવાડમાં ધર્મની સારી પ્રગતિ થઈ. વિ. સં. ૧૯૫૫ નું ચાતુર્માસ
 પહેલાણામાં કર્યું. ત્યાં ધર્મની પ્રભાવના ધણી સારી થઈ હતી, ઉંડે ચો-
 માસે વિજયપુર તરફ વિહાર કર્યો. રસ્તામાં પાટીદારો આદિ બીજા ધર્મના
 માણસોને દયા ધર્મનો ઉપદેશ સંભળાવતા અને ક્ષેત્રમાં આગ નહિ
 સળગાવવા આદિના નિયમો આપતા વિજયપુર પધાર્યા. ત્યાં નારવાળા
 હાથીલાઘને માગસર મહીનામાં દીક્ષા આપી. નામ મુનિશ્રી હિમ્મતવિ-
 જયજી રાખવામાં આવ્યું, ત્યાંથી ખોરસદ થઈ ખેડાસર જતાં ત્યાં પણ
 નારના નાથાલાઘને દીક્ષા આપી. નામ મુનિશ્રી નેમવિજયજી રાખવામાં
 આવ્યું. ત્યારપછી ધણા સમારોહથી વડોદરામાં પ્રવેશ કર્યો. ત્યાં અઠાડ
 શુદ્ધ ૧૧ ને દીવસે નારના ઉમેદલાઘને દીક્ષા આપી. નામ મુનિશ્રી ઉત્તમ-
 વિજયજી રાખવામાં આવ્યું. અને મુનિશ્રી હિમ્મતવિજયજીના સિધ્ધ કર્યા.
 અને વિ. સં. ૧૯૫૬ નું ચોમાસું વડોદરામાંજ કર્યું. દુકાળ હોવાથી
 પીડાતા જીવોને અનાજ તથા ધાસ આપવાથી થતા કામદાઓનું વર્ણન
 કરી, હજારો રૂપીયા જીવદયામાં અપાવરાવ્યા. ચોમાસા પહેલા રોપાકાળમાં
 પણ દુકાલના કારણે નાના ગામોમાં લોકોને ઉપદેશ આપી. પશુઓની
 ધાસ સંબંધી તંગીને ઉપદેશદ્વારા દૂર કરાવી સેંકડો મરતા પ્રાણીઓને
 બચાવરાવ્યા હતા. વડોદરાનું ચોમાસું પૂરું થયે. વિ. સં. ૧૯૫૭ ના
 કાર્તિક વદી જટને દિવસે એક મારવાડના નાની ઉમ્મરના લાઈને દીક્ષા
 આપી. હાલ તેઓ મુનિશ્રી લાવણ્યવિજયજીના નામથી પ્રખ્યાત વિદ્વાન છે.
 અને સાફ સાફ સંભળાવનાર બે પરવા રહેનાર સારા વ્યાખ્યાતા છે.

ન્યાયાભિનિધિ સદ્ધર્મોદ્ધારક—

જીનાચાર્ય શ્રીમદ્ વિજયપાનંદ સૂરીશ્વરજી (આત્મારામજી)
મહારાજ.

બી. પી. પ્રેસ—પાલીનાથ.

સારા ગ્રંથો લખ્યા છે, જેમને પાલીતાણામાં સં. ૧૯૪૩ ના કાર્તિક માસમાં વીશ હજાર મનુષ્યોએ ભેગા મળી આચાર્ય પદ સમર્પણ કર્યું હતું. ત્યારથી તેઓ વિજયનાંદસરીશ્વરના નામથી ખ્યાતિ પામ્યા. તેઓની કાર્કિદીનું વર્ણન પ્રથમ પણ કેટલુંક આવી ગયું છે, એટલે અધિક લંબાણ નથી કરતા તેઓશ્રીએ ઠેકાણે ઠેકાણે જૈનધર્મનો વિજય વાવટો ફરકાવ્યો હતો.

ઠાઇપણ કુમતનો પ્રચાર તેમને મન વિષ વેલો માલમ પડે તો તેને ઉખેડવા પોતાનાથી બનતું કરતા. મિથ્યાત્વની પુષ્ટિ તેમને મન વિષપાન જેવી હતી, જે આ ગુરૂના આવા ગુણને તેમના સર્વ શિષ્યોએ સ્વીકાર્યો હોત તો આજે સમયવાદી અને સિદ્ધાન્તવાદી જેવા જે ભેદો તેમના અનુયાયીમાં દેખાય છે અને તે કારણે દ્વિધાર્ષપમાં મંડળો બહેચાર્ધગયાં છે. તેમ ન બનત અને પૂર્ણ ઐક્યતા રહેવાથી જગતભરમાં ગુરૂદેવનો સંઘાડો અત્યારે જે ઉચ્ચતા ભોગવી રહ્યો છે તેનાથી સહસ્ત્રગુણી ઉચ્ચતા ભોગવત, આ હિપકારી પુરૂષે ઠેકાણે ઠેકાણે પ્રતિજ્ઞાઓ કરાવી. વિ. સં. ૧૯૫૨માં સનખતરામાં લગભગ ત્રણસો પ્રભુભિખ્યોની અંજનશલાકા કરાવી. ગુજરાનવાલા જવાની તૈયારી કરી. સનખતરાથી વિહાર કર્યો રસ્તામાં સ્થાનકવાસીઓનું ગામ પસરર આવ્યું, ત્યાં જલાલાવ અને સ્થલાલાવ જેવું બન્યું, જેઠ મહીનો, પુષ્કલ ગરમી, મીઠા પાણીનો અભાવ, તથા સંકેચિત સ્થાન મળવાથી સારા સ્થાનનો પણ અભાવ એટલે ત્યાંથી બરાબર અઢી વાગે પૂર્ણ ગરમીમાં વિહાર કર્યો. આગલના ગામમાં જ્યાં રાત રહ્યા તે રાત્રે તખીયત બગડી, સવારમાં કાર્કિક દીક હોવાથી વિહાર લંબાવ્યો ગુજરાનવાલામાં જેઠ શુદ્ધ પાંચમના દિવસે અપૂર્વ દાઝમાદથી પ્રવેશ મહોત્સવ થયો. જેઠ શુદ્ધ પાંચમનો દિવસ ગુજરાનવાલામાં પ્રવેશનો અને સ્વર્ગમાં પ્રવેશનો સાતમનો દિવસ નિયત થયેલો હતો. ત્યાંના લોકો જાણતા હતા કે ગુરૂદેવ ચોમાસું અહીંયાં પધાર્યા તેથી ધણું ધણું જાણવાનું મળશે. બહારથી દર્શન માટે આવતા હજારો લોકોના દર્શનનો લાભ મળશે. આવી આવી વિચારણામાં ગાંઝ થેલા બની ગયા હતા. કારણ કે ન્યાયાંત્રિનિધિ શ્રીમદ્ વિજયનાંદસરીશ્વરજી મહારાજ એટલે પંજાબીઓને માટે એક ભગવાન

[illegible]

આ વાતના સમાચાર મળતા પ્રતિદેશ, પ્રતિનગર, પ્રતિગામની જનતા શોક સાગરમાં મગ્ન બની જગતના એક અદ્વિતીય સત્પથ દર્શક સત્પુરુષ આત્મા જાય ત્યારે વજ્ર જેવા હૃદયો પણ પીગલી જાય છે. જેક શુદ્ધ આત્મના દિવસે જન્મરજ્જત ધામધૂમની સાથે તેઓત્રીનો અગ્નિસંસ્કાર થયો. જેમના દેહાવસાનના નિમિત્તે અષ્ટાક્ષિકા મહોત્સવો ગામે ગામ શરૂ થયા. આ મહાત્માના સ્વર્ગગમનના મહોત્સવો અમદાવાદ શહેરમાં એકમાત્ર સુધી આત્મા, દરેક અઢાઈમહોત્સવની સમાપ્તિમાં ઘણીજ ધામધુમથી પ્રભુની રથ યાત્રાઓ અમદાવાદમાં થઈ હતી, ત્યારે ત્યારે રથ યાત્રાઓ થતી ત્યારે અમદાવાદ શહેર એવું સુંદર રીતે શણગારવામાં આવતું હતું કે જેને જોઈ અમરાવતીનો અનુભવ થતો હતો. અત્યારે પણ તે વાતને જાણનારા વૃદ્ધો કહે છે કે આવા જન્મરજ્જત મહોત્સવો દાઢપણ મહાત્મા પાછળ થયા નથી. આવા સેંકડો ઠેકાણે થયેલા મહોત્સવો તે મહાત્માના અનુપમ પુણ્યને સાબિત કરે છે. ધન્ય છે. તે મહાત્માની અનુપમ પૂણ્યાઈને ધન્ય છે.

મકરણ ૪ થી:

पदार्थस्य विचारणा.

 વિજયનંદ મુરારિજી મદારાજના સ્વર્ગસ્થિત પત્ની જે
 પાટે કેને રથાપવા તે વિધિમાં આત્મારામજી મદારાજ
 સંધ્યાકાળે સર્વ સાધુઓએ સાંજી નીચારણા મથાવી. તે
 પુરુષને આચાર્યપદે રથાપન કરવા એ કાર્તિકના પુર્ણિમા
 આચાર્યની પાટ એટલે તીર્થ કર મદારાજની પાટ. આચાર્ય
 એટલે મળુપર મદારાજના હેઠાએ હરવાય. તેવા પુરુષ પૂર્ણ
 દેહએ. એવા ચોખ્ખા પુરુષ મને તોજ પાટ આપનાર અને
 કમ્યાજી ચણ ચહે છે. અન્યથા ઉભયના ઉભયમય બને છે.
 વિજયની વિચારણા સત્તમય પાંચ વર્ષ સુધી મથાવી છે.
 વિજયનંદમુરારિજી મદારાજના બ્રહ્મશ્રમજી મંથ તથા શ્રાવણ મંથ
 કમલવિજયજી મદારાજને આચાર્યપદ આપવાને નિર્ણય કરે
 મા. પુર્ણિમા પૂજા થી કમલવિજયજી મદારાજ આચાર્ય પાડે
 તેના અર્ચન પુરુષ હતી પર્વતે ઉભા મદારાજથી આ વચને
 ને ૮. ૧૫ સાંજના પાંચ આ પૂજા શરૂ હતી.

अ. ३०. वं ५१ (१) अ.

...
...
...
...
...
...
...
...
...
...

આમાનુષામ વિચરતા અને ઉપકાર કરતાં પૂજ્ય ગુરુદેવ પાટણની નજીક પધાર્યા. પાટણ એટલે ધર્મપૂરી, પાટણ એટલે એકસોઆઠ ગગનચુમ્બિ જીનમંદિરોથી મંડિત પૂરાતન ભવ્યસ્થાન, પાટણ એટલે ? જૈનધર્મના પ્રખર ક્રિયોદ્ધારક ચૈત્યવાસનું ઉન્મૂલન કરનાર શ્રીમાન્ વર્ધમાનસુરિ તથા જીનેશ્વરસુરિ તથા કુમારપાળ મહારાજ પ્રતિબોધક શાસન સ્થંભ. વ્યાકરણ, કાવ્ય, કૌષ, અલંકાર, અને ન્યાય આદિ સાહિત્યોના સર્જનહાર શ્રીમાન્ હેમચંદ્રાચાર્ય મહારાજના પવિત્ર ચરણકમલથી પાવન થયેલી પવિત્ર ભૂમિ. એટલે તે ભૂમિના આવકો ગુરૂ પ્રવેશનો અપૂર્વ મહોત્સવ કરે તેમાં આશ્ચર્ય શું ? પૂજ્ય શ્રી કમલવિજયજી મહારાજ આવતી કાલે પાટણમાં પધારશે તે વાત જાણી આખાય શહેરમાં હર્ષનો પાર રહ્યો નહિ. સર્વજનના મુખ પ્રક્ટિહિત થયા. પાટણ શહેરના તમામ જનજોને એવા મુંદરરીતે શણગાર્યા કે તે વખતે પાટણ ઈન્દ્રપુરીનું દરય ખડું કરતું હતું. ગીત, નૃત્ય, વાદ્યોદિ સામગ્રીથી મહારાજશ્રીનો અદ્વિતીય સત્કાર પૂર્વક પ્રવેશ કરાવ્યો. ઉપા-અયમાં પધારી પૂજ્ય ગુરુદેવે મેઘ ધ્વનિસમાન ધર્મદેશનાવડે ભવ્યોનાં અંતઃ કરણોને ધર્મથી રંજીત બનાવ્યાં, આ વખતે મહારાજશ્રીની પવિત્ર શીતલ છાયામાં પૂજ્ય શ્રીમાન્ વીરવિજયજી મહારાજ તથા કાન્તિવિજયજી મહારાજ આદિ આત્મારામજી મહારાજના પ્રસિદ્ધ સાધુઓ સપરિવાર સેવામાં બિરાજતા હતા. તેઓ સર્વેએ મળી મહારાજશ્રીને આચાર્યપદ અર્પણ કરવા અને સમુદાયના નાયક તરીકે બનાવવા ઘણાજ આગ્રહ કર્યો.

તેઓશ્રીએ તે વાતનો સાફ ઇન્કાર કર્યો અને કહ્યું કે તમારામાંથી કોઈપણ આચાર્ય બને તેને દુ માનવા તૈયાર છું. પરંતુ હું પોતે આચાર્ય બનવા નથી માગતો. ત્યારે પૂજ્ય વીરવિજયજી મહારાજ તથા કાન્તિવિજયજી મહારાજ આદિ મુનિવરોએ કહ્યું કે આખાય સંઘાગ્રમાં આપશ્રીજ આ પદને હાથકે છે. અને મુનિરાજશ્રી આરિત્રવિજયજી મહારાજ તથા મુનિરાજશ્રી પ્રમોદવિજયજી મહારાજ આદિ આપશ્રીથી દીક્ષા પર્યાયમાં મોટા હોવા છતાં પણ આપશ્રીને આચાર્યપદની આપવાને માટે સહીઓ આપી છે. તેમજ મુનિશ્રી વજ્રવિજયજી આદિ અન્ય બધા મુનિઓની સંમતિ આપ-

શ્રીનેજ આચાર્યપદ આપવાની છે. માટે આપને માનવું પાશે. તેજ
 ચરિત્ર નાયકે તે વાત કબુલ ન કરી. બીજે દીવસે મહારાજાએ સૌ
 જવા ઉપાશ્રયથી બહાર નિકળ્યા ત્યારે મુનિશ્રી કાન્તિવિજયજી રજ
 ચરિત્ર નાયક પૂજ્યશ્રીની તરફથી ઉપાડી સાથે જંગમમાં રજ
 ધણીજ આમદહરી વિનંતિ પદ સ્વીકારવા કરી, તોપણ મહારાજા
 તરફથી અસ્વીકાર થતાં મુનિશ્રી કાન્તિવિજયજી મહારાજાની સામે
 પાળી આવી ગયાં. આ વાત જ્ઞેષ્ઠ તે દયાળુ પુરો દાસિદાસ
 આધીન થઈ કહ્યું કે મુનિશ્રી વીરવિજયજી ઉપાધ્યાયપદ અને તરે
 પદ લેવું સ્વીકારો તો હું તે વાત તમારી આમદની ખતર અ
 સ્વીકારીશ. આ વાતથી આખા શહેરમાં તથા સામુદાયમાં
 ઉમરાવાં. પ્રયત્નથી પોતાના ઈંદની સિદ્ધિ થતાં જેને દાં ન
 સર્વની સંમતિથી સમદોહસવ આચાર્યપદ અર્પણ કરવાનું મહારાજા
 જાણું. અનેક નગરોમાં તથા ગામોમાં કોઠાનીદારાએ સમદોહસવ
 પદમાં મહારાજા મનવચન એકજિન થયો. પરમપૂજ્ય ચરિત્ર
 આચાર્યપદનીના મહેત્તવમાં, આખા ઉપાશ્રયમાં અનેક પ્રાણી
 રંજવાળાં જાણ્યો, દોરણો, વાવડાઓ, તથા જુદા જુદા દાસદોહસવ
 મોઃ અને રેલમો બરેલા મુંદર કપડાંથી આચાર્યપદ અર્પણ કરવાનું
 નું જિન કરવામાં આવ્યું હતું. વિ. મં. ૧૬૫૭ના મહારાજા
 રવિવ દિવસે દિવસ કોમઃ મુંદરમાં મ.પ. માંથી તથા મહારાજા

આશ્રમોનિધિ જૈનાચાર્ય શ્રીમદ્ વિજયનાંદ સૂરીચરણ (આત્મારામજી)
મહારાજના અદ્વિતીય પટ્ટાલંકાર —

સદ્ધર્મરાજ-નિરૂપદ ગુણમણિ જૈનાચાર્ય શ્રીમદ્
વિજયકમળ સૂરીચરણ મહારાજ.

અસરકારક હૃદયદ્રાવક વ્યાખ્યાન આપ્યું હતું. જેના શ્રવણથી લોકોને
 થયો કે આ મહાત્મા જેના આચાર્ય શ્રીમદ્ વિજયનાં દસરીશ્વરજી
 જની પાટને દીપાવશે. આચાર્ય પદવીની ખુશાલીમાં કેટલાક રથજોમાં
 હેઠ મહોત્સવો થયા, અને કેટલેક ઠેકાણે ગરિબોને અનેક પ્રકારના
 અપાયાં, તેમજ કેટલેક ઠેકાણે સહર્ષ શ્રાવિકાઓની મંડલીઓ
 મય મુગીતો ગાવા લાગી. અખિલ જૈન સંઘમાં નિર્વિમ્લ આ-
 મદનું કાર્ય થવાથી ધણેજ આનંદ પ્રવર્ત્યો હતો તે તેમના અભિનંદન
 પાઠથી જણાતું હતું. પાટણનો સંઘ હાથમાં આવેલા આ અમુલ્ય
 જવા કેમ હે ! તરતજ ત્યાંના સંઘમાં આગેવાનોએ મળી, ચાતુ-
 ર્યે અત્યંત આગ્રહભરી વિનંતિ કરી. દયાળુ આચાર્ય દેવેશે તેમની
 પિતે માન આપી. વિ. સં. ૧૯૫૭ નું ચોમાસું ઉપાખ્યાય શ્રી વીર-
 યજી મહારાજ તથા પ્રવર્તક શ્રી કાન્તિવિજયજી મહારાજ આદિ
 ણા સાધુ સમુદાય સાથે ત્યાંજ રહ્યા. ચોમાસામાં આચાર્યદેવની
 દેશના સાંભળવાને એટલી બધી શ્રોતાઓની બીડ જામતી, કે
 નાનું સ્થાન પણ મુરકેલીથી મળતું હતું.

પૂર્વ શિષ્યરત્નની પ્રાપ્તિ:—

ત્યારબાદ આચાર્યશ્રીએ વિશેષ લાલનું કારણ જાણી, પાટણથી
 હાર કરી અનેક ગામોમાં ઉપકાર કરતાં ધર્મોપદેશામૃતનું પાન કરાવતાં
 જુસા ગામમાં સસત્કાર પધાર્યા. તત્રસ્થ આવક વર્ગની ચાતુર્માસાથે
 સ્થિત થતાં ત્યાંજ વિ. સં. ૧૯૫૮ નું ચોમાસું થયું. ચાતુર્માસમાં
 નેક પ્રકારની ધર્મક્રિયાઓ ગુરુદેવના ઉપદેશદ્વારાએ થવા પામી, જીવ-
 નાના, પુણ્યસેઓના, જ્ઞાનોદ્ધારના તથા દીનોદ્ધારના અનેક સુદૃઢો થયાં.
 તિદિન મહારાજશ્રીની દેશના જાણે સાક્ષાત્ ગંગાજ વહેતી ન હોય તેવી
 તે અનેકોના ત્રિવિધ તાપોને શાંતન કરતી હતી. ભાગ્યવંતોને અત્યંત
 હાથવાગો, પેરાગ્યવાદીની આચાર્ય દેવેશની મંબીર દેશના ધણીજ
 પ્રવતમ થઈ પડી હતી. તેને પુનઃ પુનઃ શ્રવણ કરવા ત્યાંની જનતા

નંત કાલ ગયો અને જશે. તોપણ હૃદય પટમાં વૈરાગ્યનો અંકુરો પુટવો હોય છે. જ્યાં અંકુરો ન હોય ત્યાં વૃક્ષ પુલ્લ અને ફોની વાતજ ક્યાં થાય ? મેઘરાજા પ્રત્યેક સ્થાનમાં વરસે છે પણ ચોગ્ય ભૂમિમાં જલદી ફલિતા થાય છે. આ. શ્રીમદ્ વિજયકમળસૂરીશ્વરજી મહારાજનો વૈરાગ્યમય પદેશ લાલચંદભાઈના હૃદયમાં સારી રીતે અંકિત થયેલો હતો. તેથી પીતામ્બદાસ શ્રેષ્ઠીના પુત્રરત્ન મોતીભાઈના અંગજ લાલચંદભાઈ વિચારે છે કે:—

અનિત્યં સંસારે ભવતિ સકલં યત્રયનગં,

વપુર્વિત્તં રૂપં મણિકનકમોઽશ્વદ્વિપજનં ।

પુરં રામા ભ્રાતા જનકજનનીનન્દનકુલં,

વલંદેહોદ્ભૂતં વચનપટુતા ભાગ્ય ભવનં ॥

સંસારમાં જે જે વસ્તુઓ નેત્રથી જોવામાં આવે છે તે સર્વે અનિત્ય છે. શરીર, ધન, રૂપ, મણિ, સોનું (માલમીઠકત) ગાય, ઘોડા, હાથી નગર, સ્ત્રી, બ્રાતા, પિતા, માતા, અને પૂત્રપુત્રીઓના સમુહ, દેહથી ઉત્પન્ન થયેલું બલ, વચનની ચતુરાઈ અને ભાગ્ય ભવન સર્વ અનિત્ય છે. રંગ ભેરંગી બંગલામાં બેસનારા પણ ચાલ્યા ગયા. હાથમાં શસ્ત્ર લઈ લયંદર યુદ્ધ કરી હન્ટરોના પ્રાણુ લેનારા સમર્થ વીરો પણ કાળ રાજની ભટ્ટીમાં ચાહોમ થઈ ગયા. અનેકોની સાથે ઉન્મતાને પ્રદર્શિત કરી વાદ વિવાદ કરનારા વાદિઓ પણ અનાદિથી ચાલી આવતી કાલાગ્નિમાં ભડભડ સળગી ગયા. વિકરાલ કાળ જગતમાં વિચિત્ર લીલાથી ખેલે છે. ભલભલાને જગતમાં કાણુમાં હતા ન હતા કરી નાખે છે. તો તે વિકરાલ કાળથી બચવાને માટે ખરેખર જીનેશ્વર ભગવાનનો ધર્મજ આધાર છે. તે ધર્મને આરાધ્ય બનાવવા માટે સંસારની પાપ પ્રવૃત્તિઓ પહેલી તકેજ ત્યાગવા યોગ્ય છે. આપાત (ચરઆત) રમ્યને પરિણામે ભયદર એવા વિશેષમ વૈયથીક સુખોનો વિશ્વાસ કરવા જેવો નથી. કેમકે વૈયથીક સુખ દષ્ટપનાગ્રન્ય તથા અચાસ્તવિક છે એટલાજ માટે “વૈરાગ્ય મેવા મયમ્” કહેવાય છે. અધ્યાત્મિક યોગીશ્વરોને યોગમાં

જે આનંદ આવે છે તે આનંદ ઈન્દ્રિય, ચન્દ્ર, નરેન્દ્રને હોતો નથી શો? સંસારમાં રહેવું એ વિચક્ષણ માણસનું કામ નથી. આપ પ્રાણી ભાવનાની તરંગોમાં લાલચવંદલાઈનું હૃદય રમવા લાગ્યું.

પાંચમી રાત્રીએ ચાર વાગે હૃદની સ્વારી કરી, જોડે જોડે પહોંચી ગયા. ચરિત્ર વિભુએ વિચાર્યું ત્યુ જન્મ વખતે ગમેલા લાલચવંદલાઈને બહાત્કારથી તેમને પાછા લાવ્યા એટલે તે ત્રીજા ભાવનાથી તેમનું કુટુંબ પરિચિત છે, છતાં રમ નથી આપણને ગુપચુપ દીશા આપવી એ પણ આ. શ્રી હરિભક્તમુદીપર વચનના અનુસારે ધર્મજ છે. તેઓ કરમાવે છે કે 'ધર્મ' ન વચન અસરશાલ્ય સત્ય છે. જેમકે કોઈ માણસ જગતથી ભરેલા લઈ જતો દોષ ત્યાં માર્ગમાં પડેલો કોઈ તૃપ્તાતુર જગતના અભાવે રીમાં દોષ તે સમયે પાણી પીવાની ઇચ્છા રાખે, અને જગતે, તે વખતે ઘટવાળો કહે કે તારા, માતા પિતાની આજ્ઞા તે કેવલ મુખાંઈ કહેવાય કારણકે વિજય પ્રાણનો નાશ મંદાગતી નજીક ગમેલ પિતાના અનુન પાત્ર કરવા કહે એમ અમ વિચારી મદગતત્ત્વે તેજ દાસને દીશા આપી તેમ જીવન-પ્રાણનું નાશ કરમા આ. તુ મે દગતનું મ. પ્રાણને મરે છે અપચતને અનુન કે મરતિને જેવા અસર શરૂ થાય છે અનુન નાશ નાશને છે તેવાને નાશ કરમા.

जेनाचार्य श्रीमद्विजयकमळमूरीश्वरजी
महाराजना अपूर्व शिष्यरत्न—

(चाल्याइस्थामां)

मुनिराजश्री लक्ष्मिविजयजी महाराज.

(हालमां चरित्रनेताना परम पट्टप्रभादक जेनाचार्य
धोमद विजयलक्ष्मिमूरीश्वरजी महाराज).

नाडकिञ्चनो निधिमिवाऽमुत आप्य पुत्रं, राज्याल्लुतः सपदि राजपमिषक्षितिः।

मंल्लय-लक्ष्मिविजयलक्ष्मिमूरीश्वरजी, चरित्ररत्नमधिगम्य भूशं जहर्ष ।

ધુનિ નિરર્થક નિવડ્યું. પ્રથમ અનિલધી શું કંચનગિરિ કપિ છે નહિ. "ન ચકતઃ સ્વં રુપાંમરે" એ નીતિના વાક્યનો વિચાર નિરાજ શ્રીમાત્ લલિતવિજયજી મહારાજ અઘાપિ મૌન રજા હતા, તેઓને શાંત પાડવા ગંભીર અને મધુર શ્વનીથી બોલ્યા.

ન કોઽપિ કસ્યાઽપિ જગત્યમુષ્મિન્,
સદાઽનુગન્તેતિ વિલોકમાનાઃ ।

મુલ્લન્તિ યેઽસ્મિન્ પથુના સમાના,
વિવેકહીના વિધિના કૃતાસ્તે ॥૧॥

અર્થ:—આ જગતમાં કોઈ કોઈની સાથે જતો નથી, એમ જોવા છતાં મોહમાં પડે છે. વિધાતાએ તેમને વિવેકહીન પથુ સમાન બનાવ્યા છે. ૧

યન્મન્યતે વૈપચિકં હિ સૌખ્યં,
તત્ત્વસ્તિ તિર્યક્ષ્વપિ તુલ્યમેવ ।

તન્મોહપાશં ચપલં વિહાય,
ધર્મે મતિર્ભવ્યજને વિધેયા ॥૨॥

અર્થ:—જો વિષયોથી ઉત્પન્ન થતા સુખને જ સુખ મનાવું હોય તો તે વિષય સુખ તિર્યકોમાં પથુ તુલ્ય છે. માટે મોહના ચપલ પાસને મોટી ભગ્યાત્માઓએ ધર્મને વિશે મતિ જોડવી જોઈએ. ૨

દારાઽઽદયોઽમી સફલા અનિત્યા,
નૈકોઽપિ તેષ્વસ્તિ નિજઃ કદાપિ ।

તેષુ રાગં પરિહાય ધીરઃ,
સ્વશ્રેયસે સંયમમેવ લાતિ ॥૩॥

૧ રહસ્ય યુક્ત વાણીને સાંભળી મોહનો ત્યાગ કરી, સમસ્ત મુનિ-
શ્વને ભક્તિથી વંદન કરીને સર્વે પોત પોતાના સ્થાને ગયા.

સમાત્તરીક્ષો ગુરુપાદપદ્મે,

જોજુપ્યમાણો વિનયાઽવનમ્રઃ ।

સોઽધીત્ય સાંધવ્યસમસ્તકર્મ,

ગ્રન્થાંસ્તતો વ્યાકરણં પપાઠ ॥ ૫ ॥

ગુરોર્નિયોગે સતતાઽધિવાસી,

પ્રાચીનનવ્યદ્વિતયં ચ તર્કે ।

કાવ્યાનિ કોશાનપિ પિઢ્ઢલાઽઽપિ,

ગ્રન્થાન્ સમર્થ્યૃ વિલાસબુદ્ધિઃ ॥ ૬ ॥

વાળાઽભિજૈનાગમમૂત્રકાવ્યા—

લંકારચમ્પૂ પ્રમૃતીનધીત્ય !

પાતઞ્જલે જ્યોતિષિ કાપિલાઽઽદા—

વયં વમૃવાન્ ભુવિ ચાઽદ્વિતીયઃ ॥ ૭ ॥

હુક ભાવાર્થ—દીક્ષા લઈ વિનયથી નમ્ર બની ગુરુ મહારાજના ચર-
ણની સેવા કરતા આપુ ક્રિયાનો અભ્યાસ કરી, પ્રકરણ ગ્રન્થોનું મનન
કરી, વ્યાકરણ, કાવ્ય કોશ, આદિ ગ્રન્થોનું અધ્યયન કરું. પ્રાચીન નવ્ય
ન્યાયનું પરિશીલન પણ સારી રીતે કરું. પીત્રલ, અલંકાર ચમ્પુ પાતંજલ
૧, અને કાપિલ ગ્રન્થોના મનન પછી જૈન સિદ્ધાંતોનું સારી રીતે
રી જગતમાં અદ્વિતીય વિદ્વાન થયા. (આ રીતે પદ્મ પાદ્મ
સેવામાં તેમની આઠાથી અમુક વર્ષ પંજગમાં કરેલા
૫૦ હંદમી સમર્પણ કરી હતી. બહિદારી હો !
૧ થાવ૧-૭૧ ગુરુદેવ વ.સની બહિદારી હો !)

સેકત રહસ્ય યુક્ત વાણીને સાંભળી મોહનો ત્યાગ કરી, સમસ્ત મુનિ-
મંડલને લક્ષિતથી વંદન કરીને સર્વે પોત પોતાના સ્થાને ગયા.

સમાત્તદીક્ષો ગુરુપાદપદ્મં,

જોજુપ્યમાણો વિનયાઽવનમ્રઃ ।

સોઽધીત્ય સાધવ્યસમસ્તકર્મં,

ગ્રન્થાંસ્તતો વ્યાકરણં પપાઠ ॥ ૫ ॥

ગુરોર્નિયોગે સતતાઽધિવાસી,

પ્રાચીનનવ્યદ્વિતયં ચ તર્કં ।

કાવ્યાનિ કોશાનપિ પિઙ્ગલાઽઽપિ,

ગ્રન્થાન્ સમધ્યૈષ્ટ વિલાસબુદ્ધિઃ ॥ ૬ ॥

વાળાઽવિજૈનાગમસૂત્રકાવ્યા—

લંકારચમ્પૂ પ્રમૃતીનધીત્ય !

પાતઞ્જલે જ્યોતિષિ કાપિલાઽઽદા—

વયં વમૃવાન્ મુવિ ચાઽદ્વિતીયઃ ॥ ૭ ॥

હુકે ભાવાર્થ—દીક્ષા લઈ વિનયથી નમ્ર બની ગુરુ મહારાજના ચર-
ણની સેવા કરતા સાધુ ક્રિયાનો અભ્યાસ કરી, પ્રકરણ અન્થોનું મનન
કરી, વ્યાકરણ, કાવ્ય કોષ, આદિ અન્થોનું અધ્યયન કર્યું. પ્રાચીન નવ્ય
ન્યાયનું પરિશીલન પણ સારી રીતે કર્યું. પીંગલ, અલંકાર ચમ્પુ પાતંજલ
જ્યોતિષ, અને કાપિલ અન્થોના મનન પછી જૈન સિદ્ધાંતનું સારી રીતે
અવગાહન કરી જગતમાં અદ્વિતીય વિદ્વાન થયા. (આ રીતે પદ્મ પાદન
પૂર્વક ગુરુ દેવની સેવામાં તેમની આસાથી અમુક વર્ષ પંજાબમાં કરેલા
વિદાર સિવાય સંપૂર્ણ અંદગી સમર્પણ કરી હતી. બલિદારી દો ।
જપ દો । પૂજ્ય ગુરુદેવના ચાવન-જવ ગુરુદેવ વાસની બલિદારી દો ।)

જેનાચાપે શ્રીમદ્ વિજયાર્ણવે સુરીશ્વરજી મહારાજના અનંત પદાલંકાર—

સદ્મરેણક જેનાચાપે શ્રીમદ્ વિજય કમલસુરીશ્વરજી મહારાજ સપરિવાર.

કર્પા, અને ભાવમય સુ સ્તોત્રોથી સ્તવના કરી અપૂર્વાનંદ પ્રાપ્ત કર્યો. આ-
ભાને નિર્મળ બનાવી, માનવ જન્મની સાર્થકતા કરી ત્યાંથી વિહાર કરી
પરમોપકારી ચરિત્ર વિષુ અનેક આવકોના અત્યાગ્રહથી હંઝા પ્રતિ પ્રયાણ
કરવાની ભાવના થઈ.

છેદાપસ્થાપનીય ચારિત્રનું પ્રદાન

શાસન ધુરંધર આચાર્ય દેવ શ્રીમદ્ વિજય કમલસૂરીશ્વર મહારાજને
આવતી કાલે હંઝામાં પ્રવેશ કરવાના છે તેવા સમાચાર જાણી આખા
ગામમાં હર્ષ ઉભરાયો, આખાલ વૃદ્ધ સર્વે આનંદિત બન્યા. જ્વળ,
વાવટા, તોરણોથી બજારો શણગારવામાં આવ્યાં. કેટલેક દૂર લોકો
સામે ગયા. ગુરૂ દર્શન માટે ક્રમે ક્રમે માનવ મેદનીનો મહાસાગર ઉભરાયો.
ગીત નૃત્ય વાદ્ય આદિ ભવ્ય સામગ્રીથી હંઝા નિવાસીઓએ પોતાના
નગરમાં ગુરૂદેવની પધરામણી કરાવી. સૂરીશ્વરજીએ પાટપર બિરાજી
મનોહર દેશનાનો અનુપમ લાલ શ્રી સંધને અર્પણ કર્યો. મહારાજશ્રીના
દર્શન માટે અને વચનામૃતનું પાન કરવાની ઈચ્છાથી અનેક સુસાધુઓ
તેમજ અનેક ગામના અગ્રગણ્ય સુશ્રાવકો આવ્યા હતા. લગભગ હંઝામાં
મહારાજશ્રીની શીતલ હાયામાં ઉપાધ્યાયજી શ્રીમાનવીરવિજયજી મહારાજ
તથા પ્રવર્તક શ્રીમાન કાન્તિવિજયજી મહારાજ અને શાન્તમૂર્તિ
શ્રી હંસવિજયજી મહારાજ આદિ સપરિવાર બત્રીસ સાધુઓ બિરાજમાન
હતા. અઘાપિ હંઝામાં વૃદ્ધ આવકો મુક્તા કંઠે કહે છે કે તે સમયે
મહારાજશ્રીની દેશના અને સર્વ સમુદાયનું પવિત્ર દર્શન અનેક નવ
ચૈતન્ય પ્રગટાવી રહ્યું હતું. એ અપૂર્વ પ્રસંગની માદગિરિ માટે હંઝામાં
રહેલ સાધુ બત્રીસીની પ્રતિકૃતિ પ્રખ્યાત છે. વિ. સં ૧૯૫૬ ની વસંત-
પંચમી (મહા શુદ્ધ ૫) ના શુભ દિવસે આચાર્યદેવના પવિત્ર હસ્તે
સ્વશિષ્ય શ્રીમત્ લખિષવિજયજી મહારાજ આદિ ૧૧ મુનિરાજોને ચિવમાર્ગ
દર્શાવવામાં આવેલો સ્વરૂપ એવા છેદે પસ્થાપનીય ચારિત્ર (વરી દ્રીશા)
નું પ્રદાન કરવામાં આવ્યું હતું. તે સમયે આચાર્ય શ્રીમાન વિજય-

ક્રમશઃ સૂરીશ્વરજી મહારાજે સૈદ્ધાન્તિક અનેક દર્શાન ગુણ સંપન્ન
દર્શનોની મેદનીમાં ધર્મ દેશના આપી, ત્રિવિધ તાપસી લોકો
જાગૃત્યોને સંતુષ્ટ કર્યા.

દયા ધર્મ પ્રચાર—

[illegible]

1. The first part of the document discusses the importance of maintaining accurate records of all transactions. It emphasizes that proper record-keeping is essential for the integrity of the financial system and for ensuring that all parties involved are held accountable.

2. The second part of the document outlines the specific procedures for recording transactions. It details the steps that must be followed to ensure that all information is captured accurately and that the records are easily accessible for review.

3. The third part of the document addresses the challenges associated with record-keeping. It identifies common pitfalls and provides guidance on how to avoid them, ensuring that the records remain reliable and trustworthy.

4. The fourth part of the document discusses the role of technology in improving record-keeping. It explores various digital tools and systems that can be used to streamline the process and reduce the risk of errors.

5. The fifth part of the document concludes by reiterating the importance of record-keeping and the need for continuous improvement. It encourages all stakeholders to work together to ensure that the financial system remains robust and transparent.

નરેશોને ઉપદેશ

આગમપારદશ્વા સરિપુંગવ અનેક જીવોને બોધીબીજ સમર્પણ કરતાં આમાનુ આમ વિહાર કરી લવ્ય જીવોને ઉપકાર કરતાં ગુગ્ગરાતમાં દેવાણુ ગામમાં પધાર્યા. ત્યાં તત્રની જનતાએ લવ્ય સત્કારની સાથે શાસન પ્રભાવના સારી કરી હતી. ત્યાંના દોકોર મહારાજશ્રી પોતાના ગામમાં પધાર્યાના સમાચાર સાંભળી, દર્શનોત્સવે બન્યા. અને શાન્ત મુદ્રાલિરામ આચાર્યવર્યાના દર્શનાર્થે આવ્યા.

જેઓના દર્શન કરી વિચારવા લાગ્યા કે અમે શરીરને બલવાન રાખવા અનેક પ્રકારના પ્રયત્નો કરીએ છીએ, તેમજ અલક્ષ્ય પદાર્થોનું પણ ભક્ષણ કરીએ છીએ છતાં પણ આ મહાત્માના જેવું તેજ અને શક્તિ પામી શકતા નથી. ખરેખર ધર્મના પ્રભાવથીજ આ તેજ અને શક્તિ છે. નમન કરી ચોખ્ખ સ્થળે બેસતાં ધર્મલાલા ના વચનને ગુરુ દેવના મુખાર્વિન્દ્યો સાંભળી સંતુષ્ટ થયા. મહાત્મા પુરૂષોત્તમ કર્તવ્ય છે કે પોતાના સમાગમમાં આવેલાને જરૂર કાંઈક ધર્મના લાભ આપવો જોઈએ એમ ધારી શાન્તિના ધામ ગુરુદેવે ગંભીર નાદે સદુપદેશ સંભળાવ્યો. કે, હે ભાગ્યદાળી ભગવાનની બંદગી અદ્ય જાંદગીમાં કરી લેવી. એ માનવજીવનની સાર્થકતા છે. શાણા માણસો દુર્લભ એવા મળેલા માનવ ભવને પામી અદ્ય સમયમાં પણ પોતાનું કાર્ય સાધી સારી કમાણી કરીલે છે. ધર્મનો સાર એજ છે કે “પતોપકારઃ પુણ્યાય પાપાય પર પીડનં” બીજાઓનું ભડું કરવું એ પુણ્યને માટે થાય છે, અને બીજાઓને પીડા કરવી એ પાપને માટે થાય છે. કાંઈ પણ જીવની દુર્દશા જોઈ આપણા હૃદયમાં દયાનાં ઝરણાં ઝરવાં જોઈએ. પણ બીજાનું બગાડવાની ભાવનાને સ્થાન ન મળવું જોઈએ. બીજાનું બગાડવા જતાં આપણું પોતાનું બગાડીએ છીએ એ બૂલવા જેવું નથી. એક દિન્દી દવિ કહે છે કે, પંદે પંદગી ના મૂલ, પંદે પંદગી ના મૂલ, જો કોઈ યોગે તુજ્જકો કાંટા, તું યો ઉત્તકો ફૂલ, તુજ્જકો ફૂલકે ફૂલ દોંગે, ઉત્તકો વચૂલકે વચૂલ પંદે પંદગી ના મૂલ હે ભાઈ જાંદગી બૂલવા જેવી નથી.

સ્પષ્ટ લાખી ધર્મશુરનો સદુપદેશ સાંભળી નરેશના હૃદયમાં ઊંઠી અસર થઈ એ અસરના ફલ રૂપ પોતાના રાજ્યમાં આખાય આવળુ માસમાં કોઈ પણ જીવનો વધ નહીં થાય, એવો શુરહેવની સાક્ષીમાં પ્રતિજ્ઞા કર્યો. સૂરીશ્વરજીની એકજ દેશનાએ હજારો જીવોને અભયદાન આપ્યું. ત્યાં સુધી સૂરીશ્વરજી મહારાજનો દેવાળુ ગામમાં નિવાસ થયો ત્યાં સુધી ત્યાંના દોકાર પ્રતિદીન સૂરીશ્વરજીના પવિત્ર દર્શન માટે અને ઉપદેશ શ્રવણાર્થે આવતા હતા. અત્રેથી આમાનુષામ વિહાર કરતાં સૂરીશ્વરજી સસતકાર મોગર ગામમાં પધાર્યા. ત્યાં પણ ત્યાંની જનતાને તથા ત્યાંના દોકારને ધર્મનો પ્રતિબોધ કર્યો, અને તે પ્રતિબોધના પ્રતાપે ત્યાંનાં દોકારે પણ પોતાની હદના ગામોમાં કોઈ પણ જીવહત્યા ન થાય એવું સ્વરાજ્યમાં ફરમાન જાહેર કર્યું. અત્રેથી વિહાર કરી પૃથ્વીતળને પાવન કરતાં, ઉપદેશામૃતથી અને અનેક જાતની ધર્મ ચર્ચાઓથી હજારો જૈન જૈનેતરોને સંતોષતા સ્વશિષ્યો અને પ્રશિષ્યોને જ્ઞાનાભ્યાસમાં પ્રેરણા કરતાં ગજ ગતિ ચારિત્ર ચૂડામણી વડોદરા શહેરના વૃદ્ધ અને આગેવાન ગૃહસ્થોની અતિ વિરક્તિ થતાં ત્યાં પધાર્યા. પ્રવેશાવસરે ત્યાંના શ્રાવકોએ હસ્તી રાજ્યકીય રસાલો નીશાન ડંકા તથા વગ્ન તોરણો આદિ દ્વારાએ ખૂબ શાસન પ્રભાવના કરી હતી. ભવ્ય સત્કારથી સત્કારિત થયેલ સૂરીશ્વરે સૈદ્ધાન્તિક યુક્તિથી રસમય અને હૃદય સ્પર્શી ધર્મ પ્રતિબોધ શરૂ કર્યો. વર્ષાઋતુ નજીક આવવાથી અને વ્યાખ્યાનોના અપૂર્વ રસથી ત્યાંની જનતાએ ચાતુર્માસની વિરક્તિ કરી. તેથી લાલાનુલાલ જોષી વિ. સં. ૧૯૬૦ નું ચાતુર્માસ ત્યાં રત્તા.

સુદૃષ્ટો.

આ વડોદરાના ચાતુર્માસમાં અનેક સ્તુત્ય ધર્મના કાર્યો થયા હતા. મંદિરોમાં મહોત્સવો અનેક પ્રભાવનાઓ અને અર્ઘ્યાદિ આદિ તપશ્રયાઓ તેમજ હજારો મનુષ્યની જાનરક્ષા મેલની રૂપ આદર્શ જૈન મહોત્સવ

● તે વખતની કોન્ડરન્સ ચત્તારની જેલ કોન્ડરન્સ જેવી અધર્મ પોષક ન્દોડી.

કરતાં પાછા હઠતા નથી. અને ધર્મ કરતાં કંટાળે છે. જગતના સર્વ શાસ્ત્રોમાં તત્વથી વિચાર કરતાં એજ માલમ પડે છે કે દુઃખં પાપાત્ સુખં ધર્માત્. અર્થાત્ કે પાપ કરવાથી દુઃખ મહે છે, અને ધર્મ કરવાથી ઇચ્છિત સુખોની પ્રાપ્તિ થાય છે. જેણે સુખોની કામના હોય, તેઓએ ધર્મ કરવાની અત્યંત આવશ્યકતા છે. અને ધર્મ એજ કહેવાય છે કે, અહિંસા, સત્ય, અચ્યૈર્થ, બ્રહ્મચર્ય, અને કોઈપણ વસ્તુમાં મૂર્છાને અભાવ એ પાંચ નિયમો જેમાં આત્મપ્રોત હોય તેજ ધર્મ છે. પરંતુ વેતો નાશ કરવાથી આપણે પણ નાશ થાય છે. આપણા શરીરમાં એક કટિ ભોંકાય છે. તો કશું અવાળે જૂમેજૂમ પડાવે છે. તો બીજાના શરીરમાં ભાલો ભોંકવો, અને તેને પ્રાણ મુક્ત કરવો તે શું આપણે ન્યાય છે? દરેક ધર્મોનું મૂલ્ય અહિંસા પ્રતિપાલન છે ચાહે મહાબલવાન હોય કે વૈભવ સંપન્ન હોય તોપણ હિંસા કરનારને લાંબા સમય સુધી પરલવમાં અસલ નારકીનાં દુઃખો તેમજ આલવમાં પણ કોઈવાર શરીરની પીડાઓ અશરણ્ય છે સહવી પડે છે, જેમાં સ્વાદ દ્વિષ્ટિ હોય, અને દુઃખ ચિરકાળ હોય તેનું ભક્ષણ કયો વિચક્ષણ કરે? મધુથી લેપાયલી તરવાર ચાટતાં દ્વિષ્ટિ આનંદ આવે છે. પરંતુ પરિણામે જીવ્ય કપાય છે, અને ભયંકર વેદના સહન કરવી પડે છે. જીવ કર્મો કરતાં હર્ષિત થાય છે પણ તેના કટૂક પરિણામોના ઉદયને ચીસો પાડતા પણ ભોગવ્યા વગર છુટકો નથી. દુનિયામાં પુણ્ય અને પાપ ખરેખર સુખ અને દુઃખની પેદીઓ છે. જો પુણ્ય અને પાપ જેવી વસ્તુ ન હોય. તેમજ આત્મા અને પરલવ જેવી વસ્તુ ન હોય તો એક સુખી અને એક દુઃખી એક રાજા અને એક કંગાલ. એક ઘોડેસ્વાર બીજો ગધેસ્વાર એકને મહેલાતો અને બીજાને જુપડુ પણ નહિ.

આ બધી લીલા રીલવેજ નહિ માટે નિર્જુન થાય છે કે, આત્મા પરલવ, પુણ્ય, પાપ, વિષમ્બાન છે. પૂર્વના પૂણ્યથી રાજા થવાય છે. અને રાજાપણું પામ્યા પછી પુણ્યના દાયો વીસરી જવાય તો શું દયા થાય? એક કોઈ બ્યક્તિ સ્વચ્છમથી પરગ્રામ જાય, ત્યારે સાચે

સચોટ ઉપદેશનો તેમજ પુનિત દર્શનનો લાભ આપશે અને મારા ઉપર ઉપકાર કરી જે અહીં પધાર્યા અને ઉપદેશ મંલગાઓ તે બદલ તસ્દી માફ કરશે. હું જેમ બનશે તેમ આપના ઉપદેશનું આચારણ કરવા પ્રેરાર્થ.

માલવદેશ ગમન.

ચાતુર્માસ બાદ અત્રેથી વિહાર કરી, ત્રામાનુગ્રામ ધર્મોપદેશ આપતા, ઉન્માર્ગોઓને સન્માર્ગમાં યોજતા, સસત્કાર ભર્ય શહેરમાં પધાર્યા. અત્રે શ્રાવક જનતાએ મહારાજશ્રીની દેશનાનો અપૂર્વ લાભ લીધો હતો, અનેક જાતની જ્ઞાન ચર્ચાઓ કરી અપૂર્વ ધર્મજ્ઞાન પ્રાપ્ત કર્યું હતું. ભૃગુકચ્છ (ભરૂચ) થી વિહાર કરી સ્વશિષ્યોને ધર્મનું ઉડું જ્ઞાન આપતા, જૈન જૈનેતરોને ધર્મનો પ્રતિબોધ કરતા, ગુરૂદેવ માલવા દેશમાં પધાર્યા. પ્રથમ પોતે હાથી, ઘોડા, બેન્ડ આદિ સસત્કાર રતલામ શહેરમાં પ્રવેશ કર્યો. એકુતો વરસાદના આગમનથી જેમ હર્ષિત થાય તેમ અત્રેની પ્રજા ગુરૂદેવના ધર્મ બોધરૂપ મેઘથી હર્ષિત થઈ, અને એના ફલદુપ અનેક જાતની ધર્મ પ્રતિજ્ઞાનો લાભ અત્રેની પ્રજાએ સારો લીધો. વિશેષ પુશીની વાત એ છે કે અત્રેના આગેવાન શા હુંગરથી હુણિયાએ નજીકમાં આવેલા માડવગઢ તીર્થનો મહારાજશ્રીના ઉપદેશથી સંધ કાઢ્યો હતો. તે અનધ સંધમાં પધારવા આચાર્યદેવને વિરમ્મિ કરી. પૂજ્ય આચાર્ય દેવેશ પણ પાક પ્રવર શ્રીમદ્ વીરવિજયજી મહારાજ આદિ પરિવાર સહિત પધાર્યા હતા. નરસુરેશ સેવ્ય તીર્થોધિપને પ્રાપ્ત કરી, સદર્શ વંદન તથા સ્તુતિ કરી. સ્તુતિથી જીહ્વા, ધ્યાન કરવાથી મન, પાદ વિહાર કરવાથી કાયા, અને દર્શનથી નયન આજે સાર્થક બન્યાં, એમ માનવા લાગ્યા. શ્રીમાન્ આચાર્ય દેવે માડવગઢ નામના તીર્થમાં આવેલા યાત્રાળુ વર્ગને તીર્થ શા માટે છે, તીર્થોથી શું લાભ છે ? તીર્થની સેવનાથી, તેમજ તીર્થોના સંધ કાઢવાથી, આત્મા નિર્મલના યાચ છે. વગેરે વિષયોપર યુક્તિ યુક્ત સદ્બોધ

ભગવાનના નિર્વાણ કલ્યાણક થયા છે. તે તીર્થ પ્રતિ સદર્શ સંઘ ગામે ગામ અનેકોને ઉપદેશદ્વારા માંસાહારનો, મદિરા પાનનો અને બીજા કેટલીક કુટ્ટિઓના નિયમ પ્રદાન કરતા મહારાજશ્રી પ્રયાણ કરવા લાગ્યા. અનુક્રમે માર્ગમાં આવતા શ્રી મહીજી પાર્શ્વનાથ ભગવાનના દર્શન કરી કૃતકૃત્ય થયા. અનેક સ્તોત્રો દ્વારાએ સ્તવના કરી સંઘે પણ અનેક પ્રકારની જીનેશ્વર ભગવાનની ભક્તિ, પૂજા પ્રભાવના અને મહોત્સવ આદિ દ્વારા આત્માની ઉન્નતતા મેળવી સંઘમાં વડોદરા શહેરના અનેક શ્રાવકો તથા શ્રાવિકાઓ બહોળી સંખ્યામાં હતાં. જેઓ રસ્તામાં આવતા પ્રાચીન બધાય તીર્થોમાં ભક્તિ પૂર્વક પૂજા પ્રભાવના કરતા હતાં અને મુનિવર્યોની પણ ભક્તિમાં તલ્લીન રહેતા રસ્તામાં કાનપુર, કાશી, રાજગ્રહી આદિ મુખ્ય તીર્થોમાં અમુક દિવસ શેકાધ પૃથ્વીતલ મંડનભૂત ગગનચુંબી જીવ વિહારોમાં, બિરાજમાન જીનેશ્વર દેવોના દર્શન કરી આત્માની ઉન્નતતા પ્રાપ્ત કરતા પ્રત્યેક સ્થળોમાં જાહેર ઉપદેશ દ્વારા જૈનધર્મના વ્યાખ્યાનો આપી શાસનની પ્રભાવના કરતા ધ્યેયરૂપ શ્રીસમેત-શીખરજી તીર્થમાં પધાર્યા.

યાત્રા સંકલ્પ.

જે તીર્થમાં અનેક તીર્થકરો તેમજ હજારો મુનિઓ પરમ પદને વર્ષા હતા. જે જુમીના સ્પર્શ માત્રથી અનેક ભવોના કર્મોનો નાશ થાય છે. સર્વ પર્વતોમાં હું ઉઝો છું કારણ કે વીર્ય તીર્થકરો મારો આશ્રય લઈ મુક્તિ-રમણીને વર્ષા છે. એટલે જાણે વીર્ય જૂનઝૂન સદર્શ નૃત્ય કરતાં ઉઝી ન કરી હોય એવી જીનેશ્વર દેવની પાદુકાઓથી શોભિત વીર્ય દેરીઓ ન્યાં છે. એવા મહત્તમ તીર્થની તલાટીમાં આવતાં જગતપૂજ્ય ગુરુદેવ દર્શિત થયા. ઈદ્ર વસ્તુની પ્રાપ્તિ યતાં મોજુ જ્ઞાનંદિત ન થાય ? જાણે પુણ્યનો જ દમલો ન હોય ? એવાં ગિરીરાજ પર સદૃશ્યવન્ના યુક્ત અનેક મુનિવરોની સાથે ચંદ્રા, તીર્થ ઉપર નિયોમાં બિરાજમાન હર્મ સમૂહની વિદ્યા પરંપરાને ઉદનાગ, ભવ ભસણ નાશ કરનાર જીનેશ્વર દેવોને નમસ્કાર કર્યો અને

દામલ અને સુખમય અંગવાળાઓએ પણ વૈભાવગિરી આદિની ઉંચી
 ટેકરી પર સખ્ત ગરમીમાં આત્માને નિર્મલ બનાવવા તપશ્વર્યાઓ
 આદરી હતી, અને એ તપબળથી આત્મ ઉજ્જવલતા પ્રગટ કરી
 હતી. તીર્થ'કર લગવાનો પણ અનંત અને અપ્રતિપાતી નિર્વ્યાબાધ
 કેવલજ્ઞાન ન્યાં સુધી પ્રગટ નથી થતું ત્યાં સુધી ઉત્કૃષ્ટ તપોને
 આવરે છે. જેટલાઓ શિવરમણીને વર્યા તે તપનાજ પ્રભાવે ? તપ-
 થી ઇદ્રિઓ કાળુમાં આવે છે, મન વચન કાયાના કૂવ્યાપારો અટકી
 નય છે અને પાપ પ્રચારોનો રોધ થાય છે. અખુટ લઙ્ગિઓ અને
 વચન સિદ્ધિઓ પણ તેથીજ મળે છે. આ લોકના અને પરલોકના
 તમામ સુખો સાંપડે છે. રોગમય કાયાઓ નિરોગ થઈ નય છે.
 એવા જૈન શાસ્ત્રનાં અનેક દર્શાતો મોલુદ છે, અને શાસ્ત્રવિદો પણ
 ઉપદેશ કરે છે. શ્રી સનતકુમાર, શ્રીપાલ મહારાજ આદિ મહાપુરુષોએ
 સૌમ્યભાવે તપ કરી અસાધ્ય રોગોને નાબુદ કર્યા હતા. તપ સૌમ્યવૃત્તિથી
 તેમજ શાન્ત ભાવથી કરવામાં આવે તો આત્માને યથાર્થ લાભની
 પ્રાપ્તિ થાય છે. તપશ્વર્યામાં ક્રોધ એ દાવાનજ જેવો છે. આત્માના જ્ઞાન,
 દર્શન અને ચારિત્ર ગુણોને જલાવનાર છે. તપના ફલોને નાશ કરે છે.
 ક્રોધ યુક્ત કરેલ તપથી કેવલ કાચ કલેશજ થાય છે. ભલે થોડો પણ
 તપ કરવામાં આવે પણ હૃદયની શાન્ત વૃત્તિ પ્રતિકૂલ સંયોગોમાં
 પણ પૂર્ણ પ્રસન્નતા અપ્રમતપણું અને આવશ્યક ક્રિયાઓની
 આરાધના અટકવી ન જોઈએ. આ પ્રમાણે ગુરુદેવની લંબાણથી યુક્તિ
 પ્રયુક્તિમય તપશ્વર્યાની દેશના સાંઝળી અત્રેના શ્રીમન્તોની સુકોમલાંગી
 સ્ત્રીઓએ અને બીજા કેટલાક સ્ત્રી પુરુષોએ માત્ર દામલ, પક્ષ દામલ,
 અદાર્થ આદિ વિવિધ તપોની આરાધના કરી, આત્માને નિર્મલ
 બનાવ્યો હતો. તપશ્વર્યા નિમિત્તે જિન મંદિરોમાં મહોત્સવો તથા
 સાધર્મિક વાત્સલ્યો, ગરીબોને દાન, તેમજ હજારો જીવોને અભયદાન
 વિગેરે અનેક શસ્ત્ર ધર્મકાર્યો થયાં હતાં, હજારો રૂપીઆનો સત્કા-
 ર્યોમાં મહાવ્યય

ની જૈન જનતાએ સંસલ લક્ષ્મીને ચિરસ્થાયી

અને લાખો માનવોને હતા ન હતા કરે છે. હું લલે રહું
 મૂકીને ગાળું તથા વર્ષુ તોય લવ સમુદ્રમાં તણાતા હોયું
 કરી નવ ચેતન્ય પ્રગટાવું છું. તું ઉઝી રહે છે. એટલે મને
 વવાની હામ બીડતી હશે? તું જેટલી ઉઝી છે તેટલું
 અપમાન, પ્રચંડ પવનની લાતો દ્વારા ખમવું પડે છે. અને હો
 ની જેમ આશ્રિત મેઘોની સાથે દિશા વિદિશામાં ગળડું પડે
 અમારા આશ્રિત ગુરૂ મેઘને તો પવનના સ્વામીઓ નમે છે. તમે
 અમોને સાંભળવા આવુર હોય છે. તું નેત્ર રૂપી વીજળીની ફા
 બની હશે પણ યાદ રાખજો કે તારું નેત્ર અપવિત્ર છે. પવન
 તપતેજ ઘણતેજ અને શાનતેજ રૂપ અવજન નેત્ર છે. હું
 અવિશ્વસ્ત છે, કારણ કે ખૂબ ગાળું છે અને નિષ્કલ્પ વ્યવસ્થા છે. પ
 ગાળું ત્યારે પ્રથમજ વરસવાનો ઉપકાર કરું છું, અને મને
 હૃદય ભૂમિમાં પૂણ્ય વૃક્ષને ફલિત કરું છું. એટલે તું મારી ઉપ
 આવી શકે તેમ નથી. આ પ્રમાણે અશુભમંત્રના ચાતુર્માસ
 ઉપદેશ ગર્જના અને મેઘગર્જનાને પરસ્પર સ્પર્શી ગાળતી અ
 પર્માર્પણ અર્ચન ચાલ્યો. અત્રેના જતોના હૃદયમાં મુખાવના
 કરી. ગુરૂ ઉપદેશ માંભળવા જે મન્ત્રનો આવના તે બપોરના
 વિન કિંમતી વનુઓની પ્રભાવના કરવામાં આવતી. એ
 અત્રેના થી પતપતમિદના પુત્ર બાહુ માદેવના તરફથી સ્વર્ગ
 (ત્રીતીએ) ની પ્રભાવના કરવામાં આવી હતી તેમાં ૧૫૦૦૦
 રૂપિય ભાગ્ય હતા. એ મહાગર્જમાદેવના ઉપદેશની અમરદર્દ
 વિષમ તપમર્ચના અને તપની થતા વાળે ઉપર ગુરૂવર
 અર્ચના જે જે તપમર્ચ કર્યાં નિર્જંગ કરવામાં આવ્યાં મહા
 યોગ્ય કરીએલા મહા અદ્વૈતજીએ પણ આ અમર મંત્ર
 તપ કરી મવવ નહિ પણ જાડ કાલિ તપમર્ચના અમરદર્દ
 પાળના જે જે અર્ચના જે જે મહાગર્જમાદેવના અર્ચના કરવા પડે
 એટલે તેના નામ તપ કરી એ જ પવનના નામ તપ કરી

મથ અને સુખમય અંગવાળાઓએ પણ વૈભારગિરી આદિની ઉંચી
 રી પર સખ્ત ગરમીમાં આત્માને નિર્મલ બનાવવા તપશ્ચર્યાઓ
 દરી હતી, અને એ તપબળથી આત્મ ઉન્નતવલ્લતા પ્રગટ કરી
 તી. તીર્થંકર ભગવાનો પણ અનંત અને અપ્રતિપાતી નિર્બ્યાબાધ
 વલ્લભાન બ્યાં સુધી પ્રગટ નથી થતાં ત્યાં સુધી ઉત્કૃષ્ટ તપોને
 કાર્યર છે. જેટલાઓ શિવરમણીને વર્ષો તે તપનાજ પ્રભાવે ? તપ-
 નો ઇદ્રિઓ કાણુમાં આવે છે, મન વચન કાયાના કૂબ્યાપારો અટકી
 નય છે અને પાપ પ્રચારોનો રોધ થાય છે. અખુટ લગ્નિઓ અને
 વચન સિદ્ધિઓ પણ તેથીજ મળે છે. આ લોકના અને પરલોકના
 મામ સુખો સાંપડે છે. રોગમય કાયાઓ નિરોગ થઈ જાય છે.
 એવા જૈન શાસનમાં અનેક દૃષ્ટાંતો મોળુદ છે, અને શાસ્ત્રવિદો પણ
 ઉપદેશ કરે છે. શ્રી સનતકુમાર, શ્રીપાલ મહારાજ આદિ મહાપુરુષોએ
 સૌમ્યભાવે તપ કરી અસાધ્ય રોગોને નાબુદ કર્યા હતા. તપ સૌમ્યવૃત્તિથી
 તેમજ શાન્ત ભાવથી કરવામાં આવે તો આત્માને યથાર્થ લાભની
 પ્રાપ્તિ થાય છે. તપશ્ચર્યામાં ક્રોધ એ દાવાનળ જેવો છે. આત્માના જ્ઞાન,
 દર્શન અને આરિત્ર ગુણોને જલાવનાર છે. તપના ફલોને નાશ કરે છે.
 ક્રોધ મુક્ત કરેલ તપથી કેવલ કાચ ફલેશજ થાય છે. ભલે થોડો પણ
 તપ કરવામાં આવે પણ હૃદયની શાન્ત વૃત્તિ પ્રતિકૂલ સંયોગોમાં
 પણ પૂર્ણ પ્રસન્નતા અપ્રમત્તપણું અને આવશ્યક ક્રિયાઓની
 આરાધના અટકવી ન જોઈએ. આ પ્રમાણે શુદ્ધિની લંબાણથી મુક્તિ
 પ્રયુક્તિમય તપશ્ચર્યાની દેશના સાંભળી અત્રેના શ્રીમન્તોની મુકામલાંગી
 સ્ત્રીઓએ અને બીજા કેટલાક સ્ત્રી પુરુષોએ માત્ર દામણ, પક્ષ દાપણ,
 અદાર્ધ આદિ વિવિધ તપોની આરાધના કરી, આત્માને નિર્મલ
 બનાવ્યો હો. તપશ્ચર્યા નિમિત્તે જિન મંદિરોમાં મહોત્સવો તથા
 સાધર્મિક વાત્સલ્યો, ગરીબોને દાન, તેમજ હનરો જીવોને અભયદાન
 વિગેરે અનેક રસ્ય ધર્મકાર્યો થયાં હતાં, હનરો રૂપીઆનો સત્કા-
 ર્યોમાં સદ્વ્યય કરી, અત્રેની જૈન જનતાએ અંચલ લક્ષ્મીને ચિરંમુખ

બનાવી હતી. આતુર્ભાસ પૂર્ણ થતાં, આચાર્ય દેવને અત્રે વિશેષ રીતે
વિનંતી થઈ, પરંતુ પરમોપકારી મહારાજશ્રીએ બીજા સ્વરૂપે
ઉપકાર કરવાની દૃષ્ટિએ ઈન્કાર કર્યો. ગુરુદેવના ઉપદેશથી સરસ્વતી
યથેલ સુશ્રાવિકા રાણી મેનાકુમારીએ સંપાપુરીનો સંધ કરી
ઈચ્છા પ્રદર્શિત કરી, અને મહારાજશ્રીને પધારવા આમંત્રણ
તેથી સમંધ આચાર્ય દેવેશ, ઉપાધ્યાયશ્રી વીરવિભ્યશ્રી મહારાજશ્રી
શિષ્ય સમુદાયને સાથે લઈ અત્રેથી વિહાર કરી, ભવ્ય મન
સંપાપુરીમાં પધાર્યા, અને જિનમંદિરોમાં બીરાજમાન જિન
માઓની સ્તવના કરી, હર્ષિત થયા. સાથે આવેલા આવકે ગુરુ
ત્યાં જિનેશ્વર ભગવાનની પૂજા પ્રભાવના, આધારિક વાત્સલ્ય રીતે
કરી માનવ જીવન સાર્થક કર્યું. સરિશિરતાજ સંપાનગરીમાં જિ
શ્વર ભગવાનની યાત્રા કરી, રસ્તામાં ઉપકાર કરતા લોકો
ધામધૂમથી પધાર્યા. આવકોની અત્યંત વિરમિતિ થતાં, વિ. મં. ૧૩૩
નું આતુર્ભાસ ત્યાં રહ્યા, અને ધર્મ કૃત્યોનો સારો લાભ મે

પંચમ પ્રાપ્તિ પ્રયાગઃ—

પંચમ પ્રાપ્તિ અમરવ્ય આવકોને મરિચર લોકર પધાર્યા ઉપર
મમાચાર મહારા પંચમ પધારવા અત્યંત વિરમિતિ કરી.

અગાયે દુઃસ્વાપ્નો યત નિશ્ચલ્યન્ને નિવર્તિતા;

મવામ્બોરેન્દામ્ કમમુદામોઽપિ મગરન ।

અનેન્નો ગીર્ણિ ધૃતિનનિકમનુ દુર્નુનિન;

દુર્ગાએ ત્યાં રિત્તો વતમનુદામોઽપિ નામન ॥

૨ મં. ૩ મુદ્રા. ૧૬૩ કમનુ ૩ અને. દુર્ગાએ ત્યાં મુદ્રા
અનેન્નો ગીર્ણિ ધૃતિનનિકમનુ દુર્નુનિન
૩ મં. ૩ મુદ્રા. ૧૬૩ કમનુ ૩ અને. દુર્ગાએ ત્યાં મુદ્રા
અનેન્નો ગીર્ણિ ધૃતિનનિકમનુ દુર્નુનિન

અમારા ઉપર આપ જેવા ધર્મગુરુ સિવાય ઉપકાર કોણ કરે! તી પણ વરસાદના અભાવે સુકાઈ જાય છે. ઉગેલા ખીજે પણ કામા જાય છે, અને પ્રયત્ન પણ નિષ્ફલ જાય છે. શ્રીમદ્વિજ્ઞાનંદ સ્ત્રીશ્વરજી મહારાજ તથા આપ જેવા મહાપુરુષોએ પંજળમાં અનેક ઉપકારના ધર્મ ખીજે વાવ્યાં હતાં, પણ હાલ ગુરુ ઉપદેશ સિવાય તે લલકુપ બનતાં નથી પણ નિષ્ફલતાને પામે છે. તો આપશ્રી અનુગ્રહ-કરી પંજળમાં પધારો, દુર્ગતિમાં પડતા એવા હમારા જેવા આત્માઓને ઉદ્ધારો. સમુદ્રમાં બધીય નદીયો જાય છે, અને મળે છે. પણ ત્યાં જલવગર પ્રાણુ જતા હોય એવા અરણ્યમાં કોઈ પણ નદી ઉપકારક નીવડતી નથી. આપ તો નદી કરતાં, વિશેષ ઉપકારક છો. પંજળની પવિત્ર ભૂમિમાં ધર્મામૃતરૂપી નદીને વહાવી ત્રિવિધ તાપથી તપેલા એવા અમારા જેવાઓને સાંત્વન આપો. હાલ પંજળમાં અનેક પંથ પ્રદર્શકો વિચરે છે જેઓ પોત પોતાના મતાવલંબિઓને પુષ્ટ બનાવે છે. નવા વધારવા માટે અનેક જાતના પ્રયત્નો ચલાવે છે. તે સ્ત્રીકારવા ઘણાઓ ખેંચાય છે. આપણા સાંપ્રદાયિક સદગુરુઓનો વીરહ હોવાથી સત્યતત્વ કોણ સમજાવે? જિનેશ્વર પ્રભુના યથાર્થ મતને ફેલાવી આપશ્રી પંજળમાં ઉપર ઉપકાર કરો. ઉતરતા અમારા રંગને હે જગન્નેતા પુનઃ દદરંગી બનાવો. આ પ્રમાણેની હૃદયદ્રાવક પંજળી શ્રાવકોની વિચારિને શ્રવણ કરી દ્યાર્દ્ર ચિત્ત ચરિત્રનાયક, એ તરફ જવા માટે પ્રેરાયા. અનેક સુશિષ્યોથી પરિવરેલા આચાર્ય-દેવ મામાનું આમ વિહાર કરતાં પંજળ પધાર્યા.

બીજી સાકાર:-

અંબાલા શહેરના શ્રાવકોને ખચર પડતાં આખાય શહેરને ત્યાંના શ્રાવકોએ જગન્નેતા રંગબેરંગી તોરણો તથા ભાન ભાતના મંડપોથી સુશોભિત બનાવ્યાં હતાં. અનેક પ્રકારના વાદ્યોની મધુર જ્વની ગામને જગન્નેતા રહી હતી. બહારથી આવેલી તથા અંબાલાના લોકોની ભેટી

આપતા સ્થાનકવાસીઓ આયસમાજિષ્ટો તથા ખીજ ધર્મ-
જાઓ સાથે અનેક જનતાની ધર્મ ચર્ચાઓ વાદવિવાદો કરતા જૈન
ધર્મની મહત્તાને વધારતા વાદીબકેસરી વિ. સં. ૧૯૬૪ ની સાલમાં
જળજળ ગુજરાન વાલામાં પધાર્યા.

પ્રતિષ્ઠા:—

ગુજરાનવાલા એટલે પંજળમાં ધર્મિષ્ઠોનું એક કેન્દ્રસ્થાન, ભક્તિ
પંથનો નિવાસ અને શ્રદ્ધાપંથોનો સંગમ, સુરિશેખરનો અત્રેની
જૈન જનતાએ ચિરસ્થાયી હૃદયમાં કાયમ રહે તેવો લવ્ય સત્કાર કર્યો.
મહારાજશ્રીએ પણ ધર્મતત્વાવગાહિની ધર્મદેશનાદ્વારાએ ત્યાંની જૈન
જનતા ઉપર અપૂર્વ ઉપકાર કર્યો. ન્યાયાંભોનિધિ જગદ્ગુરુ અદ્વિતીય
શિરતાજ શ્રીમદ્વિન્યાનંદ સુરીશ્વરજી મહારાજના સ્મારક નિકે-
તનમાં પાદકમલની પ્રતિષ્ઠા કરવાની હતી. જે પ્રતિષ્ઠા નિમિત્તે મહા-
રાજશ્રીને શોકાવાનો આગ્રહ થતાં પોતે પોતાનું કર્તવ્ય માની ત્યાંજ
રહ્યા. આ સમયે ઉપાધ્યાય વીરવિજયજી મહારાજ સાથે ત્યાં બિરા-
જતા હતા. તેમજ ખીજ પણ વિદ્વાન સાધુઓની ભોટી સંખ્યા એક-
નિત યથા હતી.

શ્રીમદ્ વિન્યાનંદસુરીશ્વરજી મહારાજ એટલે જગન્માનનીય મહા
પુરુષ ! જેઓના નામને અખિલ જૈન જનતા એકી અવાજે સ્મરે છે ?
જેઓના સુશુણેને, અને તત્ત્વોના મહાન જ્ઞાનને પુનઃ પુનઃ સ્મરે છે.
જગતમાં જેઓના અભાવે અનેદેના નેત્રોમાં ગુરુ વિરહના અ-
શ્રુઓ ઝરે છે ! પંજળની અખિલ જનતા તો જેઓની પાછળ હૃદ-
યની ઉઠી લાગણી ધરાવવાની સાથે ધર્મધેક્ષી બની હતી ! ત્યાં
ત્યાં તેઓ વિચરતા ત્યાં ત્યાં દરેકને તેવોજ પ્રેમ જગતો ? તેઓશ્રીનું
લવ્ય લક્ષાટ, કદાવર શરીર, તત્ત્વાવગાહિની દેહના મુતેલાને જગાવતી !
એવા મહાપુરુષની પાદુશની પ્રતિષ્ઠા, અને તે વગી પંજળના કેન્દ્ર
ગુજરાનવાલામાં એટલે પૂજનું શું ? સૌ કોઈનો હૃદય સંજર ઉત્સાહો.

કમલ સૂરીશ્વરજી મહારાજના જ્ઞાનનેજ આભારી છે, ત્યાંના શ્રોતાઓ
આમદ્, હરી વિનંતી હોવાથી તે કાર્યમાં સામેલ થતા મુનિશ્રી વરજી
વિનયજીને પણ ગુજરાનવાળા આવતા પૂજ્ય ગુરુદેવે આજ પરી
લખી હતી. પરંતુ તેઓ લાહોરજી હતા, હજી ગુજરાન વાળા પરીવર
નહોતા તે પહેલા પૂજ્ય આચાર્ય દેવેશના અતિથયના પ્રભાવે સન ૧૯૧૬
શાન્ત થઈ ગયા હતા. આથી વાદ વિષયનો લાલ મુનિશ્રી વરજી
મ. (વર્ત. વિનયવલ્લભશ્રી) ને ન મળી શક્યો, છતાં પૂજ્ય
દેવના ચરણની સેવાનો લાલ આતુર્માંસ સુધી મળ્યો તેથી પણ તે
સંતુષ્ટ થયા, અને લાંબી મુસાફરીને સફળ માની વિ. ચ. ૧૯૧૬
આતુર્માંસ પૂજ્ય ગુરુદેવે, ઉપાધ્યાય વીરવિનયજી મહારાજ, મુનિશ્રી વરજી
વિનયજી મહારાજ, મુનિશ્રી અમીવિનયજી મહારાજ, તથા મુનિશ્રી હરજી
વિનયજી (વર્ત. આ. આમદ્ વિનયવલ્લભશ્રી) મહારાજ આદિની
શિષ્યસમુદાય સાથે સંઘના આમદ્થી ગુજરાનવાળામાં જ રહ્યાં. જે
ધર્મકાર્યો થયાં. લોકોનો ઉત્સાહ એટલો બધો હતો, કે ૫૫૧ માં રહે
ઉનાયાં ત્યારે ૨૦૧ મળી પાંચે લાલા માણેકચંદ્રજીએ લખાઈ
સ્વપ્ન લીધું. કોઈએ કોઈએ મળી પાંચે તો કોઈએ મોમળ પાંચે તો
પમાચ મળી પાંચે બીજાં સ્વપ્ન લીધાં. આવી સ્વપ્નની ઉપજ કોઈ
થઈ નહોતી. આવી રીતે ધર્મની જ્ઞાનદાતા સાથે આતુર્માંસ
દેવે પૂજ્ય ગુરુદેવે વિદાગ રૂની નાંગવાડ નગરને પાવન રહ્યાં.

પ્રકરણ ૭ મું.

દીક્ષા યાચના:—

સારની અસારતાથી કંટાળેલા, હૃદયમાં વૈરાગ્ય ભાવથી વા-
સિત બનેલા, કશું માત્ર પણ સંસારનો મદવામ ઈચ્છના
નથી. ભલે ધનવાન હોય, કે કંગાલ હોય, બલવાન હોય કે
નિર્બળ હોય પણ વૈરાગ્યવૃત્તિને સંસાર ઉપર અરજો
કંટાળો હોય છે. દુર્ગંધીના સ્થાનમાં મારા માનુષ્યને કાળ
ભરતો પણ નિવાસ અત્યંત આકુલ વ્યાકુલ બનાવે છે.
સુપુષ્પની સુગંધી લેનારો ભ્રમર કનેરના પુષ્પ ઉપર બેમ-
વાની ઇચ્છા કરતો નથી. વિરક્ત આત્માઓ સત્વર મદ્યુરની સેવામાં
સારમય સ્વછવનને સમર્પી કૃતાર્થ થવા ઉત્કંઠા ધરાવે છે. અને ત્યાં
સુધી પંથે સિદ્ધ થઈ નથી ત્યાં સુધી પ્રયત્નથી રહે છે. કારણ કે
સંસ્કારોનું કર્તવ્ય છે કે એકવાર પ્રયત્ન કરતાં સિદ્ધિ ન થાય તો
“ Try Try again ” ના મૂત્રને વિચારી પુનઃ પુનઃ યત્ન કરવા
ઉત્સાહી બને. વૈરાગ્ય ભાવમાં કુલ્લતા ઉમેદચંદ નામના એક ભવ્યાત્મા
ગુન્દરાતના રહીશ પોતાની સોલ વર્ષની ઉંમરે સંસારથી વિરક્ત
બન્યા હતા. આત્માને એકતિ સુખ આપનારી સ્વપર કલ્યાણને સાધનારી
શ્રીમતી ભાગવતી પ્રત્યક્ષ અંગીકાર કરવા ઉત્સુકે બની ગ્રાહ પ્રતાપી
શ્રીમદ્ ચંદ્રિય ત્રિલુની પાસે એકાંતમાં આવી ગુરુ પ્રવરને વિરમિ કરવા
લાગ્યા કે હે જગદ્ગુરુ ? આ અગાધ સંસાર સમુદમાં ડગમગતી અનેક
માયાના ખડકોમાં અથડાતી મારી છવન નૌકાને પાર ઉતારો. હે ગુરુ-
પ્રવર ? આપ જેવા સુમર્યોની નિશ્ચિન્તા હમારા જેવા પામરોનો ઉદ્ધાર
છે. આપ ચિન્ત્ય કોના શરણે જવું અને તરવું. ગુરુદેવે આવી ઉદ્ધાર
અને ધર્મ વર્ધક વિનંતિ સાંભળી સેમાંચિત ચર્ચ સંભળાવવા લાગ્યા કે
હે જીવ ? આવી મુંદર ભાવનાને અવિલંબે સફળ કરવી. જે સમયે
મુંદર ભાવના પ્રગટ થાય તેજ સમયે અમલમાં મૂકવા પ્રયત્ન કરવો,

आत्माराममुनिवृत्तं श्रुतेर्द्विजैर्मन्यः

द्विसोक्तेरतिपरिमर्शकं दयच्छन् ॥ १ ॥

सामूयवाणीनिकरैस्तथैते

विज्ञान्मवोध्य श्रुतिपक्षपातान्

विरोधवाक्यानि च सम्प्रदर्श्य

वादाय कौतूहलिनो बह्वर्चन् ॥ २ ॥

तदीयवाग्जालविमूढचित्ताः

विपश्चितः सूरिसमज्ञानिन्

तद्ग्रन्थसन्दर्शितवाङ्मन्यताः

श्रुतौ न सन्तीति दं दम्भुः ॥ ३ ॥

निशम्यवाणीं कृतिभिर्नचोदितम्

श्रुतिं सामानाख्यं विविधं दृष्ट्वा

प्रदर्श्य पाठान्मविचारं दम्भुः

जिनागमं प्रोज्ज्वलयाम्नाहन् ॥ ४ ॥

उपरोक्त श्लोकभां लक्ष्म्या प्रभासे देवदत्त अस्मदं विनियमव
सरीयश्च भट्टाराजश्चमे धर्मज्ञः देवदत्त देव अन्धेन्यः जने
पुस्तके अस्मदं हरी सारीरीने विदुः अस्मदं देव अन्धेन्यः जने
ने ने भन्धेना नामे धर्मज्ञः देवदत्त अस्मदं देव अन्धेन्यः जने
आने अनावी, धान्त कथा अस्मदं देव अन्धेन्यः जने
कथा. पूज्य अस्मदे ने ने पस्मदं देव अन्धेन्यः जने
पस्मदं देव अन्धेन्यः जने पस्मदं देव अन्धेन्यः जने
रान वागामां देव अस्मदं देव अन्धेन्यः जने

કમલ સૂરીશ્વરજી મહારાજના જ્ઞાનનેજ આભારી છે, ત્યાંના શ્રોતાઓ
આમદ્ભરી વિનંતી હોવાથી તે કાર્યમાં સામેલ થવા મુનિશ્રી સુરજી
વિજયજીને પણ ગુજરાનવાળા આવવા પૂજ્ય ગુરૂદેવે આજીવન
લાખી હતી. પરંતુ તેઓ લાંબોરજ હતા, હજી ગુજરાન વાળા પહેલે
નહોતા તે પહેલા પૂજ્ય આચાર્ય દેવેશના અતિથયના પ્રભાવે સ્વસ્થ
શાન્ત થઈ ગયા હતા. આથી વાદ વિષયનો લાભ મુનિશ્રી વરુણજી
મ. (વર્ગ ૦ વિન્યવસ્થાસુરિ) ને ન મળી શક્યો, હતાં પૂજ્ય
દેવના ચરણની સેવાનો લાભ આતુર્માંસ સુધી મળ્યો તેથી ૧૧
સંવત્ર થયા, અને લાંબી મુસાફરીને સફલ માની વિ. સં. ૧૯૪૪
આતુર્માંસ પૂજ્ય ગુરૂદેવે, ઉપાધ્યાય વીરવિન્યજી મહારાજ, મુનિશ્રી
વિન્યજી મહારાજ, મુનિશ્રી અમીવિન્યજી મહારાજ, તથા મુનિશ્રી
વિન્યજી (વર્ગ ૦ આ. ચામદ વિન્યજી સુરીશ્વરજી) મહારાજ આદિ
શિષ્યમુદ્દાય સાથે મંથના આમદથી ગુજરાનવાળામાં ૧૫
પ્રમંકાઓ થયાં. લોકોનો ઉત્સાહ અટલો બધો હતો, કે ૧૫
ઉનાચાં ત્યારે ૨૦૧ મનુ પંચે લાલા માણેકચંદ્રએ લાંબો
સાન લીધું. કોઈએ કોઈએ મનુ પંચે તો કોઈએ મોમનુ પંચે
પચાસ મનુ પંચે બીજાં બીજાં લીધાં. આવી સ્વપ્નની ઉપજ કોઈ
ચર્ચ નહોતી. આવી રીતે પચાસી બેરોજલાની માથે આતુર્માંસ
પહે પૂજ્ય ગુરૂદેવે વિદ્ય. રૂ. નાં. ૫૫ નગરને પાલ ૬૫.

પ્રકરણ ૭ મું.

દીક્ષા યાચના:—

સારની અસારતાથી કંટાળેલા, હૃદયમાં વૈરાગ્ય ભાવથી વા-
સિત બનેલા, કશું માત્ર પણ સંસારનો સહવાસ ઇચ્છતા
નથી. ભલે ધનવાન હોય, કે કંગાલ હોય, બલવાન હોય કે
નિર્બળ હોય પણ વૈરાગ્યવંતોને સંસાર ઉપર સરખોળ
કંટાળો હોય છે. દુર્ગંધીના સ્થાનમાં સારા માણસને કશું
ભરતો પણ નિવાસ અત્યંત આકુલ વ્યાકુલ બનાવે છે.
સુપુષ્પની સુગંધી લેનારો ભરત કનેરના પુષ્પ ઉપર ખેસ-
વાની ઇચ્છા કરતો નથી. વિરક્ત આત્માઓ સત્વર સદૃશની સેવામાં
સારમય સ્વજીવનને સમર્પી કૃતાર્થ થવા ઉત્કંઠા ધરાવે છે. અને જ્યાં
સુધી ખ્યેય સિદ્ધ થતું નથી ત્યાં સુધી પ્રયત્નશીલ રહે છે. કારણ કે
સંજ્ઞાનો કર્તવ્ય છે કે એકવાર પ્રયત્ન કરતાં સિદ્ધિ ન થાય તો
“ Try Try again ” ના સૂત્રને વિચારી પુનઃ પુનઃ યત્ન કરવા
ઉત્સાહી બને. વૈરાગ્ય ભાવમાં ઝુલતા ઉમેદચંદ નામના એક લવ્યાત્મા
ગુજરાતના રણીયા પોતાની સોલ વર્ષની ઉંમરે સંસારથી વિરક્ત
બન્યા હતા. આત્માને એકાંતે સુખ આપનારી સ્વપર કલ્યાણને સાધનારી
શ્રીમતી ભાગવતી પ્રત્યક્ષ અંગીકાર કરવા ઉત્સુક બની પ્રોત્ પ્રતાપી
શ્રીમદ્ ચરિત્ર વિભુની પાસે એકાંતમાં આવી ગુરુ પ્રવરને વિરમિત કરવા
લાગ્યા કે હે જગદ્ગુરુ? આ અગાધ સંસાર સમુદ્રમાં ડગડગતી અનેક
માયાના ખડકોમાં અચડતી મારી જીવન નીકાને પાર ઉતારો. હે ગુરુ-
પ્રવર? આપ જેવા સમર્થોની નિત્રામાંજ દમ્ભાર જેવા પામરોનો ઉદ્ધાર
છે. આપ સિવાય કોના શરણે જતું અને તરતું. ગુરુદેવે આવી ઉદ્ધાર
અને ધર્મ વર્ધક વિનંતિ સાંભળી શેમાંચિત યર્ષસંભળાવવા લાગ્યા કે
હે ભવ્ય? આવી મુંદર ભાવનાને અવિલંબે સંજોગ કરી. જે સમયે
મુંદર ભારના પ્રગટ થાય તેજ સમયે અમરમાં મૂકવા પ્રયત્ન

દાણુનો ભરોસો નથી. જીવન અસ્થિર છે. ભાવનાના રંગો પરિવર્તી
શીલ છે. સંસ્કૃત પુરુષો શૂભ ભાવનાને અવિદ્યોને સ્વેચ્છા
પ્રયત્ન કરે છે. માંદજાલ સરિત્તં વિજ્ઞુ ચમદાર રૂપ
સચ્ચં સામન્તં ચણ વિદ્વં ચણ નટ્ કોષ્ય પડિવ્યો.
ઈદ્ર જાળના જેવો દાણુમાં નારા પામે છે. વિજ્ઞાનીના મનમાં
સમય માટેજ પ્રકાશ કરનારા હોય છે. તેમ સ્વચ્છતા, શ્રદ્ધા,
હાતો, માન, મમત્વ, સન્માન, વૈભવ અને સમૃદ્ધિઓ દાણુમાં
થનારી છે. આવા દાણુક પદાર્થોમાં કયો સુર પુરુષ વિશ્વાસ રાખે

પ્રશ્નત્યા પ્રદાન:—

એક તો સુવર્ણ દત્ત અને સાથે મુગંધ ભગી એટલે પુણ્ય
ધર્મવીર ઉમેદચંદ્રભાઈ સંસારથી વિરક્ત તો હતાજ. અને તે
કેવળ આત્મા ઉપર ગુરુ ઉપદેશનો આપ મર્યો, એટલે વૈદ્યમંદ
ભાવનામાં ગી કમીના રહે ? આચાર્ય પુંગવે તે વૈદ્યની આત્માને
મટોત્સવ મોટી મેદિનીસમક્ષ શુભદત્તે પ્રવચન પ્રદાન કરી.
નામ મુનિશ્રી મંજારવિજયજી રાખી તેમને મુનિશ્રી કીર્તી
વિજયજી મદાગમના રિત્ય તરફે જાહેર કર્યા. આ દીક્ષા
પંચતમીએના દરબમાં ધર્મ પ્રેમ ઉછળી જ્યો દત્તે. અને ગૌ
દીક્ષા મટોત્સવમાં સમગ્ર પ્રજાવના કરવામાંમારે સામ લોક
સે નવ કર્ણનાં પત્ની આત્માએને પ્રમાદ તરફ વિરોધ દેવાજ નહિ
પંચતમીમાં પર્યટન.

પુણ્યમંદે રિત્ય પંચતમી સાથે પવિત્ર પદાર્થો પૂજાનરે
રિત્ય કરતા અનેક રીતેરેરેની સાથે ધર્મરાજેની મર્મન અને
મર્મન મર્મને કરી પર્વ દીક્ષાને કરના પ્રદીપ્ત પ્રમાન
મર્મનને મર્મને મર્મને કરી અને મર્મનને મર્મને મર્મનને
મર્મને મર્મને મર્મને મર્મને મર્મને મર્મને મર્મને મર્મને
મર્મને મર્મને મર્મને મર્મને મર્મને મર્મને મર્મને મર્મને

કુદયમાં પુનઃ પુનઃ સંભળવાની ઉત્કંઠા જાગતી. એકતો પેતે પંજાબના અને શ્રાતાઓ પણ પંજાબી એટલે ભાષા સૌન્દર્ય અને જુસ્સાથી પ્રેમતામાં ન્યૂનતા રહેતી નહિ, ત્યાંના સદ્ગૃહસ્થોની આગ્રહ ભરી વિનંતિથી ૧૯૬૫ નું ચાતુર્માસ લાંબ કરી ધણો ધણો ઉપકાર કર્યો.

ગુર્જર આગમન

અનેક જન મંદિરોથી મંડિત ગુજરાત દેશ ગૌરવ ભર્યો પ્રભાવ છે. ખીજા દેશો કરતાં ધર્મની આચરણમાં, ગુરૂઓની સેવામાં, અને લાખખો રૂપીઆનો સદ્વ્યય કરવામાં, તેમજ ધર્મનો ઉલ્લેખ કરવામાં પણ ગુજરાતનો નંબર ચઢીઆતો છે. આવા રસાળ ગુજરાત દેશમાં મુસ્લિમ રાતના પુરયોદકર્થે જનતાને ઉપકાર કરવાની અને ગુર્જર દેશનું પ્રત્યક્ષ તીર્થોને જીહારવાની ઉદાર ભાવના જાગૃત થઇ. આ સમાચાર પંજાબનાં ફેલાયા.

અમનેતાઓનો આગ્રહ.

પંજાબના પરમોપકારી પૂ. વિજયનાંદ સૂરીશ્વરજી મહારાજના અનન્ય પ્રદાનકાર પંજાબ દેશને છોડી શું ગુજરાત જવાનું ? અમને શી દશા ? આવો વિચાર અનેક પંજાબીઓના હૃદયમાં ફેલાયો. પંજાબના આગેવાનો એકત્રીત થયા અને એક મંડળ બની પૂ. સૂરીશ્વરજી દેવની પાસે નમ્રભાવે નિવેદન કરવા આગ્યા. અનેક સંસ્કારો અને ધર્મ પ્રેમ. આચાર્ય દેવઉપર તેઓની હાર્દિક શ્રદ્ધા તે સૂરીશ્વરજી આ પણ એક યરમોખીટર હતું. પોતાના દેશમાં નિજા જીવંદગીને વિરહ એ જરૂર ધર્મીજનોને દુઃખીત હોય છે. મંડળીક કૃત્ય પ્રારંભને વિરહ તો સૌ કાળને સાથે એ સ્થલાવિત છે. જરૂર એક પ્રકારની આધિ વ્યાધિ અને ઉપાધિમાં જકડાયેલા અત્યંત દુઃખ કરવા નિષ્કામ પ્રયત્ન કરનાર ધર્મશ્રુઓનો વિરહ તે નિષ્કામ અભિયાન આનેજ માંસ એ પણ સ્થલાવિત છે. અને તેજીવન રહ રહ સ્વેદેશ લાગ્યા તે દે દયાસિને તે આજ દેને દુઃખનાં મૂળી થ

ની તેઓના હૃદયમાં ધમ્મજા ન હતી. તેમ ચરિત્ર નામકને પણ નીત શિષ્યને જુદા પાડવાની જરાએ ધમ્મજા ન હતી. પણ કેવળ સપકાર જુદાએ આરા કરી હતી. ગુરોરાજા મરિયસી એ વાક્યને ન આપી શ્રીમદ્ લખિધવિજયજી મહારાજે દુઃખદ હૃદયે તે આરાને હાથે સ્વીકારી લીધી. અને એમાંજ ખરેખર સુશિષ્યોનું ગૌરવ છે. ગુરુવર્ણની આરા સ્વીકારી પોતે પંજાગમાં વિચરવા સજ્જ થયા. ગુરુ મહારાજે પણ મીઠી નજરે ચોખ્ખ આશિર્વાદ આપ્યો કે જેથી પંજાગ માતા નિર્વિકલ વિજયવંત નીવડે. શ્રદ્ધા એ અનુપમ કાર્ય સિદ્ધિનું સાધન છે. ખરેખર પંજાગીઓના હાડોહાડમાં ચરિત્રનાયક પર પ્રેમ હતો, તેવો જ ધર્મપ્રેમ ગુરુદેવને, પણ હતો, તેનું આ દરજ્જ ચિન્હ શું ન મનાય ? ધર્મગુરુઓનો ધર્માજનો પર પ્રેમ એ માત્ર ધર્મવૃદ્ધિ માટે હોય છે.

જૈન ધર્મના વિજય વાવટો—

ગુરુદેવની આરાને શિરસાવંધમાની શ્રીમાન્ લખિધવિજયજી મહારાજ સપરિવાર પંજાગમાં આમાનુશામ વિચરવા લાગ્યા અનેક ગામેમાં ધર્મદેશના હારાએ અનેક જતોને ધર્મમાં તરબોલ બનાવવા લાગ્યા. જેનો અચાજ મધુર અને જુકંદ હતો. ભર યુવાવરયાની શક્તિ હતી. સામાજિક પરિપૂર્ણ હતું. સૈદ્ધાન્તિક જ્ઞાન પણ જેમણે ગુરુનિશ્રામાં લીધું અનુપમ પ્રાપ્ત કર્યું હતું. જૈનેતર શાસ્ત્રના પણ જેઓ સુજ્ઞાત હતા. જેમના મુખારવિન્દ ઉપર દર્શના ચિન્હો પ્રતિક્ષણ અનુભવાતા હતા. એવી અદ્ભુત ભૂતિના પ્રભાવે ત્યાંની જૈન જૈનેતર પ્રજા મુગ્ધ બની. પંજાગીઓ જેમના સુદૃઢ, ધર્મપ્રજ્ઞાવના લઘુવયમાં પણ વાદ વિવાદ કરવાની અગત્ય શક્તિ લેધ પંજાગીઓ તેઓને “હોટા આત્મારામજી” તરીકે કહેતા હતા તે સત્ય હતું. એવા પ્રકારની વિદ્વાત, ત્યજ ભાવના, સહિષ્ણુતા, અપ્રમતતા તેમજ શાસ્ત્રનો ઉચ્ચો કરવાની ક્ષમતા વિગેરે ગુરુ જાનકજીના હતા. ૭ વર્ષ પર્વત પંજાગના વિશાળ પ્રદેશમાં લીસરી મુખ્ય રોડેશમાં ચોખ્ખા કરી અને શેષાગમાં

અન્ય ગામડાઓમાં વિચરી અગણિત ઉપકારો કર્યા. તેમાં ખુબ પંનજથી પણ દૂર આવેલા મુઘતાન શહેરનું આગુર્ભાસ લે રા શરે ઇતિહાસ પદ પર લખવા જેવું છે. ત્યાં દિગંજોની શ્રે દિગંગ્ગ શ્રીમાન્ લબ્ધિવિજયજી મહારાજને જાહેર વાક વિદ્યા વાનો પ્રસંગ સાંપડ્યો હતો અને તેમાં અનેક શાસ્ત્રીય પુરુષ દલીલો દ્વારા વાદિને પરાસ્ત કરી શ્વેતાંગર મુર્તિપૂજક ધર્મને પતાકા ફરકાવી હતી. હંમેશા ત્યાંની જૈન જૈનેશ્વર પ્રાજ વાજ લાજ લેતી હતી. ખાગ કરીને મુઘતાન શહેરના જાહેર સ્થાનેમાં પબ્લીક લેક્ચરો આપી ત્યાંની મેન્ડ પ્રજાઓને પણ તેઓના આદિના હથમાઓથી તથા અનેક ઉદુસરો દ્વારા ધર્મનો પ્રકર કરી દયા ધર્મમાં તક્લીફ જનાવી હતી. મેન્ડો પણ તેઓના મુંમના જગતમાં મારવા માટે લાવેલા મરવાઓ, તેનો વિચારે દેના દના, જેટલકે તો દિંશાનાં યજ્ઞો પણ નેત્રી હોતી ધર્મ ફેંટી લાપાં દનાં.

ઉપદેશપરિણામ—

જે જે દેવતા, પવિત્રાસ્થી ગામમાં હો અને કેટલા પ્રાંત દર્શન તે પણ અને કેટલા પણ દર્શન. જેથી કમળાઓ પણ જન વિશેષ. જ્યાં દેવ દુષ્કર કરવાના વિશેષી જાણે દેવ પાંડુ દુષ્કર કરવા જાણના મજાજા પુરો વિશેષી. અને કે જેને કોઈ કોઈક કાલે જાણે જાણુ વળા દિવસ અને કમળાને જે કમળા કે દર્શન. જ્યાં જાણ, દેવે છે.

મુક્તિ માર્ગ—

કે જે કોઈ કોઈક કાલે જાણે જાણુ વળા દિવસ અને કમળાને જે કમળા કે દર્શન. જ્યાં જાણ, દેવે છે.

અન્યત્ર ઉપકાર—

પંજબમાં બીજા અનેક સ્થળોએ જાહેર ભાષણો આપી અનેકોને જૈન ધર્મની મહત્તા સમજાવી હતી. આર્યસમાજીસ્ટો પણ મહારાજ-શ્રીની સાથે ઘણા સ્થળે વાદ વિવાદોમાં પણ હિતરતા, તેઓ સર્વેને નિરંતરતાથી સમતાપૂર્વક મુયુક્તિઓ આપી મૂર્તિમંડન અનંત મોક્ષ. અકર્તા વિગેરે ઘણી વસ્તુઓની સિદ્ધિ કરી સમજાવતા અને સ્વમત સ્થાપન કરી પરમતને પરાસ્ત કરતા હતા. સ્થાનકવાસીઓની સાથે પણ એવા અનેકાનેક વાદ વિવાદના પ્રસંગો આવતા. તે સર્વે સ્થળોમાં શૌચ્યમુદ્રાથી વાદદ્વારા સર્વનું સમાધાન કરી જય મેળવતા હતા, અઘાપિ દર્શનાર્થે આવતા પંજબીઓ તે ભાષણો, વ્યાખ્યાનો અને વાદ-વિવાદોનું સંસ્મરણ કરે છે. ન્યાં ન્યાં હિન્મર્ગ પ્રચાર હતો, ન્યાં ન્યાં ધર્મ નિન્હવો પોતાની જાળમાં અનેકોને ફસાવતા હતા ત્યાં ત્યાં પરિસહોની ઝડીને સહન કરી જૈન ધર્મનો ડંકો વગાડ્યો છે. આ પ્રમાણે ઘણા સ્થળોમાં ધર્મ પ્રચાર કરી શુદ્ધ દેવની સેવામાં હાજર થવાની ઈચ્છા થતાં શુજરાત તરફ પ્રયાણ કર્યું.

પજતો હતો. સ્થાનકવાસી ભાષાઓ પણ મોટી સંખ્યામાં લાલ લેતા હતા. અને અનેક જાતની મૂર્તિપૂજના વિષયમાં પણ ચર્ચા ચાલતી હતી. મહારાજાની પણ સૌમ્યવૃત્તિથી જીવાભિગમ સૂત્ર, ભગવતિ સૂત્ર, તથા રાયપસેણી સૂત્રના પાઠો સમજાવતા હતા. તેથી તેઓમાંથી કેટલાક સરળ આત્માઓ પ્રભુ દર્શનના પ્રેમી બન્યા હતા. આગમપાર દૃશ્યા આચાર્યશ્રીએ અનેક તત્ત્વમય વ્યાખ્યાનો દ્વારા શાસન પ્રભાવના અપૂર્વ કરી. જીવદયાના, જ્ઞાનોદ્ધારના, દીનોદ્ધારના ખાતામાં પણ અત્રેના ઉદાર ગૃહસ્થોએ સારી રકમ આપી પોતાની લક્ષ્મીનો સદ્વ્યય કર્યો હતો.

તીર્થસંઘ—

તીર્થોના સંઘ એ જૈન શાસનમાં સ્વ પર કૃત્યાણુનું મહાન સાધન મનાય છે. સમ્યક્ત્વને નિર્માળ કરનાર પ્રભુ માર્ગની એ ઉત્તમ આરાધના છે. જૈન શાસનના અનુરાગીઓ સદ્ભાવનાથી પવિત્રતમ તીર્થોના સંઘો કાઢી લાખ્ખો રૂપીયા ખર્ચે છે. અને હજારો માણસોને ધર્મ પ્રભાવનાની સાથે બોધિબીજની પ્રાપ્તિનું કારણ બને છે. સંઘ કાઢનાર વ્યક્તિ મુલાવથી સંઘમાં પધારેલ પૂ. સાધુ-સાધ્વી આવકે અને આવિકાઓની નમ્રભાવે સેવા બજાવી તીર્થંકર જોત્ર પણ ઉપાર્જન કરે છે. ત્યાં ત્યાં સંઘનું પ્રયાણ થાય છે તે શહેરોમાં અને ગામોમાં ધર્મની જાગૃતિ અપૂર્વ થાય છે. હજારો જૈનેતરો પણ એ સંઘની અનુમોદના કરી આગામી ભવમાં જૈનત્વ પ્રાપ્ત કરવાની લાયકાત મેળવે છે, જીર્ણ મંદિરો, ધર્મસ્થાનો, ઉપાશ્રય, પાંજરાપોળ, પાઠશાળા, દીન સાધર્મિક ભાષાઓ વિગેરે શુભ ખાતામાં પોતાના દ્રવ્યને વાપરી સંઘપતિ પણ ચંચળ લક્ષ્મીને અચળ બનાવી પરંપરાએ સ્વર્ગ અને અપવર્ગના ભાગી થાય છે. વસ્તુપાલ તેજપાલે કાઢેલો શ્રી સત્ગુણનો સંઘ દીમાણા ગ્રામમાં આવતાં ત્યાંની જૈનોની સ્થિતિ સાધારણ માણસ પડતાં જૈન મંદિર બનાવવા માટે તથા તેની વ્યવસ્થા માટે એક ગ્રામ સમ-

સલભેરમાં સંઘ પહોંચતા ત્યાંના સંઘે ભવ્ય સત્કારથી પ્રવેશ મહોત્સવ રાખ્યો હતો. ગગનસ્પર્શી શિખરયુક્ત મંદિરમાં ખીરાજમાન તીર્થપતિને મધુરધ્વનીથી લાવવાહી અનેક રોત્રદ્વારા સ્તવ્યા બાદ વિધિપૂર્વક ચૈત્યવંદન કરી સૌએ અદ્ભૂત આનંદ પ્રાપ્ત કર્યો હતો.

પુનઃ ગુજરાતમાં આગમન—

મરૂ દેશમાંથી અનેક શહેરમાં અને ગામડામાં ધર્મમૃતનું પાન કરાવતા, તેમજ અનેકના સંશયોને છેદતા સુરિપુંગવ ગુજરાતમાં પધારતા પ્રથમ કલિકાળ સર્વેશ શ્રીમદ્ હેમચંદ્રાચાર્ય મહારાજના પવિત્ર ચરણ કમળથી પુનીત બનેલ પાટણ શહેર નજીક આવી પહોંચ્યા. મહારાજ શ્રીનો અપૂર્વ ત્યાગ, અદ્ભૂત બ્રહ્મચર્ય, તથા શાસ્ત્રનું ઉંડું જ્ઞાન, વિગેરે ગુણોમાં અનુરાગી બનેલા ધર્મિષ્ઠ પટ્ટણીઓ મહારાજશ્રીના દર્શનાર્થે મોટી સંખ્યામાં આવી પહોંચ્યા હતા. ત્યાં પધારવાની તેમણે આગ્રહ ભરી વિરમિત કરી, પાટણ એ મહારાજશ્રીનું આચાર્યપદારોહણ સ્થાન હતું. સૌ કોઈ એમની વ્યાખ્યાન શૈલી વિગેરે ગુણોથી પરિચિત હતા એટલે ત્યાંના સંઘમાં આનંદનાં પુર ઉભરાય તેમાં આશ્ચર્ય શું? તે સમયના આબેહુમ ચિતારને લખવો કે કહેવો એ શક્તિની બહારની વાત છે. આતો એક આપું પ્રતિબિંબ છે. બાકી પાટણના વયોવૃદ્ધ પુરોહિત એ ચિતાર રમરણપથમાં લાવી અઘાપી રોમાંચિત ચાલે છે.

ભવ્ય સત્કાર—

આચાર્ય મહારાજશ્રીએ પાટણમાં પધારવાનું મંજુર કર્યું છે એમ સોભળી ત્યાંની ધર્મનિષ્ઠ પ્રજાએ આખા શહેરને દેવ વિમાન સદસ સજ્જગાડ્યું. પાટણની ડુંગર કલા ગુરુ આગમન વખતે કોઈ અજાણજ દોષ છે. એ સર્વે સ્થળે વિદિત છે. મેઘના આગમનથી જેમ મજર નૃત્ય કરતા હાથે તેમ ગુરુ મહારાજના આગમનથી ધર્મપ્રેમીઓ હર્ષભરી ચાલમાં જાણે નૃત્ય ન કરી રહ્યા હોય? તેમ ચાલના હતા, આચાર્યદેવના જમનાદથી આપુંએ પાટણ શહેર ગુંજી રહ્યું હતું.

जैनधर्मद्विषोदुष्टान्संवारिष्टविधायिनः

जिनाङ्गाराधकः साधुः स्वशक्त्याचारयेदिर ॥

उपेक्षते स्वसामर्थ्यं, सति य स्तान्पुनर्नरः ।

यम्भ्रमीति भवे घोरं, स जिनाशविराधकः ॥

અર્થ—ધમ્મો ખંસ થતો હોય, દમાનો લોપ થતો દે.૧ જરે પેનાના શાસના અથના વિધ્યવ થતો દોષ ત્યારે, મોષના કદા વિદ્ય સમિમ્પન્નપુરો તેનો નિગેષ કરવો વ્દેષ્ય.

જીનપામંત્રા રોગીઓને, કુદોને, અને મગુનિંમ સંપત્તિ હા મને
રને જીનેશરજમચાનની આગને આરાધન કરનાર માફમે ર
દબિયી વારવાર જોડ્યે.

[illegible]

... ..

[illegible]

કરતા હતા કે નિરપૂહતાનો અને સાચે સાચી વાત ઝટ કહી દેવાની ધર્મ ધગશનો ગુણ તો શ્રીમાન કમલસરિજીમાં અન્ય જોવામાં આવે છે. પરંતુ સમુદાયના સાધુઓ પણ જોઓની શાન્તમુદ્રા અને નિરપૂહતા જોઈ ઝુંકી પડતા હતા.

નવીનમત.

જીનેશ્વરદેવના શાસનમાં પ્રથમ એકજ અને સર્વ માન્ય સિદ્ધાન્ત કથિત ધર્મપ્રચાર હતો. પરંતુ કાલક્રમે અદ્વિતીયતાના કારણે અગર કલહ કદાચકથી સ્વકપોલ કલ્પિત મતો સ્થાપન થતા જાય છે. અને તેવા મતોનો જન્મ અભિમાન અને અજ્ઞાનતાથીજ થાય છે અને તેથીજ અભિમાની પુરો પોતાની અજ્ઞાનતાને કબુલ કરવાની શક્તિના અભાવે પોતાના માનને ખાતર ખોટા કૃતકોદ્ધારા વાગ્જળોથી બોળી દુનિયાને યદ્વા તદ્વા સમજાવી તેને સિદ્ધ કરી આગળ ધપાવે છે. એકજ શાસ્ત્રમાં અને એકજ વિષયમાંથી પણ જ્ઞાનાવરણીય કર્મના ક્ષયોપશમને લીધે ભિન્ન ભિન્ન અર્થો તેના વાંચનારા તરફથી ખડા કરવામાં આવે છે. અને એમ યતાં યોગ્ય ગીતાર્થ શરૂ કરોની પાસે જઈ ખુલાસો નહિ મેળવવાની આદતવાલાઓ પોતાનું જ સમજેલું સાચું માની અનેકાને તે મનાવવા પ્રેરાય છે. પરિણામે ઝુંકનેવાલા અને ઝુંકાનેવાલા સંસાર સંપાદીની રખડપટ્ટીને સ્વીકારી લે છે. શાસ્ત્રો એ ગહન અને બારીક વસ્તુ છે. તેને સંગ્રાપાંગ સમજી જવા માટે આપણી અદ્વિતીય શુદ્ધિ કામ કરી શકે? આવા શુભ વિચારથી વાંચનારાઓ અર્થનો અનર્થ કરતા અટકી શકે છે. પણ જુદીથી ગર્વીષ્ટ થયેલ ઉન્નત વ્યક્તિ ગૃહ-સ્થજીવનમાં પોતાનો અધિકાર ન હોવા છતાં પણ આગળનાં શાસ્ત્રોને પાંખી તેના ઉંધા અર્થ કરી તેનો પ્રચાર કરનાર, શાસ્ત્રનો અને પોતાના આત્માનો કદો યત્ન છે. નવીન મતો કાઢવામાં જુદિમત્તા નથી પરંતુ એ સત્ય મનને આગમનુસાર સિદ્ધ કરી જતાવવામાં અને તેમ ન થઈ શકે નો ખોટાને તીકાંજીવી આપી સાચા મનને નિષ્પ્રાપ્તપણે પાછો સ્વી-

[illegible]

547 2413.

[illegible]

ઉત્કૃષ્ટ આકર્ષક ડોળ રાખતો હતો. અનેકોને કહેતો હતો કે આ સમયે તીર્થંકર ન થવાય એવું કાંઈ નથી, હું ઉચ્ચ શ્રેણીમાં ચડ્યો છું. અને થોડા દિવસની વાર છે, કાંઈ નવું જ નેશો. અને હું ધારું છું કે તે પ્રગટ થયા પછી હું કાંઈ નવું જ કરવા માગું છું. આવી ઉત્સુજનમય વાતો કરી આગમ વિરૂદ્ધ જેમ તેમ બધી સ્વચ્છંદાચારથી સ્વમત ચલાવવા પ્રેરણા કરતો હતો, કેટલાકે અંધશ્રદ્ધાળુઓ (Blind followers.) પચ્ચીશમાં તીર્થંકર તરીકે તેને ગણાવવાની અંધા-ધુની ચલાવતા હતા, અંધજાને હૈયા ફૂટા મળી જ રહે છે. આમજ અનેક મતભેદો પ્રભુ મહાવીર પછી પડતા ગયા. કારણકે અહ્ય બુદ્ધિવાલા તરંગી પુરૂષો સિવાય તારક પ્રભુના માર્ગને ભૂલી આવા અહ્યપણોના પરસ્પર વિરોધવાળા કહ્યનાજન્ય માર્ગને માનવા બીજા કોણ તૈયાર થાય ?

વિરોધ.

મુરિશોખર પૂ. વિજયકમલસરીશ્વરજી મહારાજને આ વિષયના સમાચાર મળતાં તેઓશ્રીના હૃદયમાં ધર્મ ધગશ ઉભરાઈ આવી. અને વ્યાખ્યાન સમયે શયચંદ્રના નવા મત માટે પ્રતિબંધ કરવા અનેક પુક્તિ પ્રયુક્તિ અને શાસ્ત્રની વાતોથી શ્રોતાજનોને સુચાત કરી એ મત તદ્દન ધર્મ વિરૂદ્ધ છે એમ સિદ્ધ કરી બતાવ્યું હતું. અને જણાવ્યું હતું કે દરેક ઉત્સર્પીણી અને અવસર્પીણી કાળમાં ચોવીશતીર્થંકરથી વધુ થતાજ નથી એ અનાદિકાળનો અખાધિત સિદ્ધાંત છે. પચ્ચીશમાં તર્થંકર તરીકે પોતાની જાતને મનાવનારા તથા માનનારા કેવળ અચા-નચિરોમણી છે એમ કહેવામાં સહેજ પણ અતિશયોક્તિ નથી.

આ દુઃક અવસર્પીણી કાળમાં આવા તો અનેક ધર્મ વિડંબકો પાકશે. અને એવાઓને સાચા ત્યાગી મુનિવરો તેમના નમસ્વરૂપમાં જન સમક્ષ નહરે કરી અનેક હવેને અધર્મના ખાડામાં પડતા બચા-વશે પણ ખરા, વિગેરે બાબત સમજાવી અનેકોને એ નવા મતમાં કંપલાતા બચાવી લીધા હતા, અનેક સદેશમાં તથા ગામોમાં પણ

ને પકડે, શિક્ષા કરે. જૂઓ પાડે એથી તે માણસ દ્વેષી-ઝઘડાખોર,
 ર અન્યાયી સિદ્ધ થઈ શકતો નથી. તેમજ ન્યારે જૈનશાસનમાં
 રાગ પરમાત્માની આરાતો અનાદર કરનારા ધર્મ હુંટારાઓ પેસે
 ત્યારે જેમની નસેનસમાં વીતરાગ શાસન ઓતપ્રોત થયું છે તેવા
 ત સંપન્નચરિત્રો તે હુંટારાઓ પાસેથી હુટાતા ધર્મ ધનને બચાવવા
 કાર્ધ કરે તે યોગ્યજ કરે છે, અને તેથી તેઓ દ્વેષી ઝઘડાખોર, અગર
 ન્યાયી ત્રણેકાળમાં સિદ્ધ થઈ શકે એમ નથી. જે ધર્માચાર્યો અગર
 નેવરો ઉપરોક્ત ફરજને બૂલી જઈ જમાનાના પ્રવાહમાં તણાઈ
 તેના પેગમ્બર થઈ શાંતિનો પેગામ પાઠવનારા હાજી હા કર-
 રા વીતરાગ પ્રભુના અનન્ય શાસનની સેવાની અમૂલ્ય તકને ગુમાવી
 કે. ન્યારે રાયચંદ્રને ઉત્તેજન આપનાર શીવજીએ લાલનની પ્રભુમંદિ-
 માં પૂજા કરી તેથી શ્રી સંઘે ધણે રચલેથી સદોષ ગણી ઉભયને સંઘ
 હાર કર્યા હતા. પણ પોતાના આશ્રિત મુનિ પ્રવર્તક શ્રી કાન્તિવિજય-
 એ તથા મુનિશ્રી વલ્લભવિજયજીએ તેવાઓને નિર્દોષ જાહેર કરવાથી
 તાના સંઘાડના નામી સાધુઓથી પણ જે પૂ. આચાર્યશ્રીએ વ્યવહાર
 ધ કર્યો હતો. ન્યાંસુધી જાહેર જાપામાં માફી નહિ માગે ત્યાંસુધી
 વ્યવહાર બંધ રાખવા તેઓશ્રીનો અડગ નિશ્ચય હતો અને તેથીજ ખાનગી
 ડાંપીને પસંદ નહિ કરી હતી, નિરપૃહતા, નિડરતા અને શાસનસેવાની
 ગણનો આ સચોટ પુરાવો છે.

વિરોધમાં જય.

રાયચંદ્રના નવીન મતને રોકવા ઉપદેશ માટે ન્યાં ન્યાં જેવી પદ્ધતિની
 આવશ્યકતા પડી તેવી તેવી રીતે નવા વધતા સેંકડો મતાવધંબીઓને
 તેમાં જતાં રોક્યા. તથા એ મન કંપનાજન્ય, શાસનવિરુદ્ધ, અને કેવળ
 પ્રપચ્ચળ છે એ વાતને સચોટ કરી. પાટણથી અનેક ઉપકાર કરી
 આતુર્માંસ બાદ અનેક દિવ્ય પરિચર સાથે વિદાર કરી ગુપ્તરાતના
 અનેક ગામોમાં સમસ્તકાર પધારતાં જૈન જૈનરોને પ્રતિબોધ આપતા,

પવિત્રપદ કમળથી પૃથ્વીતલને પાવન કરતા સુપ્રસિદ્ધ વડોદરા રો-
રમાં પધાર્યા.

અદ્ભુત સ્વાગત.

આચાર્ય મહારાજશ્રીના આગમનના સમાચાર મળતાં જોડોડો
શુધી વડોદરાના શ્રાવકો સન્મુખ ગયા હતા. હાથી, ઘોડા, વિવિધા-
રના વાદ્યો, ખેત્ર, તોરણ આદિથી શોભતાં બન્ધ વરપોડાથી જગત
ભર્યું સ્વાગત કર્યું હતું. ઉપાશ્રયે પધારતા આચાર્યશ્રીએ મંત્રીશ્રી
મંત્રણાચરણ કરી, વિવિધ તત્ત્વમય પૈરાઅવાદિની રેણના આપી કરી
જો રેણનાએ શ્રોતાવર્ગમાં અમૂલપૂર્વ આનંદ રેણાએ દેતા. શ્રો-
તાદેરી અને વિલાસીપ્રાણ દોવા છતાં હમેંશ અપ્રખ્યાનનો ભાગ હો
સુકની ન હતી.

અરેના આગેરનો મહાગૃહસ્થાની આમદ બરી વિનિવિધી મહા-
ગૃહસ્થી ૧૯૧૬ નું આમ.સુ તાંજ કર્યું. વડોદરાના આગમનમાં તપશ્ચ-
રમંપ્રજ્ઞના વિશેર અનેક સ્તુત્ય શર્ષ થયા હતા.

વિદાર.

વડોદરાની વિદાર કરી જાણી, ઉભેલા, આગમન વિશેર શ્રોતાવર્ગ
કર્તામાં કેટલા કેટલા વિદાર કરી અનેકને પર્ષમાં ઉભેલો કર્યો હતો
આં આં મહારાજશ્રી પધારતા. ત્યાં ત્યાં તેમનું મોર્ગવ, કમલ
કોમલ, શૈલ્ય અપ્રમુદને નીચી સેતી. અને જોડોડો મહારાજશ્રી
જોડોડો તેમજ કમલ, કમલ દેવા શ્રોતાવર્ગમાં મહા અમલ કર્યો
જોડોડો વિદાર કર્યો હતો. આમ કર્યો. આમ કર્યો મહારાજશ્રી
કમલ કર્યો ન તેમજ કર્યો. આમ કર્યો કર્યો કર્યો કર્યો કર્યો
કર્યો કર્યો કર્યો કર્યો કર્યો કર્યો કર્યો કર્યો કર્યો કર્યો કર્યો
કર્યો કર્યો કર્યો કર્યો કર્યો કર્યો કર્યો કર્યો કર્યો કર્યો કર્યો
કર્યો કર્યો કર્યો કર્યો કર્યો કર્યો કર્યો કર્યો કર્યો કર્યો કર્યો
કર્યો કર્યો કર્યો કર્યો કર્યો કર્યો કર્યો કર્યો કર્યો કર્યો કર્યો

ખંભાતમાં ઉત્સાહ.

પૂ. આચાર્ય મહારાજ શ્રી ખંભાતની નજીકમાં આવી પહોંચ્યા છે, એ શુભ સમાચાર ખંભાતની જૈનજનતાને મલતી અનેક પ્રકારના વાહન દ્વારા દર્શનાર્થે જઈ પહોંચ્યા. અને પ્રમાદની નિદ્રામાં ઘોરતી ત્યાંની જનતાને જાગૃત કરવા પધારવા અત્યંત આગ્રહ ભરી વિનતિ કરી. તેમના પ્રબલ પુણ્યોદયે તે વિનતિ આચાર્યશ્રીએ સ્વિકારી.

જંબે છે. દુનિયાના સઘળા તીર્થોમાં આ તીર્થનો નંબર પહેલો આવે છે. કમંભૂમિના પંદર ક્ષેત્રોમાંથી માત્ર જંબુદ્વિપના ભરતક્ષેત્રનેજ શત્રુંજય તીર્થની હયાતીથી ગૌરવ લેવાનું અભિમાન ધટે છે. જે માણસ આ પવિત્ર તીર્થને ભેટયો નથી તે હજી ગર્ભાવાસમાંજ રહ્યો મનાય છે. વળી શત્રુંજય તીર્થના ભાવથી દર્શન કરનારા જનો ભવ્યતાની મહોર છાપ મેળવી શકે છે. અંદીની પવિત્રભૂમિનો પ્રભાવજ એવો છે કે ઘોર પાપીઓને પણ સહેજે નિર્મળ ભાવના જાગતાં વાર લાગતી નથી. અંદીના પવિત્ર મહાત્માઓના ચરણ કમળથી સ્પર્શાયલા પુદ્ગલોનો સ્પર્શ માત્ર પૂનિત બનાવે છે. જીનેશ્વર ભગવાનના પ્રાસાદે પણ ગગન ચુંબી છે. અને તેમાં ખીરાજતી પ્રતિમાઓ નિસ્સીમ તેજનું ધામ છે. એટલે જીનેતરોને પણ આ તીર્થ ઉપરની શાલા અને વ્યવસ્થાના દર્શન કરતા ઉદયમાં હર્ષ ઉત્પન્ન થાય છે. એક નહિ, સો નહિ, હજાર નહિ, લાખો પણ નહિ કિન્તુ અનંત આત્માઓ આ પવિત્રતમ તીર્થની શિતળ છાયામાં શિવરમણીને વર્ષા છે. એટલુંજ નહિ પણ જે તીર્થ પર કાંકરે કાંકરે અનંત સિદ્ધ થયા મનાય છે, વળી આ તીર્થ શાશ્વત છે. ઘેર બેઠા જે ગિરિવરનું નામ માત્રનું સ્મરણ પૂનિત બનાવે છે તો પછી તેનો સ્પર્શ અને દર્શન એકો પાર કરે એમાં આશ્ચર્ય શું ? માનવોને તો આ તીર્થ ઉપર સદ્ભાવ હોય એ સ્વભાવિક છે કિન્તુ તીર્થો પણ એ ગિરિ ઉપર સદ્ભાવ રાખી એની સેવાથી પરંપરાએ શિવ સુખના ભાગી થાય છે. આવા અપૂર્વ વૈભવવાલા શૈલમુકુટ શ્રી સિદ્ધાયક તીર્થની યાત્રા કરવાની ઉમ્મલાવના ગુરૂદેવના ઉદયમાં પ્રગટી અને વાયકપ્રવર ધીમહ વીરવિજયજી મહારાજ આદિ પરિવાર સાથે તીર્થપ્રતિ પ્રયાણ હયું.

શત્રુંજયપ્રતિ પ્રયાણ.

અંભાતથી મામાનુધામ વિહાર કરતા અનેક ભવ્યાત્માઓને જૈન ધર્મની મહત્તા સમજાવના, જીનેતરોને પણ અનેક અમર્ય પદાર્થોનો

ત્યાગ કરાવતા સિદ્ધાચળ સન્મુખ સદ્ભાવનાથી સત્વર પ્રયાણ કર્યું. તે
 દ્વરથી સિદ્ધાચળ તીર્થના દર્શન બાળે ચિરકાળથી ગુપ્ત રહ્યા
 નિધિની પુનઃ પ્રાપ્તિ ન થઈ હોય? તેમ સંગૃહ્ય ઉદયે અને દર્શન
 શિર શુકાવી શુકાવીને નમ્યા. અનેક સ્તવનો દ્વારા સ્તુતિ કરી મહા
 શૈલરાજની આસન્ન હુમિમાં આવી પહોંચ્યા. ન્યાયાંમોનિપિ, પદ
 દેસોદારક શ્રીમાન્ વિજ્ઞાનંદ મુરીશ્વરજી મહારાજ (માતૃ-
 મહારાજ) ના અનન્ય પદાલંકાર પધારે છે. બસ એટલા સ્વરૂપ
 સંભળાતા પાણીનાખાના અંધમાં અપૂર્વ ઉત્સાહ ઉભરે છે.
 તેઓએ આચાર્યશ્રીનો બધા માનેવાથી પ્રવેશ કરાવ્યો હતો. ૩૬
 થીની વૈરાગ્ય સ્પંદિની, ત્યાગચત્રી, અનુપમ દેશનાને સાંભળીને
 અનંદ પામ્યા હતા.

બધા મુનિના દર્શન.

અપૂર્વ યોગ બન્યો હતો. અનેક સુભાવનાથી ગિરિરાજ પર ખીરાજ-
માન સંખ્યાબંધ લવ્ય પ્રતિભાઓનાં વિવિધ સ્તુતિ દ્વારા સ્તવના, અને
દર્શન કરી હર્ષઅશ્રુમિશ્રિતનયને સપરિવાર નીચે ઉતર્યા. અમુક દિવસ
પાલીતાણામાં રહી ત્યાંની પ્રજાને અને યાત્રાળુ વર્ગને ભાવવાહી
વ્યાખ્યાનનો લાભ આપ્યો હતો.

સીહોરમાં પ્રવેશ.

સકલાગમ વેદી, સદ્ધર્મરક્ષક, શાસન શીરતાજ પૂ. વિજયકમલ
સૂરીશ્વરજી મહારાજ પાલીતાણાથી વિહાર કરી સૌરાષ્ટ્ર ભૂમિમાં વિચર્યા.
વિહાર દરમ્યાન અનેક ગામોના લવ્ય જીવોને માનવ જીવનની મહત્તા
સમજાવતા, ધર્મોપદેશથી તેઓના જીવનને ફેરાર્થ કરતા, સિહોરનજીક
આવી પહોંચ્યા. આ સમાચાર સિહોરના સંઘને પ્રાપ્ત થતાં અગ્રગણ્ય
સદ્ગૃહસ્થો મહારાજશ્રીને પધારવાની વિરસિ માટે આવી પહોંચ્યા
હતા. અનેક લાભના કારણ જતાવવાથી મહારાજશ્રીએ તેમની વિન-
તિનો સ્વીકાર કર્યો હતો. ઇષ્ટ વસ્તુની પ્રાપ્તિ થતા સૌ કોઈને આનંદ
થયો. પધારવાના મુકરર દિવસે બાળ-યુવાન વૃદ્ધ સૌ કોઈ આચાર્ય-
શ્રીના સન્મુખ ગામ બહાર જઈ પહોંચ્યા. વાસણના માંડવાથી જ્વળ
તોરણ વિગેરેથી સુદેરના લવ્ય લતાને ઘણગારી, ઝાંઝ (દાંસી વેડા)
દાંડીપારસથી ગુણમામ કરતા સામેયાની શોભાને વધુ દેદીપ્યમાન
કરી, ત્યાંની પ્રજાએ આચાર્યશ્રીનો લવ્યસત્કારથી પ્રવેશમહોત્સવ
કરાવ્યો હતો.

ગંગા પ્રવાહ.

સી પુરોની મોટી મેદિનીથી ગુરદેવના આગમનના પહેલા, ઉપા-
શ્રય સ્વીકાર ભરાર્થ ગયો હતો. જયનાદ સાથે વ્યાખ્યાનપીઠને અલ્પ-
કેન કરી મધુરનાદે મંજલામરણ કર્યાબાદ પૂ. આચાર્ય મહારાજશ્રીએ
નિર્મલ મંજાના પ્રસાદ સમાન દેખાતો પ્રસાદ કર્યો. ગુરદેવની દેશ-
નાનો પ્રસાદ મંજાના પ્રસાદ કરનાં અધિક ઉપકાર કરનાર હોય, કેમકે

એ ગંગાનો પ્રવાહ માત્ર પૌદ્ગલીક શુદ્ધિનેજ કરનાર છે, જ્યારે તેજ
રૂપી ગંગા પ્રવાહમાં સ્નાન કરનારા જનો અનાદિ કાગ્ધી આત્મ દોષ
લાગેલ કર્મમેલને ઘોષ નાંખી વાસ્તવીક નિર્મળતાને પ્રાપ્ત કરી શકે
છે. એવી શુદ્ધિના મુખરૂપી પર્વતમાંથી નીકળેલી અપૂર્વ ફેલાવડ
ગંગાના પ્રવાહમાં સ્નાન કરતા અનેકની આધિ વ્યાધિ અને કે-
મિના તાપો શાન્ત થયા છે અને થાય છે. મહારાજશ્રીના મહત્ત્વ
ત્યાંની જનતામાં અનેક પ્રકારની નિર્મળતા પ્રગટવા સાથે તેજા
પ્રત્યે અનન્ય ભક્તિ જાગૃત થઈ. મુગુરો જોને આકર્ષણ કાઢી
નિરપૂરી અને સાચા ત્યાગી મુનીવરો ગમે ત્યાં જાય ત્યાં તે
શુદ્ધિના પ્રભાવે લોકોમાં જદુમાન મહાર ભક્તિ અને નિર્મળ
શાષ એ લલન સ્વભાવિક છે. કમુરીની સુખપને કાર્પ મોક્ષન પા-
મિદ કરતી પાની નથી. પરંતુ સ્વયં તેની મદેક કમુરીની રૂ-
આપે છે તેમ મુગુરી પુણે અને ત્યાંથી મહાન્માઓને પોતાના
સ્વયંમાદે અને પામે જરાજાદ પાતા નથી. પરંતુ મુગુરી
મુગુરી કાર્પિ મુગુરી રવી દાતા નથી, પરંતુ આપો આપ પ્રવા-
ન થઈ.

૨૫૫૨૧૧.

ભાષ્યોનું વાત્સલ્ય કરવામાં શિહોરના શ્રાવકોની અપૂર્વ ભક્તિ હતી. શુદ્ધિ-
ચાલી ઝવેરીઓને રત્નની પરિક્ષા કરતાં વાર લાગતી નથી, જ્યારે જ્યારે
આ સૌમ્ય ભૂતિના સંગમાં જેઓ આવતા તે તો ખરેખર શાસનમાં
આ પણ એક કોહીનુર છે એમ કહ્યા વિના રહેતાજ નહિ. જેઓનું જૈન,
જૈનેતર શસ્ત્રિનું ઉંડું જ્ઞાન, કુશાગ્ર શુદ્ધિ, સૌ કોઇને આકર્ષતી હતી.
અને અનેક જૈનેતરો પણ મહારાજશ્રીના પરિચયમાં આવતા અને જૈન
ધર્મના મહાન તત્વોને સમજી ધણી અનુમોદના કરતા હતા. આ
પ્રમાણે શિહોરના ચાતુર્માસમાં થયેલ અદ્ભુત પ્રભાવના, નિર્વિખે થયેલ
અનેક સુકૃત્યો અને આચાર્યમહારાજના ગુણગણને ત્યાંની પ્રજા
હજી મુખી વીસરી શકી નથી.

સુકૃત્યો.

શિહોરના ચાતુર્માસમાં હર્ષોદ્ધાર તથા સમ્યક્જ્ઞાનના પ્રચારના
કાર્યોમાં ત્યાંની જનતાએ સારી મદદ આપી હતી. આચાર્ય દેવેશના
ઉપદેશથી જુના પરસ્પર વૈર વિરોધ કુસંપો શાન્ત થવાથી સર્વ સંઘમાં
શાન્તિનું સામ્રાજ્ય સ્થપાયું હતું. અને તેથીજ કુસંપના કારણે ધર્મ-
ક્રિયામાં આવતા અનેક વિખેા આપો આપ નાશ થયાં હતાં. એટલે
ધર્મક્રિયાઓ દ્વારા શાસન ઉન્નતિ અપૂર્વ થાય એમાં આશ્ચર્ય શું ?
આરિત્રની વાનગી સમાન અપૂર્વ ઉપધાનતપની ક્રિયા પણ આર-
ભાપી હતી. ઉપધાનતપ શ્રાવક શ્રાવિકાઓના અનુશાન પૈકી આપણ
એક મહત્તમ અનુશાન ગણાય છે. કે જેના આરાધનથી ધરિયાવહી,
તરસઉતરી, નમુધ્યુજી વિગેરે દેવવંદન આદિ યુત્તોનું વિધિપૂર્વક પાઠન કર્યું
માની શકાય છે. જેમાં ઉગ્ર તપશ્ચર્યા, અને ઉગ્ર ક્રિયાઓ હોય છે.
પાંચ દિવસો અને મન ઉપર અત્યંત કસ્ટ મેગરવો પડે છે. લગ-
ભગ સાધુના જેવુંજ જીવન ગુજરતું પડે છે. જે ઉપધાનતપને બાજ,
મુચ્ચન, વૃદ્ધી પણ લાવનાપૂર્વક આરાધે છે. ધર્મોપદેશને સારી પેઠે
સાંભળી આ તપને નિર્વિખે સંપૂર્ણ કરી શકે છે. આ તપને નહિ
આરાધન કરનારા દેવવંદન આદિમાં આવના સૂત્રને અવિધિથી લ

છે એમ કહ્યું કરતું પડશે. અશક્તિના પ્રભાવે આ તપને ન
 આરાધન કરનાર પોતાની અશક્તિને કહ્યું એ તપની કાલમાં
 રાખી પોતાની લક્ષ્મી દ્વારા બીજા પાસે કરાવનાર અને કરનાર
 અનુમોદના કરનાર ભવાંનરમાં એ તપને આરાધી પરંપરાએ દિગ્દર્શ
 ભાગી રહ્યું છે. ત્યારે ઉપધાન તપની મોટામ આવા મો
 ર્યને ચાત્ર નિર્દિષ્ટ એ તપને કરાવનારા ભાવ્યશક્તિ તૈયાર કર
 ત્યારે મમાનું દિન કરવાનો કળિદે તર્ક બેડેલા પેટમાં પે
 પગારો “ દુઃખે પેટને ઘટે માથું ” એ કહેવતને મરિનાય ૧૦
 પોતાના પંખામાં કુંડી કટિવાળાને રખેને વાંચવાનો અંતગત
 એવો દેવ જલને એમાં ન ગમાપો દોષ તેમ મોટા બોલે
 ઉપધાનનો રાક્ષસ કાળો માનો પેમાનો ચપેતો પુંખાડેના દેવિદે
 પોતાની નીચમાનગરણિને પ્રગટ કરના મોટા મોટા પોતાને
 આગે મોટની જોત્ત જલનાને પર્મકાંડ કરવાનો નીચ પ્રવળ
 એવે એ જ આગ જાનમાં રાખવાની જરૂર છે જે મોટ દિગ્દર્શ
 નીચે ૩૩ પામ નાને ૩૩ મોટા એકાંત કાવ્યને કમ્પી કિલ
 ને ૩૩ પામ કિલ ૩૩ એકાંત ૩૩ એકાંત ૩૩ એકાંત ૩૩ એકાંત

ઈકર આગમન.

સૌરાષ્ટ્ર દેશથી વિહાર કરી ગુજરાતમાં (૨૬/૧૧/૬૭) અરેબીયન મુકામે પધાર્યા. ત્યાંની જૈન જનતાએ આચાર્યશ્રીનું સ્વગત સ્વરૂપ કયું હતું. તેઓશ્રીની અપૂર્વ દેશનાથી ધર્મજ્ઞતાએ કયું પ્રેરક દેશ પામી હતી. અનેક જનો પોતાના પ્રભુ પુણ્ય અર્થેને ત્યાંજથી આપવા લાગ્યા. આચાર્યદેવેશની દેશનાએ અર્ચના જનનથી એવી ભૂમિ બનાવી હતી, કે ઉપાશયને છોડી રજા પડી શકે નહીં, મિત્ર મિત્રોમાં, અને દરેક સંસ્થામાં એજ પ્રશંસા દેવામાં આવી હતી. માનુ-ર્માસ માટે અત્યંત આગ્રહ ભરી વિનનિ દેવતામાં આવી હતી. પરંતુ અ-ઘાપિ તે સંજોગ ન થઈ હતી, ધર્માર્થથી પ્રજાને સુખમાંથી દાખલ કરાડતી નથી.

મુશિખ્ય સંમીલન.

વિનીત શિષ્યો પ્રતિક્ષણ સુગુરુની જેમ રૂંદે રહેવા હોય છે. જેમ પણ પક્ષીઓને શક્તિની છાયા, હાથે રહેવાની અને મન્યને જલ અતિપ્રિય હોય છે તેમ વિનીત શિષ્યો દેવતા મંગ અનીવ પ્રિય હોય છે. ગુરુદેવની સેવા એજ દેવતા મંગ છે એમ પ્રમથ પંજાબ દેશમાં ઉપકાર અર્થે રહેલ અને રહેવા છે એમ પ્રમથ ધર્મની મહત્તાને સમજાવતા, ઉન્માર્ગનું દર્શન અને ગુરુમાં જૈન જૈનનેતર સાથે અનેક પ્રકારની ધર્મજ્ઞતા સુન્માર્ગને સ્થાપના વિગત પતાકા કરતાવતા મુશિખ્ય મુશિખ્ય દર્શન વિવાદ કરી રાજ રપાલમાં ગુરુ દર્શનની તીવ્ર અસ્પૃશ્ય દર્શનવિગત મહા-દર્શન થતા તેઓના રામાયણ ખ્યાલને સ્વર્ગ મહ્યા. ગુરુદેવના પંજાબમાં ધર્મ ઉત્પત્તિ આદિ દર્શનને પુણ્ય તેઓએ કરેલ મીડીનગરે તેઓની સામે ભેટું દર્શન દેવાની પ્રશંસા કરી અપૂર્વ ગુરુ શિષ્યોનો મેલપ કે દર્શનને મેલ છે. આ દર્શન ૬૨૫ હતું.

ઇડરમાં ચાલુમતિ.

ધડર શહેર આચાર્યશ્રીના ધર્મોપદેશથી અનેક ધર્મોપદેશ
લેણારું હતું. પવિત્ર મનુષ્ય અને વળી જ્ઞાનવંશમાં જન્મ પા
પવિત્રતામાં શી ન્યૂનતા રહે? ધર્મોપદેશો અને મુગ્ધોને મંત્ર જે
એક તો દૂધ અને તેમાં મરી સાકર, પછી પુણ્યનું શું? મનુષ્ય
માટે પુનઃ અત્યંત વિચારિ શનાં શ. ૧૯૭૧ નું ચોમાસું ત્યાં જ મર
સ્વીકાર્યું હતું.

તીર્થંજી.

અને એક નાના પર્વત ઉપર મંપ્રતિ મદારાજના વખતનું કાંઈ
 મનમુખી અનેમદિર મેંએ છે. જે પણ પ્રાચીનકાળનું હોવાથી
 અને મંપ્રતિ મદારાજના વખતનું હોવાથી તેને કાંઈ
 કાંઈવાર મેંએ જાણવા જવાનું હતું. મદારાજના અને પુણ્યકાંઈના
 સુધી કાંઈ દસ્તાવેજ મળ્યા નહોતે, ત્યાં સુધીકાંઈ મિલિયાં મિલિ
 થયા છે. વાંચી આજકાંઈ વાંચી મળેલાં કાંઈવાર મેંએ જાણવા

બહારગામના શ્રાવકો પાસેથી મદદમાં સારી ટીપ એકઠી થવા પામી હતી, ટીપે ટીપે સરોવર ભરાય એ કહેવત મુજબ ધીમે ધીમે જીર્ણોદ્ધાર ખાતે લગભગ બે લાખ જેટલી મોટી રકમ થઈ ગઈ, અને જીર્ણોદ્ધારનું કામ શરૂ થયું. થોડા સમયમાંજ જીર્ણમંદિર જાણે નવીન ન હોય એમ લાસવા લાગ્યું. હાલ પણ તેવુંજ છે. ખાસ યાત્રાર્થે જઈ નિહાળવા જેવું છે અને ત્યાં બીરાજમાન ભવ્ય પ્રતિમાઓના દર્શન-પૂજનથી કૃતાર્થ થવા જેવું છે.

સંકલતા.

પ્રભાવશાલી પુરુષો જે કાર્ય મનમાં ચિંતવે છે તેની સાથેજ સંકલતા રહેલી હોય છે. આ કાર્યમાં ત્યાંના માસ્તર શા હેમચંદ્ર જનવાલનો પણ અથાગપ્રયત્ન હતો. આચાર્ય દેવેશની પ્રૌઢ શક્તિ માટે જૈનસમાજ ગૌરવ ધરાવતો હતો. જેઓએ પંજાબ, મારવાડ, બંગાળ, માલવા, ગુજરાત અને સૌરાષ્ટ્ર દેશમાં અનેક મહાન ધર્મકાર્યો કર્યાં હતાં. અને તેથીજ તેમની કીર્તિ જગતના ખૂણે ખૂણામાં વ્યાપ્ત થઈ હતી. ચૌ કોઈ એ પુનિત નામથી હર્ષયેહું બનતું હતું. તેઓશ્રીનું દિવ્યદેહજ ભલે ભલાને મુગ્ધ કરતું હતું અને તે સાથે વાણીનો પણ એવોજ પ્રભાવ હોય તો પછી આકર્ષકતામાં શી ખામી રહે?

જીવ રક્ષા સંસ્થા.

મહિકાંઠા એજન્સીમાં ઈડર-શહેરમાં જીવદયાની સંસ્થાનો અભાવ હોવાથી આચાર્યશ્રીએ તે માટે પણ જોર શોરથી જીવદયાનો ઉપદેશ આપ્યો. બસ મોટા પુરુષો ઈંચારો માત્ર દળરોના વરસાદને વરસાવી રાકે છે. અને એ પણ એક જનની હિંમતજ ટકી રકાય છે. ગામના આગેવાનોએ પોતાનો ઉદાર હાથ લંબાવી જીવદયામાં સારી રકમનો ફાળો આપ્યો હતો. જેથી ઈડરમાં એક સાર્વજનિક જીવદયાની સંસ્થા ખોલવામાં આવી. જેમાં દળરો હુલા પાંગળા જનવરોનું સંરક્ષણ થાય છે. અહીં ગુરુનિધાન, શરણને અલગ પુણ્યપ્રભાવ અનેરૂં કામ

રહ્યો હતો. સૌ કોઈ હવેથી હૃદયથી રૂંધતા માણસ પાસે
મનના મંત્રોરથો રજતાં પ્રણુ ખુલી ન થાય ? નિષ્ઠા કરેલ મુ
શ્રેષ્ઠ મુદ્દતમાં અનેક વાલોની અને સુવલનાઓના મધુર મંત્રોરથો
સાથે આચાર્યદેવેશે સંધ સમક્ષ શ્રીમાનુ લલિતવિજયજી
જૈનરત્ન વ્યાખ્યાન વાચરપતિનું બીરદ આપ્યું હતું, તે સમયના
સાથે પદપંથુ મહોત્સવ નિર્વિધે સંપૂર્ણ થયો હતો.

ધર્મ પ્રવચન.

વ્યાખ્યાન વાચરપતિજીએ પદમદન કર્પાબાદ સીડાવેલ
મેદિની સમક્ષ ગુરુદેવની આજ્ઞા થતાં પદ મારે પેતાનો હુકમ
પૂર્વ આચાર્યદેવનીજ એ કૃપાનું રજા છે એમ કહી કારીગર
હિંદુ ઉપકારનું વર્તન કર્યા બાદ શુભિ પુનઃ મહાસમ પેામર
પ્રવચન આપ્યું હતું. જેને માંમનનારઓ અલ્પિરમરનારઓ
દારા નહી. ખરેખર ગુરુદેવે પણ વ્યાખ્યાન વાચરપતિનું નિર્ણય
નેજ સમર્પણ કર્યું છે એમ અનેકના મુખે માંમનનારમાં આજ
ધર્મ પ્રવચન અનિત્ય મદિમાયાની જાહેરથી છે. પાસે એ
મદમાં પદમ સૌભાગ્ય છે.

ચાતુર્માસનો સમય નજીક આવવાથી સ્નાના મંથનો અત્યંત આપદ
યતાં સં. ૧૯૭૨ નું ચોમાસુ ખંભાતમાંજ કંપું. યશોનિધાન આગાધ-
પુંગવ દિનપ્રતિદિન વૃદ્ધાવસ્થાને પામવા લાગ્યા. છતાં તેઓશ્રીની પોતાના
ધર્મ અનુકાનો આરાધવામાં અપ્રમત દશા જેવી અને તેથીજ માધમ
પડતી હતી.

૧. રાયચંદ્ર મત.

ખંભાતમાં પ્રથમ આપણે જણાવી ગયા તેમ કેટલાક જનો નૂતન,
કપોલ કલ્પિત શાસ્ત્રથી પરાંગમુખ ચાલતા રાયચંદ્ર મતના અનુયાયીઓ
નવીનતા હતા. નવીન વસ્તુ ભલે તદ્દન ખોટી હોય પણ ખાલ આટ-
લે મરથી હમરોને ખેંચે છે કહ્યું છે કે—ન સુવર્ણધ્વનિસ્તાદગ્ન્યાદક્ક
નાંસ્યાત્ પ્રજાયતે અર્થાત જેવો કાંસાનો રણકારો થાય છે તેવો
મોનાનો થતો નથી અને તેથીજ નકલી વસ્તુઓ અસલી વસ્તુ કરતાં
નિષામાં ઝુકાવવામાં અગ્ર પાઠ ભગવે છે. વળી આ કળિયુગમાં એવા
મતમાં કસનારા મંદબુદ્ધિવાલા અને દુર્ભાગી ઘણાએ મોળુક છે. સત્ય
તત્ત્વનું મન્યન કરવું ઘણુંજ દુષ્કર છે. સમુદ્રનું જલ બધું ખાઈ હોય
કે, તેમાં પણ મીઠા પાણીના ઝરણાની લહેર લેનાર શૃંગીમચ્છ વસે છે
તેમ સંસારસાગરમાં પણ મિથ્યાત્વરૂપી ખાઈ જલ ચોતરફથી ઉભરાય છે
તેમાંથી દશ અને સદ્ભાગી પુરુષો વીતરાગ કથિત ધર્મની મીઠી તરંગો
પાન કરવા ભાગ્યશાલી અને છે. સત્ય તત્ત્વ જેટલું દુર્લભ છે, તેથી પ
ખર તત્ત્વ બતાવનાર નિખાલસ હૃદયના ઉપદેશ પણ વધારે દુર્લભ
સર્વતત્ત્વ વેતા હું. તમે જે જે પુછો તેનો જવાબ આપવા
તૈયાર છું. એવું બોલનારા અનેકો દષ્ટિપથમાં આવે છે, જે બોલે
ચાની હું તેમાં પ્રાપ્ત કરી કાંઈ તત્ત્વ હોતું નથી, એક ક
કહ્યું છે કે—

ભર્યા સો છડકે નહિ, છડકે સો અહા;
પાપા સો ભુકે નહિ, ભુકે સો ગહા.

કરે છે. તદ્વિપરીત આ ચાતુર્માસમાં તપશ્ચર્યાઓ, નિવૃત્તિઓ અને
વિગેરે સ્તુત્ય કાર્યો થયા હતા.

ગુરુ કર્તવ્ય.

ગુરુની ફરજ છે કે મોઝ અને વિદ્વાન સ્વસિષ્યોને શુભાશીર્વાદ
અર્ચન કરવા લેદેવે. જેમ પુત્રની લક્ષ્મી આજ્ઞાથી લેદેવે વિદ્યા
થાય છે. તેમ ગુરુ પત્નિ સિષ્યનું જ્ઞાન, વ્યાખ્યા યેથી અને શિષ્ય
સન્માન લેઈ રાજ થાય એમાં આશ્ચર્ય નથી, ચરિત્રના પાત્ર
પંજનમાં અનેક તરેહના ઉપકાર કરીને આવેલ સદિશ્ય
શીમદ લબ્ધિવિન્યાસ મહારાજને પદવીથી અર્ચન કરવા
જાવના જનમી.

પ્રકરણ ૧૦ મું.

વિગ્નસિ.

અત્રે ઈડરમાં શ્રીમાન્ લખિધવિજયજી મહારાજના ધર્મ વ્યાખ્યાનથી અત્રેનો સંઘ બહુ રંગિત થયો હતો. અને જાહેર વ્યાખ્યાનદ્વારાએ જૈનેતરપ્રભ પણ ધણીજ ખેંચાઈ હતી. સૌ કોઈના હૃદયમાં એમ થતું કે આવી મુંદર વ્યાખ્યાનશક્તિ અને વિદ્વતા હોવા છતાં કોઈપણ જાતનું પદાર્પણ કેમ ન થતું જોઈએ? એમ વિચારી ધણા જનો ભેગા થઈ પૂ. આચાર્ય મહારાજશ્રી પાસે આવી શ્રીમાન્ લખિધવિજયજી મહારાજને પદવીથી અલંકૃત કરવા અત્યંત વિરૂપિત કરી. અને સાથે સાથે જણાવ્યું કે એ પદવીનો સંઘનો મહોત્સવ આ ગામનોજ સંઘ કરવા ઈચ્છે છે. સુવર્ચ્ચુદ્રિકામાં જેમ દીર્ઘ જડવાથી તેની શોભા વિશેષ થાય છે. તેકે પદવીવિના પણ શ્રીમાન્ લખિધવિજયજી મહારાજની શાસનપ્રભાવના કરવામાં કાંઈ કમીના નથી તોપણ કોઈ મુપદવીથી એમને અલંકૃત કરવામાં આવે તો સોના સાથે મુગધ મગવા જેવી શોભા થવા સાથે હમો પણ હમારી લક્ષ્મીનો સ્પર્શ કરી ચત્કિચિત્ ભાવ્યશાળી બનીએ. ગુરુદેવના હૃદયમાં એ વિચારણા ચાલતી હતી અને તેમાં ટેકો મળતાં તે વિચારણા સુદૃઢ બની, અને ઈડરના સંઘને જણાવ્યું કે એટ મુદ્દતનો દિવસ પ્રાપ્ત થતાં જોઈ જુદે મહેન્દરનો મુગ દિવસ ન હોય તેવો આનંદ પ્રવર્તી

પદાર્પણ.

પદાર્પણ સમયે આખા સંઘમાં ફેલાતા સૌ કોઈના મુખપર હર્ષ અનુભવનો હોય. પદાર્પણ મહેન્દર માટે ચિત્ત વિચિત્ર દેખાવથી જડવાથી એક મુદ્દતનિર્ભર મંડપ તૈયાર કરવામાં આવ્યો. ગામમાં જાહેર કોઈ જુદે મહેન્દરનો મુગ દિવસ ન હોય તેવો આનંદ પ્રવર્તી

રહ્યો હતો. સૌ કોઈ હવેથી હૃદયથી કરતા માલમ પાત્ર ક' મનના મનોરથો ફળતાં કોણ ખુશી ન થાય ? નિષ્ઠ કરેલ કુરો' શ્રેષ્ઠ મુદતમાં અનેક વાઘોની અને સુલક્ષનાઓના મધુર સ્પર્શ સાથે આચાર્યદેવેશો સંઘ સમક્ષ શ્રીમાન લખિમચિત્રવટ રાજા જૈનરાજ વ્યાખ્યાન વાચરપતિનું બીરદ આપ્યું હતું, તેજસ્વી સાથે પદાર્પણ મહોત્સવ નિર્વિધે સંપૂર્ણ થયો હતો.

ધર્મ પ્રવચન.

વ્યાખ્યાન વાચરપતિશ્રીએ પદમહત્વ કર્પાબદ સીપોરેની મેદિની સમક્ષ પ્રારેવની આગા થતાં પદ માટે પોતાનો હૃદય પન્થ આચાર્ય દેવેશ્રીએ કૃપાનું ફળ છે એમ કહી પ્રારંભ કર્યો.

માતૃભાંસનો સમય નજીક આવવાથી સાંના સંધનો અત્યંત આગ્રહ થતાં સં. ૧૯૭૨ નું ચોમાસુ ખંભાતમાંજ કયું, યશોનિધાન આચાર્ય-પુંગવ દિનપ્રતિદિન વૃદ્ધાવસ્થાને પામવા લાગ્યા. છતાં તેઓશ્રીની પોતાના ધર્મ અનુષ્ઠાનો આરાધવામાં અપ્રમત્ત દશા જેવી અને તેવીજ માલમ પડતી હતી.

રાયચંદ મત.

ખંભાતમાં પ્રથમ આપણે જણાવી ગયા તેમ કેટલાક જનો નૃત્તન, ક્ષોધ કલ્પિત શાસ્ત્રથી પરંગમુખ ચાલતા રાયચંદ મતના અનુયાયીઓ બનતા હતા. નવીન વસ્તુ ભણે તદ્દન ખોટી હોય પણ બાલ આડ-બરથી હમરોને ખેંચે છે કહ્યું છે કે—ન સુવર્ણઘનિસ્તાદગ્યાદક્ષાંસ્પાત્ પ્રજાયતે અર્થાત જેવો કાંસાનો રણકારો થાય છે તેવો સોનાનો થતો નથી અને તેથીજ નકલી વસ્તુઓ અસલી વસ્તુ કરતાં દુનિયામાં ઝુકાવવામાં અત્ર પાઠ ભજવે છે. વળી આ કળિયુગમાં એવા કુમતમાં ફસનારા મંદબુદ્ધિવાદી અને દુભાંગી ધણાએ મોજુદ છે. સત્ય તત્ત્વનું મન્યન કરવું ધણુંજ દુષ્કર છે. સમુદ્રનું જલ બધું ખાઈ હોય છે, તેમાં પણ મીઠા પાણીના ઝરણાની લહેર લેનાર શુંગીમચ્છ વસે છે. તેમ સંસારસાગરમાં પણ મિથ્યાત્વથી ખાઈ જલ ચોતરફથી ઉભરાય છે. તેમાંથી દદા અને સદ્ભાગી પુરો વીતરાગ કથિત ધર્મની મીઠીતરંગોનું પાન કરવા લાગ્યાસાલી બને છે. સત્ય તત્ત્વ જેટલું દુર્લભ છે. તેથી પણ ખરું તત્ત્વ બતાવનાર નિખાલસ હૃદયના ઉપદેશ પણ વધારે દુર્લભ છે. હું સર્વતત્ત્વ વેતા છું. તમે જે જે પુછો તેનો જવાબ આપવા હું તૈયાર છું. એવું બોલનારા અનેક દષ્ટિપથમાં આવે છે. જે બોલે છે હું જ્ઞાની છું તેમાં પ્રાપ્ત કરી કાંઈ તત્ત્વ હોવું નથી. એક કવિએ કહ્યું છે કે—

ભર્યા સો ઇંકે નદિ, ઇંકે સો અદા;
પાગ સો ભુકે નદિ, ભુકે સો ગદા.

બેજ મુજબ ઈંગ્લીશમાં કહ્યું છે કે " Barking dogs don't bite " ભમતા કતરા ભાગ્યેજ કસે છે. મહાન પુરોષ જનો કે મહાદેવ દોષ સાથે રાખત, ગંભીર અને નિર્દોષ હોય છે. મહા પુરોષ પોતાના જ્ઞાન અને શક્તિ દ્વારા ઉન્માર્ગનું મુક્તિ માર્ગ સમનનો જીણો કરી બતાવે છે.

द्रुमप्रतिहार.

[illegible]

ધર્મની મહત્તાથી વાકેફગાર બની હતી. અનેક જૈનેતરો પણ સુધાર્ય-દીની દેશનાનો અપૂર્વ લાભ ઉઠાવતા હતા. અત્રેના (Officers) અધિકારીઓ મહારાજશ્રીની પૂનિત છાયામાં આવી અનેક પ્રકારની ધર્મ ચર્ચાથી સંતુષ્ટ થતા હતા, અંતમાં ઘણાઓએ અનેક પ્રકારના નિયમો મહણુ કર્યા હતા.

વિહાર.

ખંભાતથી વિહાર કરી રસ્તામાં આવતા અનેક ગામોની ભૂમિને પાદ કમલથી પાવન કરતા, વચનામૃતથી ભવ્ય પુરોના કણુને તુમ કરતા. દર્શન દ્વારા અનેકોના નયનોને પૂનીત બનાવતા આચાર્ય દેવેશ સપરિવાર કપડવંજ પધાર્યા. કપડવંજ પણ ધર્મપુરી છે. જેમાંથી અનેક નરરત્નોએ અસાર સંસારનો ત્યાગ કરી વીતરાગ કથિત પ્રવૃત્તિ અંગીકાર કરી છે. ત્યાંની જનતા ધર્મથી રંગાયલી હતી. એટલે આચાર્યપુંગવના આગમનના સમાચાર સાંભળી આનંદીત થઈ શહેરના ભવ્ય લતાને ધળ તોરણથી શણગારી આચાર્યદેવેશનો ભવ્ય પ્રવેશ-મહોત્સવ કર્યો હતો. ઉપાશ્રયે પધારતા આચાર્યશ્રીએ અદ્ભૂત અને આકર્ષક દેશનાનો પ્રારંભ કર્યો. મુસલધાર વરસાદના પડવાથી નદીના તટો જેમ તુટી પડે છે. તેમ તે દેશનાથી ભવ્ય આત્માઓના પાપ તટો તુટવા લાગ્યા. પુણ્ય વૃક્ષ ઉત્પન્ન થયાં. અનેકોને તે પુણ્ય વૃક્ષના ફળોનો આસ્વાદ આપવા લાગ્યા. અનેક મનુષ્યો મહારાજશ્રીની મુખમુદ્રાની સરળપ્રકૃતિની, નિખાલસભાવની, તેમજ સૌ સાથે સમતોલવૃત્તિની મુક્તકંઠે પ્રશંસા કરતા હતા. આચાર્ય મહારાજશ્રીનો આ એક મહાન શુભ હતો કે કંગાલ હો, કે ધનવાન હો, રંક હો કે રાગ હો સૌ કાદને મીઠી દ્રષ્ટિએ નિહાળતા હતા. ધનવાન હોય અગર પંડિત હોય તો પણ ધર્મવિરહ આચરણ કરનાર હોય તો સજા વચ્ચે પણ તેઓનું ખંડન કરવાની નિહરતા તેઓમીમાં અપૂર્વ હતી. સમય નજીક આવતા ત્યાંના સકળ સંપ આચાર્યદેવેશને આનુર્ભાસ મારે વિરત્તિ કરવા લાગ્યા.

आतुभानि अने गृह्यो.

પ્રભાવના કરતાં મં. ૧૯૭૪ નું ચાતુર્માસ અત્રે રહ્યા. જ્યાં ધર્મદેશનાના પ્રભાવે બોરસદની જૈનજનતામાં અદ્ભૂત જાગૃતિ આવી. સંસારરૂપિ-તટને શિથિલ કરતી, ચિત્તના પ્રસાદને વિસ્તારતી, કુમતરૂપીતટ વૃક્ષોને ઉન્મૂલન કરતી, વિરક્તભાવનાના તરંગોને ઉછાળતી, તત્વાવગાહિની, જ્ઞાનગંગાના વહેણે વહેવાં શરૂ થયાં.

જાહેર ભાષણ.

આચાર્યપુંગવની મધુરદેશનાએ અનેક જૈન જૈનેતરોને ધર્મ પ્રતિજ્ઞામાં સુદૃઢ બનાવ્યા હતા. તદ્ઉપરાંત વ્યા. વાચસ્પતિ શ્રીમાન્ લઘ્વિ-જયજી મહારાજે પણ વ્યાખ્યાન તથા લિખ લિખ વિષયો ઉપર જાહેર ભાષણો આપ્યા હતા. જેને શ્રવણ કરવા સેંકડો જૈનેતરો સહર્ષ એકત્રિત થતા હતા. અને એમને એ ભાષણોનો એવો તો સુંદર રસ લાગ્યો હતો. કે જૈનો પહેલા સભામાં મુક્કર કરેલા ટાઈમ અગાઉ હાજર થતા હતા, અને ધર્મ પ્રવચન સાંભળી જૈનધર્મ પ્રતિ આદર-વાળા બન્યા હતા.

જગતમાન્ય જૈનધર્મ.

જગતમાં કોઈપણ જ્ઞાતિએ અમુક ધર્મ મારોજ છે એમ માનવાનો ઇગરો લીધો નથી, જે ધર્મને આરાધે પાલન કરે તેનો ધર્મ, પછી ભલે તે કોઈપણ જાતિનો હોય તોપણ તે ધર્મ આરાધવાને લાયક ગણી શકાય છે. કેટલાક ભદ્રિક આત્માઓ એમ માને છે કે હમો જૈનકુળમાં જન્મ્યા એટલે જૈનધર્મ પાલવાનો માત્ર હમોનેજ હક છે. બીજો કેમ પાલી શકે? પણ તેઓએ ખ્યાલ ગણવાની જરૂર છે કે જૈનધર્મ પૂર્વકાળમાં દરેક જ્ઞાતિવાળાઓએ પાલન કર્યો છે. અને હાલ પણ પાટીદાર વિગેરે કોમો તેનું વધાર્યું પાલણ કરે છે. જૈનધર્મને સ્વીકારનાર ઉત્તમ જ્ઞાતિની સાથે મધ્યો વ્યવહાર ચાલુ કરી, તથા અનેક પ્રકારની મદદ કરી, તેમની સાથે જલ સ્વ.૨૬૧૨ દાકે ૧૧૧૧ ગામગામમાં અમલના ટોકો નાનિ...

महाराज

देव

મહાન નિઝંથ ગુરુઓના સંગથી કેટલાકે તો ત્યાગી બની મહાન ગુરુ તરીકે પૂજવા લાગ્યાલાવી બન્યા છે. જે કે શાસ્ત્રમાં અસ્પર્શ્ય જાતિ માટે મંદિર કે ઉપાશ્રયમાં પ્રવેશ કરવાનો નિષેધ છે તેટલું તેઓ છોડી દઈ જૈનધર્મનું પાલન તેઓ પણ કરી શકે છે અને એવી અસ્પર્શ્ય કામના આત્માઓ પણ એ ધર્મને પાળી સ્વર્ગગામી બન્યાના દૃષ્ટાંતો ઓછાં નથી. પ્રાચીનકાળમાં અંત્યજે જૈનધર્મનું પાલન કરતા હોઈ તેઓ એક નાનો શત્રુંજયનો સંઘ લઈને ગયા હતા. પરંતુ પોતે અપવિત્ર છે, એમ માની કુંગર ઉપર નહિ ચઢતાં ગિરિરાજની આર-ગાઉની પ્રદક્ષિણા કરી હૃદયમાં ગિરિરાજના દર્શન માત્રથી અતીવ આનંદિત થઈ પાછા ફર્યા હતા. દુકમાં જૈનધર્મ સર્વમાન્ય હોઈ એનું પાલન સૌ કોઈ કરી શકે છે એ નિર્વિવાદ વાત છે.

પ્રવચન પરિણામ.

પ્રતિદિન ગુરુદેવના બોધક પ્રવચનોએ જૈનેતર પ્રજા ઉપર અપૂર્વ-પ્રભાવ ફેલાયો હતો. અને તેના પરિણામે કેટલાક જૈનેતરોએ ચોમાસામાં રાત્રિભોજનનો ત્યાગ તથા અલક્ષ્ય પદાર્થોનો ત્યાગ કર્યો હતો. બીડી, દોકા, મુંગી, વિગેરેની કેટલાકે પ્રતિજ્ઞા લીધી હતી. વળી ગામડાઓમાં જોડાના તળીયા જલદી ન ધસાઈ જાય એ હેતુથી લોડાની ખરીઓ નખાવે છે, અને જ્યેથી હમેંશ તેમજ વિશેષ કરી ચાતુર્માસમાં કીડી, મોકોડી, મુઝેલ, અણસીયા, વિગેરે અનેક નિર્દોષજન્તુઓનો પોતાના ક્ષણિક મુખને ખાતર નિર્દય રીતે ઘાત થાય છે. એ અદિમા પરમોધર્મના યત્રને સ્મરણ પથમાં રાખનાર ધર્મીઓ માટે બીલકુલ અનુચિત છે. એવો હૃદયગ્રાવક શ્રવણના ઉપર વાચરપતિજી મહારાજનો ઉપદેશ સ્વચ્છ કરી પણ જૈનેતર ભાઈઓએ ચોમાસામાં જોડા નહિ પહેરવાની પ્રતિજ્ઞા લીધી હતી. ગ્રામના મુખી, પટેલો, અને બ્રાહ્મણો અનેક વખત ધર્મની ચર્ચા કરી જૈનધર્મની મહત્તા સમજી સંતુષ્ટ થયા હતા.

જૈનાચાર્ય શ્રીમદ્ વિજય કમલસૂરીશ્વરજી મહારાજના—
આરાધનવર્તિ.

સ્વ. ઉપાધ્યાય શ્રીમદ્ વિરવિજયજી મહારાજ.

બી. પી. પ્રેમ—વાલીવાળુડ

પ્રકરણ ૧૧ મું.

વાચકપ્રવર.

શ્રી માન ન્યાયામોનિધિ તપોગચ્છાધિપતિ જૈનાચાર્ય શ્રીમદ્ વિજયનાંદ સૂરીશ્વરજી મહારાજ (આત્મારામજી) ના શિષ્ય વાચકપ્રવર વિશ્વવરેણ્ય શ્રીમાન વીરવિજયજી મહારાજ આચાર્યદેવેશની આરાધી ખંભાતમાં ચાતુર્માસ રહ્યા હતા. જેમની ઉપાધ્યાયપદવી આચાર્ય મહારાજની નિશામાં થઈ હતી. જેમનું જીવન બહુજ પ્રતાપી અને નિર્મલ હતું. જેઓનો સ્વભાવ સદૈવ આનંદી અને સરલ હતો. ન્યારે એમની પાસે કોઈ ધનવાન, કંગાળ, યાની અગર અયાની જે કોઈ એમની પાસે જતા ત્યારે તેમને તેઓશ્રીની મુખાકૃતિ એકસરખીજ લાગતી હતી. વળી તેઓશ્રી પરાપકારવૃત્તિવાળા હોઈ જૈન-જૈનેતરોના ઉપર અનેક ઉપકારો કર્યા હતા. જેઓનો કંઈ પણ અતિ મધુર હતો. અને એક ચારા સંગીતજ્ઞ હતા. પ્રભુપૂજમાં ન્યારે જીલ્લંદ અવાજે પ્રભુની સ્તવના કરતા ત્યારે ભલભલા ગયેયાના પણ શીર ડોલાવતા, શાસનસેવાનો ન્યારે ન્યારે પ્રસંગ આવતો ત્યારે ત્યારે તેઓશ્રી તત્પર રહેતા હતા. ચરિત્રનાયક ઉપર તેઓશ્રીનો હાર્દિક અનન્ય પ્રેમ હતો. ન્યારે લાંબા સમય પછી આચાર્યશ્રીને મળતા ત્યારે તેમની આંખમાં હર્ષનાં અ-
- ૧. સરતાં હતાં, ન્યાં ન્યાં એઓશ્રીએ ચાતુર્માસ કર્યું છે ત્યાં ત્યાં જ્ઞાતામાં અનેક જ્ઞાતના ઉપકારો કર્યા છે. એવા ગુણનિધાન પ્રવર ખંભાતના ચાતુર્માસમાં એકાએક બીમારીના વાદળાથી ઘેરાયા.

સ્વાસ્થ્ય.

આત્માનાંદી મહાપુરુષને શરીર વ્યાધિમસ્ત થતાં જ્ઞાન, દર્શન, રિત વિગેરે ધર્મક્રિયાઓની આગવ્યતામાં વિશેષ પ્રકારની લગ્નની લાગે

[૧૦૨]
 છે. બાહ્યરોગને નાજુદ કરવામાં ઔષધની જેમ જરૂર પડે તેવા
 રૂપ આંતરિક વ્યાધિને નાશ કરવામાં ધર્મક્રિયાઓ પણ મૂકી
 આરંભ સમારંભો, તેને મટાડવાની તાકાવેલી-આત્મધ્યાન વિશે માં
 રોગ વધારનારા કુપચ્ચો છે એવું જાણનારા મહાપુરોહ એક કો
 પજુ આત્મધ્યાનમાં મસ્ત બન્યા રહે છે. ઉપાધ્યાયશ્રી શ્રી
 શરીરમાં અસજ વેદના દોષ છતાં તેઓશ્રીની ચિત્તની નિર્મલ
 અવસ્થા હતી. શાન્તિથી સમાધિપૂર્વક સશુભ્ય બનિત કાલ દર
 તેઓશ્રીની સેવામાં અનેક ધુનિરો તથા ખંભાનને મારામત
 પડે તૈયાર હતો. મંત્રાંશીવર જેવા કરવા મમયં કર્મ દો છે. ત
 વૃદ્ધ આત્મધ્યાને માંપવા માટે તે તીથંકર, સ્કવર્તી, વિં વિં ૧૦
 પત્ર સમયં કર્મ શકું નથી. ધુનિવાના પદાર્થની અભિપ્રાય
 વના પડિનજનો રહે છે કે:-
 માય: તાંગનજા ધિય: ।
 આત્મધ્યાન ॥

पताका ध्वजं आपुः ताम्रवत्या धियः ।
विजययोगाः संयोगाः स्वर्णमणिः ।

पनाका धन्यं आपुः तांगनय्या धियः
भोगिभोगनिभा भोगाः संयोगाः स्वन्नगन्निभाः ॥

[illegible]

[Faint handwritten notes at the bottom of the page]

1. The first part of the document is a list of names and addresses, which appears to be a directory or a list of contacts. The names are written in a cursive script, and the addresses are listed below them.

હીરો ગુમ.

જગતમાં કાળ અકળકળાથી ભરે છે. નિષ્કુરતાથી બાળ, યુવાન, પ્રૌઢ, અગર વૃદ્ધ સૌ કોઇને અચાનક ઉપાડે છે. તેની વિકરાળકાળથી કોઈપણ બચતું નથી. સમરાંગણમાં બહાદુરીપૂર્વક લડી હજારોને હણનારા યોદ્ધાઓ કાળયોદ્ધાના વિકરાળકપાટાથી બચી શક્યા નથી. જગતનો 'ધ્વંસ કરવામાં સમર્થ' અને નવીન સર્જન કરવામાં શક્તિશાલી વ્યક્તિઓને પણ કાળના પ્રવાહમાં એકવાર તણાવું પડે છે. ત્યાંસુધી કર્મની બેડી આત્માને લાગેલી છે, ત્યાંસુધી સંસારરૂપી જેલમાં રહેવું પડે છે. આયુષ્યની સ્થિતિ પૂર્ણ થતાં ત્યાગીઓ ત્યાગાશ્રમને, ધ્યાનીઓ ધ્યાનાશ્રમને, અને ભોગીઓ ભોગવિલાસના ભોગાશ્રમને છોડી પલકમાં પરલોકે સીધાવી જાય છે. ત્યાગીઓને જતાં પૂર્ણ આનંદ હોય છે, ન્યારે ભોગના કીડાઓને એ વીલાસો છોડતાં પૂર્ણ ખેદ હોય છે. ત્યાગીપુરુષો માને છે કે ચંચળ જીવનમાં આત્માનું શ્રેય સાધવું, લવોલવવું ભાવું સ્વીકારવું, અને જ્ઞાન દર્શન ચારિત્રની આરાધના કરી પરંપરાએ અજરામરપદ પામી સંસારથી વીરમવું એજ જીવનની સાચી સાર્થકતા છે. ન્યારે ભોગીપુરુષોએ જીવનની સાર્થકતા મરે ત્યાંસુધી ભોગને નહિ છોડવામાં માની છે. અને તેથીજ મરતી વખતે એકને પૂર્ણ આનંદ હોય અને બીજાને પૂર્ણ ખેદ હોય એ સ્વભાવિક છે. નિરંતર પરિભ્રમણ કરતા દુષ્ટકાળની દષ્ટિ વાયકપ્રવર ઉપર પડી, આયુષ્યનો ક્ષય થવાથી જ્ઞાનધ્યાનવરિષ્ઠ વાયકપ્રવર સમાધિપૂર્વક કાળધર્મ પામ્યા હતા.

શોકસાગર.

ધર્મના પ્રભાવકે ન્યારે આ દાની દુનિયાને છોડીને ચાલ્યા જાય ત્યારે કયા ધર્મને ખેદ ન થાય. અખિલ ખંભાતનો જૈનસંઘ તથા આચાર્ય દેવેશાદિ મુનિમંડળ વાયકપ્રવરના કાળધર્મથી ખેદયુક્ત બન્યું. સખેદ હર્યે તેઓશ્રીના દેહની પ્રાન્તક્રિયા કરવામાં આવી, તથા તેઓશ્રીના પાછળ અનેક પ્રકારની અશ્રાન્ધિકા મહોત્સવ આદિ ધર્મક્રિયા કરવામાં

અનેક લબ્યાત્માઓથી નમસ્કાર કરાતા, સશિષ્ય પરિવાર ખંભાતના સંઘના અત્યંત આગ્રહથી ત્યાં પધાર્યા.

લબ્ય સ્વાગત.

પૂ. આચાર્ય દેવેશના આગમન માટે મુકરર થયેલ દિવસે પ્રાતઃ-કાળમાં કેટલેક દુર સુધી ઘણા સ્ત્રી, પુરુષો અને બાળકો સન્મુખ જઈ પહોંચ્યા હતા. શહેર બહારના દરવાજાથી અનેક પ્રકારના વાઘોથી કુમારીકાઓના મધુર ગીતથી અને જયના નાદની મધુર ધ્વનિથી શોભતા એક લબ્ય વરઘોડાથી આચાર્યદેવેશનો અપૂર્વ સત્કાર કર્યો હતો. સ્થાને સ્થાને આચાર્યમહારાજને ગુંદલીઓથી વધાવવામાં આવતા હતા વરઘોડો શહેરના લબ્ય લતામાં થઇ ઉપાશ્રયે આવતાં આચાર્યદેવેશે વ્યાખ્યાનખીઠ પર ખીરાજી ભુલ્લંદ અવાજે મંગલાચરણ કરી હૃદયવેધક ઉપદેશ, મોટી માનવમેદિની સમક્ષ આખી શ્રોતાજન ઉપર સારો પ્રકાશ પાડ્યો હતો. ખંભાતના સંઘનો યોગાસા માટે અત્યંત આગ્રહ હોવાથી મહારાજશ્રીએ જૈન રત્ન વ્યા. વા. શ્રીમાન્ લખ્ધિવિજયજી મહારાજ આદિ શિષ્ય સમુદાય સાથે સં. ૧૯૭૬ નું ચાતુર્માસ ત્યાં કરવાની હા પાડી હતી. ચાતુર્માસ દરમ્યાન મગસેલીયા પત્થરને પથ્થુ પીગળાવી નાંખે એવા દેશનારૂપી પુષ્કરાવર્ત મેઘની મુસલમારાથી અનેક સ્ત્રી પુરુષોની ઘર કરી બેઠેલી કુપ્રવૃત્તિઓના નાશ થવા સાથે અનેક પ્રકારના નિયમોથી આત્મજાગૃતિ અપૂર્વ થઈ હતી. તદુપરાંત જીવદા, જ્ઞાનોદ્ધાર ત્રિગેરે શુભ કાર્યો થયા હતા. ખંભાતથી વિદાર કર્યો તે વખતે આચાર્ય દેવેશના વિયોગથી ભારે શોક દેલાયો હતો. ધર્મિષ્ઠ પુરુષોને વિરહ સાધ્યા વિના રહેતોજ નથી અને ત્યાગી ગુરુરો તીર્થંકરની આસને ચિરસાવંઘ કરી વિદાર કર્યા વિના રહેતા નથી. હજુ છે કે—

વહેતા પાણી નિર્મળા, બધા ગંદા હોય;
ચાધુ તો દીરતા ભલા, ઘણ ન લાગે હોય.

સંમ્રદ પ્રકાશ.

પોતાના જીવનમાં દરેક મતોના અન્યોનું ગુરુદેવે અવલોકન કર્યું હતું. અને ખાસ ખાસ ઉપયોગી વિષયોની પોતે નોંધ કરતા હતા. સાહિત્ય શોખીન જનતાને તેનો લાભ મળી શકે એ ઈરાદાથી કેટલાક મુનિવરોનો તથા ગૃહસ્થનો તેને પ્રગટ કરવા માટે આમ્રદ થયો. મહારાજશ્રીની પોતાની ઈચ્છા બહાર પાડવાની ન હતી, પરંતુ વિશેષ લાભનું કારણ જાણી પોતાના વિદ્વાન શિષ્ય જૈનરત્ન વ્યા. વા. શ્રીમાન લખિંધવિજયજી મહારાજને તે લેખીત સંમ્રદ મુપરત કર્યો, અને તેઓશ્રીએ પણ તે સંમ્રદ અવલોકી તેમાંથી ઉપયોગી વિષયો લઈ પોતાના અમુલ્ય સમયનો ભોગ આપી મતમીમાંસા નામનો અન્ય હિન્દિ ભાષામાં પહેલા વિભાગ તરીકે વિવિધ ભાવાર્થની સાથે બહાર પાડ્યો. જે અન્યમાં એવી ખુબી છે કે અદ્ય અભ્યાસીઓ પણ કોઈ પ્રસંગે ઈતર મતાવલંબીની સાથે વાદ વિવાદમાં ઉતરે અને આ અન્ય જે પાસે હોય અને કંઈકથ્ય હોય તો જરૂર જૈનધર્મની વિજયપતાકા ફરકાવી શકે છે. એ વાત એ અન્ય વાંચનારને સહેજે જ્ઞાન થઈ શકે એવી છે. આચાર્યદેવેશની એ સંપૂર્ણ નોંધ બહાર પાડવામાં આવી હોત તો વિશાલ સાહિત્યનો અનાયાસે લાભ જૈન જૈનેતરોને પ્રાપ્ત થાત એ સ્વાભાવિક હતું. આ પ્રમાણે વડોદરાનું આગુર્ભાસ સંપૂર્ણ કરી ત્યાંથી વિદાર કરી આજુ બાજુ પાદરા, દરાપરા, બોરસદ, આકલામ, ઉમેટા વિગેરે સ્થળોમાં શેષ કાગળમાં રોકાઈ અપૂર્વ લાભ આપ્યો હતો.

હાયાપુરી પ્રવેશ.

શ્રી હાયાપુરી (હાણી) ના સંધના અત્યંત આમ્રદથી પુન્યપાદ આચાર્ય દેવેશ સપરિવાર પધાર્યા હતા. હાયાપુરીના સંધે રંગ એ રંગી વાવટાઓ, જ્વળ, તોરણો, ગુરુદેવના નામથી અલંકૃત શુભ બોર્ડો આદિથી ગામને રુબરુ, મુમધુર વઘોના નાદ અને ગીતગાનની

નાથે' ગયા ત્યારે ચારિત્રના પરિણામ મંદ પડવાનું કારણ પૂજતાં તેમણે યથારિચિત સ્વરૂપ પ્રગટ કર્યું. શાન્તમુદ્રાથી સરિપુંગવે અમૃત સમાન ઉપદેશ આપતાં જણાવ્યું કે “હે મહાનુભાવ? સંસારનો સ્વાર્થી સંયોગોમાં દક્ષ પુરુષોએ ક્ષણમાત્ર પણ નિવાસ કરવો તે ભયાવહ છે. સંસાર એ કારાગૃહ છે. આત્માને ઉત્તત ન બનાવતા અધઃપતન કરવા બધો સ્નેહીવર્ગ તૈયાર હોય છે. જગતના સ્વાર્થી સંજંધીઓ પોતાના તુચ્છ સ્વાર્થને ખાતર વૈરાગી આત્માને જ્વાળામયમાન મોહની ભટ્ટીમાં બળવા દેવાનું પક્ષંદ કરે છે. જ્યારે જ્યારે કોઈ પણ મુમુક્ષુ સંસારનો ત્યાગ કરી આત્માની ઉત્તત દશાને સાધવા પ્રયત્ન કરે છે. ત્યારે ત્યારે તેની મદદમાં, તેના ભાવને વધારવામાં, અને ચારિત્ર માર્ગમાં રહેલા કાંટાઓને સાફ કરી અનુકુલતા કરી આપનારા સ્નેહી સંજંધીઓ આંગળીના વેદા ઉપર ગણી શકાય એટલાજ જોવામાં આવે છે. અર્થાત બહુ વીરલાજ હોય છે. વળી માતા, પિતા, પુત્ર, સ્ત્રી, ભાઈ, જેન વિગેરે સંજંધીઓ અનાદિકાળથી પરિભ્રમણ કરતા આ આત્માને સંખ્યાતિત યર્ષ સુક્યા છે, ચક્રવર્તીત્વ નૃપત્વ, અને દેવત્વ આદિ ઋદ્ધિઓ પણ અનેક વખત મળી સુકી છે. પરંતુ મનુષ્ય પણ, શાસ્ત્રનું શ્રવણ, તેમાં અડગ શ્રદ્ધા અને સંયમમાં વીર્યનું ફેરવવું, ઉત્તરોત્તર દુર્લભ એ ચાર વસ્તુઓ પ્રાણીને મળવી બહુજ દુર્લભ હોય છે, માટેજ સ્નેહી સંજંધીના સ્વાર્થને ખાતર પોતાનો પરમાર્થ શુભાવનારાને શાસ્ત્રકારો અટાંતી દહે છે. માટે હે ભાગ્યશાલી આવી ઉત્તમ સામગ્રીઓ મધ્યા પછી પૌદ્ગલીક વસ્તુના મોહમાં સપડાઈ એને વેડી નાંખવી એતો દીઠ્ઠી જીને લાડ જુગ્મનો ધંધો કરવા બરોબર છે, વળી ધર્મના કાર્યમાં એક પડીપણ વિજંબ કરવો ઉચિત નથી. કેમકે ધ્યેયાંસિ ષટ્તુ વિમાનિ શ્રેય કાર્યામાં ધણા વિખો આવે છે. માટે નિર્જગતાને ઊડી દે અને એક મક્કમ વિચાર ઉપર આવી જન્મ અને મરણની શંકાને દાઢ કરનાર ચારિત્ર ધર્મ અંગીકાર કરવા સજ્જ થાઓ.

સુમુદ્દત્તમાં સમહોસ્તવ જીબીધદાસને ભાગવતી પ્રવચ્ચા સમર્પણ કરી, અને તેમનું નામ મુનિશ્રી જીવનવિજયજી રાખી વ્યા. વા. શ્રીમાન્ લખિધવિજયજી મહારાજના શિષ્ય તરીકે જાહેર કર્યા, અતે ગુરુદેવે વ્રત પાલનમાં ધૈર્યતા વધે તેવું સુંદર શિક્ષણ આપ્યું હતું. આવો દીક્ષા પ્રસંગ લાવ્યશાલીને આંગણે થાય છે. ઉમેદાને પણ દીક્ષા પ્રસંગ ઘણા વર્ગો પછી પ્રાપ્ત થયો હતો જેથી તેઓના આનંદનો પાર રહ્યો ન હતો. દીક્ષા નિમિત્તે સાધર્મિક વાત્સલ્ય, પૂજા પ્રભાવના વિગેરે દરવામાં આવ્યા હતા. જો કે પોતાના પિતાની રમ્મ હોવાથી જાણીમાંજ દીક્ષા આપવા માટે હોર્ષ પણ જાતની દરકત ન હતી. પરંતુ તેઓના પિતાશ્રીનું એમ કહેવું હતું કે ભલે હું આગ્રાથી દીક્ષા અપાવું છું. અને અત્રે સ્નેહી વર્ગની બાહુલ્યતાથી એ પ્રસંગ આદરણીય હોર્ષ બહુજ મહોત્સવ પૂર્વક ઉજવી શકાય એવો છે પરંતુ મોહના ઉજાગાને લીધે એ પ્રસંગ હું આંખ સામે જોઈ શકીશ નહિ. માટે બહાર ગામ જઈને દીક્ષા લ્યો, અને વડી દીક્ષા જાણી ગામમાં રાખી મારી યથાશક્તિ દ્રવ્યનો વ્યય કરીશ.

મુરિજના દસ્તે વડી દીક્ષા.

જાણી ગામના સંઘની વિનિતિથી વ્યા. વા. શ્રીમાન્ લખિધવિજયજી મહારાજ સસત્કાર પધાર્યા. જાણી ગામ દીક્ષાના કાર્યમાં હંમેશા દડી બદ્ધ છે. મહાપુરોના સંગથી ચારિત્રની અનુપમતા અને આદરણીયતા માટે તેમને સંપૂર્ણ વિશ્વાસ છે. જાણી ગામમાં અનેક દીક્ષા પ્રદાન થાય છે. અને તેઓ દીક્ષા લેનાર અને દેનારની પ્રતિકુલતાને દૂર કરી અનુકૂળતા દરી આપવા તૈયાર રહે છે. એજ ગામના મુખી પરના પણા શ્રી પુરોએ જુદાવસ્થામાં, મુલાવસ્થામાં અને કેટલાક બાલ્યવસ્થામાં સંવમ સ્વીકાર્યું છે. ખરેખર જાણી ગામ પણ દીક્ષાનું કેન્દ્રસ્થાન મનાય છે તે યોગ્ય છે. નૂતન દીક્ષિત મુનિશ્રી જીવનવિજયજીને વડી દીક્ષા જાણી ગામમાં આપવા માટે ત્યાંના સંઘની, તેમના

પાવગાહનશીલ પ્રવચનો શ્રવણ કરાવ્યા હતા. અને યતા ગદન પ્રશ્નોનો
સ રીતે ઉકેલ કરતા હતા કે એકથી સૌ કોઈ આશ્ચર્યચકિત બનતા.

હસ્તલેખિત પુસ્તકોદ્ધાર.

સરિપુંગવ નિરુપદતામય સ્વજીવન વ્યતીત કરતા હતા, જેમણે
પોતાના જીવનમાં કપડાનો, ગ્રન્થોનો, સ્વશિષ્યોનો કે ભક્તગણોનો મોઢ
રાખ્યો નથી. જ્યાં ધર્મરક્ષણ ચતુર હોય ત્યાં તનમનથી સર્વોગરાગી
બનતા હતા. સરિપુંગવને જણાયું કે પ્રાચીન સમયના લેખિત ગ્રન્થો
જીવંત થાય છે, તેમજ શ્રાવકો તે ગ્રન્થોનું યથોચિતરક્ષણ કરવામાં
પ્રમાદી બન્યા છે. તો તે જીવંત ગ્રન્થોનું સંશોધન કરી, લઘીયાઓ રખાવી,
તર તે ગ્રન્થોને પુનઃ લખાવી જીર્ણોદ્ધાર કરવાની અનિવાર્ય આવશ્યકતા
, અને અમુક ગામમાં યોગ્ય મકાનમાં તેને સુરક્ષિત રાખવામાં આવે,
તેમજ ચતુર્વિધસંધને તે અપૂર્વ ગ્રન્થો અવલોકન કરવાનો લાભ મળે
એવી આકાંક્ષા પ્રગટ થતાં, અનેક સદ્ગૃહસ્થોને ઉપદેશ આપી
દમગે રૂપીયાનું નિર્મમલાવે પુસ્તક લખાવ્યું. તેઓશ્રીનો જ્ઞાનભંડાર
ખંભાતમાં, પાટણમાં, અને જાણી ગામમાં છે.

જાણી ગામના જ્ઞાનમંદિરમાં પુસ્તકો સાચવવાની વ્યવસ્થા આદર-
ણીય છે. તેમજ જ્ઞાનમંદિરનું મકાન પણ વિશાળ છે. આગ લાગવાનો
ભય ન રહે એવી યોગજનાથી બંધાવેલ છે. આવા પ્રકારની જ્ઞાનરક્ષણની
અનુસૂચતા જોઈ જાણી ગામના સંધનો આમદ થતાં પોતાનું કેટલુંક
હસ્તલેખિત પુસ્તક અને જાપેલ પ્રતાપારપુસ્તક જાણીમાં રાખ્યું છે.
જેનો સાધુ-સાખી, જૈન જૈનેતરો પણ લાભ ઉઠાવે છે. તથા વડોદરા
શહેર નજીક દોવાથી મુરોખીઓ તથા અન્ય વિશુધો તેની વિત્રીટ લઈ
સંતોગ જાહેર કરે છે. ખંભાત, પાટણમાં પણ જ્ઞાનરક્ષણની વ્યવસ્થા
સારી છે. પાટણમાં તો દમજાન દાનવીર સંધવી શ્રીમુવ નગીનદાસ
કરમચંદ પુસ્તકો મુવચરિયન રહી રહે એવી અનુસૂચતાચળુ શ્રી કેશર-

पांडशाखादि मुक्तयो.

जलुी गामना यातुर्भास दरभ्यान आमार्य देवशना उपदेशथी
 जवदयानी दीप, धर्मांना दिवसेभां जलर, आनगी नहरे-व्यापारे,
 तिल पीलन यंत्रा, तथा अन्य आरंभ समारंभोना कामो अंध रहे
 जेवा प्रअंध भाटे उपदेश आभ्यो हतो. तथा तपश्चर्या, देव द्रव्यादिनी
 वृद्धि, जलुं पुस्तकोद्धार भाटे सारी भद, विगेर मुक्तयो सारा
 प्रभाजुर्भा यथां हतां.

सरि पुंगवनुं धार्मिक ज्ञानना प्रचार भाटे विशेष लक्ष्य हतुं.
 जेक वषते तेजोश्री व्याख्यापीठ उपर भीराजमान यथा हता, ते
 समये प्रसंगोपात धार्मिक जेजवणीना प्रचार भाटे भोक्षतां जलुव्युं
 हतुं हे—

“तुम लोग व्यवहारिक शिक्षण के लिए जितना प्रयत्न
 करते हो, इतना यह लोग परलोगमें दित करनेवाले धार्मिक
 शिक्षण के लीए क्यों नहीं करते ? ख्याल रखना चाहिए
 कि लौकिक शिक्षण सिरफ देनेमे आवे, और लोकोत्तर शिक्षण
 (Religions Instruction) न दीया जावेतो धर्मकी भावना
 जदामूलसे नष्ट हो जायगी. और भुलना नहीं कि जो बालकोंको
 द्रव्य द्ययकरके, अमी पढ़ा रहे हो वोही बालक बड़े हो कर
 धर्म भावनाके शभावसे फुलाचार, धर्माचार, विवेक और विन-
 यसे भ्रष्ट होकर तुम्हारा और देव गुरु धर्मका सामना करेंगे,
 और धर्मके साधनोंकी धर्मकी उत्तम क्रियायों की जड़ शिक्षणके
 प्रभावसे हांसी करेंगे; और उन क्रियासे वंचित होकर वे लडके
 अमध्य भक्षण आदि पापा चरणमें आसक्त बनकर दुर्गतिमें चले
 जायेंगे, इसलीए तुम्हारे बच्चोंके लिए कुछ न कुछ पाठशाळा
 के लिए प्रबंध करना चाहिए जिससे धर्मका परिगान मिले,
 अच्छे संस्कार लगे, और देवगुरु धर्मपर भदा पढ़तो रहे.”

ઉમેદા ચાતુર્માસ.

ઉમેદા જો કે નાતું ગામડું હતું. પરંતુ જેઓને દુનિયાની પરવા નથી, જેઓને પરોપકારના ખ્યેયને સાચવવાનીજ અલિલાપા છે, જેઓ પરમાર્થમાંજ સ્વાર્થનો સમાવેશ માને છે, જેઓને પ્રતિકૂળતાઓ પણ આત્માને મોક્ષમાર્ગ તરફ લઈ જવાની અનુકૂળતા રૂપ જણાતી હોય તેવા મહાત્માઓને તો ગામ અને શહેર :સમાન છે. વળી ખાસ કરીને અત્રેના ભવ્ય મંદિરમાં ખીરાજમાન પ્રભુ મૂર્તિનાં અલૌકીક દર્શન પણ ચાતુર્માસ કરાવવામાં કરણબૂત હતાં. આચાર્ય દેવેશની આગાધી તેઓશ્રીના વિદ્વાન્ શિષ્ય મુનિરાજ શ્રીમાન્ લખ્ધિ વિજયજી સશિષ્ય શત્રુંજય તીર્થની યાત્રા માટે ગયા હતા. ત્યાંથી ગીરનારજીની યાત્રા કરી રાધનપુર ચાતુર્માસ રહ્યા હતા. ઉમેદામાં આચાર્ય દેવેશ પાસે શ્રીમાન્ હિંમતવિજયજી મહારાજ, શ્રીમાન્ નેમવિજયજી મહારાજ, શ્રીમાન્ ઉત્તમવિજયજી મહારાજ તથા શ્રીમાન્ નરેન્દ્રવિજયજી મહારાજ સેવામાં રહ્યા હતા. અત્રે ઘણીવાર મુનિરાજ શ્રી ઉત્તમવિજયજી વ્યાખ્યાન આપતા હતા અને કોઈ કોઈ વખત પૂ. આચાર્ય દેવેશ પણ દેશના આપતા હતા. ત્યાંના ચાતુર્માસમાં ત્યાંની જનતાએ અનેક પ્રકારના પાપાચાર તથા વ્યસનોનો ત્યાગ કરી પ્રતિગાઓ લીધી હતી. અને દેવદત્ત, સાધારણ દ્રવ્યાદિની આવક પણ ઠીક થઈ હતી. પૂજ્ય આચાર્ય દેવેશના ચાતુર્માસથી ઉમેદાની જૈન જનતામાં અપૂર્વ જગૃતિ આવી હતી.

મકરણ ૧૨ મું.

સન્ત સમાગમ.

નત સંજની દીવ્યપગ આ ત્યજકારમય સંસારમાં જેવું
પ્રભાકાર પ્રાણીઓને અનેક પ્રકારના દુઃખાશિતો કે
કરાવે છે. ધોરમસારરૂપ જટલીમાં ભૂલ્યા પડેલ મનુષ્ય-
માટે એ ભ્રમીયો છે. ભયંકર સ્થાનમાં નિવાસ કરના
જગત જાંતુઓને નિર્ભય સ્થાનમાં પડેલાં કે જે વિરોધી
નિદામાં ધોરનારાઓને ભગ્યત કરવા માટે સન્ત સમાગમ એ જુદા જુદા
કેંદ્રાણમાં જેને સન્ત સમાગમ મળ્યો તેણે સ્વર્ગ અપવર્ગના મુખે
જેનાના દબેલીમાંજ રાખ્યા છે. તો કે અનેક પત રહેલી વિદ્યગ જાણ-
નેસરાયો, પાણીઓના કેદમાં છે. ડરાયો, તરી અને સમુદ્રના તરી ઉપર
જેથી રીનલ વામુયો કુલ જાતમિત્રોને મેવરાયો માત શબ્દિક દાનિ
પ્રાપ થાય છે તે પતુ એ જાણ સમયની દાનિ દોષ દાયે એ
દાનિની પાછળ જાણનીની ડી પેડ ખેડાવેલાં દેવ છે એ
દેવથી દાની મદદાઓ અને તાત્કાલિક દાનિ રહેતાજ નથી. એ
કુલદાની કવિ મન અને પારમદાનિની મનુષ્યમણી જન. રહે છે-
પ્રાસમાં ઝોર મનમાં બધા આંતરા ભણ;
વો હોદા કચન કરે. એ રહે જાણ મમાન.

જાણે-પ્રામદાનિ. જાણે પડે હોવાં પડે. જાણે પડે
પ્રામદાનિ જે હોવાં પડે. જાણે પડે. જાણે પડે. જાણે પડે.
પ્રામદાનિ જે હોવાં પડે. જાણે પડે. જાણે પડે. જાણે પડે.
પ્રામદાનિ જે હોવાં પડે. જાણે પડે. જાણે પડે. જાણે પડે.

રી છે. અપકારના ઉપર ઉપકાર કરનારજ મહાત્મા કહી શકાય છે.
હું છે કે—

उपकारिषु यः साधुः साधुत्वे तस्य को गुणः
अपकारिषु यः साधुः स साधुः सद्भिद्यच्यते ॥ १ ॥

આપણા ચરિત્ર નાયકનો પરિચય પણ અનુપમ શાન્તિના ધામ રૂપ હતો. તેઓશ્રીના સમાગમમાં આવનાર પોતાના જીવનમાં અજબ પલટો (Change) કરીનેજ જતા હતા. એક દિવસે અનુપમ પુણ્ય પ્રકૃતિવાલા આ મહાત્માના સંગમાં ઉમેટા નરેશને આવવાની અને તેઓશ્રીના પુનિત દર્શન કરવાની જિજ્ઞાસા પ્રગટ થઈ.

સૂરિપુંગવ અને ઉમેટા નરેશ.

નરેશ અને ધર્મપ્રેમ એ આશ્ચર્યની વાત છે. કેમકે રાજકીય સંસર્ગ અને વાતાવરણ એવું વિલક્ષણ હોય છે કે ધર્મશબ્દ પણ શ્રવણ કરવાની તક તેઓને લાગ્યેજ મળે છે, જેમના કારભારીયો મંત્રીવર્ગ, મિત્રમંડળ અને સ્વકુટુંબીઓ આદિ ધર્મનિષ્ઠ હોય છે. તેવા નરેશને ધર્મપ્રાપ્તિ સુલભ હોય છે. અને જ્યાં એવા ધર્મિષ્ઠ પુરોહિતો અભાવ હોય છે અને વળી માત્ર પાશ્ચિમાત્ય દેશના જડ વાતાવરણનોજ જ્યાં પવન પુંકાતો હોય છે ત્યાં તો Religion is Humbug ના અપવિત્ર શબ્દો સિવાય બીજું કંઈ કશુંગોચર થતું નથી. ઉમેટા નરેશના રાજ્ય કાર્યમાં ઓસવાલ જેનો કાર્યકર્તા હોય જેઓને આચાર્ય પુંગવની ત્યાગશક્તિ, અપૂર્વ ધર્મદેશના, શાન્તપ્રકૃતિ વિગેરેની ખીલાણ કરાવવાથી આચાર્યશ્રીના શુભોદયી આકર્ષિત થઈ તે મહાપુરુષના દર્શનની અને ધર્મશ્રવણ કરવાની અપૂર્વ ઉત્કંઠા જાગૃત થઈ. આચાર્ય મહારાજ પાસે શ્રાવકોએ આવી વિરુપ્તિ કરી અને તેને સદર્પે સ્વીકારી મુકરર સમયે આચાર્ય દેવેશ ત્યાંના આગેવાન શ્રાવકો સાથે ઉમેટા નરેશના મુકામે પધાર્યા. નરેશ પણ તેઓશ્રીનો યોગ્ય સત્કાર કર્યો. અને ભક્તિ પૂર્વક નમસ્કાર કર્યો. આ-

ત્યાગ કરવો નથી, ને ધર્મને આરોધવો નથી, પછી સુખની ઝંખના કરવી એ તો આંગણામાં બાવળ વાવી ફેરી ખાવાની ઇચ્છા કરવા જેવું છે. સુખની ઇચ્છાવાળાએ તો જરૂર પાપનો ત્યાગ કરવોજ પડશે. કહ્યું છે કે—

સુखाय सर्व जन्तुनां प्रायः सर्वं प्रवृत्तयः ।

न धर्मेण विना सौख्यं, धर्मश्चारंभ वर्जनात् ॥ ૧ ॥

સર્વ પ્રાણીઓની પ્રવૃત્તિ પ્રાયે કરીને સુખને માટેજ હોય છે. અને તે સુખ ધર્મ વિના મળી શકતું નથી. અને ધર્મ પાપારંભના ત્યાગથી ધર્મ શકે છે. બલે પરભવમાં ઉપાર્જિત કરેલા પુણ્યને લીધે આ ભવમાં વાડી, લાડી, ગાડી, પ્રાણ્ય સામ્રાણ્ય આદિ વૈભવો મળે પરંતુ આ ભવમાં એક પણ સુકૃત્ય ન કરતા આખી જીંદગાની દિસો, જુક, ચોરી, જારી અને મોઢ મૂર્ખામાં વ્યતીત કરવામાં આવે તો તેવી વ્યક્તિને આવતાં ભવમાં રહેવાને ઝુંપડું, બીખ માગવાને રામપાત્ર, ખાવાને રોટલો અને સુવાને ઓટલો પણ પાપના પોટલાના પ્રભાવે મળવો અત્યંત મુશ્કેલ ધર્મ પડે છે. પરંતુ જેઓએ દયા, સત્ય, અયૌષ્ય, બ્રહ્મચર્ય, ન્યાય, નીતિ, પરાપકાર આદિ ધર્મ કાર્યો કરી ધર્મભાગ્ય સ્વીકાર્યું છે તેવાઓને પરભવમાં દુઃખ રહેતું નથી અને ચિન્તવદાની સાથેજ ઇષ્ટસિદ્ધિની પ્રાપ્તિ થાય છે. અત્યંત દૂર જે મોક્ષ સ્થાન પણ તે લાગ્યશાલી મેળવી શકે છે.

મોક્ષ કપારે.

तैलक्षणाद् यथादीपो, निर्वाणमधिगच्छति ।

धर्मक्षयात्तथा जन्तुः शरीरं नाधिगच्छति ॥ ૧ ॥

તેજ નાશ થવાથી જેમ દીપક જુગાય છે તેમ કર્મના નાશ થવાથી જીવ પુનઃ શરીરને પારણ કરતો નથી અર્થાત્-કર્મ રહિત આત્મા મોક્ષ સ્થાનને પ્રાપ્ત કરે છે કે ન્યાં ગયા પછી જન્મ, મરણ, રોગ, શેક દુષ્ટા, તૃષ્ણા આદિ, વ્યાધિ અને ઉપાધિ આદિનો રમણ કપાયે

વિહાર.

આ પ્રમાણે નિર્વિદ્યે અનેક શુભ કાર્યોની સાથે ઉમેટાનું ચાતુર્માસ પૂર્ણ કરી ધર્મભૂતિ આચાર્ય દેવે સ્વશિષ્ય પરિવાર સહ વિહાર કર્યો. અનેક ગામડાઓમાં વિચરી ત્યાંની જૈન જૈનેતર પ્રજાના અપૂર્વ ધર્મ દેશનાના પ્રવાહથી કર્મમલને પ્રક્ષાલન કરતા અનેક ઉપકારો કરી રજા હતા. વાણીનો વેગ પાણી કરતા અધિક હોય છે. પાણીનો પ્રવાહ હજારોને તાણી જઈ પ્રાણ અને વૈલવનો વિનાશ કરી ભર દરીયાની સપાટીમાં ફેંકી દે છે. જ્યારે મહાત્માની વૈરાગ્ય વાહિની ધર્મવાણીનો પ્રવાહ હજારોને જેથી નવા નવા ધર્મ તત્વોનો અનુભવ કરાવી ભાવ પ્રાણને અર્પી સ્વર્ગ અને અપવર્ગ જેવા સુંદર સ્થાનને પ્રાપ્ત કરાવે છે.

ગાયકવાડ નરેશની દર્શનાત્મકતા.

એકવાર કરેલ સુંદર ભોજન પુનઃ પુનઃ સ્મરણપથમાં આવે છે. અને તેને ભોજવવાની પુનઃ જગાસા પણ જન્યત થાય છે. તેમ મહાપુરુષોનો એક દાણ માત્ર પણ થયેલ સંગ અને તેનાથી પ્રાપ્ત થયેલ ઉદાર ગાનામૃતનો પણ સ્વાદ ચિર સ્મરણીય રહી જાય છે અને તેની પણ પુનઃ જગાસા પ્રગટ થાય તે પણ સ્વભાવિક છે. જો કે સાચા મહાત્મા પાસે ઠાઈ પણ જાતનો ઇહલૌકિક સ્વાર્થ સાધવાનો હોતો નથી. તેમની પાસે અર્થલાભ નહિ પરંતુ માત્ર ધર્મલાભનો અપૂર્વ આશિર્વાદ હોય છે. છતાં પણ પરલોકની સાધનામાંજ પોતાનું શ્રેય સમજનારા માની પુરો તો ત્યાગી મહાત્માઓના શુભથી આકૃષ્ટ થઈ તેમની પાછળજ મુગ્ધ બને છે. અને એવા નિરપદી નિસ્વાર્થી અને ત્યાગ પરાયણ મહાત્માના સંગથી આત્મ અનુભવ, દિતાદિત, પેપા પેપ, ભક્ષાભક્ષ્ય આદિની પીડાણ થાય છે. જનનમાં બધું મુક્ત છે પરંતુ મહાત્માની સોજત બદ્ધ દુર્લભ હોય છે. કશું છે કે—
રાજનપિ રાજન સંગતિરેફા મયતિ અપાળય તરણે નૌકા.

યંદ્રેવે જનતાની મોટી મેદિની સમક્ષ વ્યાખ્યાન પીઠ ઉપર અલંકૃત થઈ મંગલાચરણ કરી ધર્મોન્નતિથી ચતા કાયદા વિગેરે વિષયો ઉપર સુમધુર પ્રવચન આપ્યું હતું. જે સંલિખા સૌ કોઈ સંતુષ્ટ થયા હતા.

અન્નેડ મહાત્મા.

જગતમાં ધણા મહાત્માઓ હોય છે પણ નિઃસ્પૃહ ચૂડામણી આ મહાત્મા કોઈ અનેસજ હતા. જેમનામાં ત્યાગ પ્રભાવની ધગશ, નિડ-રતા, શાન, દર્શન અને ચારિત્રની અભિવૃદ્ધિ, અભિરૂચી તેમજ સમ્યક્ત્વની દૃઢતા આદિગુણો અગ્રભાગ લજવતા હતા, જ્યાં જ્યાં ચાતુર્માસ રહેતા જ્યાં શેષ કાળમાં પીચરતા હતા ત્યાં ત્યાં સર્વે તેઓ ધીના પૂનિત નામને સ્મરણ કરે છે.

નરેશ આદિ અમલદાર વર્ગ સેવક ભાવે સન્મુખ બિરાજ્યો. આ દ્રશ્ય આકર્ષક હતું.

ધર્મ ધ્વનિ:—

સરિ સુગમણીએ ગંભીર ધ્વનિથી મંગલાચરણ કર્યા બાદ યથોચિત ઉપદેશનો પ્રારંભ કરતાં અને ધર્મની વિશિષ્ટતા જણાવતા જણાવ્યું કે:—

ધર્માદ્યનં દુઃખ ક્ષયશ્ચ્છેયઃ

ધર્મેણ રાજ્યં સુકુલોદ્ભવઃ સ્યાત્

ધર્મસ્ય સેવા સફલા સદૈવ

ધર્મે પ્રયત્નો મનુજૈર્વિધેયઃ

જગતમાં સુખનું પૂર્ણ સાધન જે કોઈ હોય તો તે ધર્મરાધન છે, જે ધર્મથી ધન, દુઃખનો નાશ, પ્રાણ્ય-સામ્રાણ્ય સુકુલમાં જન્મ વિગેરે સુલભતાથી સાંપડે છે. ધર્મની સેવા-આરાધના સદૈવ ફલપ્રદ હોય છે. મારે ધર્મમાં વિચક્ષણુ માનવોએ પ્રયત્ન કરવો જોઈએ એ માનવ જન્મની સાર્યકતા છે. જગતના પ્રત્યેક જીવોની કેવલ સુખનીજ કામના હોય છે. પરંતુ સુખનો ઉપાય હાથમાં આવવો જોઈતો કઠીન છે તેટલોજ ઉપલબ્ધ થયા પછી આરાધી સફલ કરવો કઠીન છે, ધર્મથી ધનાદિ સર્વ વસ્તુ સાંપડે છે, ને પરંપરાએ અપવર્ગ-મોક્ષ મેળવી શકાય છે. ધર્મ આરાધવાની વિશેષ તત્પરતા ત્યારેજ બને છે કે જ્યારે જગતના જડ પદાર્થોની વિનશ્વરતાનું જ્ઞાન થાય છે. જે જે ઉત્પત્તિમત્ છે તે તે નશ્વર છે. જગતના જડ પદાર્થોના સંગ ક્ષણિક છે, તત્કાલ્ય સુખપણુ અદ્ય છે અને તેના પરિણામોમાં ઉત્પન્ન થયેલ દુઃખતાઓ વિપાકો ભોગવવા પણા કઠીન છે ધર્મીયાર્યો દેહે છે કે:—

શરીરં યૌવનં લક્ષ્મીઃ સ્વામ્યં મિત્રાણિ વાંધવાઃ

સર્વમપ્યનિલોદ્ભુત પતાકાંચલચંચલં.

અનેક આરંભ સમારંભોથી—વ્યામોહથી પુટ કરેલ શરીર અને પ્રકારની ઉન્મતાથી—ભોગ વિલાસોથી ભસ્ત અનેક યુવાસ્થા, સ્વર્થે રેનેદી મિત્રોનું મંડલ બંધુઓ વિગેરે ધ્વજના છેડાની જેમ અનિત્ય છે. અંચલ છે, હંગનાર છે—હજો આપનાર છે. ભવ્ય આત્માઓ સમસ્ત પદાર્થોની સહાયતા પ્રતિશ્લુ અનિત્યતાનો ખ્યાલ લાવે તો તાર સામ્યત આનંદને આપનાર કર્મપ્રતિ વલણ થાય, કર્મ અને આત્મા એ બેના સંબંધની પિંજણ થાય અને આત્મામાં કર્મથી આત્માનિ થયેલી અપૂર્વ શક્તિઓ પ્રગટાવવાનું પરિણામ થાય, આત્મા શક્તિ સાધનથી કર્મો ઉપાળન કરે છે અને તેના પરિણામોને ભવન્તર શરીરાન્તર દ્વારા આત્માજ ભોગવે છે. કર્મને કરવામાં અને કરવામાં એક આત્માજ કારણ બૂત છે આત્મા ને પોતાની શક્તિઓ ફેરવે તો પરમાત્મા દૃષ્ય બની શકે છે જન્મતની તમ જન્મલયથી વિમુખ બને છે. અને પરમાનંદનો અનુભવ કરે છે:—

यः कर्ता कर्मप्रेदानाम् भोक्ता कर्मफलस्य च
संसर्गा परिनिर्वाता स सात्मानान्यलक्षणः

કર્મનો કર્તા કર્મો ભોક્તા મમારમાં ભટકનાર તથા મોડા પામદાર એજ આત્માનું લાણ છે અન્ય તો નિમિત્ત માત્ર છે. કર્મને ભોગવનાર મિત્રાવ દેવેન્દ્રો પણ મુલો નથી, તે મામાન્ય નરોની તો વનજી, કર્મ મનઃ આગમ મદા આત્માન્યને પાછળ કરનાર મારનિને પણ શક્તિ દાતા નથી

કર્મ કળ.

કોઈ પડે છે, ઉત્તર લેવો; અન્યત્ર જાય છે પૂર્વ લેવો; ૧૮ તરે અને છે પશ્ચિમ; કામ્ય છે લેવો. કામ્ય જાય છે તેમ જ આત્માને અટકાવે અને નિર્લસ થાય છે કોઈ જાણે નથી. ૧૯ પાછો ફરે અને નરદત્ત જાણે છે કે ૨૦ પાછો ફરે અને ૨૧ છે ને નિર્લસ છે.

૫૨ લવઃ—

પૂર્વકૃત કર્મ આત્મા ભોગવે છે કોઈ પણ સંયોગોમાં કરેલ કર્મો ભોગવ્યા સિવાય મુક્ત ચલાવું નથી. આ લવમાં કે પરલવમાં શુભ કે બહેર આચરેલા પાપાચરણો દુઃખના હેતુ છે ત્યારે ત્યારે મન ઉન્માર્ગમાં ભ્રેષ્ઠ છે ત્યારે ત્યારે છદ્ધિયો પણ પરવશ બને છે. અને આત્માનું વાસ્તવિક સ્વરૂપ જૂલી જવાય છે. કરેલા કર્મો ભોગવ્યા સિવાય દેવેન્દ્રનો પણ છુટકો નથી. સામાન્ય નરોની વાતજ શી? કર્મ સત્તા આગળ રાજ સત્તા પણ ચાલતી નથી અનિચ્છાએ પટખંડ વિગ્નેતા ચક્રવર્તિઓને પણ મરણને શરણ થવું પડે છે. અને નરકના ઘોર દુઃખોને નિઃશરણ પણે પરવશ થઈ સહવા પડે છે. રાત્ર્ય મલ-થી કે વૈભવો મલવાથી, સન્માન મલવાથી કે માન ઈજ્જત વધવાથી રણોકમાં જ્ય થતો નથી કિન્તુ ધર્મના સેવનથીજ જ્ય મળે છે. ભૂં સિવાય સુખ નથી, કારણ કે પાપથી દુઃખ અને ધર્મથી સુખ એ નેયમ સર્વને માટે એક સરખોજ ચાલે છે.

દયાનાં ઝરણાં:—

દુનિયાના સમસ્ત ધર્મોમાં અહિંસા, સત્ય, અયૌય, બ્રહ્મચર્ય તથા નિર્મમ લાવ પ્રાણ તરીકે મનાય છે. કોઈપણ જીવને નમારવો આત્માના સમાન સર્વ જીવોને ગણવા એવાં બોધક વાક્યો અહિંસા ધર્મ પ્રચારક શાસ્ત્રોમાં મુખ્યપદ છે. મા દિશ્વાત્ સર્વામૃતાનિ આ વેદ વામ્યનું તાત્પર્ય એ છે કે કોઈપણ જીવની ક્રીડીથી લઈને કુંજર સુધી હૃદયની લાગણી ન દુભાવવી એનું નામજ અહિંસા છે. મનુષ્યોને બચાવવા અને નિર્દોષ પણ પંખીઓને મારવા એ દયાની પંક્તિમાં સમાવેશ થતો નથી. કેટલાકો કહે છે કે અમે હાથે દિંમ્બા ન કરીએ પરંતુ તૈયાર થયેલી વસ્તુ પદાર્થ લેવામાં શું વાધો? તેમને મનુસ્મૃતિ-નું સ્મરણ કરવું:—

ભાની જેમ સર્વ પ્રાણીઓને જે જુએ છે તેજ ખરેખરો દેખનારો છે. ખીખના લલામાં પોતાનું તન, મન અને ધન સમર્પણ કરે છે એજ ધર્મદષ્ટિએ વિલુપ્ત મનાય છે. હું જેવો સુખનો આકાંક્ષી છું તેવુંજ જગત પણ સુખનીજ કામનાવાળું છે એવો વિચાર પોતાના હૃદયમાં દદમૂલ થઈ જાય તો કોઈ પણ જીવની હિંસા કરવી, અસત્ય બોલવું વિગેરે પાપાચરણોનો પ્રસંગ ન આવે.

ઉપસંહાર:—

ધર્મોના સુમધુર ફળોનો આસ્વાદ જેઓને મળ્યો છે તેઓ જગતની વ્યર્થ ચિન્તામાં, મોજશોખોમાં જન્મ ન શુભાવતાં પ્રભુલકિતમાં દયા પાલનમાં અને અમૃતસમાન ધર્મગોષ્ઠીમાં સ્વસમય વ્યતિત કરે છે. તમારે એકાન્તમાં બેસી જરૂર હૃદયમાં વિચાર કરવો જોઈએ કે હું રાજા અને ખીખ પ્રભુ કેમ? હું હુકમ ફરમાવનાર અને હજારો સેવક ભાવે મારી આરાધને માનનાર કેમ? હું રાજ મહેલમાં બસી આનંદ કરું છું અને મારી દેટલીક કંગાલ પ્રજાને રહેવાને ઝુંપડું પણ નથી. હું હસ્તીપર આરૂઢ થઈ આખાય શહેરમાં મહાલું છું અને મારાજ આશ્રિતોને આરોહણ થવા માટે યોગ્ય અશ્વોનો પણ અભાવ એનું કારણ શું?

આ બધીય વિચિત્રતાનો વિચાર કરતાં જરૂર હૃદયમાં નિર્ણય થશે કે, જરૂર પરભવથી કોઈ અજ્ઞાન અને મદદગાર વસ્તુ મારી પાસે આવેલી છે, કે જે દરેક અનુકૂળતાઓમાં હેતુ ભૂત છે, જેના પ્રભાવે ઉત્તમ જાતિ, ઉત્તમ કુલ, માતખરતા હજારોની સલામો વિગેરે અનુભવાય છે, ખરેખર જો તે કોઈ પણ વસ્તુ હોય તો તે પુણ્ય બળજ છે અને તે પૂર્વ ભવમાં ઉપાર્જન કરેલું છે, તે અને ભોગવાય છે, તો તે પુણ્યને પુનઃ ઉપાર્જન કરવા પ્રમાદ કેમ? જગતના પદાર્થો અને તેનાથી થતા સંપર્કો વ્યામોહો, વિલાસો, અને લીલાઓ આત્માને અપઃ પતન કરનાર છે, "સર્વજન કરતાં તેજ

[illegible]

દેશના શ્રવણ કરીને નરેશના મનમાં ઉંડી અસર થઈ અને તે અસરના પરિણામ રૂપ પ્રવચન બાદ કહેવા લાગ્યા કે ખરેખર આ પૃથ્વી તલમાં પરાપકારી કોઈ પણ જો મહા પુરુષ હોય તો આપનેજ હું માનું છું મને ઘણા સાધુ સન્તોનો પરિચય થયો છે અને થાય છે. પરંતુ આપ-શ્રીના જેવા નિઃસ્વાર્થી સ્પષ્ટ કહેવાવાળા અઘાપિ કોઈ પણ મહાત્માનો પરિચય થયો ન હતો. આપ ભારી નમ્ર વિનંતી માની અને અહીંઆ પધારી પુનઃ પુનઃ આપશ્રીના પવિત્ર દર્શનનો તેમજ ધર્મોપદેશનો લાભ આપશો. એવી ભારી નમ્ર પાર્થના છે. આપે જે ઉપદેશ આપ્યો છે અને જે આચરવાનું કહ્યું છે તેમજ જે પાપાચરણો મુકવાનાં કહ્યાં છે તેને આચરવા અને મુકવા જરૂર હું બનતો પ્રયત્ન કરીશ.

આ પ્રમાણે હૃદયંગમ નરેશને ઉપદેસ આપી ગુરુદેવ શ્રાવકોની સાથે ઉપાશ્રયમાં પધાર્યા. વડોદરામાં કેટલાક દિવસ રોકાયા અને ધર્મોપદેશ આપી ત્યાંની જૈન જનતાને ધર્મ જાગૃતિમય બનાવી. અત્રે રોકવા માટે ગ્રંથનો અત્યંત આગ્રહ હતો પરંતુ જાણી ગામના અગ્ર-ગણ્ય શ્રાવકો ચરિત્ર વિભુની પાસે વિમ્બિ મિત્ર માટે વડોદરા શહેરમાં આવ્યા અને જાણી ગામ પધારવા અત્યંત આગ્રહ ભરી વિમ્બિ કરી મહારાજશ્રીએ પધારવા સ્વીકાર્યું.

અત્યંત વિચિત્ર કરી પૂજ્ય ગુરુદેવે પણ પોતાની વૃદ્ધાવસ્થા તેમજ વિશેષ લાલાનું લાલ જાણી સં. ૧૯૮૦ નું ચાતુર્માસ ત્યાં રહેવા સ્વીકાર્યું.

ત્યાર પછી ચોમાસા પહેલાં ચરિત્ર નાયકના વિદ્વાન શિષ્ય વ્યાખ્યાન વાચરૂપિત શ્રીમાન્ લઙ્ગિધવિજયજી મહારાજ ગુરુ મહારાજની આજ્ઞાથી ઉમેટાના ચાતુર્માસ પહેલાં શ્રી શત્રુંજય ગિરિરાજની તથા ગિરનારજી આદિ તીર્થોની યાગાર્થે ગયા હતા. તેઓ રાધનપુર શહેરમાં ચાતુર્માસ કરી અનેક જનતાની ધર્મ પ્રવૃત્તિમાં ત્યાંની જનતાને જાગૃત કરી ગુરુદેવની સેવા માટે જાણી મુકામે આવી મળ્યા. પૂજ્ય ગુરુદેવેશના દર્શન કરી હર્ષિત થયા તેમજ તેઓશ્રીની સેવામાં તત્પર બન્યા. તે સમયે વ્યાખ્યાન વાચરૂપિત શ્રીમાન્ લઙ્ગિધવિજયજી મહારાજની પાસે શ્રીમાન્ લક્ષ્મણવિજયજી તથા ભુવનવિજયજી તથા જયંતવિજયજી વિગેરે મુનિવરો વિદ્યમાન હતા. અમદાવાદથી આચાર્યદેવેશ વૃદ્ધ હોવાનારણે તેઓશ્રીની સેવાર્થે અને તેઓશ્રીના ભવ્ય દર્શનની ઉત્સુકતાથી હોપાખ્યાય શ્રીમદ્ વીરવિજયજી મહારાજના વિનયી શિષ્યરત્ન અગમ તત્વાવલોકી પન્નાસજી શ્રીમાન્ દાનવિજયજી મહારાજ સંશિષ્ય જાણી મુકામે પધાર્યા. જેઓ ધણા રાષ્ટ્રમે શાન્તમુદ્રાભિરામ આચાર્યદેવેશના દર્શન કરતાં રોમાંચિત થયા હતા.

પ્રવચન પ્રસાર:—

વ્યાખ્યાન વાચરૂપિત શ્રીમાન્ લઙ્ગિધવિજયજી મહારાજ ગુરુદેવ આજ્ઞાથી અને સંધના આગ્રહથી સૈદ્ધાન્તિક મુક્તિઓથી ભરપૂર મનામૃતનું પાન કરાવતા હતા.

આખ્યાય ગામના આવોકોની મોટી મેદની તે દેશનામૃતનું કરવા નિશ્ચિત સમયે એકત્રિત થતી હતી, ત્યાંની જનતામાંથી દ્રવ્ય યોગ્ય થતા ગદ્ગદ પ્રશ્નોનો એવો મુંઝવે અને અરસરીતિએ ઉકેલવામાં આવતો, કે જે સાંભળી ત્યાંના શ્રોતૃશ્રદ્ધ હર્ષસાગરમાં મહા પ્રભાવના આદિ શાસનોન્નતિ સારા પ્રભાવમાં થતી હતી. વૃદ્ધ

ગીતલ છાયામાં દુઃસાધ્ય ધર્મેને પણ સુલભતાથી આરાધિ શકતા હતા બહાર ગામના અને આ ગામના મળી લગભગ ૨૫૦-૩૦૦ સ્ત્રી પુરુષોએ આ ઉત્તરપત્ની આરાધનમાં પ્રવેશ કર્યો હતો. સર્વેની સુક્રિયાઓ વિવિધ ચાલતી. એ અપૂર્વ ઉપધાન તપની આરાધનામાં કોઈપણ વ્યક્તિને જરાય પણ વિધ્નનો સ્પર્શ થયો ન હતો, ઉપધાન તપ પૂર્ણ થતાં સુમુહર્તમાં માલારોપણનો સમય નજીક આવ્યો એટલે ત્યાંના સંઘ તરફથી એ મહા મહોત્સવની તૈયારીઓ ચાલી.

આચાર્ય પદાવલોકન:—

અત્રેના ચાતુર્માસમાં દ્રવ્યાનુયોગને. સૂક્ષ્મ વિષય વ્યાખ્યાનોમાં બહુજ ચર્ચાતો હતો તેમજ અનેક જાતની અપ્રતિમ શુદ્ધિમતાની તેમજ સૈદ્ધાન્તિક રસાસ્વાદિની પ્રૌઢ દેશના દ્વારાએ સૌ કોઈ સંતોષ-કારક સમાધાન મેળવી હર્ષિત થતા હતા, હાણીનો શ્રોતૃત્વ જાણકાર તરીકે વખણાય છે તેમાં કેટલાક શ્રાવકો જૈન પ્રકરણો વ્યાકરણ-કુંડો ન્યાય વિગેરેના અભ્યાસકો પણ છે એટલે ગહન પ્રશ્નને પણ સહેલાઈથી સમજી જતા, શ્રીમાન્ વ્યાખ્યાન વાચરપતિ લખ્ખિ વિન્યજી મહારાજ શ્રી ભગવતીજીસૂત્રના યોગોદ્વહન સવિધિ શ્રીમાન્ પંન્યાસજી દાનવિ-જયજી મહારાજની પાસે કરી રહ્યા હતા, જેઓને માલારોપણના મહોત્સવના મુહૂર્તમાંજ પંન્યાસપદ અર્પણનો નિર્ણય થયો હતો પરમ પ્રભાવક આચાર્યદેવેશને દિન પ્રતિદિન જુદાવસ્થા જવાતી હતી, તેમજ પોતાના વિદ્વાન શિષ્ય સ્વપાટને શાલાવે તેવા યોગ્ય વિષમાન હતા. યોગ્ય શિષ્યને યોગ્ય પદથી વિભૂષિત કરવા તે ઉદાર અને અરિષ્ટ ગુણનિધાન ગુરુવર્યોનું કર્તવ્ય છે. અને યોગ્ય શિષ્ય વિષમાન હોય તેને મહાન્ આચાર્યો પોતાની અવસ્થા થતાં સ્વપદ પરંપરામાં સ્થાપિત કરે એ પરંપરાજન નિયમ છે. એ અરસામાં પંન્યાસજી શ્રી દાન વિન્યજી મહારાજને તથા વ્યા. વાચરપતિ શ્રીમાન્ વિન્યલખ્ખિ વિન્યજીને આચાર્ય દેવેશે અંબીરનાથી જાણાન્યુ' કે દિન પ્રતિદિન મારી જુદાવ-

ધીરજ અવામાં દુઃખ છે
 હતા જહાજ રત્નને એક
 પુરોએ આ દેશને મુજબ
 કુશિએ રિંગે એક
 કોકપુ એકે રત્નને એક
 તપ રૂં રત્નને એક
 તપ રૂં રત્નને એક
 આરતી રૂં

ધીરે અને પ્રભાવ
 શ્રી દાનવિજયજી
 ત્યજ મહારાજનો
 ના પદાર્પણે જગ
 હોવા છતાં તથા
 તે પોતાની તે પદા-
 નાક સહેરોના આગે-
 પદ અંગીકાર કરવા
 એ તે વિગયમાં ગર્વા-

સ્થા આવતી જતી હોવાથી પદવીપ્રદાનનું કાર્ય ઉતાવળથી તર
લાવના હોય કે ન હોય તો પણ હું કરવા ઇચ્છું છું. જન્મે મહાત્મા
ઓએ શ્રવણ કરતાં હાથજોડીને જથ્થાનું કે આપત્રી ને મહા
પદનું જોખમ અમેને આપવા ઇચ્છો છો તે માટે અમે પૂર્ણ સંજ્ઞા
રાકશું કે કેમ? તે વિચારણીય છે. "હીરા મુખસે નવ કડે લખ
હમારા મોલ." ખરેખર જન્મે મહાત્માઓ પૂર્ણ રીત્યા આશ્ચર્ય-
પદને સંશોભિત કરી શકે તેવા હોવા છતાં પોતે તે વસ્તુ માટે પે.ત.દી
અયોગ્યતાજ જાહેર કરે છે.

गुणाः सर्वत्र पूज्यन्ते आद्योपैः किं प्रयोजनं ।

विक्रियन्ते न घष्ठाभिः गावः क्षीरविचर्जिताः ॥

જેઓ ગુણ ગરિષ્ઠ છે જેઓ પરોપકારમાં પરાયણ છે અને
ચાસનના અને ધર્મના દળરો કાર્યો, પ્રતિષ્ઠાનાઓને વિપુલ સં
ઓ માની કરવા મમયં છે તેઓને પદવી મળે તો શું? ન મળે
શું? મહા પુરોહિતે સ્વમાન ઔગવની આકાશા દોતીજ નથી. ૫૨
સુધર્મો કરવાની તેઓના હૃદયમાં તીવ્ર લાગણી હોય છે. સુધર્મને
ઉપાધિઓ વિના પણ મનમાન ગૌરવ, પૂજન કામિયાબિયેરમાં અપૂર્ણ
દોતીજ નથી જેઓના રાજ્યમાં સુધર્મને જા કાર હોય છે. તેઓને
આરોપ કે આડંબારના આશ્ચર્યના નાશ ન થાય અને મહાત્માને
આશ્ચર્ય ૫૨ આરોપ કરી ન શકે. ૫૨ આરોપી મોટા કરવા જેવું
હું કુપ ગદિત નથી અને મહાત્માને પદવી મળે તો શું
રમા ઉપાધિઓ વિના પણ મનમાન ગૌરવ, પૂજન કામિયાબિયેરમાં અપૂર્ણ
દોતીજ નથી જેઓના રાજ્યમાં સુધર્મને જા કાર હોય છે. તેઓને
આરોપ કે આડંબારના આશ્ચર્યના નાશ ન થાય અને મહાત્માને
આશ્ચર્ય ૫૨ આરોપ કરી ન શકે. ૫૨ આરોપી મોટા કરવા જેવું
હું કુપ ગદિત નથી અને મહાત્માને પદવી મળે તો શું

वर्ति दधर्मादिति

જાહેર કરે છે. તેમ ગુણવાનોના ગુણો ઉપકારીના ઉપકારો અને પ્રભાવ સંપન્નોના પ્રભાવ ગુમ રહેતોજ નથી. પંચાસજી. શ્રી દાનવિજયજી મહારાજ તથા વ્યાખ્યાન વાયરુપતિ શ્રી લખિધવિજયજી મહારાજનો પ્રભાવ, તેમજ કરેલ ધર્મ સેવા અને વિદ્યા વિના પદાર્પણે જગ જાહેરજ હતી. આચાર્ય દેવશે તેઓની ઇચ્છા નહિ હોવા છતાં તથા તે મહાન પદને માટે નિસ્પૃહતા દર્શાવ્યા છતાં, પોતે પોતાની તે પદાર્પણ કરવાની ઉગ્રભાવના પ્રદર્શિત કરી તેમજ કેટલાક શહેરોના આગેવાન શ્રાવકોએ પણ તે બંને મહાત્માઓને તે પદ અંગીકાર કરવા આગ્રહ કર્યો જેથી બંને મહાત્માઓને અનિચ્છાએ તે વિષયમાં ગુચ્છાથી અને સંધાગ્રહથી સંમત રહેવું પડ્યું.

પદમહત્તા:—

આચાર્યપદ પણ જૈન શાસનમાં મહત્તાનો વિષય ગણાય છે. આચાર્ય એટલે એક જૈન શાસનના સંચાલક કટોકટીના પ્રસંગે પણ જૈન શાસનને અખાદિત રાખવામાં કટી બદ્ધ રહેનાર, દેવગુરુ અને ધર્મ પર આવતા આક્રમણોને અટકાવવા અપ્રમત્ત, એવી મહાન જોષમ વાલી આચાર્ય પદવી મનાય છે. જેઓને આચાર્યપદ અર્પણ કરવામાં આવે છે, તેઓની તે વિષયની મોટી જવાબદારી રહેલી હોય છે. સુખટ પદવીમાં અને રાજપદવીમાં જેટલો ફેરફાર છે તેટલોજ નહિ કિન્તુ તેથી અધિક આચાર્યપદમાં અને મુનિપદમાં શાસનની જવાબદારીનો ફરક છે સુખટ હારે શા જીતે તેમાં ત્ય અને વિજય રાજનો મનાય છે. પરંતુ રાજ હારે તો શું થાય? ત્યારે ત્યારે ધર્મનો હાસ થનો હોય, ત્યારે ત્યારે ઉન્માર્ગ જલિગત થનો હોય, ત્યારે ત્યારે પાપડીઓ પોતાની નિરંકુશ જગથી ભદ્રિક આત્માઓને ફસાવના હોય, ત્યારે ત્યારે શાસનની સેવા માટે ધર્મના ઉદ્યોત માટે આચાર્ય વધેતે ભગીરથ પ્રયત્ન કરેલાજ પડે છે. પતિન થનાને ઉદ્ધરવા, અને પ્રવજ્જનને ઉન્નત બનાવવા જેઓનું મહાન દીર્ઘ લક્ષ હોય છે.

ને જૈન-જૈનેતરોના મુખ ઉપર હાંની ઉમિંઓ ઉછળતી હતી. આ પ્રભાણે સામનની પ્રભાવના ફેલાવતો મોટો વરઘોડો લગભગ માઈલની લંબાઈમાં એ કલાક સુધી રૂંધો હતો. અને લવ્ય ઉપાત્રય પાસે ઉતરતાં વિશાલ જનસમૂહમાં દહાણી વહેંચવામાં આવી હતી કે જે લઈ જતો સહર્ષ વિખરાયા હતા. પદવીના આગલા દિવસે આચાર્યપદ તથા માહારોપણ નિમિત્તે વરઘોડાનો અપૂર્વ દેખાવ જોઈ લોકોના હૃદયનો પાર નહોતો રહ્યો.

આચાર્યપદ અર્પણ:—

વિશાલ અને લવ્ય તૈયાર કરેલા મંડપમાં ઉત્તરદિશા તરફ મુખ કરી જ્યનાદની સાથે એક પાટપર ચારિત્રનાયકજી બિરાજમાન થતાં હજારો માનવોનો સાગરતેજલવ્ય મંડપમાં ઉભરાયો, સાધુવૃન્દ પાટપર તથા સાધુ-વીરુન્દ બાણુ પર સ્વઆસનપર અલંકૃત યયો તે પહેલાં સિદ્ધાન્ત રહસ્યવેદી પન્થાસજી શ્રી દાનવિજયજી મહારાજે પ્રાતઃકાલના પ્રથમ મુહૂર્તમાં વ્યાખ્યાન વાચસ્પતિ શ્રીમાન લબ્ધિવિજયજી મહારાજને સહર્ષ સ્વકરકમલથી જ્યનાદની સાથે શ્રી ગણિપદ તથા પન્થાસપદ અર્પણ કર્યું હતું. ત્યારબાદ બીજા મુહૂર્તમાં સંવત ૧૯૮૧ ના માગશર શુદ્ધ પાંચમને દિવસે સિદ્ધાન્ત રહસ્યવેદી પન્થાસજી શ્રીમદ્ દાનવિજયજી મહારાજ ગણિવરને તથા વ્યાખ્યાન વાચસ્પતિ પન્થાસજી શ્રીમાન લબ્ધિવિજયજી મહારાજ ગણિવરને ચરિત્રનેતાએ રોમાંચિત થઈ, સુવિધિ આચાર્ય-પદનો તેઓશ્રીના મસ્તકપર વાસક્ષેપ કરી, સુરિમંત્ર શ્રવણ કરાવવા પૂર્વક આચાર્યપદ અર્પણ કર્યું. જાણે જૈનસામનનો વારસોજ સુપ્રત કરતા ન હોય તેમ આચાર્યદેવેશ આનંદિત થયા, તે સમયે તત્તસ્ય ચતુર્વિધ મંથ જ્યનાદના શબ્દો કરવા લાગ્યો, અને આચાર્યવયોને અક્ષત આદિથી વધારી સૌ કોઈ હર્ષિત થયા, તે કાળ અપૂર્વ અને આશ્ચર્યક હતો, જેઓએ જોયો છે તેઓને તે દૃશ્યપટપર મુરજીદારે જાનરાખેલ છે. ૫૬ મહોત્સવ પૂર્ણ થયા બાદ શ્રીદલની પ્રભાવના કર-

સદ્ધર્મરક્ષક નિરપદચૂડામણિ જેનાચાપે શ્રીમદ્
વિજયકમળ સૂરીચરણ મહારાજના
:: અનુપમ પદ-પ્રભાવક ::

બ્યાખ્યાન વાચરપતિ કવિહસકિરોડ જેનાચાપે
શ્રીમદ્ વિજયલક્ષ્મિ સૂરીચરણ મહારાજ.

મણીમય પૂજાઓ પ્રેમથી બણાવી ચતુર્વિધ સંઘર્ષમાં પ્રભુ ભક્તિ રસની
દે કરી રહ્યા હતા. અષ્ટાક્ષિક મહોત્સવના ઉદ્ઘાટન દિવસે શાન્તિ-
પત્ર ઘણાજ આડંબરથી અને ઉત્તમ પ્રકારે સવિધિ બણાવવામાં
આવ્યું હતું જેથી સંઘર્ષમાં શાન્તિ શાન્તિને શાન્તિજ છવાઈ હતી.

હિંસા ભાવન:—

છાણી ગામમાં ચાતુર્માસ દરમ્યાન એવો એક પ્રસંગ બન્યો હતો
તે નજીક આવેલા કેમ્પમાંથી કેટલાક શિકારના શોખીનો છાણી ગામના
ભીમાડામાં બંદુક ગોળાદ્વારા અનેક નિર્દોષ પંખીઓને મારતા હતા,
એક મુનિરાજ મહોત્સર્ગ માટે બહાર ગયા હતા. જેઓના દષ્ટિપથમાં
આ હિંમકોની હિંસા આવતાં, દયાની લાગણી ઉલરાઇ અને પાછા
આવી ગામના મહાજનને જણાવ્યું, એટલે શ્રદ્ધાળુ, અને દયાળુ કેટ-
લાક જૈનો ત્યાં જઈ પહોંચ્યા તે શિકારીઓને સમજાવી હિંસાની ક્રિયા
બંધ કરાવીને ચરિત્ર વિભુની શીતલ હાથમાં લાવ્યા.

બલ્યોપદેશ:—

પૂજ્ય ચરિત્ર નેતાની ભવ્યાકૃતિ, મધુરધ્વનિ અને ઉત્કૃષ્ટ ત્યાગ-
શક્તિને જોતાં તે શિકારીઓના ઉપર અજબ છાપ પાડી, પુણ્યભૂતિને
જોતાંજ કુકી પડ્યા, અને પરમોપકારી આચાર્યદેવેશે પણ તેઓને
પ્રસંગોપાત્ત યુક્તિ યુક્ત ઉપદેશ આપતાં જણાવ્યું કે—

દયાંચિના દેવ શુરોઃ ક્રમાર્ચનં,

તપઃ સમાસ્નાનજપોપદેનં ॥

વિનિર્મિતં સર્વંભપિ હિ નિષ્ફલં,

વિન્માતિ નો ઈર્ષણવત્ વિના જલં ॥ ૧ ॥

દયાની લાગણી વિના દેવ અને શુરના ચરણની સેવા, ઉમતપ, કામા
મંત્રા નાની પવિત્ર જગત્થી દરેક સ્થાન એકાન્તમાં ભેટી

અને આપેલ ધર્મનો ઉપદેશ વિગેરે જલવિના વારે જોઈ નિષ્ફલતાને પામે છે, તેમ સમસ્ત ધર્મક્રિયાઓ પરિપૂર્ણ પામેલ નિષ્ફલતાને મેળવે છે આપણી દાણીક તૃપ્તિના માટે નિષ્ફલતાનો નાશ કરવો એ ધર્મથી વિરુદ્ધ આચરણ છે. જેને જો શોખ ખાતર હિંસાની આદતનો ત્યાગ નથી કર્યો તેઓ ૧૨૨ જીવમાં અનેક ભયંકર રોગોથી પીડાય છે, અને ૧૨૩માં અનેક જાતની શરીરની પીડાઓને ભોગવે છે. ખરો જલદત કે ખરો દાણીય પુત્ર તેજ છે કે ભયથી ડરેલાને પોતાનું જીવન નિર્ભય બનાવે, નહિ કે અન્યને પીડા આપે. શરીર પર સામાન્ય પદાર્થ લાગતા જલદિથી શુદ્ધિ ઠરીએ છીએ; પછી તે પોતાના નામને લેવા માટે ચોખ્ખું બનાય છે. જ્યારે પેટમાં જીવના નાખ્યા પછી બહારની શુદ્ધિ ગમે તેટલી કરીએ તો તે પોતાના નામ લેવા માટે ચોખ્ખું બની શકાય? આવી આવી અનેક પુત્રો તથા પુરાણથી અદિંસા ધર્મને સિદ્ધ કર્યો જે માંખણી દિવાળી સકત એવા તે જનોએ નમ્ર ભાવે ચરિત્ર નેતાને દાણ દેવી નથી કે દરેકની નિરપમાપિ હોવાને નહિ મારવાની મુર્ખ મંડની ને આ માણીમાં કદ પ્રતિષ્ઠા લાઈએ છીએ. આપણે જો ઉપદેશ જોઈએ ૧૪૪ ધર્મ મમજનનો છે તે માટે અમે ઉપદેશ માંદાએ છીએ જે અંતે અમરી હોઈએ જુન જુન રહી, અવાને: અનેક દેવો દેવો: મદાર, જમણ, દાઈ જનાજ દવા, મદાપૂજના મદારે ૫.૫.એ ને. ૫૭ આપણે ૫૭.૭ થાય છે જેનું આ ૧૪૫ થી અપિહારી ધર્મને અપરે: ૫૭.૭:—

નિકટવર્તિ જાણી ગામમાં આવતા હતા. આચાર્ય દેવેશ પણ પરાપકાર જાણી તેઓની સાથે વૃદ્ધાવસ્થા અને અશક્તિ હોવા છતાં પણ ખુબ રમ પૂર્વક પુરાણ, વેદ, ભગવદ્ ગીતા તથા ઉપનિષદો, વિગેરેના પાઠો-ધારાએ, તેઓની સાથે યુક્તિ યુક્ત ધર્મ ચર્ચાઓ કરતા હતા. અને ધર્મોપદેશ સંભળાવતા હતા, અદ્યાવધિ પણ તે વખતના સાંભળનારોઓ શ્રદ્ધા ઓળંગી કહે છે કે એવી અપૂર્વ જૈનેતરોને પણ ધર્મ સમજાવવાની શક્તિ, વિવિધ તર્કમય પૂર્ણ પ્રતિભા અને ગહન પ્રશ્નોમાં પણ પૂર્ણ જ્ઞાનિ અને ગંભીરતા, તેઓશ્રીમાં અતુલ અને અજળજળ હતી. અનેક પ્રમુખ વર્ગના માણસોએ અનેક પ્રસંગોમાં આચાર્યદેવેશના પુનિત મંત્રો અને ભવ્ય દર્શનોને તેમજ ધર્મશ્રવણનો અપૂર્વ લાભ ઉઠાવી માનવ જન્મની સાર્થકતા મેળવી હતી.

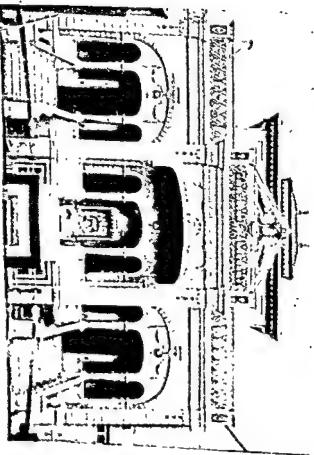
પુસ્તકોદ્ધારમાં મદદ:—

અનેક શહેરોના તથા ગામોના શ્રદ્ધાપત્ર શ્રાવકો ચરિત્ર નેતાના નિર્મલ દર્શનાર્થે મોટી સંખ્યામાં પ્રતિવર્ષ આવતા હતા, જાણી ગામમાં ચાતુર્માસમાં શ્રદ્ધાતુ પાટણ નિવાસી શા. નગીનભાઈ કરમચંદ દર્શનાર્થે આવ્યા હતા જેઓ પુણ્યનિધાન ચરિત્રવિભુને માટે બહુજ ઉચ્ચ કોટીની શ્રદ્ધા રાખતા હતા. ચરિત્ર વિભુની નિરૂદ્ધતા ભલ્લ ભલાઓના સિરોને ડાલાવાની સાથે હમેશને માટે અંતરનારાગી બનાવતી હતી. ગુરુદેવેશ સર્વમાં ઉત્તમ ક્ષેત્ર જ્ઞાન પોષણ છે એ ખાતરનો ઉપદેશ આપ્યો જે ઉપદેશની અસરે જીવંત પુસ્તકો લખાવવામાં ઉદાર ભાવે દર્શનાર્થે આવેલ શા. નગીનભાઈએ સારા પ્રમાણમાં મોટી રકમનો વ્યય કરવા પ્રતિજ્ઞા લીધી હતી. અને તેજ પ્રતિજ્ઞાના પ્રભાવે તેમણે સંવત્ર ૧૯૬૨ ના શરદા શુદી ૨ ના દિવસે પાટણમાં હજારોના અર્થે ઉમ્મરે જ્ઞાન મંદિર ખુલ્લુ મહુ હવું તેમજ તેજ જ્ઞાન મંદિરમાં પોતાના ઉપધારી ચરિત્ર વિભુના નામથી ગુરુ મંદિર જમાવી તેમાં પૂજ્ય ગુરુ-

દેવની આકૃતિવાળા ગુરુદેવના શરીર પ્રમાણેની સુંદર પાત્રાનુષંગી શ્રી
 પશુ પ્રતિષ્ઠા તેજ દિવસે સિદ્ધાન્ત રહસ્યવેદી આચાર્ય શ્રીમદ્ વિન્ના
 સૂરીશ્વરજી મહારાજજી તથા વ્યાખ્યાન વાયરપતિ આચાર્ય શ્રીમદ્ વિન્ના
 લખિષસૂરીશ્વરજી મહારાજના પવિત્ર હસ્તે તેજ ગુરુદેવના પંદર
 ૧૦૦ સાધુ તથા અનેક સાધ્વીઓના સમુદ્ધ તથા હાલો મંદિર
 સમુદ્ધમાં કરાવી હતી.

પૂજ્યપાદ આચાર્ય મણિરાજ શીખે વિજયકમળ મુદિત્યેદેહ અણિરાજના પૂજ્યરમણપુ
 રાંધણી નગીનકાશ કુદરમણે યાદણવાસા તરેકણી
 થાનાની રવ. ધર્મધર્મિના પૂજ્યપુર્ બધાઓસ.

શ્રી કુશરખાણી શામ ભંડાર અને ગુરૂ મંદીર.

પ્રકરણ ૧૫ મું.

સૂર્યપુર પ્રયાણ:—

રે ચરિત્રવિભુ છાણી ગામમાં બિરાજમાન હતા, ત્યારે સુરત સંઘના આગેવાનો ફેટલાક સુરત શહેરમાં પધારવા માટે વિરમિ કરવા આવ્યા હતા. મહાન પુરોહીતી યશો-ક્રાંતિ એવી હોય છે કે કોઈપણ દિવસ ન જોવા હોય તેવાઓને પણ મહાપુરોહીના દર્શનની અભિલાષા જાગૃત થાય છે. સૂર્યપુરમાં પૂજ્ય આચાર્યદેવેશની ઉજ્જવલ અને નિર્મલક્રાંતિ ક્યારનીએ પહોંચી ગઈ હતી. જેને લઈને તેઓશ્રીના પ્રતિદિન રસીકતા ભરેલા ધર્મપ્રવચનો શ્રવણ કરવા સુરતની શોખીન પ્રજા ફેટલાક વખતથી લોભાઈ હતી, પાંચ પાંચ વર્ગોથી સૂર્યપુરના ઓસવાલ આગેવાનો અનેક શહેરોમાં અને ગામોમાં દર્શનાર્થે આવી સૂર્યપુરમાં પધારવા અત્યંત આગ્રહ કરી રહ્યા હતા. પૂજ્ય ગુરુદેવેશે ત્યાં જવાનો વારંવાર નિમેષ કર્યા છતાં ધર્મભાવી સદ્ગુરુદેવોએ પુનઃ પુનઃ સૂર્યપુર પધારવાની વિરમિ અર્થે આવવાનું જારી રાખ્યું હતું. ચરિત્રનેતા શહેરો કરતાં ગામડાઓના નિવાસને વિશેષ પસંદ કરતા હતા, કારણકે નિવૃત્તિ અને શાન્તિનો અનુભવ ગામડાઓમાં વિશેષ હોય છે. પરંતુ છાણી ગામમાં આવેલ શ્રદ્ધાળુ સુરતી શ્રાવકોનો અનિશ્ચય આગ્રહ થતાં ચરિત્રવિભુનું દયાદૃ હૃદય ભિન્નયું, અને અનેક સાધુઓની અને શ્રાવકોની પ્રેરણા થતાં તેમજ વિશેષ લાભનું કારણ હોઈ સુરતપ્રતિ પ્રયાણ કરવાનું સીકાયું. જૈનાચાર્ય સિદાન્તરદસ્યવેદી શ્રીમદ્ વિન્યદાનમૂરીશ્વરજી મહારાજ તથા વ્યાખ્યાન વાચરપ્રતિ જૈનાચાર્ય શ્રીમદ્ વિન્યલખિમૂરીશ્વરજી મહારાજ આદિ જટોગા પરિવાર સહ ગજરાજ ગતિ ચરિત્રવિભુ સુરત શહેર પ્રતિ છાણીથી વિદાર કર્યો. વિદાર મમયે

વિમૂત્તયઃ એ સુંદર વાક્યને પોતાની રંગો રંગમાં ધર્મ પ્રભાવકો ઓત-પ્રોત કરી મૂકે છે. ચરિત્રવિભુએ પણ કેવલ પરોપકારના હેતુથી અને સૂર્યપુરના સંઘના અત્યંત આગ્રહથી આ લાંબા વિહારનો પરિશ્રમ ધર્મભાવનાથી ઉઠાવ્યો હતો.

દર્શનોત્સુકતા:—

સુરતના નજીક ગામમાં સુરિ પુંગવ પધાર્યા છે એ સમાચાર મળતાં લગભગ આખોય સુરતનો સંઘ જાણે કોઈ અપૂર્વ નિધાનની પ્રાપ્તિ ન થવાની હોય તેવો હર્ષ ધેલો બની સૂર્યપુંગવના દર્શનાર્થે ઉભરાયો હતો, અને ચરિત્રવિભુ સોમ્યમૂર્તિ પૂજ્ય આચાર્યદેવેશના દર્શનનો તેમજ સૈદ્ધાન્તિકસાસ્વાદિની શમામૃત પ્રવાહિની દેશનાનો અપૂર્વલાલ લર્ષ અલૂત પૂર્વ આનંદને પામ્યો હતો, ત્યાં સાધર્મિક વાત્સલ્ય કરવામાં આવ્યું હતું, સૂર્યપુરમાં પ્રવેશ મુદ્દતનો સમય નિર્ણયિત થતાં પ્રવેશ મહોત્સવની શોભા કરવાની ઉતાવળ હોવાથી સૌ કોઈ સ્વસ્થાને પહોંચી ગયા હતા અને પૂજ્ય આચાર્યાધિરાજનો સત્કાર કરવા માટે વ્યથ બન્યા, કોઈ મોટરો શલુગારવામાં તો કોઈ ઘોડાગાડીઓ વિવિધ પ્રકારે શલુગારવાના વિચારોમાં કોઈ ધર્મ મૂર્તિ શુદ્ધેવને વધાવવા સુંદર મોતીઓના સમુદને એકત્રિત કરવામાં તો કોઈ સ્વણ તથા ચાંદીના પુષ્પોને ખરીદ કરવામાં ઉદ્યમશીલ અત્રેનો જન સમુદ્ધ દેખાતો હતો. એકનો શોખીન અને વિહારી સુરત શહેર અને તેમાં વસી ત્યાગ ધર્મ-નિધાન સુરિશેખરના પવિત્ર કદમ એટલે તેઓશ્રીના સત્કારમાં શું કમી ના હોય? આખા સુરત શહેરની જનતામાં વિવિધ પ્રકારના સત્કારો માટે વેગવની પ્રવૃત્તિ વર્તિ રહી હતી.

બાળ્ય સ્વાગત:—

અત્રિતમ જુદિ નિધાન સુરિશેખરના પ્રાતઃકાવના પ્રવેશાવસરે સમસ્ત સુરત જન સંપ લખે સુધી મોટી સંખ્યામાં સન્મુખ જઈ પહોંચ્યો,

ધ્વનિથી મંગલાચરણ કર્યાબાદ અનેક સુકિતઓથી ત્યાંની પ્રજાને ધર્મ જાગૃતિ થાય તેનું ધર્મ રહસ્યમય લંબાણથી એક લઘ્ય પ્રવચન આપ્યું. જે પ્રવચને સર્વશ્રોતાઓના હૃદયમાં અત્યંત આનંદ આપ્યો, અહો ? સુરતના આંગણમાં કેવો અપૂર્વ અવસર ? આજે સૌના મનોરથ પૂર્ણ ન થયા હોય ? તેવો હર્ષ તે પ્રવચન સાંભળતાં સૌ સભાજનોના મુખ પર નિરખાતો ! પ્રવચન થયા બાદ શ્રીદેવની પ્રભાવના લઈ સભાજનો વિખરાયા હતા.

જનતામાં જાગૃતિ:—

જે સમયે ચરિત્ર વિભુના પુણ્ય પગલાં સૂર્યપુરની ભૂમિમાં થયા તે સમયે સુરતની પ્રજા લક્ષ્મીની આવકમાં અને ધર્મની આરાધનના પ્રોત્સાહમાં હૃદયના શિખર પર હતી, શ્રદ્ધાળુ જનતામાં દિવ્ય દેશનાના પ્રભાવે ધર્મક્રિયાઓના આરાધનની હેલી મચી પ્રતિદિન વીતરાગોદિત-તત્વાગાદીની દિવ્ય દેશનાનો પ્રભાવ અને અપૂર્વ ઓજસ ત્યાંની જનતામાં પ્રસર્યું હતું. સભાજનોના હૃદયમાં રહેલ દુર્ભેદ પાપ વ્યસનોને તે દેશનાએ નાશુદ કરવાની સાથે, ધર્મ આરાધનના રથાન પર પ્રીતિ જગાવી જુદોની ગોદીમાં અને યુવક વર્ગના મિત્ર મંડળોમાં જાનરોમાં અને મહોદ્વાઓમાં એકજ અને એજ વાર્તા પ્રસરી કે અહો ! આ ચરિત્ર નેતાની કેવી અપૂર્વ જુદાવરથામાં પણ વીરતા, ધીરતા અને સત્ય પ્રિયતા તેમજ નિરપેક્ષતાની નિરાડંબરતાની પરા કાશ દેખાય છે. ચોતરફથી જન જનતામાં એજ વાન ચર્ચાતી હતી, ચરિત્ર નેતાની આગાથી જનતામાં વ્યાખ્યાન વાયરપતિ ક્ષીમદ્ વિન્ય લખિધસરીશ-રજી મદારાજ જનતાની મોટી મેદનીમાં પ્રતિદિન પ્રવચન આપતા, સુશ્રોતા પ્રવચનમાં વિવિધ અને ગદન પ્રભો કરતા અને તે પ્રશ્નોનો પ્રવચનકાર તરફથી, એવો સરસને સંતોષ કારક પ્રત્યુત્તર અપાતો કે જે શ્રવણ કરી પ્રશ્નકાર માત્ર એકજ પ્રશ્નથી અનેક વિષયોમાં નિઃઃ-યવની સાથે તો જાના જાતો, દિવ્ય પ્રભાવક એ

ધર્મમાં ખરચવાની વેગવતી લાગણી ઉત્પન્ન થઈ સુરતની સુખી અને ઉદાર પ્રજાએ આ વખતે ઘણા દ્રવ્યનો વ્યય કરી શાસન પ્રભાવના વર્ધક અનેક તપનાં ઉદ્ઘાપન મહોત્સવો કર્યા હતા. જે ઉજમણાઓની શોભા અને તેમાં ગોઠવેલ મૂલ્યવાન વસ્તુઓનું વર્ણન હું શું કરું? જેઓએ તે સુઅચારનો લાભ લઈ નયનોને ઠાર્યા છે, તેઓજ જાણી શકે. જૈનેતરો પણ જૈનોની ઉદારતાની તેમજ ધર્મભાવનાની અંતઃકરણ પૂર્વક અનુમોદના કરી ધર્મપ્રાપ્તિનું કારણ મેળવ્યું છે. પૂજ્ય ચરિત્ર નેતાની હાયામાં આ વખતે યતા અનેકાનેક ઉદ્ઘાપન મહોત્સવોને જોઈ ત્યાંની જનતાં કહેતી કે આવા સુંદર અને આદર્શ પ્રમાણના ઉદ્ઘાપન મહોત્સવો ઘણા વરોં પછી અમે જોઈએ છીએ, આ પ્રમાણે અનેક સદ્ગૃહસ્થોના તરફથી શુદ્ધવેશની શીતલતમ હાયામાં અનેક ઉદ્ઘાપન મહોત્સવો નિર્વિઘ્ન પસાર થયા.

છાણ પુરતકોદ્ધાર કંડઃ—

ચરિત્ર નેતાની હાયામાં સુરતની શોખીન જનતાવડે કોઈ નવીનજ યેનનતા અનુભવાતી હતી. અનેક જાતના ધર્મના સુકાર્યો કરી, અંગ્રેની પ્રજા હજારો રૂપીઆનો વ્યય કરી સુકી હતી, પુજ્ય ચરિત્ર વિભુના હૃદયમાં જે સુકાર્ય કરવાની કામના જાગૃત થતી, તે બધીય કામનાઓને સેવક ભાવે અંગ્રેની જનતા વેગવતી પ્રવૃત્તિદ્વારા તન ધનને મનથી પરિપૂર્ણ કરતી હતી. સુરતની જનતાના સત્યાગ્રહથી એક સમયે ચરિત્રવિભુ વ્યાખ્યાનપીઠ પર બીરાજ્યા અને મધુર શ્વનિએ હિતાવહ દેશના આપનાં જાણવ્યું કે હે મહાનુભાવ! હે ધર્માનુરાગીઓ તમેએ આ સમયે અનેક જાતના પ્રભાવનાના સુકાર્યો કર્યા છે ને કરો છો, પરંતુ મને આજે કંઈ નવુંજ પુણ્ય ક્ષેત્ર જણાવવાની જિજ્ઞાસા છે, જે એ કે આપણી કેમના હજારો નદિ બંદે લાગે રૂપીઆ પ્રતિવાઈ ધર્મોના દેવોમાં ખરચાય છે, જરૂર શાસન પ્રભાવનાઓ પણ અધિક-તર થાય છે, પણ જોઈએ તેવા વિવેકની ખૂબી છે, ધર્મ કરતાં જે

પ્રકરણ ૧૬ મું.

સૂરિ સુરદુમ:—

ચિત્રવિભુનો પ્રભાવ વિકરાલ કળિયુગમાં પણ સુરદુમ જેવો હતો, જેઓશ્રીના સંગથી નિર્ગુણી સુગુણી બનતા, જેઓશ્રીની શીતલ છાયાથી નિસ્તેજ સતેજ બનતા, જેઓ શ્રીના પ્રવચનથી ધર્મહીનો ધર્મમાં બેઠાતા, દુષ્ટકર્માચરણેમાં તત્પરો તત્કષણે તેનો ત્યાગ કરી સુકાર્યોમાં તત્પર બનતા? એ સુરિસુરદુમના આશ્રયમાં અનેક સુજનો અનેક ધર્મ કિ-યાઓને આરાધતા, હે વાંચક વર્ગ આપણે સહેજ વિચારીયે, કે સુર-દુમથી પણ સુરિશ્વરની શક્તિ કોઈ અજબજબ હતી. સુરદુમ જડ અને સ્થાવર છે ત્યારે સુરિપુંગવ સચેતન જંગમ છે. સુરદુમની પાસે જવાથી તેના આશ્રિતને લોકિક ઇષ્ટ ફલની પ્રાપ્તિ થાય છે. ત્યારે પરમોપકારી સુરિસુરદુમ આમાનું આમ વિચરી લોકોત્તર ફલો પ્રાપ્ત કરાવે છે. સુર-દુમ જડ વસ્તુને પુષ્ટ કરે છે અને જળનોજ વિકાસ કરવામાં હેતુ બૂત છે, ત્યારે આપણા ચરિત્રનેતા ચેતનની શક્તિને ખીલવે છે તેમજ આ-ત્મામાં જ્ઞાન દર્શનને ચારિત્ર રૂપ રત્નગથીને પ્રગટાવે છે. ખરેખર આત્માનું કલ્યાણ કરવામાં ત્યાગ વૃત્તિઓને ઉન્નત બનાવવામાં અને સંસારના વિકારજન્ય ત્રિવિધ તાપોને સમાવવામાં સુરિસુરદુમની નિર્મલ અને શીતલ છાયા પરમ સાધન રૂપ હતી. આ સુરિસુરદુમની છાયા રૂપપુરની જ્ઞાનાપર અનુપમ પડી હતી. કેટલાકોના વૈરઝેરો પરસ્પરના વિરોધો કુસપો અને ક્યાંઓ આચાર્યદેવેશના પ્રભાવથી પૂર્ણ શાન્તિને પામ્યા હતાં.

દિનોદારાઈ ઉપદેશ:—

સુરના સુરમ.સમાં રક્ષાવચના કારણે વ્યાખ્યાન આદિ વાંચ-

વાનો પરિશ્રમ અદ્ય લેતા, પરંતુ ત્યાંની સુઘ જનતા વૃક્ષવંશ દે
 છતાં પણ તેઓથીની ગંભીર અને પૌંદ દેશના શ્રવણ કરતા અડ
 રહેતી. કેટલાક પર્વોના મોટા દિવસોમાં તેઓથીને અત્યંત અડ
 થોડો સમય પણ સુધાસ્યન્દિની દેશનાને કણપટમાં ગીતી કે
 પ્રસંગે ચરિત્રવિષુએ સાધર્મિક ભાષ્યોના ઉદ્ધાર માટે અનુપ્રા
 દેશ આપતાં જણાવ્યું કે હે ભવ બીરઓ ! જગતમાં માતા તિ
 સંસારીઓનો સંબંધ પુનઃ પુનઃ સુખમતાથી મળે છે. પરંતુ મા
 ધર્મને આરાધનાર સાધર્મિક બંધુઓનો ગંભીર બંધુ બુદ્ધિ
 સાસ્ત્રકારો કહે છે કે જગતના સમસ્ત પુણ્યો એક બાળુએ રા
 અને બીજી બાળુએ અંતઃકરણ પુરંક કરેલી સાધર્મિક બંધ
 સેવાને, તે બંનેનો શુદ્ધિવૃદ્ધિથી તોર કરતાં વૃદ્ધનામાં સમાનતાને ક
 છે. માટે બુદ્ધિ એવા સાધર્મિક બંધુઓની મેવામાં દીન એક પ
 ના ઉદ્ધારમાં, પ્રત્યેક સુઘ જનોએ કરી બદ રહેજું જોઈએ. દુર
 વિનયર મોઢ મમત જન્ય મોઢરો. એમાં આપણી જામના જા
 ર્પણા જરૂરના રા. હે તે ને એવા અમર્યને કમ કરી જાને ને
 મોઢી બંધે જાવડા. સાધર્મિક બંધુઓની મેવા માટે જોઈ જાવડે
 મોઢા બંધુઓ અને એવા જાવડા જાવડા જાવડા જાવડા

કામ છે. આવો અસરકારક સુકિત યુક્ત ચરિત્રવિભુનો ઉપદેશ શ્ર-
વણ કરતાં સુરતની જનતાના હૃદયમાં તુરતજ તે કાર્ય સફલ કરવા
વેગવતી પ્રેરણા થઈ.

સફલતા:—

ચરિત્રવિભુના મુખારવિન્દથી ઝરેલ ધર્મ દેશનાનું ઝરણું કયાં
અસર નહોતું કરતું? ચરિત્રવિભુની આ અસરકારક દેશનાથી તે સભા-
માં એકજ વ્યક્તિના તરફથી રૂ. ૩૫૦૦૦) પાંત્રીય હજાર જેટલું
મોટું ફંડ તૈયાર થયું અને તેના ચોગ્ય કાર્યવાહકો નીયત કરવામાં
આવ્યા, અને નિયમિત સાધર્મિક બધુઓને જોઈતી મદદ ચોગ્યતાની
તપાસ કરી આપવા માટે પ્રબંધ થયો. હાલ પણ સુરત છાના જૈનો
માટે તે મદદનું કામ અવિરત ચાલે છે, અનેકો તે મદદ દ્વારા જૈન
ધર્મની અનુમોદના કરી ધર્મારાધનમાં વિશેષ તત્પર બને છે.

સાધર્મિક વાતસહયો:—

ગુર્જરભૂમિમાં આ સમયે ઉદારતા માટે સુરતીઓનો પ્રથમ નંબર
હતો, અને તેઓની પરિસ્થિતિ પણ આ સમયે જીદીજ હતી, જે
વખતે પુણ્યશાળ પ્રસન્ન હોય છે, ત્યારે દરેક પ્રકારની અનુકૂલતાઓ
સહેલાઈથી સાંપડે છે. સુરતની જૈનજનતામાં ધર્મકાર્યોમાં પૈસા ખરચ-
વાનો પ્રેમ તો હતોજ. પરંતુ આચાર્યદેવના પુનિત ચરણકમળના પ્ર-
ભાવે તે વધારે સતેજ બન્યો હતો. એટલેજ અનેક જૈનમંદિરોમાં
અદ્યક્ષ મહોત્સવો, શાંતિસ્નાત્રો અને સાધર્મિકવાતસહયના અનેક
જગણે એકી સાથે થયાં હતાં. ખરેખર પુણ્યશાળીનાં પગલાં ઉઠ્યને
માટેજ હોય છે. એ વાતનો સુરતીઓના હૃદયમાં નિશ્ચય થઈ ગયો હતો.

પોલીસ ઇન્સ્પેક્ટરને ઉપદેશ:—

સુરતમાં ચરિત્રવિભુના જન્મ દર્શનનો તથા ધર્મોપદેશનો લાભ જૈન-
તરી અરંજનર લેવા હતા. એક સમયે સુરતજાના પોલીસ ઇન્સ્પે-

માનુસાર તે ઇન્સ્પેક્ટરની ખીજ સ્થાને બદલી થતાં સારો હોદ્દો મલ-
વાથી પ્રથમ કરતાં પ્રાપ્તે કમલ પગાર થયો હતો. જેથી દયા-ધર્મના
પ્રભાવની અને સદ્ગુણોના ઉપદેશના અમલથી થતા લાભની પ્રશંસા
તેઓ વારંવાર પોતાના સ્નેહીવર્ગમાં કરવા લાગ્યા. જેથી જૈનધર્મની
અપૂર્વ અનુમોદના થવા પામી હતી અને તે ઉપદેશને વારંવાર સ્મર-
ણમાં લાવી જીવદયામાં વધારે પ્રેરાયા હતા.

ઉપધાન તપ આરાધના.

અત્રેની જાનતામાં ધર્મકાર્યોના હર્ષતરંગ પ્રતિદિવસ વધતો જતો
હતો. અને તે ધર્મકાર્યોને પુનઃ પુનઃ પ્રશંસી અનુમોદનાનું મહાનુપુણ્ય
ઉપાર્જન કરી રહ્યા હતા. વિદ્યાસી સુરતીપ્રજાને તેમની મનોરંજનતા-
ની સાથે ધર્મકાર્યમાં યોગવી એ કાંઈ સહેલું ન હતું, પરંતુ એ બધું
પુણ્યનિધાનના પુનિત કદમનોજ પ્રભાવ હતો. પૂજ્ય ચરિત્રવિભુની શી-
તલ્પાયામાં પરમ મંગલકારી મહાનુ ઉપધાનતપની આરાધના બહુજ
દાદપૂર્વક યર થઈ. આ તપમાં સ્ત્રી-પુરુષો અને બાળકો વિગેરે મળી
ત્રણસો જેટલી મોટી સંખ્યાએ પ્રવેશ કર્યો હતો. જેમાં ધનાદય કુટું-
બના સ્ત્રી-પુરુષો તથા નાના નાના બાળક-બાળિકાઓએ પણ સહાર્
ભાગ લીધો હતો. પુરુષવર્ગની સંખ્યા પણ પહેલાં કોઈ વખત ન થઈ
હતી તેવી સંખ્યા આ વખતે જોડાઈ હતી. ઉપધાનતપની સપળા કિ-
યાએ! આગમ રહસ્યવેદી શ્રીમાન વિજયદાનસૂરીશ્વરજી મહારાજ તથા
દ્વિવૃદ્ધકિરીટ જૈનરત્ન વ્યા. વા. આચાર્ય શ્રીમાન વિજયલલિતસૂરી-
શ્વરજી મહારાજના નેતૃત્વપણા નીચે કરાવવામાં આવતી હતી.

માસારોપણ—

એ તપની નિર્વિઘ્ને સમાપ્તિ થતાં તે નિમિત્તે માસારોપણ મહો-
ત્સવ બહુજ દાદપૂર્વક ઉજવવામાં આવ્યો હતો. આમણે દિવસે અનેક
સાંભળા, બેન્ડ, રથ આદિથી શોભતો એક વરધોરો એક માઈલ
સુધી લંબાઈવડો દર્શનપ્રાપ્તો નીકળ્યો હતો, પ્રાતઃકાળે નિવન સમયે

કતા. આ પ્રમાણે ચરિત્ર નેતાના વરદહસ્તે ધર્મક્રિયાના અનેક આકર્ષક સ્તંભો બન્યા હતા.

વિદાર.

આતુર્ભાસ પૂર્ણ થયાબાદ આચાર્ય મહારાજશ્રીના વિદારના સમાચાર સંધ્યે દેવાઈ ગયા હતા ત્યાંના ધણા આગેવાન ગૃહસ્થોએ મહારાજશ્રીને વૃદ્ધ અવસ્થા દેવાથી સુરતમાં જ સ્થિરતા કરવા વિનંતિ કરી હતી. છતીશક્રિતએ એક સ્થાનમાં રહેવું એ મુસાધુઓ માટે ઉચિત નથી અને એક જ સ્થાને રહેવાથી અન્ય યહેરમાં તથા ગામોમાં અનેક પ્રકારનો થતો ઉપકાર અટકી જાય છે વિગેરે જણાવી ત્યાંથી પોતાના બંને પદપ્રદીપકો તથા અન્ય મુનિમંડળ સાથે વિદાર કરવાનો જ નિર્ણય કર્યો હતો. મહાનુ માનવ આગરના પુરની મધ્યે મુરિપુંગવનો મુરત યહેરથી વિદાર થયો. પ્રથમદિને નજીકમાં આવેલ કતાર ગામમાં નિવાસ કરવામાં આવ્યો હતો. ત્યાંમુધી વિરાટ જૈનજનતા મહારાજશ્રીને વળાવવા આવી હતી. ત્યાં સાધર્મિક વાતસત્ય તથા આંગીપૂજા રાખવામાં આવ્યાં હતાં. મુરિપુંગવ ત્યારે મુરતમાં હતા ત્યારે એક બાલુ ભર્યયહેરના આગેવાનો તથા બીજા બાલુ જુદારીથી શ્રદ્ધાપત્ર શા. ઝવેરચંદ પલાછ વિગેરે વિનંતિ માટે આવ્યા હતા. ચરિત્ર-નેનાએ બનેલી આપદભરી વિનંતિને સાંભળી દીર્ઘદષ્ટિથી વિચાર કરી લાભાલાભને વિચારી જુદારી તરફ જવાનો નિર્ણય કર્યો, આ સમયે આચાર્ય મહારાજ શ્રીમદ વિજયદાનમૂર્તિચરણ મહારાજને મશિન ચરિત્ર-વિજ્ઞની આગયો અનેક મુમુક્ષોને દીક્ષા પ્રદાનના કારણે અમદાવાદ તરફ પ્રયાણ કર્યું. અને ચરિત્રનાથક બેસ્તાન, વાંજ, કાનેલ, જલ્લાલપોર નવસારી, કાલીવાવાડી, સીમોદરા, સાનમ, કરચેલીયા આદિ ગામોમાં અન્ય સ્થાનેથી સંકરીત થતાં અનેક પ્રકારની ધર્મદેશના કારણે સંસ્તોતનિ રિઆગના જુદારી નજીક સુપરિવાર આવી પહોંચ્યાં.

તિથી ૧૯૮૨ નું ચાતુર્માસ ત્યાંજ કર્યું, અત્રેના ચાતુર્માસમાં ત્યાંના મંથની વિરક્તિથી શ્રી ભગવતીજ સૂત્રની વાંચના શરૂ થઈ હતી. જેની વ્યાખ્યા એની સ્પષ્ટપણે કરવામાં આવતી હતી કે અત્રેની જનતા બહુ રસપૂર્વક સાંભળતી હતી.

દર્શનાર્થે.

જુહારીના ચાતુર્માસમાં આજુઆજુના ગામોના તથા સુરતસહેરના અનેક સદ્ગૃહસ્થો અવર નવર મોટી સંખ્યામાં દર્શનાર્થે આવતા હતા. જેમનું સાધાર્મિક વાત્સલ્ય અત્રેનો મંથ બહુજ ભક્તિપૂર્વક બળવતો હતો. એ પ્રસંગે અંજમજનના (બંગાળ) જગીરદાર વિજયસિંહજી દુધેડીયા ચરિત્રવિભુના પવિત્ર દર્શનાર્થ પોતાના રાજકીય વૈભવ સાથે આવ્યા હતા. ખરેખર ચરિત્રનેતાના ઉન્નતવલ્લ શુભોજ આટલે દૂરથી મનુષ્યને દર્શનાર્થે જેવી લાવવામાં કારણમૂત હતા. તેઓશ્રીને પૂ. આચાર્ય મહારાજશ્રીએ અસરકારક ઉપદેશ આપ્યો હતો. તેમણે તે ઉપદેશ શ્રવણ કરી પોતાના જીવનને ઉન્નતવલ્લ બનાવવા માટે અનેક નિયમો મહણ કર્યા હતા.

ઉપધાન તપ.

અત્રેના ધર્મપ્રેમી ગૃહેષના પૂર્ણભક્ત શેઠ. ઋવેરચંદ પન્નાજી તથા મોતીચંદ મુરચંદ મુરદોત્સવ ઉપધાન તપનો પ્રારંભ કરાવ્યો હતો. આ નામમાં ઉપધાન તપનો પ્રસંગ પ્રથમજ હતો એટલે અત્રેના યુવાન-વર્ગે તથા વૃદ્ધોએ અને આજુઆજુના પખ અનેક સ્ત્રી-પુરુષોએ સારી સંખ્યામાં લાભહીધો હતો. તપ નિર્વિધે સંપૂર્ણ થયા પછી માધારોપણના મદોત્સવની રજાના શરૂ હતી.

માહારોપણ.

તેથી ૧૯૮૨ નું ચાતુર્માસ ત્યાંજ કર્યું, અત્રેના ચાતુર્માસમાં ત્યાંના સંઘની વેસપિથી શ્રી ભગવતીજ સૂત્રની વાંચના શરૂ થઈ હતી. જેની વ્યાખ્યા એવી સ્પષ્ટપણે કરવામાં આવતી હતી કે અત્રેની જનતા બહુ રસપૂર્વક સાંભળતી હતી.

દર્શનાર્થે.

જુહારીના ચાતુર્માસમાં આજીઆજીના ગામેના તથા સુરતશહેરના અનેક સદ્ગૃહસ્થો અવર નવર મોટી સંખ્યામાં દર્શનાર્થે આવતા હતા. જેમનું સાધાર્મિક વાત્સલ્ય અત્રેનો સંઘ બહુજ ભક્તિપૂર્વક બગવતો હતો. એ પ્રસંગે અંજીમગંજના (બંગાળ) બગીરદાર વિજયસિંહજી દુધેડીયા ચરિત્રવિજ્ઞાના પવિત્ર દર્શનાર્થે પોતાના રાજકીય વૈભવ સાથે આવ્યા હતા. ખરેખર ચરિત્રનેતાના ઉજ્જવલ ગુણોજ આટલે દૂરથી મનુષ્યને દર્શનાર્થે જેવી લાવવામાં કારણભૂત હતા. તેઓશ્રીને પૂ. આચાર્ય મહારાજશ્રીએ અસરકારક ઉપદેશ આપ્યો હતો. તેમણે તે ઉપદેશ શ્રવણ કરી પોતાના જીવનને ઉજ્જવલ બનાવવા માટે અનેક નિયમો ગ્રહણ કર્યા હતા.

ઉપધાન તપ.

અત્રેના ધર્મપ્રેમી ગૃહેષના પૂર્ણભક્ત શેઠ, ઝવેરચંદ પન્નાજી તથા મોતીચંદ સુરચંદ સમદોત્સવ ઉપધાન તપનો પ્રારંભ કરાવ્યો હતો. આ ગામમાં ઉપધાન તપનો પ્રસંગ પ્રથમજ હતો એટલે અત્રેના યુવાન-વર્ગે તથા વૃદ્ધોએ અને આજીઆજીના પણ અનેક સ્ત્રી-પુરુષોએ સારી મંખ્યામાં લાબલીધા હતા. તપ નિર્ધિન સંપૂર્ણ થયા પછી માહારોપણના મદોત્સવની દરબાન થઈ હતી.

માહારોપણ.

માહારોપણના મદોત્સવ નિમિત્તે એક ભવ્ય મંડપ રચી તેમાં પાવા-પુરી, છત્રુઃ૧૧ તીર્થોની સુશોભિત રચના કરવામાં આવી હતી. નિયન

કરેલા શુભ મુહૂર્તમાં અનેકોના કંઈમાં જપનાદના ગુંભારની મંદિ
 મુરેશ્વરિત માળાઓ આરોપણ કરવામાં આવી હતી. જ્યોત્સ્ના
 મહેાત્સવ તથા સાંતિસ્નાન દોવાયો મુરતથી જેન પ્રખ્યાત મૌલા જે
 બાર્ષ તથા ચંદુઆષ અને ડોહાર્થી રસીક સંગીત મંડળી પાડી
 હતી. જેથી માણારોપણ મહેાત્સવ જાદુજ સાપૂર્વક ઉજવાયો હતો.

પ્રકરણ ૧૭ મું.

અસ્વાસ્થ્ય.

નિયામાં કર્મની સત્તા બધી સત્તાના ઉપર અજબ સા-
બ્રાન્ય બોગવે છે. ચક્રવર્તીઓને, યોગીશ્વરોને, રાજાઓને
અને ઇંદ્રોને એ કર્મસત્તા ક્ષણ ક્ષણમાં વિચિત્ર દશાનો
અનુભવ કરાવે છે. આજનો રાજા કાલે કંગાલ થાય છે
અને આજનો કંગાલ કાલે રાજા થઈ જાય છે. એ બધી

કર્મની લીલાનોજ પ્રભાવ છે. બેશરમ કર્મો, ધર્મની છાયામાં નિવાસ
કરનાર અને અનેકોના ઉપકારમાં સ્વજીવન વ્યતીત કરનાર મહાત્મા-
ઓને પણ પોતાના પંજામાં મપડાવી દે છે. એ કર્મની કરાળ દૃષ્ટિ
ચરિત્રવિભુના ઉપર પડી, જેથી જેઓનું શારીરિક સ્વાસ્થ્ય :દિનપ્રતિ-
દિન બગડતાં એકાએક તે વિશેષ બગડ્યું.

અપૂર્વ શાન્તિ.

ચરિત્રનેતાના અસ્વાસ્થ્યતાના સમાચાર મળતાં ત્યાંની ધર્મનિષ્ઠ
જનતાએ રોગના પ્રતિકાર માટે ડોક્ટર, વૈદ્યો આદિ અનેક સાધનો
એકત્રિત કર્યાં. આ સમયે ચરિત્રનેતાના મુખારવિન્દ ઉપર ભારે વેદ-
નાનો અનુભવ યતો હતો. છતાં જતાપણુ આત્મધ્યાનનાં ચિન્હો કળા-
તાં ન્હોતાં. અપૂર્વ શાન્તિ, અધ્યાત્મ રમણુતા, ક્રિયાકાંડની અભિરૂચી
આવી અચળ અવસ્થામાં પણ પ્રથમ કરતાં અધિક સ્તેજ થઈ હતી.
અંતરની દશ વિચારવાવાળા મહાપુરુષો જડ વ્યામોહજન્ય બહિરાત્મ
દશાનો ત્યાગ કરી અંતર આત્મામાંજ રમણુતા કરે છે. શારીરિક અ-
સ્વાસ્થ્ય કરતાં આત્માની પરિભ્રુતિનું અસ્વાસ્થ્ય વિશેષ ભયંકર નિવડે
છે. અને તેથીજ ચરિત્રનેતા ઉત્તમ થયેલી વેદનાને સમજાવે સદન
કરી કર્મપુત્રોની નિર્ભય કરવામાંજ સજ્જ હતા. ડોક્ટર અને વૈદ્યો

પૂર્વક શ્રવણ કરતા હતા. મન-વચન-કાયાનો સંધર્ષો વ્યવસાય આત્મ ચિંતવનામાંજ પસાર થતો હતો. ચરિત્રનેતાની પ્રવૃત્તિ પ્રથમથીજ એવા પ્રકારની હતી કે વિના પ્રયોજને કોઈની પણ સાથે બોલવું, લટપટ કરી ફણુલ સમય વ્યતીત કરવો એ પસંદજ નહોતું.

સ્વાસ્થ્યપ્રાપ્તિ—

શુભ કર્મોદયથી ચરિત્રવિભુનું વિના ઉપચારે શારિરીક સ્વાસ્થ્ય દિનપ્રતિદિન સુધરતું ગયું. પરંતુ આ સમયના પ્રસંગથી પોતાના હૃદયમાં દૃઢ નિર્ણય કરી ચૂક્યા હતા, કે હવે આ જગતની સંપાદી ઉપર ચિરકાલ મારી સ્થિતિ લાગતી નથી, આ વાત તેઓની સેવામાં પ્રતિદક્ષણ હાજર રહેતા મુનિમંડળને પણ વારંવાર જણાવતા હતા. વળી “ ચાર દિવસનો ચટકો મટકો તે જોઈને નવિ રાચો રે ” આ વાક્યને પણ તેઓથી વારંવાર ઉચ્ચારી અનેકોને વૈરાગ્ય લાવનામાં તરબોળ બનાવતા હતા. ધીમે ધીમે શરીરમાં શક્તિ આવવા લાગી, પરંતુ ઉત્પન્ન થયેલ વેદનાના કારણે સામાન્ય અશક્તિ અનુભવાતી હતી. ચરિત્રવિભુના આ માંદગીના પ્રસંગે સાધુસમૂહે તથા શુદ્ધારીની જનતાએ શુશ્રૂષા કરવામાં જરાએ કમીના રાખી ન હતી.

ધર્મધર્મ—

પૂન્ય આચાર્ય મહારાજશ્રીને તાજેતરમાં ભારે માંદગી વ્યતિત થઈ હતી. છતાં તેઓથીની કેવી ધર્મધર્મ? જેનો ખ્યાલ નીચે આલેખાતા દશથી જણાઈ આવશે. કોઈ એક દેશધર્મ, જૈનધર્મના તરવો મારે વિચિત્ર વિચારવમજમાં ગોથા ખાતા ચરિત્રવિભુના દર્શનાર્થે આવી ચડ્યા, અને અનેક જનતા તક-વિતરોથી, ઈશ્વરકૃત્વ, વિભુત્યાપકતા અને દેવોના વિષયમાં વિવિધ પ્રશ્નોને કરવા લાગ્યા અને જાણે ચરિત્રનેતાને પોતાના આજ્ઞાસમાં દગાવી દેવાજ ન માંગતા હોય તેમ જોરોજોરથી અશ્વત્થી આદિના પાત્રો ઉચ્ચારવા લાગ્યા. સ્વભાવિક છે કે અપ્પઠાનીઓમાં ઉર્ધ્વગાપણ વિશેષ પ્રમાણમાં હોય છે. દંત્રીયમાં

ની વિનિતિથી કેટલાક દિવસ રોકાયા. જે સમય દરમ્યાન પૂન-પ્રભા-
વના અનેક સુકાર્યો થયાં હતાં.

ધર્મએજ છવનચાવી.

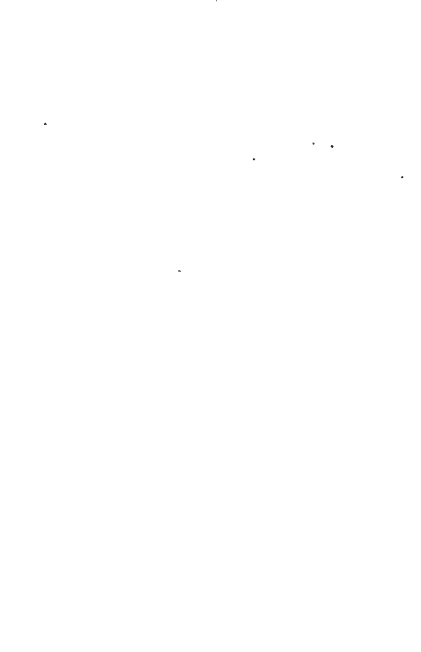
નવસારીના લબ્ધ ઉપાશ્રયમાં પ્રભુ પ્રવચનનો સ્વાધ્યાય કરતા,
અને ત્યાંની ધર્મનિષ્ઠ પ્રજાને ધર્મરહસ્યને સમજાવતા બેઠા હતા. તે
અરમ્માં અપદ્મ ડેઈટ ડૂસમાં સજ્જ થએલ કોઈ એક પારસી આચાર્ય
દેવેશની નજીકમાં ઉપાશ્રયની ધડીઆગને ચાવી આપવા લાગ્યો. ત્યાં
ખીરાજમાન આચાર્ય મહારાજશ્રીને જોતાંજ ઝુકી પડ્યો. અને કામ
સંપૂર્ણ થયાબાદ જવાલાગ્યો. સરિપુંગવે વિચાર્યું કે ગંગાનદીના તીરે
આવી આ ખીયારો પ્યાસોગ્નય એ હીક કહેવાય નહિ. અને તેથીજ
તેઓશ્રીએ તે પારસીને પૂછ્યું કે તમેશું કામ કરો છો ? તેણે જવાબ
આપ્યો કે હું આ શહેરમાં શ્રીમંતોના ઘરોમાં ધડીઆગને ચાવી આપ-
વાનું કામ કરું છું. મહોપકારી મહાત્માએ પૂછ્યું કે તમે ગામની
ધડીઆગને નિયત સમયે ચાવીરૂપ ખોરાક આપી ચાલુ રાખો છો જેથી
તે બંધ ન પડતાં બરાબર સમયને જણાવી શકે છે. જેમ ધડીઆગને
ચાવી આપવાની કુચગતા મેળવી છે તેમ તમારી છવનરૂપી ધડીઆગને
ચાવી આપવાની કુચગતા પ્રાપ્ત કરી છે કે નહિ ? જો ધડીઆગને એક-
વાર ચાવી ચોકસ સમયે આપવામાં ન આવે તો તે સર્વક્રિયાને
બંધ કરી દે છે, તેમ આપણા જ્ઞાનવછવનની ધડીઆગને ચલાવવા
માટે કહ્યાવી છે ? તે વિનાચાવીએ ક્યાંમુઘી ચાલશે ? ક્યારે ખતમ
થશે ? એનો વિચાર કરવા કોઈ દિવસ પરિશ્રમ લીધો છે ? આચાર્ય-
શ્રીની મુક્તિ મુક્ત તે વાત સાંભળી પારસી બહુજ ખુશ થયો. અને
નમજાવે જણાવ્યું કે આપજેવા મહાત્મા પુરોજી એ ચાવી બનાવી
શે છે. તે પછી શરદે ખાસ કરીને માંચાદાર તમા મહિમાપાનથી
થતા અનંદ. તથા પરોક્ષમાં નરક આદિ દુર્ગંધિય ધેર દુઃખોનું
સંચલનનું રૂપ. એટલે તે વ્યક્તિએ નમજાવે જણાવ્યું કે આપશું

તિ સ્વીકારી, સપરીવાર નવસારીથી વિદાર કરી પૂ. આચાર્ય દેવ અપૂર્વ સ્વાગતની સાથે પધાર્યા. જ્યારથી આ મહાત્માના પુનિત અને ઉત્તમ પગલાં થયાં ત્યારથીજ જલાલપોરની જનતામાં અપૂર્વ ધર્મ-પ્રેમ રેડાયો, બાલકો પુવાનો અને વૃદ્ધો વ્યાખ્યાનમાં અને ગુરૂદેવની શુશ્રુષામાં સહર્ષ લાલ લેતા હતા.

અંતિમનિવાસ.

અત્રે ચરિત્ર નાયકના પટપ્રભાવક જૈનાચાર્ય શ્રીમદ્ વિજયલક્ષ્મિચરિત્ર-શ્રરણ મહારાજ પ્રતિદિન પ્રવચન આપી રહ્યા હતા. નવસારીશહેર નજીક હોવાથી ત્યાંની પણ જનતા સારી સંખ્યામાં પ્રવચનનો લાલ ઉડાવતી હતી. આવનાર સાધર્મિકભાઈઓની ભક્તિ પણ ત્યાંનો સંધ ઉત્તમપ્રકારે કરતો હતો. આ ક્ષેત્રમાં ચરિત્રનેતાનો અંતિમ નિવાસજ હતો. સ્વચાનના અતિશયથી અગર અનેક પ્રકારના ચિન્હોથી ભવિષ્યમાં બનનાર વસ્તુના મહાત્માઓ સાતા હોય છે. એટલે જ્યારથી જલાલપોરમાં પધાર્યા ત્યારથીજ તેઓશ્રીની પ્રવૃત્તિમાં કોઈ અજ્ઞ અજસ પ્રગટ્યું હતું. એકાન્તમાં વીતરાગદેવનું ધ્યાન, બાલ સમસ્ત પ્રવૃત્તિઓનો ત્યાગ અને વૈરાગ્યમય સાહિત્યનું હમેશ શ્રવણ આદિ શુભ પ્રવૃત્તિઓએ તેઓશ્રીમાં દૃઢ સ્થાન સ્વીકાર્યું હતું. પૂ. આચાર્યદેવના આગમનથી અત્રેનો મંથ બદલ્યો હતો તથા હતા અને ખરેખરે સેવામાં પ્રતિદિન તૈયાર રહેતો હતો.

:: वृद्धावस्थाभां ::

वृद्धावस्थाभां - १९५५

— १ —

પાર છે કે હમરો વર્ષાપર્વ ત અભ્યાસ કરતાં પણ જેની પૂર્ણતા
શકતી નથી; તો પછી મારી પંચોતેર વર્ષની ઉમ્મરમાં તે જ્ઞાન-
પ્રાપ્તિ ક્યાંથી થાય? આ ઉત્તરથી તેઓશ્રીની નિરલિપ્તતા સહેજે
સેદ્ધ થઈ શકે છે.

દર્શનાર્થે સુરત સંઘ—

પૂજ્ય સદ્ગુરુવરની શારીરિક સ્વાસ્થ્યતા વૃદ્ધાવસ્થાના કારણે દિન-
પ્રતિદિન મંદ પડતી જાય છે એવા સમાચાર પ્રાપ્ત થતાં સુરતસંઘના
કેટલાક આગેવાન ગૃહસ્થો જલાલપોરમાં સૂરીશ્વરના દર્શનાર્થે આવી
પહોંચ્યા. ચરિત્રનેતાના દર્શન કરી બહુજ સંતુષ્ટ થયા અને વિચારિત
કરવા લાગ્યા કે હું કૃપામિન્દુ? આપે સુરતમાં ચોમાસું કરી હમારા
ઉપર જે અનહદ ઉપકારો કર્યા છે તેને માટે હમો હમેશને માટે આપના
જાણી છીએ. પુનઃ આપ ત્યાં પધારો અને ધર્મરૂપ બગીચાને હવે ફળ-
દુષ્પ બનાવો. વળી આપશ્રીની વૃદ્ધાવસ્થા છે અને શરીર પણ દિનપ્રતિ-
દિન અચક્ત થતુ જાય છે. એટલે આપશ્રીને તો મોટા શહેરમાં રહેવું
ઉચિત છે કે જેથી વૈદ્યો-ડોક્ટરો આદિની અનુદૂળતા મહેલાઈથી મળી
શકે. અને હમેને આપની અપૂર્વ સેવાનો લાલ સાંપડે.

પ્રત્યુત્તર:—

પૂજ્ય આચાર્ય મહારાજશ્રીએ ભક્તિયુક્ત સુરતના શ્રાવકોની વિ-
રક્ષિત સાંભળી પ્રત્યુત્તર આપતાં જણાવ્યું કે અત્રે પણ મને સધળી
અનુકૂળતાઓ છે. અત્રે શ્રાવકોની અદ્યપવસ્તિ હોવાથી, તેમજ મંદિર
પણ ઉપાશ્રયની નજીક હોવાથી, પૂર્ણશાન્તિ પૂર્વક જ્ઞાનધ્યાન, મુખાધિ
આદિવિપાલન, ધ્યાનમગ્નતા વિગેરેમાં નિર્દિષ્ટ દિવસો પસાર થાય છે.
વળી વૃદ્ધાવસ્થામાં એકાંત સ્થાન આત્મપ્રજ્ઞિમાન માટે ઉત્તમ મનાવ છે.
શહેરમાં રહેવું ડોક્ટર વિગેરેની અનુદૂળતા અહીંના કરતા વિશેષ હોય એ
તમારું કહેતું મત્ત છે. પશું હવે તો હું ધર્મધ્યાનની ઔરધિ મિત્તવ બીજી
કારણે ને રોકાઈ નથી. પણ તમે કહે છે કે આપ મુખે રોકાઈ

સહર્ષ શાન્તિ પુર્વકે શ્રવણ કરતા હતા. આત્મ દર્શાની પરિ-
 આવશ્યક ક્રિયાઓની આરાધનામાં અપ્રમતતા, સરળતા, વીરતા,
 અને સહિષ્ણુતા આદિ ગુણો જેવાને તેવાજ હતા. એમની
 આવનાર દરેક વ્યક્તિને સંસારની અસારતા બતાવી જ્ઞાન દર્શન
 ત્રની આરાધનામાં તત્પર બનવાજ લક્ષ્યામણ કરતા હતા. સ્વર
 પડ્યો હતો શરીર કૃષ્ણતાને પામ્યું હતું અને હૃદયબલ શિથિલ
 હતું. પરંતુ આત્મ ભાવનામાં જરા પણ શિથિલતાએ સ્થાન
 ન હતું.

અકરમાત વ્યાધિ:—

સંવત ૧૯૮૨ ના મહા વદી ૬ ના પ્રાતઃકાલે ચરિત્રનેતાના પુણ્ય
 હમાં વ્યાધિ વધવા લાગ્યો. નવસારીના સમયે આચાર્ય મહારાજ
 વી વિજયલક્ષ્મિમુરીશ્વરજી મહારાજે દવા લેવાની વિનંતિ કરી પરંતુ
 મહારાજશ્રીએ દવા લેવાની મના કરી. આ દુઃખદ સમાચાર ત્યાંની
 જનતાને મળતાં સર્વે એકત્રિત થયા મુનિ મંડળે તેમની સેવામાં
 પ્રયત્નથીજ હાજર હતું. અનુક્રમે તે વ્યાધિના પ્રભાવે બોલવાનું સાંભ-
 ળવાનું બધે થતાં અને હલન ચલનની ક્રિયામંદ પડતાં પહેલા સર્વેને
 જણાવી દીધું કે ધર્મશ્રવણ કરવાનું જારી રાખજો. મહાપુરોને વિ-
 પત્તિમાં પણ અપૂર્વ સમતાને અનુભવ થાય છે. સર્વ સાધુઓ ઉદા-
 સીન મુખે ત્યાં બેઠા અને અવિરત ચઉ સરણપપન્ના, આઉર પચ્ચ-
 ખ્યાણ વિગેરે સંલગ્નતાવામાં તત્પર બન્યા. મહારાજશ્રીની આવી
 મંનીર સ્થિતિને જોઈને જલાલપોરના મંયે નવસારીથી દોઢિયાર ડો-
 ક્ટરને બોલાવ્યા. તે અનુભવી ડોક્ટરે આચાર્યશ્રીના બાલ ચિન્હો
 જોઈ ત્યાંની જનતાને ખાનગીમાં જણાવી દીધું કે એવવા જેવું છે.
 આ સાંભળતા મેના નેંધામાંથી અશ્રુધારા ન વહે? આ સમયે
 મહારાજશ્રીની પાસે ધર્મ સાંભળવા સિદ્ધિ બીજું કોઈ જાતનું
 નાનાવચન નહોતું. ચરિત્રવિજુએ આ વખતે અપૂર્વ ખ્યાનમાં

[૧૭૪]

રહેતું ઉચિત ગણાય એ તમારા કહેવાનો આશયપણું હું સ્પષ્ટ રીતે
 બને ગામ હોય કે જંગલ હોય પણ ત્યાં આત્મોન્નતિ રિતો મળે
 હોય તેજ સ્થાન સર્વોત્તમ માની શકાય છે. તમે સહેરી હો જો તેને
 પ્રસંગે ચંદનને ફાદરે જલામોંગે તો રૂઘર વાપડે કાલ જ
 યોગે વળી દેહમુક્ત થનાર આત્માને એથી કાંઈ હાનિ અસર ન
 થાય. જો કે તમારી તો ભક્તિ છે એટલે તમારું કહેતું અરે ત
 જીવન મુક્ત થનારને એમાંથી કાંઈ નીલાગણતું હોતું નથી કહું.

“ સમય સુંદર વહે મુળ ભાદ પનીયા,
 આવ મુખ પીર રૂચ ગર દુનિયા ”

દુનિયાથી જનાર વ્યક્તિને સંભોધાતે અમર નિરે તેને હાં કે
 કાંતી દુનિયાને. તમારું કહેવાને સંભોધાતે નથી વળી આજના મ
 વિદ્યાકાંડની સંજિવણ નથી અને આ મારું જીવનની અનુભવ
 પણ છે એટલે મુળ આજ મુળ છે આજ મુળ છે તેને કે
 તો નોંધવું એ જાણીએ છીએ આજ આજના મુળની વિદ્યા
 નોંધવું એ જાણીએ છીએ આજ આજના મુળની વિદ્યા

આજના —

મેઝળ સદૃષ્ય શાન્તિ પુર્વકે શ્રવણ કરના હતા. આત્મ દેશની પરિ-
 શુદ્ધિ, આવરણકે ક્રિયાઓની આરાધનામાં અધનવના, મરગતા, વીરતા,
 ધીરતા, અને સહિષ્ણુતા આદિ ગુણો જેવાને તેજા કરના. એવા
 પાસે આવનાર દરેક વ્યક્તિને સંસારની અમારતા બતાવી આપે છે.
 આદિત્રની આરાધનામાં તત્પર બનવાનું સલામતું કરના હતા. આ
 મંદ પડ્યો હતો શરીર કૃશતાને પામ્યું હતું અને દૈનિક જીવન શિથિલ
 રૂંધ્યું હતું. પરંતુ આત્મ ભાવનામાં જતા પળ સિદ્ધિદાયક થતા.
 પરીણામ ન હતું.

अङ्गरेभात् व्याधिः—

સંવત ૧૯૮૨ ના મહા વદી ૬ ના પ્રાચીન ગ્રંથોના પૃષ્ઠ
 ઉપર વ્યાધિ વધવા લાગ્યા. નવદશમીના રોજ રાત્રી ૧૧ વાગ્યે
 વિજયલલિતમુરારીશ્વરજી મહારાજે દવા લેવાની નિર્ણય લીધો.
 હારાજશ્રીએ દવા લેવાની મના કરી. આ દુષ્ટ સ્વપ્નના
 ખતાને મળતાં મુર્ચ્છા એકદિન યથા મુનિ સંસ્કાર કરીને
 યથામીત્ર હાલત હતું. અનુક્રમે તે અવિદ્યુત પ્રકારે સ્વપ્નના
 પ્રવાનું બધ યતાં અને હલન ચલનની કિશ્કિદ ધરાવતાં પ્રેરણા મુર્ચ્છા
 જણાવી દીધું કે ધર્મશ્રવણ કરવાનું જગતી મુખ્યત્વે. મહારાજને વિ
 પતિમાં પણ અપરં મમતાનો અનુભવ થતો છે. મુર્ચ્છાના ઉત્થા
 નીન મુખે ત્યા બેઠા અને અવિદ્યુત સદૃશ મુરખપત્નના, આડી પડ્યા.
 ખખણ વિચેરે સંભારણવામાં તરત બન્યા. મહારાજશ્રીની આવી
 દરરોજ બેલાવ્યા. તે અનુભવી પ્રેરણે આચાર્યશ્રીના પાલક ચિન્હો
 લેઈ ત્યાંની જગતને અનુભવી જણાવી દીધું કે જેવા જેવું છે.
 આ માનવતા રોજ સંસ્કારો અનુભવી ન હોય. આ મુર્ચ્છા
 મહારાજશ્રીની જાને જાને સંભારણ નિર્ણય કરીને આ મુર્ચ્છા
 નામના રોજ સંસ્કારો અનુભવી ન હોય. આ મુર્ચ્છા

[૧૭૬]

મમ્મ દોષ તેવી ચંબીર મુઠાએ પમ્પાણુ' એકાદ મિત્રે મંજુ
છર હ્યું.

મૃત્યુનો ડર કેને દોષ ?—

મદામાપુરો મરણને નિશ્ચયની જાણે હમ્મ પા ૩૩૩ નહો.
પણ તે તકને વધારવાની કાર્યોની પૂર્વક કામ જોડે છે. તેમજ કાને છે
કે દમ્મનું આપું છવન પમ્મનું પાનમાંજ જોડે દમ્મનું છે. પણ
મરણની એક પણ પ્રાણિ જેમણે માત્રી નહો કે જનુને. તે નહો
તેમજોને તે મરણ એ રમ્મનું છે કાં છે કે "જાણુવવ જાણુવ
મુલુવેય રમ્મનું" છવન વચ્ચેના લાગ જો નહો વચ્ચેના પા
કરવામાં જેમ જે દેને. નહો તેમ કેદ પા જાણુવે તે જાણુવ
મદાપુરોને દેનેજ નહો. જનુને જે નહો તે છે કે નહો
અને જાણુ છે.

અપૂર્વો:

આર વાઝ્યા સુધી મૌન પછેજ ધર્મ શ્રવણ કરતા હતા, કોઈપણ વ્યક્તિ ચિર કાળ સુધી ન બોલે એટલે તેમને બોલાવવા સૌ કોઈ પ્રેરાય એ સ્વભાવિક છે. એટલે સર્વે મુનિવરો અને શ્રાવકો તેઓશ્રીની ગંભીર અને અમૃતમય વાણી સાંભળવા અતિ આતુર બન્યા હતા. ધર્મ શ્રવણ કરાવતા મુનિરાજ શ્રીમદ્ લક્ષણવિગ્નયજીએ (હાલના ઉપાધ્યાયજીએ) ગભરાતા હૃદયે પૂછ્યું કે “ મહારાજ સાહેબ ? ધર્મ સુણાવે ? ” ત્યારે ચરિત્ર નેતાએ આઠ કલાકના મૌન પછી જાણે સૌ કોઈને છેલ્લોજ સં- દેશ પાકવાનો ધરાદોજ ન હોય તેમ મંદ સ્વરે જવાબ આપ્યો કે “ હસમેં ક્યા પૂછના ” અર્થાત્ એમાં પુછવાનું શું હોય ? ખુશીથી સંભળાવો આ અપૂર્વ ભાવને વહન કરનાર અને ગહન બોધથી ભર- પુર ચરિત્રનાયકના અંતિમ શબ્દોજ હતા. એદ રૂપી સમુદ્રમાં કુબી મેઘા મુનિવરોને એક દાણુભરતો હર્ષ કરાવ્યો.

વિકરાળ કાળા:—

જગતમાં જન્મ અને મરણની અરઘટમાલા કોઈ જુદી અને આ- યર્ષ કારક રીતે ચાલ્યાજ કરે છે. એ અરઘટમાલાની અકળ લીલાનો સૌ કોઈને અનુભવ યર્ષ રહ્યો છે. મોટી મહેલાતો બાંધી મનમાં મલ- કાતા, લક્ષાધિપતિ બનવાની કામનાથી ધર્મને જુલી અર્થની પાછળજ દાતા, લક્ષાધિપતિ બનવાની કામનાથી ધર્મને જુલી અર્થની પાછળજ નાંધ ઘેલા યજ્ઞને કરનારા, વાડી, લાડી અને ગાડીઓની મોજમજામાંજ મનુષ્યજન્મની સાર્યકતા માનનારા, ૭ ખંડના. બોકતા ચક્રવર્તીઓ, પ્લીઝ, ટેકટર બેરીટર, મેજરટ્રેફ્ટ, આર્ષ. સી. એસ. આદિની મોટી મોટી ટીમીઓનાં પોતાના ઘરને આંગણે બોર્ડે લટકાવી સૌને ગુચ્છ અણી પોતાના જીવનનેજ એથી કૃતદૃત્ય માની અભિમાનમાં અણક યજ્ઞને કરનારા, એક નદિ, સેંકડો નદિ, હજારો નદિ બંધે સંખ્યાબંધ આત્માઓ આ ધરતીનલ ઉપર કાળના કવલ રૂપે ધર્ષ ચુક્યા છે. યાવ છે અને ધરી. તેમો કશું છે કે “ man is mortal, ” મૃજ્યમ

દેનાગાર્ય કમળસૂરીચરણ મહારાજની ચિત્રા

શ્રી. મોતીલાલ છાત્રાલયે અમિતસંસ્કાર માટે આર્પણ કરેલી ભૂમિ ઉપર મૃતક દેહના અદાર કસાક પાંડી દર્શરો મનુષ્યની મેદની વચ્ચે લેવાયલા ફોટાનું એક દૃશ્ય.

દેનાગર્વ કમળમુરીશ્વરજી મહારાજની ચિત્રા

દેનાગર્વ કમળમુરીશ્વરજી
વિજય કામળમુરીશ્વરજી
મંત્રિજી

શા. મોતીલાલ જીવણજીએ અગ્નિસંસ્કાર માટે અર્પણ કરેલી જૂમિ ઉપર સૂતક દેહના અદાર
કુશાક પછી લખેલો મનુષ્યની મેદની વચ્ચે લેવાયલા ફોટાનું એક દૃષ્ય.

તે આનંદ જનનાને માટે અવરોધ રૂપે રહી ગયો. ગગન મંડળમાં મેઘ
માળ્યો, ખૂબ વરસ્યો તમ ભૂમિને શાન્તવન આપ્યું અને ચાલ્યો ગયો
પણ અનેક કૃષિવંશોને, ખેતરોમાં આરોપિત બીજોતી તૃદ્ધિ કરી જે
પુષ્કળ ધાન્ય આપ્યું હતું તે કાગમ રહી ગયું.

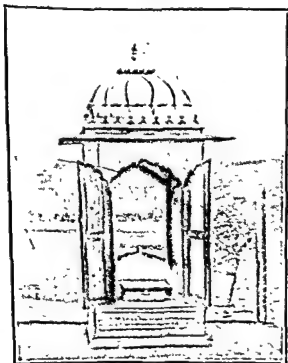
અપૂર્વ ખેડાગિનિ:—

આ સમયનું દ્રશ્ય લલલલાઓના વજ્ર જેવા હેવાને પણ કંપાવે
તેવું હતું. અને તેથીજ સૌ કોઈના નેત્રોમાં અશ્રુધારાનો વરસાદ વર-
સ્ય લાગ્યો હતો. સકળ સંઘ ખેડામિત્રી બળવા લાગ્યો. હમેશનો
ચરિત્રોત્તાનો આ વિરહ સૌના હૃદયને ધ્રુજવા લાગ્યો. સાધુ મંડળમાં
તો ઉદાસીનતાનો પારજ ન રહ્યો સૌના મુખ ઉપર ગુરૂ વિરહની ઉદા-
સીનતા છવાઈ. તેઓશ્રીના પદધર અને હમારા પૂજ્ય ગુરૂદેવ શ્રીમાન
વિજય લલિત સૂરીશ્વરજી મહારાજને સ્વોપકારી ગુરૂ વિરહનો એવો
ભારે ખેદ થયો હતો કે જે લખતાં કલમ પણ અટકે છે. ક્ષણભરનો
આપ્ત્ય મુનિમંડળ વિચાર વમળમાં ગરકાવ થયું હતું. મહાપુરુષના
હમેશ નિકટવર્તીઓને ખેદ કેમ ન થાય? જો કે આ ખેદ એ ખેદ ન
હતો, પરંતુ એ મહા પુરુષના પ્રતિ રંગે રંગમાં વ્યાપેલો દ્રઢ ધર્મ ગ્રીમ
હતો, મનને દડ કરી ચરિત્ર નેતાના પુણ્ય દેહને વિધિ પૂર્વક ઉત્સ-
ર્જન કરવામાં કેટલાક સાધુઓ તત્પર બન્યા. અને ચરિત્ર નેતાના
પદધર પોતાના હૃદયમાં ગુરૂ વિરહનું દુઃખ ન માવાયી તેઓશ્રીના વિ-
રહની લાવવાલી સ્તનના કરવા લાગ્યા. જે નીચે આપવામાં આવી છે.

(રાગ. અરણીક મુનિવર ચાલ્યા ગાયરી.)

ચાલન મુખેરે જગથી સિપાવીયો. વિજય કમળ સરિ રાયોરે
સંવન ઓગળીમ ત્યામી સાલમાં, મહાવદી હઠ શુધ દાયોરે. યા• ૧
રૂપમંદ પિનારે જનાંમાઝિ. ચાલન કોલીનર રયાપ્યો રે;
જીનમરિ યદ' ધર્મ દીપાવીયો. રંગે રંગે પુણ્ય પુર વ્યાપ્યોરે. યા• ૨

સ્વઃ જૈનાચાર્ય શ્રી વિજયકમળ સૂરીશ્વરજીના
પગલાં.

સાધર્મ રક્ષક સ્વર્ગસ્થ જૈનાચાર્ય શ્રી વિજયકમળ
સૂરીશ્વરજીના અગ્નિસરકાર માટે જલાત્રપુરના
ગોડ હવલજી ગોવિંદજીના શ્રેયાંશ તેમના
પુત્ર માનીચંદભાઈએ આ જમીન આપી છે
અને દહેરી નૈયાર કરાવી પગલાં પાવ
તેમજેજી પધનથી શ્રી સંઘને
અર્પણ કરી છે.

જાન્યુઆરી ૧૯૨૨ ના માર્ગશ્રેષ્ઠ વસંત ૧૯

હતા. પ્રાતઃકાલમાં આજુબાજુના ગામડાઓના મુંબઈ સુરત ખા-
ત, વડોદરા આદિ શહેરના સેંકડો સ્ત્રી પુરુષોનો માનવ સાગર એ
ય દેહના દર્શનાર્થે ઉભરાયો હતો. પુણ્યવંતોનું જીવન મુક્ત દેહપણ
તિ દર્શનીય અને પૂજનીય હોય છે. સાતમના સવારના રેશમી વ-
થી તથા ઝરીયાણાથી સુશોભિત એક શિબિકા તૈયાર થઈ ચુકી
તી. તેમાં ચરિત્ર વિભુના પુણ્ય દેહને પધરાવી વિવિધ પ્રકારના વા-
ત્રોના અને જ્ય જ્ય નંદા જ્ય જ્ય જાદાના મધુર ધ્વનિ સાથે
યમથી નિર્ણીત થએલ અને પૂર્ણ પ્રેમથી શાં મોતીચંદ જીવજી-
તરફથી અર્પણ થયેલ શુદ્ધ ભૂમિકામાં સેંકડો મનુષ્યો વડે તે
શિબિકા ત્યાં લઈ જવામાં આવી હતી. ભૂમિ ઉપર પધરાવી શરૂ દેવને
અગ્નિ સંસ્કાર કરવા ચંદનના કાષ્ઠો આજુ બાજુ ગોઠવવાની તૈયારી
રેતા હતા તેટલામાં તે પુણ્ય દેહનો પ્રભાવ અજળ ફેલાયો.

દેહાન્ત પછી પુણ્ય પ્રકર્ષ:—

અગ્નિ સંસ્કારની નિયત ભૂમિમાં પધરાવેલ તે પુણ્ય દેહને અને
સેંકડો મનુષ્યોને જોઈ નજીકમાં આવેલ મિશનરીવાલા કેટલાક અમે-
રીકનો ત્યાં આવી પહોંચ્યા હતા. ચરિત્રનેતાની ભવ્ય મૂર્તિ અનેક
મકત ગણોથી સેવાતી જોઈ જાડુજ હર્ષિત થયા હતા. અને ગુજરાત-
માં શરૂભક્તિનો આવો અપૂર્વ ધર્મ પ્રેમ નીરખી આશ્ચર્ય ચકિત
જન્યા હતા. તે પછી છાપરા ઉપર ચઢી પોતાના કેમેરાદારા ચરિત્ર-
વિભુના મૃતક દેહનો તથા ત્યાં હાજર રહેલ આવક વર્ગનો એક ફોટો
લીધો હતો, અને તે વિષયમાં એક નિર્બંધ લખી અમેરીકા મોકલ્યો
હતો ખરેખર ધંટ વાગ્યા પછી અમુક ટાઈમ જેમ રજુકારે આજુ રહે
છે તેમ પુણ્યદાહીનો આત્મા નિકળી જાય તો પણ પુણ્યનો પ્રભાવ કાયમ
રહે છે. પ્રથમ અગ્નિ સંસ્કાર માટે ચડાવો બોલતાં તે ચડાવો સારી
રકમ બેસી વડોદરા પાસે આવેલ નસવાડી ગામના રવીંદ્ર મોદ વણીક
દામનચાલે લીધો હતો. તે પોને જ્ઞાન ધર્મનું પાલન કરના હતા. તે-

શ્રી વિજય કમળસૂરીશ્વર વિરહ ગીતઃ

(આધવજ સંદેશો દહેજો મારા રયામને. એ રાગ.)

- ધર્મધરંધર શાસન રક્ષક સાહિબા,
 શ્રીમદ વિજયાનંદસૂરી પટધારજો.
 વિજય કમલસૂરિ સાહેબ સ્વર્ગ સંચર્યા,
 એ સાંભળતાં શોક થયો હૃદયારજો. ધર્મં ૧.
- શાંત સુધાનિધિ એ મુનિવર બહુ સાંભારે,
 જે નિજ સુચિહિત મુનિ ગણના આધારજો;
 આ દલિકાલમાં જેણે જનમત સાચવ્યો,
 દેશ વિદેશમાં દીધો બહુ ઉપકારજો. ધર્મં ૨.
- રોમરોમ જે સંયમના રાગી હતા,
 દોષ રહિત જન દીક્ષા પાલનહાર જો;
 અન્યજનોને એ માર્ગમાં લાવવા,
 બહુ ભાવે દેતા બોધ શ્રીકારજો. ધર્મં ૩.
- જગત અનાદિ દુઃખદાવાનજમાં જજો,
 જીવ બિચારા થઈને મોહાધીનજો,
 પુણ્યલ સંગે સુખ સાચું પામે નહીં,
 સાચા મુખીયા જે આતમગુણ લીનજો. ધર્મં ૪.
- એમ અનેક સ્થળે ઉપદેશ દઈ ઘણો,
 શ્રાવક વર્ગ જનાવ્યો ધર્મ સ્વીરજો;
 એ ઉપકારી જાણુ આજે આથમ્યો,
 નામ સ્મરતાં નયને આવે નીર જો. ૫. ધર્મં
- સ્વારથીઆ ઉપકારી જગમાં બહુ જડે,
 નિઃસ્વારથ એ મુનીવર ગુણ ભંડારજો;
 સદગુણ રાગી જન મનથી નવ વિસરે,
 રસિક જન સંભારે વારંવારજો. ૬. ધર્મં

૨૫૦ જૈનાચાર્ય શ્રી વિજયક્રમણ સૂરીશ્વરજી મહારાજ.

નાપદમં રસકં સ્વર્ગસ્થ જૈનાચાર્ય શ્રી વિજયક્રમણ સૂરીશ્વરજી મ. ની
આ મૂર્તિ અને દેરી કાલીયાવાડીવાળા સ્વ. શા. અમરચંદ
લખમાજી અને તેમના ધર્મપત્નિ મલ્લિકાર્જુની
મ. રી. ઉ. ૧૬૮૬ માગનર
દે. ૬ જાન્યુ.

[૧૮૫]

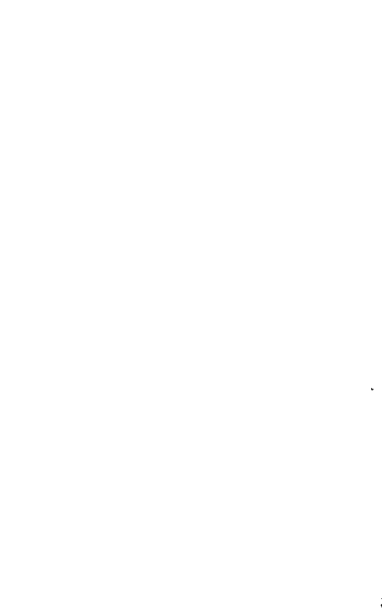
પરિશિષ્ટ.

સગ્ગતો ? અદાપિ જે મહાપુરુષના ગુણગ્રામ ગાવા, અને અમૂ-
લ્ય પ્રસંગોને નોંધવા હું પ્રેરાયો છું. તે મહાત્માનું નામ અખિલ જૈન
સમાજમાં સુવિદિત છે. જેઓએ આચાર્ય મહારાજ શ્રીમદ્ વિજ્ઞાન-
ભૂરીશ્વરજી મહારાજની પાટ ઉપર ખીરાજી અનન્ય શાસન સેવા બજાવી
કરી કટિના પ્રસંગે પણ અડોલ રહી તેઓની નામનાને ઉજ્જવલ બ-
નાવી છે. જો કે કસ્તૂરી મહાન સુગંધીને વિસ્તારે છે. પરંતુ તેને પણ
પ્રસારવા માટે મંદ પવનની જરૂર પડે છે. તેમ મહાપુરુષોના ગુણો
આપો આપ ચારે દિશામાં ફેલાઈ જાય છે. છતાં પણ તેઓશ્રીના
નિર્મળ અને નિર્વંધ જીવનને આલેખવાની આવશ્યકતા જરૂર રહે છે.

જો કે પ્રથમ એઓશ્રીનું જીવન મોટે ભાગે સધળું આલેખાઈ ગયું
છે, તેથી પરિશિષ્ટમાં કાંઈ વિશેષ જણાવવાનું રહેતું નથી છતાંય
સંપૂર્ણ આકંઠ મીટ બોજન કર્યા પછી પાછળથી અપાત્ર તાંબુલ
આદાદનું કારણ ચાલુ છે. તેમ આ પરિશિષ્ટ તેઓના ઉજ્જવલ
ગુણોને પ્રગટ કરનાર હોઈ અસ્થાને નજ ગણાય.

અન્ય પ્રભાવ:—

સ્વ. આચાર્ય મહારાજશ્રીએ પોતાના અપૂર્વ જ્ઞાન દીપકથી, ઉ-
ત્કૃષ્ટ ત્યાગથી, નિર્મળ સમ્યક્ત્વથી, નિરૂતા અને નિરુપદતા આદિ
ગુણોથી જગતપર અન્ય પ્રકાર પાડ્યો હતો. જેમને જગત્ જ્યોત
તરીકેના વિશેષજીથી નવાજીએ તો તે અતિચર્યોદિત ભરેલું નજ કદી
સદાય વળી આ ચરિત્ર ભવિષ્યમાં ઇતિહાસગોને અન્ય પ્રકાર પા-
ડવાની સાથે અત્યંત ઉપકારક નીવડશે, કારણ કે મહાપુરુષો આ જ-
ગતના આસતા ચક્રમાં જન્મે છે. સમય આવનાં દુનિયાને ત્યાગનો
સંદેશ પાળી પરલોકનો પંથ સ્વીકારે છે. પરંતુ તેઓના અદ્વિતીય
જીવનથી જગતને દરેકા ઉપકારો અવરોધ રૂપે રહે છે. અને તે અવ-

એકરૂપતા:—

અનુકૂળતાના અગર પ્રતિકૂળતાના પ્રસંગોમાં શ્રીમંતોના સત્કારથી કેંગાળના અપમાનથી સ્વશિષ્ય ઉપર કે પર શિષ્ય ઉપર ચરિત્રનેતાની સમતોલ વૃત્તિ રહેતી હતી. મહત્તામેકરૂપતા એ વાક્યને જેઓશ્રીએ પોતાના આચરણમાં સારી પેઠે મૂક્યું હતું.

ચરિત્રનેતાના પ્રસંગમાં અન્ય સંઘાડના નાયકો તથા અન્ય મુનિ-પરો અવર નવર આવતા હતા. અને ચરિત્રનેતાની નિરપૃહતા, ચારિત્ર ઉન્નવક્ષતા, તેમજ અડોલપણે શાસન સેવા જનવવાની ધગશ આદિ ગુણોની મુક્ત કંઠે પ્રસંસા કરતા હતા. સ્વ સમુદાયના સાધુઓના ઉપર જેટલો પ્રેમ સત્કાર ચરિત્રનેતાનો હતો તેટલોજ પ્રેમ ગુણુવાન અન્ય કોઈપણ સાધુના ઉપર તેઓશ્રી રાખતા હતા. તેઓશ્રીમાં પારકાના અણમાત્ર ગુણોને પર્વત સમાન કરી જણાવવાની ઉદારતા હતી. પુણીઓના ગુણ જોઈ જે હૃદય દગળું નથી તે હૃદય જરૂર કંતિ અભિમાની અગર મત્સરી છે એમ નિશ્ચિત થાય છે.

નિશ્ચામાં શાન્તિ:—

અપ્રતિમ દયા અને નિર્ભયતાની પ્રતિમૃતિ ચરિત્રનેતા ત્યાં ત્યાં નિવાસ કરતા ત્યાં ત્યાં સર્વ સ્થળે કોઈ અપૂર્વ શાન્તિનું સામ્રાજ્ય સ્થપાતું, અન્યાય અનીતિ જેઓના હવનમાંથી રોપ કરી ચાલ્યાંજ ચ્યાં હતાં. કોઈના દુકક પ્રસંગોમાં અપૂર્વ શાન્તિ જાળવી ધર્મોન્નતિ સાધવાની તેઓશ્રીમાં પુરેપુરી દક્ષતા હતી. જે કે તેઓ શાંતિના નિકે-તનજ હતા. પરંતુ અપર્મને દટાવી દુનિયાને ધર્મમાં દડ જનાવવા માટે જરૂર તેઓશ્રીમાં જુરસો અને ગુમો જન્મે હતાં, પણ હૃદયની સરળતા, શુભાલ્પના અને ધર્મ પમાડવાની નિર્મળ બાવનામાં જગ પજુ રરક પડતો નહોતો.

પ્રતિષ્ઠામહોત્સવ.

પૂજ્ય આચાર્યદેવેશના કાળધર્મ પત્રી અનેક ગામેમાં અષ્ટાક્ષિકા હોત્સવો, શાંતિસ્નાત્રો સાધર્મિક વાત્સલ્યો આદિ શુભ ક્રિયાઓ કરવામાં આવી હતી. જલાલપુર તો મહારાજની સ્વર્ગગમનજૂભિ હોઈ અત્રેના મંદિરે તેઓશ્રીની કાયમ સ્મૃતિ રહે એ હેતુથી ગુરુદેવની મૂર્તિ તથા અભિષેકારના સ્થાનમાં પાદુકા સમહોત્સવ પધરાવવાનો નિશ્ચય કીધો. અને તે નિમિત્તે સારી રકમ એકઠી કરવામાં આવી.

સં. ૧૯૮૪ ના માગસર વદ છઠનો પ્રતિષ્ઠામહોત્સવનો દિન નિર્ણય થતાં સ્વ. ગુરુદેવના પટ્ટપ્રભાવકો સકલઆગમરહસ્યવેદી આચાર્ય મહારાજ શ્રીમદ્ વિજયદાનસૂરીશ્વરજી મહારાજ, તથા કવિકુલકીરિત વ્યા. વા. આચાર્યમહારાજ શ્રીમદ્ વિજયલલ્લિધસૂરીશ્વરજી મહારાજ, તથા પન્થાસજીમહારાજ શ્રીમદ્ પ્રેમવિજયજી મહારાજ (હાલમાં આચાર્યશ્રીમદ્ વિજયપ્રેમસરિજી) પ્રસિદ્ધવક્તા મુનિરાજ શ્રીમદ્ રામવિજયજી (હાલમાં ઉપાધ્યાયજી મહારાજ) તથા મુનિરાજ શ્રીમદ્ લક્ષ્મીવિજયજી મહારાજ (હાલમાં ઉપાધ્યાયજી) આદિ અત્રેના સંઘની આમહલરી વિનતીથી અને ગુરુલક્ષિતથી સસતકાર પધાર્યા હતા. મુહૂર્તનો ચોક્કસ નિર્ણય થયાબાદ આમંત્રણ પત્રિકાઓ બહાર પાડવામાં આવી હતી. જેથી આ સમાચાર દૂર દેશ સુધી ફેલાયા હતા.

આ પ્રતાપીપુરો પંજાબ, મારવાડ, માલવા, ગુજરાત, કાઠીઆવાડ આદિ અનેક દેશોમાં વીચરી પોતાની સુમધુર દેશનાનો આસ્વાદ ચખાડી અનેકોના ઉપર અસાધરણ ઉપકાર કર્યો હતો. જેથી આ પ્રસંગે બહાર ગામથી મોટી સંખ્યામાં ગાનવ સમૂહ આવી પહોંચ્યો હતો.

મહોત્સવ અને મંડપ રચના.

આ પ્રતિષ્ઠામહોત્સવ નિમિત્તે એક ભવ્યમંડપ અનેક જાતની જરૂર, તોરણ, ફાંટીમુગર, બેપદાચક સંસ્કૃત અને ગુજરાતી વાક્યોના

મુંદર બોર્ડોથી રાણાગરવામાં આવ્યો હતો. અને તેમાં મુંદર
 તીર્થોની મુંદર રચના કરવામાં આવી હતી. તેજ મંડપના મુખ્ય
 વીતરાગ પરમાત્માની મૂર્તિઓ પધરાવવામાં આવી હતી. ત્યાં
 દિવસ ડોહાથી મુરતથી અને છાણીથી આવેલ મંથાઓ
 જાતની રાગ રાગણીથી પૂજાઓ ભજાવના હતા. છેલ્લે દિવસે
 સ્નાત્ર ભજાવવામાં આવ્યું હતું. સં. ૧૯૮૪ ના માગર વદ
 દિને શુભમુદતમાં સેંકડો માનવ સમુદની હાજરીમાં સ્વર્ગસ્થ ગુરો
 પદ્મભાવકોના વરદ હસ્તે શુભમંદિરમાં મૂર્તિની તથા અભિષેક
 રથાને જનાવેલ સ્તૂપમાં પાદુકાની સચિધિ પ્રતિષ્ઠા કરાવવામાં
 હતી. સાંતિસ્નાત્ર તથા પ્રતિષ્ઠાનું વિધિવિધાન મુરતના યા. બાપુ
 હાથે શુદ્ધિપૂર્વક કરવામાં આવ્યું હતું. અને તેથીજ લગ્નમંડપ
 નિર્વિઘ્ને સંપૂર્ણ થયો હતો. આઠે દિવસ બહાર ગામથી આવે
 સાધર્મિક ભાષાઓ માટે જમવાની તથા સુવ બેસવાની લગ્નમંડપ
 સંધે તૈયારી રાખી સાધર્મિકલક્ષિ બહુજ સારીપેઠે કરી હતી.

પાટણમાં પ્રતિષ્ઠા.

પાટણ એ ચરિત્રનાયકની આચાર્યપદાપજની પુનિત બ્રૂમિ
 પાટણ અનેક પ્રાચીન જૈનમંદિરોથી પરિમંડીત છે. ત્યાંની જનતા
 પરત્વેના રાગથી અનન્ય રંગાયેલી છે. આવા ગ્યાનમાં એ મહાત્મા
 રૂપના ચિર સ્મરણાર્થે કોઈ ભવ્ય પ્રતિષ્ઠિજની પધરામણી કરવી જોઈએ
 એવી શુભ ભાવનાની ઉર્મીઓ સ્વ. આચાર્યપુજવના અનન્યગમ્ય
 સંધવી શ્રીકુવ નગીનદાસ કરમચંદના દરબમંદિરમાં પુનઃ પુનઃ મુદ્ર
 હતી. તે ભાવનાને પ્રજલ્પ જનાવનાર માપનો પજુ મંથાજ્ઞ મનાં મર્વા
 જેથી સંધવીજીએ આ યાન અમરવાદ મુકલે ચરિત્રનાયકના પદ્મભા-
 વકોને કરી તેઓની મરુતિ મેળવી હતી. જેથી એમની ભાવના
 જીવંત વેગવતી બની હતી એવાજ સમયમાં પાટણમાં નેમના નગરથી
 એક ભવ્ય જ્ઞાનમંદિર નેમના ૧૩.૪૮મઃ બાપુ અને નેમના નેમ

શુભંદિર બનાવી જયપૂરથી તૈયાર થઈને આવેલ ભવ્યમૂર્તિને પધરાવવાનો નિર્ણય થયો. સંઘવીરની આગ્રહભરી વિનંતીથી ચરિત્રવિજુના પદપ્રભાવકો આચાર્યમહારાજ શ્રીમદ્ વિજયદાનસૂરીશ્વરજી મહારાજ અમદાવાદથી અને આચાર્યમહારાજ શ્રીમદ્ વિજયસમ્બિધસૂરીશ્વરજી પાલીતાણાથી સપરિવાર અપ્રતિબદ્ધ વિદાર કરી સમતકાર પધાર્યા હતા.

આ પ્રતિષ્ઠાના સમાચાર કુંકમપત્રિકા નીકળ્યા પહેલાંજ ચારે તરફ પ્રસરી ગયા હતા. એટલે અમદાવાદ, સુરત, ડુંબધ, મહેસાણા, ખંભાત, રાધનપુર આદિ અનેક સ્થળોએથી પ્રતિષ્ઠા મહોત્સવમાં અપૂર્વલાલ લેવા માનવસમૂહ આવી પહોંચ્યો હતો. મહોત્સવ નિમિત્તે મંડપને બદ્ધજ આકર્ષક રીતે શણગારવામાં આવ્યો હતો. તેજ મંડપમાં આડે દિવસ પૂજા-ભાવના રાખવામાં આવી હતી. સુરતના પ્રસિદ્ધ ગૌરયા મોહનભાઈ પૂજા ભણવનાર હોઈ લોકોની ભાવનામાં અપૂર્વ શ્રદ્ધ થઈ હતી. આ પ્રસંગે શા. મણીભાઈ કરમચંદના તરફથી તેજ મંડપમાં મૂલ્યવાન, અને સરસ જ્ઞાન, દર્શન, ચારિત્રના ઉપકરણો પધરાવી ઉઘાપન માંડવામાં આવ્યું હતું. આખા મંડપની શોભા એવી તો આકર્ષક બનાવી હતી કે આખા શહેરના જૈન જૈનેતરો તમામ જોવાને માટે આવતા હતા. સંવત ૧૯૯૧ ના કામણ સુદ ખીજના શુભદિવસે પ્રાતઃકાલમાં શુભમુહૂર્તે વિધિપૂર્વક શુદ્ધેવની ભવ્યમૂર્તિની શુભંદિરમાં અનેકોના જયનાદની ધ્વનિ સાથે તેઓશ્રીના પદપ્રભાવકોના વરદ હસ્તે પ્રતિષ્ઠા કરવામાં આવી હતી. એ અલંકૃત કરેલી શુદ્ધેવની મૂર્તિ એવી તો ભવ્ય અને વિશાલ છે અને મૂળ આકૃતિની સાથે આબેઠુંજ મણતી છે કે જે જોતા પ્રેશક ટાળખર એમજ ચિતવે કે હમણાજ જોલી ઉઠશે. નગીનબાઈએ આ પ્રસંગે સામર્થિક વાત્સલ્યો તથા બહાર ગામથી મોટી મજ્જામાં આવેલ શ્રાવકગ્રન્થની અપૂર્વમેવા બાંધવી હતી. તથા પાટામુના અન્ય ધારોએ પણ ખરેખરે આડે દિવસ અપૂર્વભક્તિ બજાવી હતી.

સદ્ગતના પદ્ધતિ:

સદ્ગત આચાર્યશ્રીના પદ્ધતિ, આચાર્ય મહારાજ શ્રીમદ્ દાનસૂરીશ્વરજી મહારાજ તથા આચાર્ય મહારાજ શ્રીમદ્ વિવેક સૂરીશ્વરજી મહારાજ આજે જગત ઉપર અસાધારણ ઉપકાર કરી અને પદ્ધતિનો શિષ્ય પરિવાર વિદ્યા અને બહોળા પ્રમાણમાં સંખ્યા એકસો પત્તર જેટલી હાલ વિદ્યમાન છે. અને તેઓ પશુ ગામોમાં તથા શહેરોમાં વીચરી ધર્મોપદેશ દ્વારા શાસનની શોભામાં વૃદ્ધિ કરી રહેલ છે તે બધી ચરિત્રનેતાની મીઠી કૃપાનું જ ફળ છે.

પૂ. લક્ષ્મીવિજયજી મહારાજનો સ્વર્ગવાસ:

પૂ. ચરિત્રનેતાના ગુરુદેવ પૂ. શ્રી લક્ષ્મીવિજયજી મહારાજનો કલ્પ ધર્મ સંવત ૧૯૪૦ માં પાલી મુકામે (મારવાડ) થયો હતો જે સાર સાંભળી તેઓશ્રીને બહુજ આઘાત પહોંચ્યો હતો. અને વિચાર લાગ્યા કે મારા તરણ તારણ ઉપકારી ગુરુદેવ સ્વર્ગે સીધાગ્યા જે પૂજ્ય ગુરુ દેવના દર્શનથી હમેશનો વિરહ થયો. અહા ? હા ? કાળને કેવી વિપમ ગતિ છે ? તેની વિકરાળ કાળથી કાણ બચ્યું છે ? હમારી પણ એક દિવસ એજ રિયતિ થવાની છે. તેમ સમજી તે દિવસથી તેઓશ્રીએ ત્યાગ વૈરાગ્યમાં ધણી વધારો કર્યો હતો, આવા વિરમ અને જ્ઞાન ધ્યાનમાં સતત ઉઘમી મહાત્માને પૂજ્ય પન્થાસ પ્રવર તપસ્વી શ્રી સિદ્ધિવિજયજી મહારાજ સારી રીતે જાણતા હતા અને તેજ કારણે મહેસાણામાં દક્ષિણેની માનવ મેદિની વચ્ચે તેઓશ્રીએ પૂજ્ય ચરિત્રનેતા વિજય કમળ મુગીશ્વરજી મહારાજનો વામશેષ મરતક ઉપર સદાવીને આચાર્ય પદવી લીધી હતી. જેઓથી હાલ પૂર્વ તપસ્વી વપોટદ આચાર્ય શ્રીમાન વિજય સિદ્ધિમુગીશ્વરજી મહારાજના નામથી સુવિખ્યાત છે. અને શામનના કાર્યમાં પુગ માત્રમ છે.

સંપ્રેમ:

આપણા ચરિત્ર નામક પુસ્તકના અધ્યાયન દ્વારા મને મનેદનમાં આપ

મણ્ય જુન્યા હતા. અને કેટલાક કાયદાઓ પણ ધડ્યા હતા. પરંતુ
જ્યારે પાછળથી તે કાયદાઓમાં અને તે છપાવેલી જુકમાં અમુક અંશે
સિદ્ધાન્ત વિરોધ જોયો ત્યારે દુરતજ તે મુનિ સંમેલનની ચોપડીને
પોતાની મદીથી બહાર હેન્ડગ્રીલ કાઢી રદ કરી દીધી હતી. ધન્ય છે
ધન્ય છે સત્ય ગવેષક અને નિઃસ્પૃહી મહાત્માઓને.

[૧૯૪]

મુનિવરો તથા સાધ્વીજી તરફથી આવેલ શોક પ્રદર્શક

પત્રોની નોંધ.

આચાર્ય મહારાજ શ્રીમદ્ વિજયસિદ્ધિસૂરીશ્વરજી

ધીલૂંગ.

” ” ” દાનમૂરીશ્વરજી

ખંભાત.

મુનિરાજ શ્રી મણિવિજયજી

વડોદરા.

” શ્રી પદ્મમુનિજી

સુરત.

” શ્રીમદ્ હંસવિજયજી

ખેડા.

” હાંમતવિજયજી તથા ઉત્તમવિજયજી

પેટલાદ.

પ્રવતકજી શ્રી કાન્તિવિજયજી મહારાજ

વડવાળ.

મુનિરાજ શ્રી રાજવિજય તથા મિત્રવિજયજી

અદમદનગર.

આચાર્ય શ્રી અજીતસાગરશ્વરજી

મહુધા.

મુનિરાજ શ્રી મોતિવિજયજી

ધીણેજી.

પન્થાસજી શ્રી વિઘ્નાવિજયજી

છરા. (પંજાબ).

મુનિરાજ શ્રી પદ્મવિજયજી

પાનમર.

” રામવિજયજી (દાસ ઉપાધ્યાયજી)

અમદાવાદ.

” ગંભીરવિજયજી (દાસ ઉપાધ્યાયજી)

મદરાસ.

” સ્વધિવિજયજી

મીનેગ.

આચાર્ય શ્રીમદ્ વિજયવરુણપ્રભશ્વરજી

૧૧૧ (૧૯૫૪)

મુનિરાજ શ્રી વિજયવિજયજી

૧૧.

” નિપુણવિજયજી

૧૧૧

” સુવર્ણવિજયજી

૧૧૧ ૬૦

” અરુણવિજયજી

„	શ્રી માનવિજયજી	ડભોડા.
„	શ્રી મંગળવિજયજી	ભાવનગર.
સાધ્વી	શ્રી મંગળશ્રીજી આદિ	મુરત.
„	„ જતનશ્રીજી „	પાલેજ.
„	„ કેપૂરશ્રી „	વલસાડ.
„	„ દામાશ્રી „	કેપડવંજ.

[૧૯૬]

મુનિવરો ગૃહસ્થો, મંડળો તથા સલા તરફથી આવેલ

શોક પ્રદર્શિત ટેલીગ્રાફોની નોંધ.

આચાર્ય શ્રી વિજયકેશરસુરિજી

શીહોર.

મુનિરાજ શ્રી મોહનવિજયજી આદિ.

પાટણ.

અચરતલાલ

ભાવનગર.

જૈન સંઘ

છડર.

ફોટોગ્રાફર મગનલાલ હરજીવનદાસ

અમદાવાદ.

વાડીલાલ દોલતરાય માણુમાના

મુંબઈ.

શ્રી સંઘ

ગુજરાતવાલા

[પંચજ].

શા ગીરધરભાઈ કુંવરજી ગુલાબચંદ

ભાવનગર.

જૈન આત્માનંદ સભા

ભાવનગર.

શ્રી સંઘ

પાટણ.

શ્રી સંઘ

માણુમા.

શા. પ્રેમાભાઈ અન્નેચંદ

ભાવનગર.

રીખરદેવ કેસરીમલની પેડી

રતલામ.

જૈન પ્રસારક સભા

ભાવનગર.

જૈન સંઘ

દીમ્લી.

"

જામનગર.

શા. નેમચંદ પંડિતજીરામ

મીરાંતરામ.

રામ રામભાઈ

અમદાવાદ.

જૈન સંઘ

મડ. ન.

મદત્તીર જૈનમંત્ર:

જામનગર.

ઝવેરી કત્યાણ્યંદ શોભાગચંદ
 ,, લલ્લુભાઇ ગુલાબચંદ
 શ્રી હંસવિજયજી જૈન લાયબ્રેરી
 વકીલ નંદલાલ

ગાનમંદિર. કમીટી
 શેઠ કસ્તુરચંદ અમરચંદ
 શેઠ નાનજીભાઈ પોપટલાલ

આદિજીન મંડળ
 પ્રવર્તકજી અને જૈનગ્રંથ

વીર શાસન

જૈનસંઘ

શા. બાપુલાલ જ્યેષ્ઠ

જૈનસંઘ

વીસાશ્રીમાળી સંઘ

મણીલાલ રાગ

સંઘવી નર્ગીનદાસ કરમચંદ

ગુલાબચંદ

જયકુમારસીંગ

મુમેરમણજી

મોટીટોળી. આદિ

શ્રદ્ધસ્થા, મંડળો તથા સભાઓ તરફથી આવેલ પત્રોની નોંધ.

ગ્રંથ સમસ્ત

જીવતા મંડળી

મુંબઈ.

”

વડોદરા.

”

”

ખંભાત.

ખંભાત.

વડોદરા.

વડવાણકેમ્પ.

અમદાવાદ.

લાહોર.

લોનાવાલા.

મહેસાણા.

ગોરસદ.

[કચ્છ] માંડવી.

[કચ્છ] માંડવી.

આમ્રાસીટી.

અજીમગંજ.

ખીકાનેર.

પાલીતાણા.

અદમદનગર.

મુંબઈ.

જૈન સ્વયંસેવક મંડળ (પ્રતાપસિંહ)

અમદાવાદ.

જૈન તપાગચ્છ સંઘ

કલકત્તા.

શીવચંદ સુમેરમલ

ખીકાનેર.

યુવક મંડળ [અમીચંદ ગોવિંદજી]

સુરત.

વીરધર્મ ઉપાસક જૈન યુવક મંડળ

વડોદરા.

શ્રી વડવા જૈન મિત્ર મંડળ [હરિલાલ દેવચંદ]

ભાવનગર.

યશોવૃદ્ધિ બાલાત્રય

મહુવા.

સસ્તી વાંચનમાલા

ભાવનગર,

આત્માનંદ સભા

”
મુંબઈ.

આનંદવર્ધક સભા

લાદોર.

આત્માનંદ સભા.

શ્રી સંઘ

અરા.

ઝવેરી સવધ્યંચંદ સુરચંદ

ગુરુન.

ઝવેરી અમરચંદ મુળચંદ તથા ઝવેરી જયચંદ દયાચંદ મુંબઈ.

શ્રી સંઘ

મુસ્તાન.

નથુરામ બાથુરામ

અરા.

દડા કનૈયાલાલ મન્દરચંદ

જયપુર.

જવાહીરલાલ જૈની

ગુલંદ

[સીકંદરાબાદ]

ખરાનીમલ લક્ષ્મજીલાલ

અ હીઆલા.

લક્ષ્મચંદ ધીયા

પ્રતાપનગર.

નંદલાલ વીહારીલાલ

કચ્છ.

દુલાસરામ મુખર્જીલાલ

પદી.

અંતરણ્ય મંજુનરાય

અંબાજી

[૧૯૮]

મોક્ષી હોગલાલ હરગોવિન્દાસ
 શ્રી મંથ
 શા. હોગલાલ લલ્લુભાઈ
 ઝવેરી પાનાયંદ રૂપચંદ
 ઝવેરી નાનુભાઈ નગીનદાસ કપુરચંદ
 ભોજક ગીરધરલાલ તથા મોહનલાલ
 દેવચંદ કમલચંદ
 શા. સુનીલાલ રાધચંદ
 શા. કેશરીચંદ નગીનદાસ પારીન્દ્ર
 શા. પોપટલાલ ધારશી
 શા. કુંવરજી આણંદજી
 શા. ગુલાબચંદ જીવાભાઈ
 શા. હમરીમલ રૂપચંદ
 શ. સુરજવલ કેશરીસીંગ
 વિજય મલા સંઘ
 મોહનલાલ ફોટોગ્રાફર
 ભોજક હરિલાલ ત્રિભોવન
 માંધી સોમચંદ હેમચંદ
 પામજીન મંડળ
 ઝવેરી જીવજીચંદ ખરમચંદ
 જુહાભાઈ સાકરચંદ વોરા
 વાટીલાલ મગનલાલ વેલ
 મુખ સમસ્ત
 શા. મોનીલાલ મુળજી

પાળી.
 વડવાળીજી.
 સુરત.
 સુરત.
 મુંબઈ.
 રાંધનપુર.
 મુંબઈ.
 ભરચ.
 હાણી.
 [કચ્છ] ખીદરા.
 ભાવનગર.
 વળા.
 મદ્રાસ.
 ઉમેટા.
 ડભોઈ.
 ભરચ.
 પાટણ.
 ખોરસદ
 વડોદરા.
 મુંબઈ.
 ભાવનગર.
 વડોદરા.
 વતરા.
 મુંબઈ.

શા. ન્હાલચંદ ખીમચંદ તથા મગનલાલ કલ્યાણાર્થ	પાલનપુ
શા. પુલચંદ ભોગીલાલ	ખંભાત.
શા. ઝવેરચંદ પત્રાણ	શુદારી.
પ્રેમચંદ ઝેચ, પટેલ	મુંબઈ.
લાલચંદ ભગવાનદાસ પંડિત [સેન્ટ્રલ લાયબ્રેરી]	વડોદરા.
શા. અમૃતલાલ રામચંદ	શુદારી.
શા. મોહનલાલ હોઠાલાલ	ભિરાવતી.
જૈન સંઘ.	શુદારી.
ઝવેરી બાલુભાઈ મોતીચંદ	મુંબઈ.
શા નેમચંદ પીતાબરદાસ	મીયાગામ.
પ્રુશાલચંદ રવચંદ સંઘ સમસ્તં	ચાણુરમા.
શા. પાનાચંદ ખેતાણ	નડોદ.
શા. મગનલાલ મેલાપચંદ	રીનોર.
શા. ગણાભાઈ મોતીલાલ	ખેડા.
શા. દલસુખભાઈ કરમચંદ	ડાંમેઈ.
શ્રી જૈનસંઘ	મડુંમા.
” ”	જાંબુડર.
શા. માસ્તર અમરચંદ	પાલીતાના.
શા. બાઈચંદ જોચંદભાઈ	મુંબઈ.
શા. દેમચંદ ભગવાનદાસ હરવાલા	”
શા. દેવિરચંદ ખીમચંદ	સુરત.
શા. મળીલાલ મનસુખલાલ	રાગપુરા.
શા. જમનાદાસ લીંગચંદ	અબી
ઝવેરી કેટરીચંદ નવચંદ	ગાંધી

: [૨૦૨]

- શા. રૂપચંદ્ર ઝવેરચંદ
- શા. શંકરલાલ વીરચંદ
- શા. છોટાલાલ નરોત્તમ
- ઝવેરી મોતીચંદ શુભાષચંદ
- શા. ઝવેરચંદ દાકરશી
- શા. જીવણચંદ તલકચંદ
- શા. અમયાલાલ નાયાલાલ ગાંધી
- શા. હીરાલાલ મોતીલાલ
- શા. દોલતરામ વેણીચંદ
- ઝવેરી ફકીરચંદ ઘેલાભાઈ
- ” જીવણચંદ નવલચંદ
- ” મંગલભાઈ હીરાચંદ આદિ

ભરૂચ.
કપડવ.
વડોદરા
મુંબઈ.

”
”
વડોદરા.
ખંભાત.
મુંબઈ.
મુંબઈ.

”

”

શોક પ્રદર્શિત નોંધ લેનાર પત્રોનાં નામ.

મુંબઈ સમાચાર, સાંજ વર્તમાન, પ્રગમિત અને પારસી વિસ્તાન, નમોન્મસેદ, સમાચાર, વીરચાસન, લૈન, ટાઉન્સ ઓફ ઇન્ડિયન નેશનલિસ્ટ, ઇન્ડિયન ડેઈલીમેસ, આદિ.

स्तुत्यष्टकं

विजयगुणगरिष्ठं, ज्ञानयुक्तं वरिष्ठम्,
 विशदकमलनेत्रं, सर्वदुर्वादिजैत्रम् ।
 विमलकनकगात्रं, पात्रधर्ममकाशं,
 विजयकमलसूरिं, संस्तवीमि श्रुतज्ञम् ॥ १ ॥

अमितसमरसाप्तं, प्राप्तसंसारतीरम्,
 भवदवशमनीरं, सर्वसूरोशधीरम् ।
 अरिसमुदयवीरं, मोहधात्रीमुसीरम्,
 विजयकमलसूरिं, संस्तवीमि श्रुतज्ञम् ॥ २ ॥

मदलित-भव-भावं, धारयन्तं मुनावम्,
 चरणकरणरूपां, कृपगोद्धाररञ्जुम् ।
 शमितविषयतापं, वारितायौघशापम्,
 विजयकमलसूरिं, संस्तवीमि श्रुतज्ञम् ॥ ३ ॥

गनमद्गुणकारं, धृतमायाविकारम्,
 करणहरिणिमिहं, सारमौग्येऽप्यनीरम् ।
 हनमदनविकारं, शृद्धधर्मकमारं,
 विजयकमलसूरिं, संस्तवीमि श्रुतज्ञम् ॥ ४ ॥

अद्वयवचनमारं, मानगिद्धान्तारम्,
 इतमरदविकारं, मज्जहन्तारारम् ।

त्रिभुवनजनमान्यं, तत्त्ववार्ताविदान्यम्,
विजयकमलसूरिं, संस्तवीमि श्रुतज्ञम् ॥ ५ ॥

विदितगुणविकाशं, ब्रह्मवासप्रकाशम्,
मयितमदनवासं, पुरिताशेषकाशम् ।

व्यसितविषयपाशं, त्यक्तमोहैकवासम्,
विजयकमलसूरिं, संस्तवीमि श्रुतज्ञम् ॥ ६ ॥

नृपतिजनसुमान्यं, धर्मदातृप्रशस्यम्,
विदितसकलतत्त्वं, न्यस्तज्ञानैकसत्त्वम् ।

निहित निखिलशान्तिं, दिव्यमद्वैतकान्तिम्,
विजयकमलसूरिं, संस्तवीमि श्रुतज्ञम् ॥ ७ ॥

विजितविकृतिभावं, वारितानन्तदावम्,
क्रमजितजलजातं, जीवकायस्यतातम् ।

महित जिनचरेन्द्रं, मौनभावस्यकेन्द्रम्,
विजयकमलसूरिं, संस्तवीमि श्रुतज्ञम् ॥ ८ ॥

श्री विजयकमलसूरीश्वर-

स्तुत्यष्टकम्

दुतविलंबितं वृत्तम्

सकलशास्त्रमुधाकरशर्मदं, विषयवामुकिविष्णुशतांगकं
 विविधवादविवादविचक्षणं, दलितदंभदमाभ्रदिनेश्वरं ॥ १ ॥
 परमपारगतागमपारगं, नतनरेश्वरनाकिक्रमाम्बुजम्,
 धवलधर्मधुरामलधामकं चरितचारु चरित्रचकासतम् ॥ २ ॥
 विततविश्वविवादविभावरी-रित तनिष्ठ तमिस्रतमीश्वरम्,
 ललितलक्षमुलक्षणलक्षितं, नुदितनंदनितान्तनिरंजनम् ॥ ३ ॥
 मथितमन्मयमौलिकमौक्तिकं, मुजनसंस्तुतपादसरोरुहं,
 रुचिररक्षणरंगतरंगितं, विमलविश्वरंण्यविवन्दितं ॥ ४ ॥
 हतहृषीकदहारवदपितं, दलितदुष्कृतदुल्लभदर्शनं,
 म्लयितमोहमल्लिम्बुचमंजुलं, विशदवाङ्मयवर्त्मविमर्शकं ॥ ५ ॥
 सकलमूरिमुसाधुसिरोमणिं, सुषदधृक्मुशीलमुष्णितं,
 तिदितवंशविगतिविभाधुरं, सनसंस्तुतधृदगमांघुषि ॥ ६ ॥
 कृन्निताश्रनकप्रकल्पेसरं, गनविकारमुनिमंलनेत्रकं,
 मथितरावणचन्द्रममास्पकं, वचनवगंविरागविकामदं ॥ ७ ॥
 मलितगरंगनेश्वरगुणं, विमलरादिविष्टदरिद्रोपदं,
 वमन्नगुणितं शुभरीत्रमं, गमगुणाम्बुनिधिं गममिन्दुरं ॥ ८ ॥

विततानंदमुनिं

गमनेन ग

विष्णुशतांगं

॥ १ ॥

